การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย

บุษฎี แววศักดิ์

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา
มิถุนายน 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย”

ของ บุษฎี แววศักดิ์

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หฤทัย ปัญญาวุธตระกูล)

.....ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิกรณ์ ชูวัฒนานุรักษ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล)

อนุมัติ

.....

(ศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล มุณีสว่าง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

4 มิ.ย. 2564

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูง ในความเมตตาและความกรุณาช่วยเหลือในฐานะลูกศิษย์เป็นอย่างดี พร้อมทั้งดูแลเอาใจใส่ผู้วิจัยอย่างดีเสมอมา ทั้งยังคอยให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ รวมถึงช่วยพัฒนาและปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้ผู้วิจัยด้วยความอดทนเอาใจใส่ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หฤทัย ปัญญาวุธตระกูล ที่ได้เมตตาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์

ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิกรณ์ ชูวัฒนานุรักษ์ ที่ได้กรุณามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ พร้อมทั้งช่วยตรวจสอบและให้ความเห็นเพื่อแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์

ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ ที่ได้กรุณามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ชี้แนะ เพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์

และขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล ที่ได้กรุณามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ พร้อมทั้งคอยให้ความเห็น คำแนะนำ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้ ขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร รวมทั้งบุคลากรและเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่คอยช่วยเหลือตลอดระยะเวลาการศึกษาในมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นอย่างดี รวมถึงเพื่อนชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทุกคน

ขอขอบคุณพี่กบและพี่สิทธิ์ ที่เป็นมากกว่าเพื่อนร่วมรุ่น แต่เป็นเพื่อนในชีวิตจริง สำหรับคำปรึกษา ความช่วยเหลือ คอยดูแลห่วงใย รวมถึงการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกซึ้งใจในมิตรภาพที่สวยงาม และอุ่นใจตลอดเส้นทางการเดินทางของชีวิตนิสิตปริญญาเอกของผู้วิจัย และขอบคุณน้องดาว น้องโอ๋ น้องบู้ ที่มอบความสดใสและความปรารถนาดีให้กันเรื่อยมา และขอบคุณหนึ่งในสี่กุมาร เพื่อนหญิง ที่มีความเข้าใจเพื่อนคนนี้ในแบบที่เป็น มีพลังบวกเสมอเมื่อได้พูดคุยกัน

เหนือสิ่งอื่นใด วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ โดยมี "ครอบครัว" เป็นแรงผลักดันและกำลังใจที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณครอบครัวที่มอบความรัก ความสุข และความอบอุ่นให้กับผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ คุณพันเลิศ แววศักดิ์ ผู้เป็นทั้งพี่ชายที่ดีและเป็นเหมือนพ่อคนที่สองของผู้วิจัย ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้สนับสนุนและให้คำแนะนำในด้านการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด และคอยดูแลช่วยเหลือผู้วิจัยในทุก ๆ เรื่องเป็นอย่างดีเสมอมา รวมถึงเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตของผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณ คุณพ่อไพโรจน์ แววศักดิ์ ผู้ที่อบรมเลี้ยงดูผู้วิจัยมาเป็นอย่างดี ไม่เคยให้ผู้วิจัยต้องใช้ชีวิตลำบาก และให้อิสระทางความคิดทางการศึกษา และการใช้ชีวิตกับผู้วิจัยมาโดยตลอดตั้งแต่เล็กจนโต ขอขอบคุณ คุณแม่แพรวพันธุ์ แววศักดิ์ ที่ยังคงอยู่ในความทรงจำของผู้วิจัยตลอดมา เป็นทั้งความรัก แรงบันดาลใจ และพลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ คุณอรุณกร แววศักดิ์ พี่สาวผู้เป็นเหมือนเพื่อนที่มอบความรัก ความห่วงใย และเสียงหัวเราะให้ผู้วิจัยอยู่เสมอ ขอขอบคุณ คุณภัทรียา แววศักดิ์ คุณอาผู้เป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตของผู้หญิงเก่ง และคอยดูแลเอาใจใส่ผู้วิจัยอยู่เสมอ ขอขอบคุณ น้ำรุน และน้าสาว ผู้มีความเมตตาและมอบความปรารถนาดีให้ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ น้องเพชร น้องพลอย และน้องเจอรี่ ที่สร้างรอยยิ้มให้ผู้วิจัย คอยรับฟังให้กำลังใจทั้งยามสุขและยามทุกข์เสมอมา ขอขอบคุณ ญาติพี่น้องทุกคนของผู้วิจัย ที่คอยมอบความห่วงใยอยู่เสมอเมื่อได้พบเจอกัน ขอขอบคุณ คุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย ป้าฉัน รวมไปถึงญาติพี่น้องผู้ล่วงลับทุกคนของผู้วิจัยด้วยรักและระลึกถึงเสมอ ขอขอบคุณ คุณวุธและคุณราหที่อยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนที่ผู้วิจัยมิได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้

แม้ว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีข้อบกพร่องใด ๆ ก็ตาม แต่ในท้ายที่สุดแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่างานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ยังคงมีคุณค่าในการให้ความรู้ทางด้านการศึกษาไม่มากก็น้อย สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณตนเองในความศรัทธา ความเชื่อมั่น ความอดทน ความตั้งใจ และความพยายามของตนเองที่มีมาโดยตลอด รวมถึงการให้กำลังใจเพื่อเป็นพลังใจที่เข้มแข็งของตนเองเสมอมาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

"ผู้วิจัยเชื่อว่า ทุกความสำเร็จของคนเรานั้น คือการไม่ล้มเลิกและยอมแพ้ แม้มีอุปสรรคใด ๆ ก็ตาม เราจะสามารถก้าวผ่านสิ่งเหล่านั้นไปได้เสมอ"

บุษฎี แววศักดิ์

ชื่อเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย

ผู้วิจัย บุษฎี แววศักดิ์

ประธานที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์

ประเภทสารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2563

คำสำคัญ การสื่อสารทางการเมือง ทวิตเตอร์ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด อินโดนีเซีย

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซีย ตั้งแต่ยุคระเบียบใหม่ของอดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โต (1966) จนถึงยุคสื่อสังคมออนไลน์ ในปัจจุบัน (2019) ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด 2) เพื่อศึกษาบทบาทการเป็นผู้นำทางการเมือง ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด 3) เพื่อศึกษาการใช้ทวิตเตอร์กับการให้ความหมายโดยการส่งสาร ผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ภายหลังได้รับการเลือกตั้งเป็น ประธานาธิบดีในปี 2014 และช่วงก่อนการเลือกตั้งในปี 2019 ในรูปแบบการสื่อสารทางการเมือง ผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย แนวคิดทฤษฎีที่ใช้คือ การสื่อสาร ทางการเมือง สัญวิทยา และภาวะผู้นำ ใช้วิธีวิทยาในการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาจากเอกสาร และการวิเคราะห์ตัวบทจากทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย

ผลการศึกษา การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย ได้ปรากฏประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือ ทวิตเตอร์เป็นเครื่องมือในการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย กล่าวได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์หรือ ทวิตเตอร์เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทางการเมืองอินโดนีเซีย ที่เป็นช่องทางการหาเสียงในการเลือกตั้ง เพื่อเข้ามามีบทบาททางการเมืองและต่อสู้กับพรรคการเมืองจากกลุ่มอำนาจเก่า ยกตัวอย่างเช่น การก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด 2) ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีภาวะผู้นำ ประเทศที่ดี ตามแนวความคิดของวอเรน เบนนิส (Warren Bennis) ได้บรรยายคุณภาพของ ผู้นำเอาไว้ 6 ประการ ซึ่งโจโค วิโดโด มีสิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันที่ดี ที่ทำให้ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ พร้อมทั้งอยู่ในยุคสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้สามารถก้าวสู่ตำแหน่ง ผู้นำประเทศในฐานะประธานาธิบดีอินโดนีเซีย 2 สมัยได้สำเร็จ 3) ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

ใช้ทวิตเตอร์เป็นพื้นที่สื่อสารในการเข้าถึงประชาชนภายในประเทศ เพื่อรักษาฐานเสียงอำนาจเดิม (กลุ่มคนที่ติดตามและชื่นชอบ) และขยายฐานเสียงกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือทวิตเตอร์ การใช้ทวิตเตอร์กับการให้ความหมายโดยการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ผู้วิจัยมีการให้ความหมายเป็น 6 กลุ่มความหมาย คือ การเมือง เศรษฐกิจ บทบาทผู้นำ สังคมและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และหลักธรรมาภิบาล การใช้สื่อของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีการวางแผนอย่างเป็นระบบขั้นตอน ในการใช้พื้นที่สื่อทวิตเตอร์เพื่อส่งสาร รูปภาพ คลิปวีดีโอ และข้อความ ให้ได้ตรงตามความต้องการของผู้รับสาร ซึ่งเป็นไปโดยลักษณะทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารมีการรับรู้ ความรู้ ทัศนคติ อุดมการณ์ ประสบการณ์ สังคมและวัฒนธรรมไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถส่งสารได้อย่างถูกต้องชัดเจนและรวดเร็วตามลักษณะสื่อสังคมออนไลน์ในยุคปัจจุบัน ทำให้เกิดการกระตุ้นโน้มน้าวใจให้กับผู้รับสารได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการสื่อสารโดยตรงกับประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยกล่าวได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าว คือการใช้ทวิตเตอร์เป็นพื้นที่สื่อสารในการเข้าถึงประชาชนภายในประเทศ เพื่อรักษาฐานเสียงอำนาจเดิมและขยายฐานเสียงใหม่ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

Title	POLITICAL COMMUNICATION THROUGH TWITTER OF PRESIDENT JOKO WIDODO IN INDONESIA
Author	Budsadee Waeosak
Advisor	Assistant Professor Montri Kunphoommarl, Ph.D.
Academic Paper	Ph.D. Dissertation in Southeast Asian Studies, Naresuan University, 2020
Keywords	Political Communication, Twitter, President Joko Widodo, Indonesia

ABSTRACT

The study consists of the following objectives: 1) to study politics and communication in Indonesia from the New Order era of the former President Suharto (1966) to the present social media era of President Joko Widodo; 2) to study the roles of political leadership of President Joko Widodo; and 3) to study the use of Twitter and its meaning through messages on Twitter of President Joko Widodo of Indonesia after being elected as President in year 2014 and pre-elections in year 2019. A model for political communication through Twitter of President Joko Widodo has applied the following theories: political communication, semiology, and leadership. The study is a qualitative research by studying documents and textual analysis the Twitter messages of President Joko Widodo of Indonesia.

From the study, it is found that the political communication through Twitter of President Joko Widodo of Indonesia consists of three main points as follows: 1) the use of social media or Twitter as a tool in the presidential election of Indonesia, in other words, social media or Twitter is an important turning point in Indonesian politics as a channel for an electoral campaign in playing a political role and competing with other political parties from old power groups, for example, the stepping into the role of President Joko Widodo; 2) President Joko Widodo has good leadership in leading the country according to Warren Bennis theory which advocates six personal qualities of leadership, which President Joko Widodo has these things as his great driving force,

leading him to many accomplishments in this social media era. This results him in successfully stepping into the leader of the country as President of Indonesia for two consecutive terms; and 3) President Joko Widodo uses Twitter as a platform of communication to reach the people in the country in order to maintain his majority supporters (those who follow and admire him) and expand the popularity among new generations who use social media or Twitter. The use of Twitter and its meaning through messages on Twitter of President Joko Widodo, the researcher has classified the meanings in six aspects: politics, economics, leadership role, society and cultures, environment, and the principle of good governance. There is a systematic plan for the use of Twitter of President Joko Widodo as a platform to send messages, pictures, and video clips according to the needs of the receivers, in which both message senders and receivers share the same direction on perception, knowledge, attitude, ideologies, experiences, society and cultures. Consequently, the messages are delivered accurately, clearly, and quickly according to the nature of present social media. The message receivers, therefore, are motivated and convinced as they get to have direct communication with President Joko Widodo. Such political communication of Twitter is used as a platform of communication to reach people in the country to maintain the majority supporters and expand the popularity among new supporters of President Joko Widodo.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	1
	คำถามของการวิจัย	7
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
	ขอบเขตการวิจัย	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ	9
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2	**แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	10
	แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง	10
	แนวคิดทฤษฎีสัญวิทยา	23
	แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารออนไลน์	48
	แนวคิดภาวะผู้นำ	53
	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
	กรอบแนวคิดการวิจัย	72
3	**วิธีดำเนินงานวิจัย**	73
	หน่วยในการวิเคราะห์	73
	ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	73
	วิธีการวิจัย	74
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
	การวิเคราะห์ข้อมูล	76
4	**การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซีย**	77
	การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงระเบียบใหม่ (1966-1998)	79
	การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงปฏิรูป (1998-2014)	85
	การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงสื่อสังคมออนไลน์ (2014-ปัจจุบัน)	95

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	**บทบาทการเป็นผู้นำทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด**	105
	ประวัติของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด	105
	บทบาทการเป็นผู้ว่าการจาการ์ตา (2012-2014)	108
	บทบาทการเป็นประธานาธิบดี (2014-2019)	118
6	**การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซียและการให้ความหมายของการสื่อสาร**	127
	ความหมายเชิงสัญญะที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงเวลาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย ในสมัยแรก	128
	ความหมายเชิงสัญญะที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย เป็นไปในลักษณะการเปรียบเทียบใน 2 ช่วงเวลา คือ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างทวิตเตอร์ในสมัยแรกและทวิตเตอร์ 3 เดือนก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในสมัยที่สอง	237
	การสังเคราะห์การให้ความหมายของการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด 2 ช่วงเวลา ภายใต้กรอบรูปแบบการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ David K.Berlo	245
7	**บทสรุป**	248
	สรุปผลการวิจัย	248
	อภิปรายผลการวิจัย	252
	ข้อเสนอแนะ	255
บรรณานุกรม		257
ประวัติผู้วิจัย		280

สารบัญภาพ

ภาพ หน้า

1 ข้อมูลดิจิทัลทั่วโลกในปี ค.ศ.2018..... 4
2 ข้อมูลดิจิทัลในอินโดนีเซียในปี ค.ศ.2018..... 5
3 รูปแบบการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ David K.Berlo..... 20
4 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย..... 72
5 ประธานาธิบดีในประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย และช่วงการดำรงตำแหน่ง..... 78
6 ภาพแสดงลำดับเหตุการณ์ตามช่วงเวลาการเมืองและสื่อในอินโดนีเซีย..... 79
7 ตารางการครอบครองสื่อในปี 2011 ในประเทศอินโดนีเซีย..... 90
8 ตารางคณาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตย..... 92
9 ตารางแสดงการเลือกข้างทางการเมืองของสื่อระหว่างการเลือกตั้งประธานาธิบดี อินโดนีเซีย 2014..... 100
10 ประวัติและผลงานของประธานาธิบดี โจโค วิโดโด..... 105
11 ทวีตที่การเอาชื่อโจโควีไปรวมกับชื่อเพลงดังต่าง ๆ..... 111
12 ทวีตที่ติดแฮชแท็ก #ReplaceTitleSongWithJOKOWI..... 112
13 ทวิตที่ติดแฮชแท็ก #JKW4P (Tweets with Hashtag #JKW4P)..... 117
14 ทวิตข้อความของนาย Susilo Bambang Yudhoyono อดีตประธานาธิบดี อินโดนีเซีย (1)..... 122
15 ทวิตข้อความของนาย Susilo Bambang Yudhoyono อดีตประธานาธิบดี อินโดนีเซีย (2)..... 123
16 ทวิตข้อความของนาย Susilo Bambang Yudhoyono อดีตประธานาธิบดี อินโดนีเซีย (3)..... 124
17 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของ รัฐบาล (1)..... 129
18 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของ รัฐบาล (2)..... 130
19 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของ รัฐบาล (3)..... 132

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ หน้า

20 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (4) 133
21 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (5) 135
22 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (6) 136
23 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (7) 137
24 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (8) 138
25 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (9) 139
26 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (10)..... 141
27 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (11)..... 143
28 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (12) 145
29 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (13) 147
30 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (14) 148
31 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ (1) 149
32 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ (2) 151

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ หน้า

33 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ (3) 152
34 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ (4) 154
35 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (1)..... 157
36 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (2)..... 158
37 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (3)..... 159
38 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (4)..... 160
39 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (5)..... 161
40 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (6)..... 162
41 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (7)..... 165
42 อัตราความยากจนในอินโดนีเซียลดลง..... 168
43 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (1)..... 170
44 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (2)..... 172
45 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (3)..... 173
46 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (4)..... 174
47 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (5)..... 176
48 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (6)..... 178
49 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (7)..... 179

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
50	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (1)....	180
51	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (2)....	182
52	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (3)....	183
53	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (4)....	185
54	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (5)....	186
55	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (6)....	187
56	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (1)...	189
57	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (2)...	191
58	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (3)...	194
59	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (4)...	195
60	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (5)...	196
61	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (6)...	197
62	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทชีวิตส่วนตัว (1)....	199
63	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทชีวิตส่วนตัว (2)....	200
64	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทชีวิตส่วนตัว (3)....	202
65	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทชีวิตส่วนตัว (4)....	204
66	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (1).....	206
67	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (2).....	207
68	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (3).....	208
69	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (4).....	209
70	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (5).....	210
71	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับศาสนา (1).....	212
72	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับศาสนา (2).....	213
73	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับศาสนา (3).....	215
74	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความเป็นชาติ (1).....	217
75	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความเป็นชาติ (2).....	218

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
76	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (1).....	221
77	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (2).....	222
78	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (3).....	223
79	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (4).....	224
80	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (5).....	225
81	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (6).....	226
82	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (7).....	227
83	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (1)....	229
84	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (2)....	231
85	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (3)....	232
86	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (4)....	233
87	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (5)....	234
88	ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (6)....	235
89	แผนภูมิแสดงจำนวนการใช้ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมาย 6 กลุ่มความหมาย ในช่วงเวลาที่ 1.....	237
90	แผนภูมิแสดงเปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลา ในจำนวนการใช้ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมาย 6 กลุ่มความหมาย.....	238
91	แผนภูมิวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาในการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมายเกี่ยวกับการเมือง.....	239
92	แผนภูมิวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาในการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ.....	240
93	แผนภูมิวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาในการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำ.....	242
94	แผนภูมิวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาในการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมายเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม...	244

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

การสื่อสารกับระบบการเมืองเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด ถ้าเราเปิดรับสื่อมวลชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง เราสามารถบอกลักษณะระบบการเมืองของประเทศนั้นได้ ในทางกลับกัน ถ้าเราศึกษาระบบการเมืองของประเทศใดประเทศหนึ่ง เราสามารถบอกลักษณะเนื้อหา การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เสรีภาพของสื่อมวลชนของประเทศนั้นได้ สื่อมวลชนจะสะท้อนให้เห็นถึงและสนับสนุนปรัชญาการเมืองของรัฐบาล ถ้าไม่สะท้อนให้เห็นถึงและไม่สนับสนุนปรัชญาการเมืองของรัฐบาล แสดงว่ากำลังมีการปฏิวัติ หรือมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากภายในประเทศ และสื่อมวลชนจะเป็นตัวเร่งหรือตัวกระตุ้นให้เกิดการปฏิวัติหรือการเปลี่ยนแปลงนั้น คงไม่มีใครปฏิเสธว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อรัฐบาลด้วย แต่มีอิทธิพลภายในกรอบของปรัชญาการเมือง เพราะฉะนั้นสื่อมวลชนจึงเป็น "ส่วนหนึ่ง" ของระบบการเมือง เมื่อเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองจึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับปรัชญาของระบบการเมือง ดังนั้นจึงไม่มีสื่อมวลชนของระบบการเมืองใดเป็นอิสระจริง ๆ "ร้อยเปอร์เซ็นต์" (เสถียร เชยประทับ, 2540, น. 11)

การสื่อสารกับการเมืองดังที่กล่าวในข้างต้น เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ของสื่อแบบดั้งเดิม หรือเรียกว่า สื่อมวลชนกับระบบการเมือง แต่ในยุคปัจจุบันที่เราอยู่เป็นโลกของการกระชับแน่นรอบใหม่ระหว่างเวลากับสถานที่ หรือการผนวกรวมสถานที่เข้ากับเวลา ความแตกต่างระหว่างเวลากับสถานที่ที่เคยเป็นปัญหาใหญ่ของโลกยุคก่อนหน้า ถูกลดทอนลงจนแทบไม่มีความรู้สึกของความแตกต่างอันเป็นผลมาจากพัฒนาการของเทคโนโลยีการคมนาคมสื่อสารและข้อมูลข่าวสารสมัยใหม่ (ICT: Information and Communication Technology) ปัจจุบันไม่ว่าเราอยู่ที่ใดในโลกเราสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้ในเวลาอันรวดเร็วและในราคาที่ประหยัดมากผ่านโทรศัพท์ไร้สาย ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในรูปของอีเมล (e-mail) และอินเทอร์เน็ต (internet), ทั้งอีเมล อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ (website) จึงกลายเป็นพื้นที่สาธารณะในระดับโลก (a global public space) ชนิดใหม่ที่คนต่างเชื้อชาติ ต่างวัฒนธรรม และต่างพื้นที่ สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้โดยไม่มีปัญหาเรื่องระยะห่างเป็นอุปสรรคอีกต่อไป (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2549, น. 3-4)

กล่าวได้ว่าสิ่งที่พัฒนาควบคู่ไปกับสื่อสังคมออนไลน์ก็คือหลักการในการใช้สื่อ ในการสื่อสารในสื่อรูปแบบดั้งเดิม การที่จะได้รับผลตอบรับจากผู้รับสารนั้นเป็นไปได้อย่างล่าช้าหรืออาจไม่มีเลย เพราะการสื่อสารนั้นเป็นไปในรูปแบบของการ "เผยแพร่ (Broadcast)" หรือ

"การสื่อสารทางเดียว (Unidirectional Communication)" ในทางกลับกันเมื่ออยู่ในยุคของสื่อสังคมออนไลน์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้นำหลักการต่าง ๆ เช่น "การปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม (Social Interaction)" "การสื่อสารแบบหลายทาง (Multidirectional Communication)" และ "การที่ให้โอกาสมวลชนเป็นฝ่ายกำหนดวาระข่าวสาร (The public impose the media agenda.)" มาปรับใช้ (Tasente, 2013, p. 24)

หากมองย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์ของอินโดนีเซีย หนังสือพิมพ์มีบทบาทความสำคัญอย่างมากในยุคระเบียบใหม่ หรือยุคสมัยของอดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โต (Suharto) พวกเขาได้ก็ถูกสั่งตรวจสอบมากขึ้นหลายครั้งในช่วงปี ค.ศ.1970 มีการสั่งห้ามสำนักข่าวจำนวนมากขึ้น และในปี ค.ศ.1982 รัฐบาลได้จัดตั้งกฎหมายที่เรียกว่า SIUPP ย่อมาจาก Surat Izin Usaha Penerbitan Pers (the Press Publication Enterprise Permit) เพื่อมีไว้ควบคุมสื่อ เหมือนเป็นใบอนุญาตการเผยแพร่สื่อ ซึ่งในทางปฏิบัติทำหน้าที่เป็นเครื่องมือตรวจสอบสื่อในช่วงเวลาดังกล่าว (Johansson, 2016, น. 15) ในรัฐบาลเผด็จการที่มีชื่อเรียกว่า "รัฐระเบียบใหม่" (New Order ค.ศ.1966-1998) ซูฮาร์โตดำรงตำแหน่งประธานาธิบดียาวนานถึง 32 ปี การเข้าสู่อำนาจของซูฮาร์โตเป็นการใช้เหตุการณ์ต่อต้านรัฐประหาร โดยอ้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ทางการเมือง เพื่อกวาดล้างพรรคคอมมิวนิสต์ กล่าวได้ว่าเป็นช่วงเวลาหนึ่งที่เลวร้ายที่สุดของศตวรรษที่ 20 (Bourchier, & Hadiz, 2003, pp. 6-7) ดังเหตุการณ์ดังกล่าวมีการสังหารหมู่เพื่อกวาดล้างคอมมิวนิสต์ในช่วงปี ค.ศ. 1965-1966 ที่มีผู้ถูกสังหารประมาณ 500,000 คน รวมทั้งผู้นำส่วนใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์ถูกฆ่าตายและถูกจับกุม บางรายหนีออกจากประเทศอินโดนีเซีย (Eklöf, 2003, p. 45)

ในยุคสมัยของซูฮาร์โต กล่าวได้ว่าการใช้อำนาจสื่อของซูฮาร์โตเป็นไปในรูปแบบที่ทำให้สื่อไม่มีความเป็นการเมือง เป็นการทำให้กลายเป็นสื่อทางธุรกิจหรือสื่อพาณิชย์ (Commercial media) คือพยายามสร้างวัฒนธรรมให้สื่อสนใจ ประกอบธุรกิจและแสวงหากำไร โดยห้ามพูดถึงเรื่องการเมือง ห้ามวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล คนที่ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ และได้มีการออกกฎหมายเฉพาะเจาะจงให้กับสื่อ โดยสื่อต้องไปขอใบอนุญาตเพื่อประกอบการด้านสื่อ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2556) และรัฐบาลซูฮาร์โตใช้สื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อในเรื่องที่รัฐบาลกำหนด ดังตัวอย่างเช่น รัฐบาลอินโดนีเซียใช้สื่อภาพยนตร์ในการโฆษณาชวนเชื่อเรื่อง "การทรยศของขบวนการ 30 กันยายน พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย" (Pengkhianatan G30S-PKI) ซึ่งต้องการให้มองว่าพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) เป็นผู้ร้าย จนเป็นเหตุให้ซูฮาร์โตต้องทำการรัฐประหารเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ นอกจากมีการฉายตามโรงภาพยนต์แล้ว

ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังออกอากาศทางโทรทัศน์ ในช่วงเวลายอดนิยมด้วย (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2558 น. 99-101)

การออกกฎหมายบังคับสื่อไม่ให้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาททางการเมืองในยุคสมัยของซูฮาร์โต ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของสื่อมวลชน ดังตัวอย่างเช่น สื่อหนังสือพิมพ์กลุ่มหนึ่งได้ตั้งกลุ่มองค์กรขึ้นมาใหม่ เป็นเครือข่ายนักหนังสือพิมพ์อิสระ (Alliance of Independent Journalists) รวมทั้งได้เชิญชวนสื่อกลุ่มอื่นมาร่วมด้วย ต่อมาจึงกลายเป็นสมาชิกกลุ่มใหญ่ขึ้นมาในภายหลัง เช่นเดียวกันกับสื่อวิทยุกับการเมืองก็มีส่วนสำคัญในการล้มล้างอำนาจของยุคซูฮาร์โต ดังตัวอย่างเช่น การเกิดองค์กรสื่อใหม่ของสื่อวิทยุหรือสถานีที่มีชื่อว่า "68H Radio" (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2556) ไม่เพียงกลุ่มสื่อมวลชนแต่รวมถึงการสั่งห้ามประชาชนทั่วไป ห้ามเผยแพร่ความคิดลัทธิสังคมนิยมมาร์กซิสม์-เลนินนิสม์โดยเด็ดขาด หากพบการรวมกลุ่มเผยแพร่ความคิดดังกล่าว มีการลงโทษโดยการถูกจับกุม คุมขัง ทรมาน และประหาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้เกิดการแอบทำกันอย่างลับ ๆ หรือทำเป็นขบวนการใต้ดิน (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2558, น. 96-97) รวมถึงการเกิดเหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจตั้งแต่ในช่วงกลางปี ค.ศ. 1997 ทำให้เกิดการล่มสลายขององค์กรและสถาบันการเงินในประเทศและต่างประเทศ ในเดือนพฤษภาคมปี ค.ศ.1998 ประธานาธิบดีซูฮาร์โตถูกบังคับให้ออกจากตำแหน่งในท้ายที่สุด (Robison & Hadiz, 2004, p. 164) จากสภาวะความกดดันในหลากหลายปัจจัยข้างต้น ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของสื่อกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงการรวมตัวของประชาชนจึงทำให้เกิดเหตุการณ์ปฏิวัติประชาชนของอินโดนีเซีย

ภายหลังสิ้นสุดยุคเผด็จการทหารของซูฮาร์โต ทำให้ฮาร์บิบีซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นรองประธานาธิบดีในขณะนั้น ได้ก้าวเข้าสู่ตำแหน่งประธานาธิบดีแทนซูฮาร์โต เนื่องด้วยข้อเรียกร้องของประชาชนที่ต้องการให้มีการปฏิรูปการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย และจากเหตุการณ์ปฏิวัติประชาชนของอินโดนีเซีย ทำให้เป็นที่จับตามองของสังคมโลก ทำให้ภายหลังจากการหมดยุคสมัยของซูฮาร์โต กล่าวได้ว่าอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ถูกจัดอันดับว่ามีเสรีภาพของสื่อมากที่สุดในภูมิภาค แม้ว่าหลังจากสิ้นสุดยุคซูฮาร์โต อินโดนีเซียยังคงไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่ในวันที่ 20 กันยายน ค.ศ.2004 ยูโดโยโนได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้ง ได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของอินโดนีเซียที่มีการเลือกตั้งโดยตรง (Freedman, 2006, p. 91) กล่าวได้ว่าการศึกษาในบริบทประวัติศาสตร์ทางการเมืองอินโดนีเซียกับบทบาทของสื่อในอดีต เพื่อทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคมการเมืองอินโดนีเซียในบริบทต่าง ๆ โดยหากสื่อมวลชนอินโดนีเซียมีบทบาทสำคัญทางการเมืองในอดีต สื่อสังคมออนไลน์ก็เข้ามามีบทบาทสำคัญทางการเมืองอินโดนีเซียในยุคปัจจุบันได้เช่นเดียวกัน

จากสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกในปี ค.ศ.2018 ประชากรโลกกว่า 7,593 ล้านคน สามารถเข้าถึงการใช้อินเทอร์เน็ต 4,021 ล้านคน และมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์จำนวน 3,196 ล้านคน ขณะที่ประเทศอินโดนีเซียพบมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสูงถึง 132.7 ล้านคน และใช้สื่อสังคมออนไลน์จำนวน 130 ล้านคน จากจำนวนประชากร 265.4 ล้านคน ประเทศอินโดนีเซียมีค่าเฉลี่ยจำนวนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ในอันดับที่ 4 ของโลกประมาณ 8 ชั่วโมง 51 นาทีต่อวัน และประเทศอินโดนีเซียจัดอยู่ในอันดับที่ 3 ของโลกที่มีค่าเฉลี่ยประชากรใช้สื่อสังคมออนไลน์ 3 ชั่วโมง 23 นาทีต่อวัน โดยรวมประเทศอินโดนีเซียจัดอยู่ในอันดับที่ 3 ของโลกที่มีการเติบโตพัฒนาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของประชากรในประเทศ 23% (We are Social, 2018) จากการรวบรวมข้อมูลดิจิทัลทั่วโลกในปี ค.ศ.2018 กล่าวได้ว่าเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาในงานวิจัยเรื่องการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย

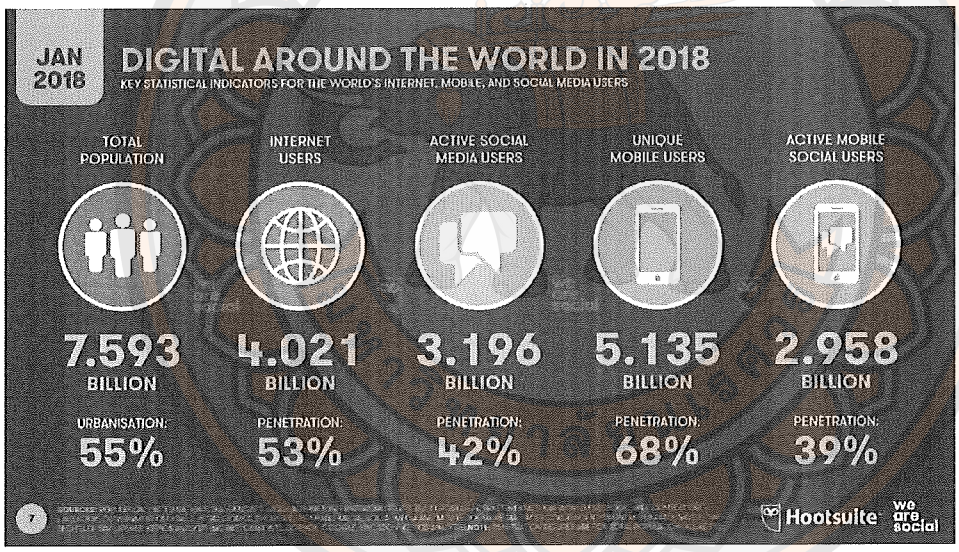

ภาพ 1 ข้อมูลดิจิทัลทั่วโลกในปี ค.ศ.2018

ที่มา: We are Social, 2018

ภาพ 2 ข้อมูลดิจิทัลในอินโดนีเซียในปี ค.ศ.2018

ที่มา: We are Social, 2018

ทวิตเตอร์ (Twitter) จัดอยู่ในกลุ่มประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ คือ ไมโครบล็อก (Microblog) ทวิตเตอร์เป็นไมโครบล็อกที่จำกัดการโพสต์ในแต่ละครั้งพิมพ์ได้ไม่เกิน 140 ตัวอักษร ในปัจจุบันทวิตเตอร์เป็นที่นิยมใช้งานของผู้คน เพราะใช้งานง่ายและใช้เวลาไม่มากนัก รวมทั้งเป็นที่นิยมของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่ได้ใช้ทวิตเตอร์ในการแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงความเคลื่อนไหวทางธุรกิจและความเคลื่อนไหวทางการเมือง ดังตัวอย่างเช่น ในปี 2015 ทวิตเตอร์สามารถเข้าถึง 500 ล้านทวีตทั่วโลกในแต่ละวัน โดยมีผู้ใช้มากกว่า 300 ล้านคนทั่วโลก มีผู้ใช้งานทวิตเตอร์ประมาณ 80% ใช้งานผ่านทางโทรศัพท์มือถือ (Lansley, & Longley, 2016, p. 85) โดยในประเทศอินโดนีเซีย ทวิตเตอร์ได้ถูกใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารเป็นอันดับต้น ๆ โดยเฉพาะในบริบททางการเมือง เหตุผลหลักในการใช้ทวิตเตอร์เพราะสามารถช่วยในการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองได้อย่างรวดเร็ว สามารถอัพเดตเหตุการณ์ได้แบบเรียลไทม์ ดังตัวอย่างเช่น ปรากฏการณ์การใช้ทวิตเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีของอินโดนีเซียในปี ค.ศ. 2014 เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของสื่อสังคมออนไลน์ในการเลือกตั้งในครั้งนี้ โดยคณะกรรมการเลือกตั้งได้ประกาศผลคะแนนการเลือกตั้งให้ประชาชนรับทราบ โดยปราโบโว ซูเบียนโต ได้รับคะแนนเสียง 62,576,444 คิดเป็น 46.85% ในขณะที่โจโค วิโดโด หรือ โจโควี ได้รับคะแนนเสียง 70,997,833 คิดเป็น 53.15% โจโค วิโดโด ชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดี สามารถเอาชนะคู่แข่งคือ อดีตนายพล ปราโบโว ซูเบียนโต ซึ่งเป็น

อดีตนายทหารคนสนิทของอดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โต ทำให้โจโค วิโดโด จึงได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 7 ของอินโดนีเซีย (Sholeh, 2014)

ภายหลังเมื่อทราบผลการเลือกตั้ง อดีตนายพลปราโบโวก็ประกาศไม่ยอมรับผลการเลือกตั้งและถอนตัวจากกระบวนการเลือกตั้ง โดยอ้างว่ามีการโกงการเลือกตั้งเกิดขึ้นเหมือนเช่นในอดีต แต่การเลือกตั้งในครั้งนี้หากมีการโกงเกิดขึ้นจะสามารถตรวจสอบพบได้โดยง่าย เพราะมีการตรวจสอบในภายหลังจากคณะกรรมการการจัดการเลือกตั้ง หรือ กกต. ซึ่งจะไม่มีการโกงเกิดขึ้น เพราะต้องการให้อินโดนีเซียมีความเป็นประชาธิปไตยให้มากที่สุด โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินกระบวนการที่ยาวนานที่สุด ในการจัดกลุ่มคะแนนเสียงประมาณ 140 ล้านเสียง เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2014 ประชาชนอินโดนีเซียได้มีการส่งและแจ้งข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการฉ้อโกงทางออนไลน์ โดยได้รับข้อกล่าวหา 403 เรื่องเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้ง (Rappler, 2014) รวมทั้งคณะกรรมการการจัดการเลือกตั้งนำภาพสแกนผลการรวมคะแนนขึ้นสู่เว็บไซต์ กกต. ระดับหน่วยเลือกตั้งทั้งประเทศรวม 480,000 หน่วย เพื่อให้ประชาชนร่วมกันตรวจสอบการเลือกตั้งในครั้งนี้ ประชาชนอินโดนีเซียได้มีโอกาสร่วมมือช่วยกันนำภาพสแกนผลการรวมคะแนนที่ได้ข้อมูลจากเว็บไซต์ กกต. มาจัดระเบียบเป็นฐานข้อมูล และได้ชวนเพื่อน ๆ รวมถึงคนรู้จักผ่านทางช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ให้เข้ามาช่วยตรวจสอบผลการนับคะแนนการเลือกตั้งในครั้งนี้ (สฤณี อาชวานันทกุล, 2557)

บทบาทสำคัญอีกอย่างหนึ่งของสื่อสังคมออนไลน์ในการเลือกตั้งในปี ค.ศ.2014 คือ ใช้เป็นช่องทางการหาเสียงการเลือกตั้ง ถึงแม้ว่าประชาชนในอินโดนีเซียผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ จะมีสื่อโทรทัศน์เป็นแหล่งข่าวสารหลักมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ช่วงหาเสียงในช่วงแรก โจโค วิโดโด มีพันธมิตรกลุ่มสื่อโทรทัศน์จาก Metro TV ที่ช่วยสนับสนุนในการหาเสียงครั้งนี้ ซึ่งมีคนดูน้อยกว่าสื่อ TV One และ MNC ที่เป็นพันธมิตรกลุ่มสื่อโทรทัศน์และให้การสนับสนุนในการหาเสียงของปราโบโว ทำให้ฝั่งของโจโค วิโดโด เสียเปรียบฝั่งปราโบโวในช่วงเวลาแรกของการหาเสียง ทว่าในช่วงหาเสียงก่อนการเลือกตั้งจริงไม่นาน โจโค วิโดโด ได้รับแรงสนับสนุนจากศิลปินยอดนิยมที่มีผู้ติดตามหลายล้านคนทางทวิตเตอร์ ทำให้ส่งผลต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่หันมาสนับสนุนเลือกโจโค วิโดโด เป็นประธานาธิบดี ทำให้ในท้ายที่สุดแล้ว โจโค วิโดโด ได้รับชัยชนะการเลือกตั้งในปี 2014 (Fukuoka, & Thalang, 2014, pp. 232-233)

ด้วยเหตุนี้ กล่าวได้ว่าการใช้ทวิตเตอร์ในการสื่อสารทางการเมืองเป็นสิ่งที่สำคัญของพรรคการเมืองและผู้นำทางการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการชนะการเลือกตั้งในโค้งสุดท้ายของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยการใช้ทวิตเตอร์ในการหาเสียง

การเลือกตั้ง รวมถึงได้สร้างฐานอำนาจทางการเมืองให้กับกลุ่มผู้นำทางการเมือง จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ทั้งในบริบทของประวัติศาสตร์การเมืองอินโดนีเซียในเบื้องต้น ความสำคัญของสื่อสังคมออนไลน์ในบทบาททางการเมืองในยุคปัจจุบัน การทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว เพื่อจะได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย" ได้อย่างเข้าใจในลำดับต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียตั้งแต่ยุคระเบียบใหม่ของอดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โต (1966) จนถึงยุคสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน (2019) ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นอย่างไร

2. บทบาทการเป็นผู้นำทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีลักษณะอย่างไร

3. การใช้ทวิตเตอร์กับการให้ความหมายโดยการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ภายหลังได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี 2014 และช่วงก่อนการเลือกตั้งในปี 2019 ในรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย มีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียตั้งแต่ยุคระเบียบใหม่ของอดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โต (1966) จนถึงยุคสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน(2019) ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

2. เพื่อศึกษาบทบาทการเป็นผู้นำทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

3. เพื่อศึกษาการใช้ทวิตเตอร์กับการให้ความหมายโดยการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ภายหลังได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี 2014 และช่วงก่อนการเลือกตั้งในปี 2019 ในรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย

ขอบเขตการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง "การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย" มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตเชิงเนื้อหา

เนื้อหาหลักของวิทยานิพนธ์นี้ คือการศึกษาการเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซีย ตั้งแต่ยุคระเบียบใหม่ของอดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โต (1966) จนถึงยุคสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน (2019) ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด บทบาทการเป็นผู้นำทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด และการใช้ทวิตเตอร์กับการให้ความหมายโดยการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ภายหลังได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี 2014 และในช่วงก่อนการเลือกตั้งในปี 2019 ในรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย

2. ขอบเขตเชิงพื้นที่

ขอบเขตเชิงพื้นที่ศึกษาในงานวิทยานิพนธ์นี้ คือพื้นที่ทวิตเตอร์ส่วนบุคคลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ทวิตเตอร์ชื่อ Joko Widodo ประธานาธิบดีของประเทศอินโดนีเซีย สำหรับการเลือกศึกษาในพื้นที่ทวิตเตอร์ส่วนบุคคลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโดนั้น เนื่องจากทวิตเตอร์ถือเป็นสื่อสังคมออนไลน์อันดับหนึ่งที่ผู้นำทั่วโลกใช้สื่อสารกับประชาชน ข้อเท็จจริงนี้การันตีด้วยรายงานข่าวของ Statista บริษัทสำรวจที่มีชื่อเสียงระดับโลก ซึ่งรายงานผลการสำรวจในหัวข้อ "The World Leaders with the Most Followers on Twitter"หรือ10 ผู้นำระดับโลกที่มีผู้ติดตามมากที่สุดในทวิตเตอร์ตอนนี้ ระบุว่า ทุกวันนี้การแถลงข่าวของผู้นำระดับโลกนิยมทำผ่านทวิตเตอร์ ผู้นำของประเทศต่าง ๆ ใช้ทวิตเตอร์ในการส่งเสริมแนวคิด นโยบาย และความเป็นตัวตน ซึ่งประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีผู้ติดตามทวิตเตอร์อยู่เป็นลำดับที่ 5 (ประอรพิต กัษฐ์วัฒนา, 2562)

3. ขอบเขตเชิงระยะเวลา

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษาการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากทวิตเตอร์ส่วนบุคคลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยมีกรอบด้านระยะเวลาในการศึกษาครั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 21 มิถุนายน ค.ศ. 2015 ถึง 17 เมษายน ค.ศ. 2019 เนื่องจากทวิตเตอร์ส่วนบุคคลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เริ่มต้นใช้งานครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ.2015 ภายหลังได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีในปี 2014 ซึ่งเป็นวันที่ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลเช่นกัน และที่ทำการสิ้นสุดในวันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 2019 เนื่องจากวันเวลาดังกล่าวจะมีการจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี 2019 ดังนั้นจึงคิดว่าการศึกษาในระยะเวลาดังกล่าวมีความเหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้

4. ขอบเขตเชิงประชากร

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษาการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย เป็นการรวบรวมข้อมูลจากทวิตเตอร์ส่วนบุคคลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ประชากรก็คือ จำนวนการทวีตของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เช่น รูปภาพ ข้อความ และคลิปวีดีโอ

5. ขอบเขตเชิงวิธีการวิจัย

การศึกษาวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย โดยผู้วิจัยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลจากทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

นิยามศัพท์เฉพาะ

การใช้ทวิตเตอร์กับการให้ความหมายโดยการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ หมายถึง ความหมายโดยนัย (connotative meaning) ของทวีตหรือโพสต์บนทวิตเตอร์ เกิดจากการประกอบความหมายผ่านสัญญะต่าง ๆ เพื่อให้โพสต์บนทวิตเตอร์มีความหมายมากกว่าสิ่งที่เป็นอยู่

การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ หมายถึง การที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ใช้ทวิตเตอร์เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน ให้ประชาชนได้รับทราบนโยบายและกิจกรรมของรัฐบาล เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองและรัฐบาล เพื่อสร้างฐานคะแนนเสียงให้กับฝ่ายตนเองในการเลือกตั้ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เข้าใจการเมืองและการสื่อสารในประเทศอินโดนีเซีย

2. ได้เข้าใจบทบาทการเป็นผู้นำทางการเมืองและการใช้สื่อของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการเลือกตั้งประเทศอินโดนีเซียในอนาคต

3. ได้เข้าใจถึงการใช้ทวิตเตอร์กับการให้ความหมายโดยการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ภายหลังได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี 2014 และช่วงก่อนการเลือกตั้งในปี 2019 และเข้าใจรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ถือเป็นตัวอย่างหนึ่งของการสื่อสารทางการเมืองของผู้นำประเทศในภูมิภาคอาเซียน

4. เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในกระบวนการการสื่อสารเรื่องทวิตเตอร์ในทางการเมืองของผู้นำประเทศอินโดนีเซียและเป็นบทเรียนให้กับผู้นำประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย และโลกได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง "การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย" ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ได้แก่

1. แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง
2. แนวคิดทฤษฎีสัญวิทยา
3. แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารออนไลน์
4. แนวคิดภาวะผู้นำ
5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง

การศึกษาวิจัยการสื่อสารทางการเมือง (Political communication research) ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นจะใช้วิธีการในการวิจัยต่าง ๆ ที่คำนึงถึงผู้ถูกวิจัยเป็นหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย การสังเกตการณ์ (Visual Observation) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interviews) หรือการสัมภาษณ์เชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Interviews) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) การวิเคราะห์จากเรื่องเล่า (Narrative Analysis) และการวิเคราะห์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Analysis) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis) การศึกษาบทความเชิงวิพากษ์และวัฒนธรรม (Critical/cultural readings) และการวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical Analysis) แม้ว่าการวิจัยเชิงคุณภาพจะถูกมองว่าเป็นฝั่งตรงข้ามของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) แต่การตั้งคำถามในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมการทำแบบสอบถาม การทดลอง และเทคนิคในการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Data-gathering) อื่น ๆ เพราะมันสามารถที่จะให้ข้อมูลโดยคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังสามารถที่จะอธิบายข้อมูลได้ในเชิงลึกกว่าที่ผลวิจัยเชิงปริมาณจะสามารถให้ได้ มันจึงถือได้ว่าเป็นแหล่งที่ให้กำเนิดแนวคิดใหม่ ๆ และช่วยให้นักวิจัยพบเห็นและอธิบายแนวคิดที่ไม่สามารถทำได้ด้วยแบบทดสอบเชิงประจักษ์ (Bucy, 2015, pp. 7-8)

งานตีพิมพ์หลายฉบับเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองได้เน้นย้ำถึงขั้นตอนในการผลิต ซึ่งหมายถึงวิธีการที่ข้อความนั้นถูกผลิตออกมาโดยผู้กระทำกิจกรรมทางการเมืองและการเผยแพร่ข้อความนั้นผ่านสื่อดั้งเดิมหรือสื่อ "ใหม่" ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดอยู่แค่ในบริบทของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง อ้างอิงจาก Norris (2000) เราสามารถที่จะแบ่งระยะของการสื่อสารได้สามช่วงด้วยกันซึ่งก็คือ ยุคก่อนสมัยใหม่ (Pre-modern) (เริ่มต้นช่วงยุคกลางของปี 90 จนถึงปี 1950) ยุคสมัยใหม่ (Modern) (เริ่มต้นจากช่วงท้ายของปี 1980) และยุคหลังสมัยใหม่ ในยุคสมัยใหม่การสื่อสารทางการเมืองนั้นมีการใช้งานโทรทัศน์เป็นสื่อหลัก ในยุคหลังสมัยใหม่เริ่มมีการอุบัติขึ้นของอินเทอร์เน็ตซึ่งได้กลายมาเป็นผู้เล่นสำคัญซึ่งทำให้เกิดการปฏิรูปแคมเปญสื่อสารมวลชนสู่ "แคมเปญสื่อหลายมิติ (Hypermedia Campaign)" แคมเปญของประธานาธิบดีโอบาม่าในปี 2008 ถือได้ว่าเป็นการหาเสียงเลือกตั้งแรกด้วยอินเทอร์เน็ต (Gonçalves, 2018, pp. 2-3)

ผู้เขียนหลายรายได้อุทิศตนเพื่อศึกษาเทคโนโลยีใหม่โดยเฉพาะการใช้งานอินเทอร์เน็ต ไม่เพียงแค่โดยนักการเมืองเท่านั้น แต่รวมไปถึงการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่และตัวสื่อเองด้วย พวกเขาได้ทำการศึกษาวิจัยว่ามันได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงทั้งพฤติกรรมทางการเมืองและการผลิตเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไรบ้าง งานวิทยานิพนธ์ของฮาเบอร์แมส (Habermas) กล่าวว่าการมาถึงของสื่อสารมวลชน ได้นำมาซึ่ง "ระบบศักดินาเกิดใหม่ (Re-feudalization)" ภายในพื้นที่สาธารณะ ผู้เขียนบางคนมองว่าการอุบัติขึ้นของอินเทอร์เน็ตนั้นคือการเกิดใหม่ของ "พื้นที่สาธารณะใหม่ (New Public Sphere)" (Dahlgren, & Sparks, 1997 as cited in Gonçalves, 2018, p. 3) ในทางกลับกันผู้เขียนรายอื่น ๆ แย้งว่ามันคือ "Normalization Thesis" หรือมองว่าการเมืองบนอินเทอร์เน็ตก็คือ "การเมืองรูปแบบเดิม ๆ (Politics as usual)" ซึ่งถูกขับเคลื่อนโดยกลุ่มผู้เล่นออฟไลน์ดั้งเดิม (Margolis, & Resnick, 2000 as cited in Gonçalves, 2018, p. 3)

1. ทฤษฎีการสื่อสาร

การสื่อสารนั้นมีความหมายที่หลากหลาย Nimmo (2007) ได้ให้นิยามคำว่า "การสื่อสาร" ไว้อย่างหลากหลาย มันอาจหมายถึงการสลับสับเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งการตอบสนอง การประสานความหมายระหว่างตัวบุคคลและผู้รับสาร การแบ่งปันข้อมูล ความคิด หรือทัศนคติ การแสดงพฤติกรรมหรือรูปแบบการใช้ชีวิตผ่านข้อกำหนดกฎเกณฑ์ การส่งสารจากคนนึงไปยังอีกคนนึงเพื่อให้ข้อมูลหรือเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็นและพฤติกรรมโดยตรงหรือโดยอ้อม (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 23)

การสื่อสารหมายถึงอะไร จากมุมมองทางนิรุกติศาสตร์ คำว่า Communication นั้นมีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินซึ่งมาจากคำว่า "Communis" ซึ่งมีความหมายว่า "คล้ายคลึง" (มีความหมายที่คล้ายคลึง) การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้เฉพาะในกรณีที่ข้อความที่ถูกส่งออกไปจาก

ผู้สื่อสารนั้นมีความหมายที่คล้ายคลึงกันกับที่ยอมรับโดยคู่สนทนา (Effendy, 2003 as cited in Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 23)

นิยามต่าง ๆ ของการสื่อสารนั้นได้รับการทบทวนและพูดถึงโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร บางนิยามนั้นเชื่อมโยงกับการที่ "ใครเป็นคนพูด พูดอะไร ด้วยช่องทางไหน กับใคร และด้วยผลลัพธ์แบบไหน" Lasswell (1950) และ "การแบ่งปันข้อมูล แนวคิด และทัศนคติ" Schramm (1974) ฟังก์ชัน ประเภท องค์ประกอบ และกระบวนการของการสื่อสารก็ถูกพูดถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ในการสื่อสารประกอบไปด้วย ผู้ส่งสาร (ผู้ที่ส่งสาร) การเข้ารหัส (กระบวนการในการเรียบเรียงแนวคิดเป็นสัญลักษณ์ / ข้อความ) ตัวสาร ช่องทางในการสื่อสาร การถอดรหัส (กระบวนการในการแปลงสัญลักษณ์) ผู้รับสาร (ผู้ที่รับสาร) และการตอบสนอง / ผลลัพธ์ (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 23)

2. ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง

แม้ว่าจะมีการศึกษาวิจัยมาเป็นเวลากว่าสิบ ๆ ปี ความหมายของการสื่อสารทางการเมืองก็ยังไม่ได้ข้อสรุปที่เป็นเอกฉันท์ ซึ่งแต่ละความหมายมักจะถูกสะท้อนจากความเชื่อที่มีแตกต่างกัน นักวิจัยกลุ่มหนึ่งตีความว่าการสื่อสารทางการเมืองหมายถึงเทคโนโลยีทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ แนวคิดนี้มองว่าการรณรงค์หาเสียงนั้นเป็นหัวข้อหลักในการศึกษาวิจัยการสื่อสารทางการเมือง ในอีกมุมมองหนึ่งการสื่อสารทางการเมืองคือฟังก์ชันหนึ่งของระบบการเมือง ซึ่งหมายความว่ามันเป็นส่วนประกอบหนึ่งของระบบการเมืองของสังคมที่รักษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบอื่น ๆ ไว้ ส่วนนักวิจัยกลุ่มที่สามอธิบายว่าการสื่อสารทางการเมืองคือกระบวนการ ซึ่งเป็นรูปแบบการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง โดยที่มีหัวข้อหลักในการศึกษาเป็นผู้กุมอำนาจในการควบคุมการผลิตและการเผยแพร่แนวคิดทางสังคมและการเมือง ณ เวลานั้น ๆ มุมมองที่สี่ซึ่งมองแบบกว้างที่สุด มองว่าการสื่อสารทางการเมืองนั้นทำให้ปรากฏการณ์ทางอำนาจที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารทางการเมืองลดลง โมเดลในการสื่อสารและโครงสร้างนิยมใหม่ของอำนาจมองว่ามันคือกลไกของการกำจัดลำดับชั้นเมื่อเกิดบทสนทนาระหว่างบุคคลขึ้น ส่วนนักวิจัยกลุ่มที่ห้าเชื่อว่าความขัดแย้งที่ถูกกระตุ้นจากการสื่อสารทางการเมืองหลายรูปแบบ เป็นต้นเหตุของปรากฏการณ์ในการสื่อสารทางการเมือง คือระบบที่มีอยู่นั้นเป็นส่วนประกอบของกระบวนการทางการเมืองในสังคม และในขณะเดียวกันก็เป็นสถาบันทางการเมืองที่เป็นอิสระ (Grishin, 2012, pp. 3-4)

แล้วอะไรคือการสื่อสารทางการเมืองกันแน่ การที่จะตอบคำถามนี้ได้เรามีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงเหตุที่ทำให้มันเกิดขึ้นมา เหตุที่ว่าก็คือข้อมูลทางการเมือง ซึ่งหมายถึงข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงบุคคลที่มีอำนาจทางการเมือง ข้อมูลทางการเมืองนั้นบางทีก็ได้มาตรฐานและบางทีก็ไม่ได้มาตรฐาน การเผยแพร่ข้อมูลสำคัญทางการเมืองสามารถทำได้หลายรูปแบบดังนี้

คือ แบบทางการ ส่วนตัว ด้วยสื่อกลาง หรือโดยไม่ออกนาม หากพูดถึงการสื่อสารทางการเมือง เรามักจะหมายถึงโดยนัย คือเนื้อหาสาระนั้นอยู่ในข้อมูลและระบบในการสื่อสารที่ข้อมูลทางการเมืองนั้นถูกสร้างขึ้น และเผยแพร่ออกไม่ว่าจะด้วยสื่อทางการหรือช่องทางส่วนตัว (Grishin, 2012, p. 4)

การสื่อสารทางการเมืองหมายถึงระบบในการผลิต กระจาย ดำเนินการ จัดเก็บ และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้มาตรฐานและที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงผู้มีอำนาจทางการเมือง ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองในรูปของระบบนั้นประกอบไปด้วย 9 องค์ประกอบด้วยกันดังนี้ คือ ผู้กระทำกิจกรรมทางการเมือง ผู้รับสาร องค์กรในการตรวจสอบผู้รับสาร องค์กรที่ผลิตเนื้อหาสำหรับการสื่อสารทางการเมือง องค์กรที่เผยแพร่เนื้อหาทางการเมือง องค์กรที่กำกับดูแลการเผยแพร่ของเนื้อหา องค์กรที่ควบคุมกระบวนการของการสื่อสารทางการเมือง องค์กรที่กำกับดูแลกระบวนการของการสื่อสารทางการเมือง และองค์กรที่จัดเก็บข้อมูลทางการเมือง (Grishin, 2012, p. 4)

นิยามของการสื่อสารทางการเมืองโดยทั่วไปนั้น หมายถึงกระบวนการในการส่งมอบเป้าประสงค์หรือข้อความจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองจึงมีสัญลักษณ์ที่แตกต่างและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในข้อความเหล่านั้น เนื้อหาเหล่านั้นมักจะประกอบไปด้วยข้อความทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง เนื้อหาในการสื่อสารทางการเมืองนั้นอาจแตกต่างจากการสื่อสารในรูปแบบอื่น เช่นการสื่อสารทางการศึกษา การสื่อสารเพื่อการพัฒนา และอื่น ๆ กระบวนการในการสื่อสารทางการเมืองอย่างกว้างขวางนั้นอาจเกิดขึ้นได้กับชุมชนในทุกระดับชั้น และด้วยช่องทางในการสื่อสารต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นช่องทางในการสื่อสารทางการเมืองนั้น จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดความสำเร็จทางการเมืองไม่แพ้กัน (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 24)

การสื่อสารทางการเมืองมีคำนิยามที่หลากหลาย McNair (2011) ได้กล่าวไว้ว่ามันคือการจัดสรรปันส่วนทรัพยากรสาธารณะที่มีมูลค่า (ไม่ว่าจะเป็นมูลค่าเชิงอำนาจหรือทางเศรษฐกิจ) ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่รัฐจะถูกมอบหมายให้ใช้ดุลยพินิจในการกระจายอำนาจและตัดสินใจในการออกตัวบทกฎหมาย และกำหนดกฎเกณฑ์ (ไม่ว่าคน ๆ นั้นจะเป็นเจ้าหน้าที่กฎหมายหรือเจ้าหน้าที่บริหารก็ตาม) และพวกเขาจะต้องกำหนดบทลงโทษ (ไม่ว่าจะเป็นบทลงโทษในรูปแบบในการกักกันตัวหรือการเสียค่าปรับก็ตาม) Fagen (1966) ยืนยันว่าการสื่อสารทางการเมืองนั้น คือการสื่อสารในระบบการเมืองและระหว่างระบบการเมืองกับสิ่งแวดล้อม ส่วน Muller (2007) กล่าวว่าการสื่อสารทางการเมือง คือผลลัพธ์ทางการเมืองจากกลุ่มสังคม รูปแบบของการใช้ภาษา และรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ ส่วน Galnoor (1980) กล่าวว่าการสื่อสารทางการเมือง คือโครงสร้าง

พื้นฐานทางด้านการเมือง เพราะว่ามันเป็นการผสมผสานของการปฏิสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ โดยที่ข้อมูลนั้นเกิดจากการทำงานร่วมกัน และได้กลายเป็นความสัมพันธ์ในการหมุนเวียนของอำนาจ (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 24)

สรุปได้ว่าคำนิยามทั้งหมดข้างต้นนั้น กำลังจะสื่อว่าประเด็นในการศึกษาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ในการสื่อสารนั้น หมายถึงการสื่อสารที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เนื่องจากว่าประเด็นนั้นครอบคลุมชุมชนโดยกว้าง จึงมีการเน้นย้ำในเรื่องของวิทยาศาสตร์ในการสื่อสาร ที่ครอบคลุมไปถึงการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือการสื่อสารตัวต่อตัว และรวมไปถึงการสื่อสารผ่านการสื่อสารมวลชน และเพื่อให้สอดคล้องกับการก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการสื่อสาร วิทยาศาสตร์ในการสื่อสารจึงพุ่งเป้าไปที่การสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยาสาร หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น มีอิทธิพลต่อแบบโมเดลและกรอบความคิดในการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารมวลชน (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 24)

คำว่า "การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication)" นั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่สำหรับวงการรัฐศาสตร์ คำ ๆ นี้เริ่มเป็นนิยมตั้งแต่การตีพิมพ์หนังสือที่มีชื่อว่า The Politics of Development Areas ของ Almond (1960) โดยที่มีการพูดถึงในเรื่องการสื่อสารทางการเมืองอย่างละเอียด Almond (1966 as cited in Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 24) ให้นิยามการสื่อสารทางการเมืองไว้ว่า เป็นฟังก์ชันหนึ่งที่สามารถพบเห็นในระบบการเมืองได้เสมอ และนั่นก็เปิดโอกาสให้นักรัฐศาสตร์เปรียบเทียบระบบการเมืองต่าง ๆ ภายใต้บริบทที่แตกต่างกันออกไป หลักการภายใต้แนวคิดของอัลมอนด์นั้น ถูกกำหนดด้วยการมองว่าระบบทางการเมืองทั้งหมดในโลก ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตนั้น มีรากฐานที่คล้ายคลึงกัน และหนึ่งในรากฐานนั้นก็คือฟังก์ชันที่คล้ายกัน Ardial (2010 as cited in Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 24)

การสื่อสารทางการเมือง คือหนึ่งในเจ็ดฟังก์ชันที่ถูกบริหารจัดการโดยระบบทางการเมือง อย่างที่ Almond (1966) กล่าวไว้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างฟังก์ชันทางการเมืองและระบบทางการเมืองนั้นมีอยู่ ฟังก์ชันของการสื่อสารทางการเมืองนั้นไม่ได้คงอยู่ด้วยตัวมันเอง การสื่อสารทางการเมืองคือกระบวนการในการส่งสารสำหรับฟังก์ชันอีก 7 ฟังก์ชันที่เหลือ นั่นหมายความว่าการสื่อสารทางการเมืองนั้น อยู่ในฟังก์ชันในระบบทางการเมืองโดยธรรมชาติ (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 25)

Nimmo (2007) ก็ได้มีการอธิบายถึงการสื่อสารทางการเมืองในมุมมองที่แตกต่างออกไป จากการสังเกตเห็นว่าแก่นในการสื่อสารนั้น เป็นกระบวนการในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ประกอบกับมุมมองที่มองว่าแก่นของการเมืองนั้น คือความขัดแย้งทางสังคม นิมโมจึงมองว่าการสื่อสารทางการเมืองคือกิจกรรมทางการเมือง ที่มีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงและผลลัพธ์ที่มีโอกาสที่จะเกิด ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้ จะเปลี่ยนโครงสร้างทางพฤติกรรมเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 25)

นักวิจัยด้านการสื่อสารมีมุมมองที่แตกต่างออกไป พวกเขากลับสนใจที่จะอภิปรายถึงบทบาทของสื่อสารมวลชนในการสื่อสารทางการเมืองเสียมากกว่า จริงอยู่ที่นักรัฐศาสตร์ตีความการสื่อสารทางการเมือง ว่าคือกระบวนการในการสื่อสาร ที่มีการเกี่ยวพันกับตัวสารและผู้กระทำกิจกรรมทางการเมืองในชุมชนนั้น ๆ นักวิจัยด้านการสื่อสารมองว่าช่องทางในการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนนั้น เป็นช่องทางในการสื่อสารทางการเมืองที่ปัจจุบันทันด่วนมาก จริงอยู่ที่นักรัฐศาสตร์กล่าวว่าสื่อมวลชนและช่องทางในการสื่อสารแบบตัวต่อตัวนั้น ต่างก็มีบทบาทสำคัญทั้งคู่ โดยจากภาพรวมดังที่กล่าวไปข้างต้น และความคิดเห็นจากนักรัฐศาสตร์ จึงได้ข้อสรุปว่าการสื่อสารทางการเมืองนั้น มีขอบเขตให้อภิปรายได้อย่างกว้างขวาง ไม่เพียงแต่ประเด็นที่ว่าการจะใช้ประโยชน์จากการสื่อสาร ในการได้มาซึ่งอำนาจและเป้าหมายทางการเมืองด้วยวิธีภายใน แต่ยังรวมไปถึงวิธีการในการปกปักรักษาระบบอีกด้วย (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 25)

การสื่อสารทางการเมือง ควรเริ่มต้นด้วยการยอมรับว่าความหมายของคำว่าการสื่อสารทางการเมืองยากเกินกว่าจะนิยามได้ด้วยความแม่นยำและแบบเรียบง่าย เพราะส่วนประกอบของถ้อยคำนี้สามารถตีความได้อย่างหลากหลายและกว้างขวาง Denton, & Woordward (1990) เคยให้นิยามความหมายของการสื่อสารทางการเมืองไว้ว่า "มันคือการปรึกษาหารือประเด็นเกี่ยวกับการจัดสรรปันส่วนทรัพยากรสาธารณะ (รายได้) ผู้บังคับใช้กฎหมาย (ผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในการบังคับใช้กฎหมาย) และการลงโทษโดยเจ้าหน้าที่รัฐ (รางวัลและบทลงโทษจากภาครัฐ) คำนิยามนี้นั้นครอบคลุมถึงแค่การใช้ถ้อยคำทางการเมืองด้วยวาจาหรือผ่านตัวอักษร แต่ไม่รวมไปถึงการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามันเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญมากขึ้น ต่อการสร้างความเข้าใจถึงกระบวนการทางการเมืองทั้งหมด (McNair, 2011, p. 3)

Graber (1981) นักเขียนชาวอเมริกันได้ให้นิยามที่ครอบคลุมมากกว่า โดยอธิบายว่ามันคือภาษาทางการเมือง (Political Language) ซึ่งมองว่ามันไม่ได้ประกอบแค่เพียงการใช้ถ้อยคำแต่ยังรวมไปถึงสัญลักษณ์ที่อยู่นอกเหนือจากข้อความทางวาจาหรือตัวอักษร แต่ยังรวมไปถึงการแสดงออกทางร่างกาย และการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่าง ๆ (Paralinguistic Signs) เช่น การคว่ำบาตรหรือการประท้วง เป็นต้น (McNair, 2011, p. 3)

ในส่วนของงานที่มีการกล่าวถึงไปขั้นต้นด้านบน เด็นตันและวู้ดวาร์ดให้คุณลักษณะการสื่อสารทางการเมืองว่า เป็นเจตนาของผู้ส่งสารที่ต้องการจะชักจูงบรรยากาศทางการเมือง คือปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสื่อสารนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ 'การเมือง' นั้นไม่เกี่ยวกับแหล่งที่มาของสาร แต่เป็นเนื้อหาและจุดประสงค์ในการส่งสารนั้น ๆ (McNair, 2011, pp. 3-4)

1. การสื่อสารในทุกรูปแบบ โดยนักการเมืองหรือผู้กระทำกิจกรรมทางการเมืองรายอื่น ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายบางประการ

2. การสื่อสารจากผู้ที่ไม่ใช่นักการเมือง เช่น จากผู้ลงคะแนนเสียงหรือนักหนังสือพิมพ์ที่สื่อสารกับผู้กระทำกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้

3. การสื่อสารเกี่ยวกับผู้กระทำกิจกรรมทางการเมืองและการเคลื่อนไหวที่พวกเขาเข้าร่วม ที่อยู่ในการรายงานข่าว บทความ หรือการสนทนาทางการเมืองด้วยสื่อรูปแบบอื่น

ถ้าจะให้สรุปสั้น ๆ การสนทนาทางการเมืองทุกรูปแบบนั้นถูกรวบยอดอยู่ภายในคำนิยามทั้งหมด ดังนั้นสำหรับการสื่อสารทางการเมืองนั้น ไม่เพียงแต่ประกอบไปด้วยถ้อยคำแถลงทางวาจา หรือด้วยตัวอักษรเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงสิ่งสำคัญอื่น ๆ ที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา เช่น การแต่งกาย แต่งหน้า ทำผม และการออกแบบตราสัญลักษณ์ เป็นต้น ส่วนประกอบในการสื่อสารทั้งหมดนั้น ถูกมองว่ามีส่วนสำคัญในการสร้าง 'ภาพลักษณ์' หรือ อัตลักษณ์ทางการเมืองขึ้น (McNair, 2011, p. 4)

การที่จะเข้าใจถึงความซับซ้อนของแนวคิด "การสื่อสารทางการเมือง" เรามักจะกล่าวถึงนิยามที่เป็นที่พูดถึงกันอยู่บ่อยครั้งว่า เป็นการอภิปรายต่อหน้าสาธารณชน ในประเด็นเรื่องการจัดสรรปันส่วนทรัพยากรสาธารณะ การสนับสนุนจากภาครัฐและพลเรือง และที่ Slavujevic (2009) มักใช้เป็น "ตัวอย่าง" ในการอธิบายความซับซ้อนทั้งหมดของแนวคิดนี้ โดยประกอบขึ้นจากหลากหลายแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร และความซับซ้อนของกิจกรรมและกระบวนการทางการเมือง สลาวูเจวิกเริ่มต้นการวิเคราะห์คำว่า "ตัวอย่าง" ดังกล่าว โดยกล่าวว่าเนื้อหาในการสื่อสารทางการเมืองนั้น คือข้อความที่สามารถเชื่อมโยงกับรัฐธรรมนูญและการใช้อำนาจทั้งโดยตรงและโดยอ้อม แต่เราก็ยังเห็นตัวอย่างของเนื้อหาของการสื่อสารทางการเมือง ที่เป็นข้อยกเว้นของการกล่าวอ้างนี้อยู่ ยกตัวอย่างเช่น การวิจารณ์ผู้มีอำนาจโดยพลเมืองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาภายในชุมชน โดยที่ไม่มีเจตนาที่จะต้องการเปลี่ยนโครงสร้างของรัฐบาลทั้งทางตรงและทางอ้อม (Slavujevic, 2009 as cited in Vranješ, 2016, p. 148)

การอภิปรายทางการเมือง คือการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่ามันคือกระบวนการที่เกิดขึ้นจากทั้งสองทาง เราได้เห็นตัวอย่างของการสื่อสารทางการเมืองทางเดียว

มามากมาย ในรูปแบบของข่าวสารและโฆษณาทางการเมือง คำนิยามของสลาวูเจวิคที่ใช้ "ตัวอย่าง" นั้น ไม่สามารถระบุถึงผู้กระทำทางการเมืองซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมในการอภิปรายภายในสามเหลี่ยมที่ประกอบไปด้วย ผู้มีอำนาจ - สื่อ - และสาธารณชน เรามักจะพบเห็นได้บ่อย ๆ ว่าผู้กระทำทางการเมืองนั้น คือตัวของนักการเมือง ผู้สื่อข่าว และพลเมือง แต่ว่าสลาวูเจวิกเน้นย้ำว่าองค์กรทางการเมืองที่ได้รวมตัวกันขึ้นนั้นถูกมองข้าม เช่น หน่วยงานภาครัฐ พรรคการเมือง หรือองค์กรไม่แสวงหากำไร เป็นต้น รวมไปถึงการสื่อสารระหว่างพวกเขา ซึ่งจะเป็นการสื่อสารภายในองค์กรหรือสถาบันเอง ระหว่างตัวแทนทางการเมืองหรือระหว่างผู้รับสารจากสื่อมวลชนเองก็ตาม ในอีกหนึ่งปัญหาในการกำหนดว่าการสื่อสารทางการเมืองนั้น คือการอภิปรายต่อหน้าสาธารณชนเท่านั้น ทำให้บทสนทนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มองว่าไม่ใช่พื้นที่สาธารณะ บทสนทนาลับ การสื่อสารระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่ม การสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ และอื่น ๆ ถูกมองข้ามไป ในทางกลับกันคำนิยามนั้น คำนึงถึงเพียงแต่การสื่อสารทางวาจา หรือตัวอักษรโดยที่ไม่คำนึงถึงการสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูด เช่น ภาษากาย หรือการสื่อสารผ่านการแสดงหรือการกระทำทางการมือง (การประท้วง คว่ำบาตร นัดหยุดงาน และอื่น ๆ) เมื่อพูดถึงการสื่อสารทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงภาพลักษณ์ พฤติกรรมและสไตล์ของผู้สมัคร การนำเสนอรูปแบบต่าง ๆ ในการรณรงค์หาเสียง หรือการโฆษณาต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ไม่สามารถเข้าใจได้ (Vranješ, 2016, pp. 148-149)

การบริหารจัดการข่าวสารและการทำการตลาดทางการเมือง มักถูกมองว่าเป็นความพยายามของผู้กระทำกิจกรรมทางการเมือง ที่จะมีความได้เปรียบเหนือคู่แข่งในกระบวนการสื่อสาร ซึ่งเป็นที่ประจักษ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการรณรงค์หาเสียง พรรคการเมืองต่าง ๆ ทั่วโลกมีความพายายามที่จะวางกลยุทธ์การในรณรงค์หาเสียงให้เป็นมืออาชีพมากที่สุด เพื่อที่จะชนะใจผู้มีสิทธิ์ออกเสียงที่มีแนวโน้มในการเปลี่ยนใจสูง (Brants, & Voltmer, 2011, p. 5) ส่วนประกอบสำคัญในการทำให้การรณรงค์หาเสียงเป็นมืออาชีพที่สุด คือการปรับตัวให้สอดคล้องกับคุณค่าที่แต่ละสื่อสามารถมอบให้ รวมไปถึงตรรกะในการนำเสนอประเด็นทางการเมือง ดังนั้นการรณรงค์หาเสียงและการสื่อสารทางการเมืองโดยทั่วไป จึงให้ความสำคัญกับผู้สมัครและถูกขับเคลื่อนด้วยภาพลักษณ์มากขึ้น แบ่งเป็นฝั่งเป็นฝ่ายและมีความน่าตื่นเต้นเพิ่มขึ้น และมีการลดลงของการเป็นระเบียบแบบแผนในประเด็นหรือแนวคิดต่าง ๆ (Patterson, 1993 as cited in Brants, Voltmer, 2011, p. 5)

เรื่องของ 'นวัตกรรมในการเลือกตั้ง' และ 'โมเดลสมัยใหม่ของการรณรงค์หาเสียง' Swanson, & Mancini (1996 as cited in Negrine, & Lilleker, 2002, pp. 307-308) ซึ่งผลักดันให้เกิดการเจริญเติบโตขึ้นของการรับรู้ถึงความต้องการที่จะต้องทำให้การสื่อสารทางการเมืองนั้นมี

'ความเป็นมืออาชีพ' รวมถึงการเกิดขึ้นของนักสื่อสารทางการเมือง 'มืออาชีพ' อาจจะเป็นกระบวนการที่ใช้ระยะเวลานานสักหน่อยกว่าที่ระบบทางการเมืองและผู้กระทำกิจกรรมทางการเมือง จะสามารถปรับตัวกับการเกิดขึ้นของสื่อใหม่ สำหรับการสื่อสารและการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นการต้องมีความชำนาญการในงานที่สามารถเห็นได้ทั่วไปในสังคมยุคใหม่ กระบวนการของการทำให้มีความเป็นมืออาชีพ อย่างที่เคยเข้าใจโดยทั่วกันในงานตีพิมพ์ทางสังคมวิทยา สิ่งที่ยังคงเป็นประเด็นไม่ใช่เรื่องที่ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ตั้งแต่ช่วงกลางของปี 1940 แต่เราจะทำความเข้าใจและอธิบายการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างไรต่างหาก (Negrine, & Lilleker, 2002, pp. 307-308)

กล่าวโดยสรุปง่าย ๆ ว่าการสื่อสารทางการเมือง ก็คือการสื่อสารที่เกี่ยวพันกับข้อความทางการเมืองและผู้กระทำกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมีการเชื่อมโยงกับอำนาจ การปกครอง รวมไปถึงนโยบายภาครัฐ ด้วยนิยามนี้มันจึงเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เนื่องจากว่าการสื่อสารทางการเมืองนั้นไม่ใช่เรื่องใหม่ การสื่อสารทางการเมืองสามารถมองว่าเป็นการสื่อสารระหว่าง "ผู้ปกครอง" และ "ผู้ถูกปกครอง" ก็ได้ (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 25)

อ้างอิงจาก Pabottinggi (1993) ในการสื่อสารการเมืองมักพบกับการบิดเบือนทั้งหมด 4 ประเภท ด้วยกัน 1) การบิดเบือนในการใช้ภาษาเพื่อ "การปิดบัง (A Mask)" อาจมีการเลือกใช้ถ้อยคำสุภาพและภาษาที่เลือกใช้ อาจสื่อถึงอะไรที่แตกต่างจากความเป็นจริงได้ (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 25) ซึ่ง Anderson (1983) เรียกมันว่า "ภาษาที่มีเจตนาปิดบัง (Mask Language)" 2) การบิดเบือนในการใช้ภาษาเพื่อ "ให้ลืม (A Forget Project)" การทำให้ลืมก็คือรูปแบบหนึ่งของการเป่าหู มันสามารถที่จะถูกสร้างหรือวางแผนด้วยคนมากกว่า 1 คน แต่อาจจะมีคนเข้าร่วมมากถึง 10 หรือร้อยล้านคนก็เป็นได้ 3) การบิดเบือนในการใช้ภาษา "ในเชิงสัญลักษณ์ (Representation)" มันจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเราพยายามจะอธิบายบายสิ่งที่อาจจะอธิบายได้ยาก อย่างเช่นที่สื่อตะวันตกชอบเรียกชาวมุสลิมและอาหรับด้วยชื่อเสีย ๆ หาย ๆ 4) การบิดเบือนในการใช้ภาษาเพื่อสร้าง "อุดมคติวิทยา (Ideology)" ซึ่งสามารถขยายความได้ด้วยสองมุมมองดังต่อไปนี้ มุมมองที่หนึ่งชี้ว่าการกระทำทางการเมืองว่าเป็นอภิสิทธิ์ของแต่ละตัวบุคคลเป็นระบบผูกขาดทางการเมืองของแต่ละตัวบุคคล มุมมองที่สองคือการเน้นย้ำถึงเป้าหมายอันสูงสุดของระบบทางการเมืองเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คนที่เห็นด้วยกับมุมมองนี้จะให้ความสำคัญกับเป้าหมายสูงสุดของระบบการเมืองเท่านั้น โดยที่ไม่ตั้งคำถามว่าจริง ๆ แล้วประชาชนต้องการอะไรกันแน่ (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 25)

นิยามของคำว่ากลยุทธ์อ้างอิงจาก Simandjuntak (2003) นั้นหมายถึงกิจกรรมภายในองค์กร ที่มีไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือการกระทำบางอย่างภายในองค์กรเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด กลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองของพรรคการเมือง เพื่อสื่อสารกับสังคมทั่วไปนั้นจะต้องข้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างแน่นอน การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองโดยพรรคการเมืองให้กลายมาเป็นการวางแผน และการนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จนั้นจะมีอิทธิพลต่อคะแนนเสียงของพรรคการเมืองนั้น ๆ ในการเลือกตั้งทั่วไป Firmanzah (2008) กล่าวว่ากลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองนั้น เป็นหัวข้อที่มีความสำคัญมากที่ควรได้รับการวิเคราะห์ กลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมือง ไม่เพียงแต่ทำให้พรรคการเมืองใดมั่นใจว่าจะสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ แต่ยังมีอิทธิพลต่อการได้มาซึ่งคะแนนเสียงอีกด้วย ซึ่งความเข้าใจในแนวคิดของกลยุทธ์นั้น ๆ จะต้องมาก่อนการคิดทบทวนกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมือง อ้างอิงจาก Thompson, & Strickland (2010) กลยุทธ์นั้นคือการมีวิธีการต่าง ๆ เพื่อทำให้องค์กรสามารถบรรลุผลสำเร็จอย่างยั่งยืนได้ และกลยุทธ์ก็สามารถถูกใช้เป็นตัวชี้วัดเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของการบรรลุเป้าหมายอีกด้วย กลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองนั้น มักจะมาพร้อมทางเลือกในการกระทำจำนวนหนึ่ง ซึ่งสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาแผนการในการสื่อสารทางการเมือง โดยใส่ความพยายามมากพอเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมือง (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, pp. 25-26)

กลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองนั้น มีประโยชน์มากมายจากการนำเสนอยุทธวิธีต่าง ๆ ในการสร้างความแข็งแกร่งอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทิศทางของกลยุทธ์ที่มีการกำหนดอย่างชัดเจน และได้รับความเห็นชอบร่วมกัน จะช่วยทำให้การวางแผนการดำเนินการเป็นไปได้อย่างง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยแก่นแล้ว กลยุทธ์ถือว่าเป็นการวางแผนและการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุให้ถึงเป้าหมาย ซึ่งกลยุทธ์นั้นไม่ควรจะมีแค่แผนการภาพใหญ่ที่กำหนดทิศทางเพียงเท่านั้น แต่ควรนำเสนอยุทธวิธีในการดำเนินการด้วย Effeny (1993) กลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมือง คือส่วนผสมของการวางแผนและการจัดการเพื่อบรรลุเป้าหมาย การที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้น กลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองจะต้องแสดงให้เห็นถึงยุทธวิธีในการดำเนินการหรือวิธีการที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสม โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อม ณ ขณะนั้น ๆ (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 26)

การวางแผนกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ไม่เพียงเพื่อทำความเข้าใจถึงทิศทางปัจจุบันของกิจกรรมในการสื่อสารทางการเมือง แต่ยังรวมไปถึงเพื่อเอาชนะใจและได้รับการสนับสนุนจากประชาชนด้วย องค์ประกอบของการวางแผนในการสื่อสารที่

ยึมมาการวางแผนการประชาสัมพันธ์นั้นประกอบไปด้วย 1) เป้าหมาย (Goal) (ผลลัพธ์ที่คาดหวัง) วัตถุประสงค์ (Objective) (จุดประสงค์ในการบรรลุเป้าหมาย) วัตถุประสงค์นั้นจะต้องมีรากฐานทางด้านข้อมูล (รวมถึงการให้ความรู้และการจุดประกาย) หรือรากฐานทางด้านการกระทำ (รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเห็นหรือการเรี่ยรายเงิน) 2) สาธารณชนหรือผู้รับสาร (Public or the Audience) ควรที่จะมีการระบุให้ชัดเจนว่าสาธารณชนนั้นหมายถึงใคร เพื่อป้องกันความสับสนที่มีต่อคำอื่น ๆ เช่น ชุมชนสาธารณะ หรือประชาชนทั่วไป สามารถทำรายชื่อของสาธารณชนขึ้นมาเรียงตามลำดับความสำคัญ พร้อมคำอธิบายสั้น ๆ ของแต่ละสาธารณชนได้ ก็จะเป็นเรื่องที่ดีสำหรับการอธิบายความหมายเบื้องหลังของแผนนั้น ๆ 3) กลยุทธ์ (Strategy) คือวิธีการในการดำเนินการบางสิ่ง กลยุทธ์หมายถึงตำแหน่งทั่วไป หรือวิธีการเพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 4) กลวิธี (Tactic) คือเครื่องมือที่ใช้ในการส่งสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย เป้าหมายคือการสื่อสารการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตามในการบริหารจัดการ 5) งบประมาณ (Budget) และเวลา (Time) เป็นการคำนึงว่าแผนการนั้นจะถูกนำไปปฏิบัติอย่างไรด้วยงบประมาณที่กำหนด 6) การวัดผล (Evaluation) มีไว้เพื่อเข้าใจว่าแผนการนั้นประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไร รูปแบบในการวัดผลสามารถทำได้ด้วยการทำแบบสอบถาม หรือการวิเคราะห์ผลจากสื่อ (Prabowo, Sulismadi, & Safri, 2016, p. 26)

3. รูปแบบการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ David K.Berlo

ทฤษฎี SMCR ของ เดวิด เค.เบอร์โล (David K.Berlo) Berlo (1960) เป็นแบบจำลอง SMCR สำหรับการสื่อสาร โดยที่มีองค์ประกอบทั้ง 4 ดังต่อไปนี้ S คือ แหล่งที่มา/ผู้ส่ง M คือ ข้อความ C คือ ช่อง และ R คือ ผู้รับ (Turnitsa, 2013)

Berlo's SMCR Model for Communication			
Source	**Message**	**Channel**	**Receiver**
Communication Skills	Content	Hearing	Communication Skills
Attitude	Elements	Seeing	Attitude
Knowledge	Treatment	Touching	Knowledge
Social System	Structure	Tasting	Social System
Culture	Codes	Feeling	Culture

ภาพ 3 รูปแบบการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ David K.Berlo

ที่มา: Turnitsa, C., 2013

รูปแบบการสื่อสารของ เดวิด เค.เบอร์โล (David K.Berlo) คำนึงถึงแง่มุมต่าง ๆ ของข้อความและทำให้เท่าเทียมกัน ทั้งผู้ส่งและผู้รับ รูปแบบการสื่อสารของ เบอร์โล ดำเนินการในรูปแบบ SMCR แหล่งที่มาที่เรียกว่าผู้ส่ง คือแหล่งที่มาของความคิด ผู้ส่งถ่ายโอนข้อมูลไปยังผู้รับโดยวางความคิดของเขาเป็นคำพูด การสื่อสารในอุดมคติเกิดขึ้นเมื่อทั้งผู้ส่งและผู้รับมีความเชี่ยวชาญร่วมกันในทักษะการสื่อสารทัศนคติ ความรู้ ระบบสังคม และวัฒนธรรมเดียวกัน ปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการสื่อสาร แบบจำลองของเบอร์โล เน้นความเข้าใจร่วมกันซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการสื่อสาร แม้จะมีการวิพากษ์วิจารณ์แบบจำลองของ เบอร์โล (แบบจำลองไม่มีที่สำหรับข้อเสนอแนะไม่มีอุปสรรคตัวกรองหรือข้อเสนอแนะ) แต่ก็มีความชอบของตัวเอง การมีส่วนร่วมที่สำคัญที่สุดจากเบอร์โล อาจเป็นความคิดที่ว่าความหมายไม่ได้อยู่ในข้อความพวกเขา อยู่ในผู้ใช้ข้อความ ดังนั้นผู้สื่อสารจึงต้องได้รับการสำรวจมุมมองของภูมิหลังของพวกเขา (Petersons, & Khalimzoda, 2016, pp. 426-427)

เดวิด เค. เบอร์โล (David K.Berlo) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ผู้ส่งจะส่งสารอย่างไร และผู้รับจะรับแปลความหมายและมีการโต้ตอบกับสารนั้นอย่างไร ทฤษฎี S M C R กล่าวโดยสรุปประกอบด้วยดังต่อไปนี้ (baanjomyut.com, 2563)

ผู้ส่ง (source) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสารโดยมีความสามารถใน "การเข้ารหัส" (encode) เนื้อหาข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และควรจะมีความสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับ ตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับด้วยข้อมูลข่าวสาร (message) เกี่ยวข้องด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ และวิธีการส่งข่าวสาร ช่องทางในการส่ง (channel) การที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับได้รับข่าวสาร ข้อมูลโดยผ่านประสานทสัมผัสทั้ง 5 หรือ เพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง คือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น

ผู้รับ (receiver) ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสารโดยมีความสามารถใน "การถอดรหัส" (decode) สาร เป็นผู้ที่มีทัศนคติ ระดับความ และพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม เช่นเดียวหรือคล้ายคลังกันกับผู้ส่ง จึงจะทำให้การสื่อสารความหมายหรือการสื่อสารนั้นได้ผล

ตามลักษณะของทฤษฎี S M C R นี้ มีปัจจัยที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งและรับที่จะทำการสื่อสารความหมายนั้นได้ผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด (baanjomyut.com, 2021)ได้แก่

ทักษะในการสื่อสาร (communication skills) หมายถึง ทักษะซึ่งทั้งผู้ส่งและผู้รับควรจะมีความชำนาญในการส่งและการรับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง เช่น ผู้ส่งต้องมีความสามารถในการเข้ารหัสสาร มีการพูดโดยการใช้ภาษาพูดที่ถูกต้อง ใช้คำพูดที่ชัดเจนฟังง่าย มีการแสดงสีหน้าหรือท่าทางที่เข้ากับการพูด ท่วงทำนองลีลาในการพูดเป็นจังหวะ น่าฟัง หรือการเขียนด้วยถ้อยคำสำนวนที่ถูกต้องสละสลวย น่าอ่าน เหล่านี้เป็นต้น ส่วนผู้รับต้องมีความสามารถในการถอดรหัสและมีทักษะที่เหมือนกันกับผู้ส่งโดยมีทักษะการฟังที่ดี ฟังภาษาที่ผู้ส่งพูดมารู้เรื่อง หรือสามารถอ่านข้อความที่ส่งมานั้นได้ เป็นต้น

ทัศนคติ (attitudes) เป็นทัศนคติของผู้ส่งและผู้รับซึ่งมีผลต่อการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งและผู้รับ มีทัศนคติที่ดีต่อกันจะทำให้การสื่อสารได้ผลดี ทั้งนี้เพราะทัศนคติย่อมเกี่ยวโยงไปถึงการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับด้วย เช่น ถ้าผู้ฟังมีความนิยมชมชอบในตัวผู้พูดก็มักจะมีความเห็นคล้อยตามไปได้ง่าย แต่ในทางตรงข้าม ถ้าผู้ฟังมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้พูดก็จะฟังแล้วไม่เห็นชอบด้วยและมีความเห็นขัดแย้งในสิ่งที่พูดมานั้น หรือถ้าทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติไม่ดีต่อกัน ท่วงทำนองหรือน้ำเสียงในการพูดก็อาจจะห้วนห้าวไม่น่าฟัง แต่ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อกันแล้วมักจะพูดกันด้วยความไพเราะอ่านหวานน่าฟัง เหล่านี้เป็นต้น

ระดับความรู้ (knowledge levels) ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีระดับความรู้เท่าเทียมกันก็จะทำให้การสื่อสารนั้นลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งและผู้รับมีระดับที่แตกต่างกันย่อมจะต้องมีการปรับปรุงความยากง่ายของข้อมูลที่จะส่ง ในเรื่องความยากง่ายของภาษาและถ้อยคำสำนวนที่ใช้ เช่น ไม่ใช่คำศัพท์ทางวิชาการ ภาษาต่างประเทศ หรือถ้อยคำยาว ๆ สำนวนสลับซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกและง่ายต่อความเข้าใจ ตัวอย่างเช่น การที่หมอรักษาคนไข้แล้วพูดแต่คำศัพท์การแพทย์เกี่ยวกับโรคต่าง ๆ ย่อมทำให้คนไข้ไม่เข้าใจว่าตนเองเป็นโรคอะไรแน่ หรือพัฒนาการจากส่วนกลางออกไปพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ ในชนบท เพื่อให้คำแนะนำทางด้านการเกษตรและเลี้ยงสัตว์แก่ชาวบ้าน ถ้าพูดแต่ศัพท์ทางวิชาการโดยไม่อธิบายด้ายถ้อยคำภาษาง่าย ๆ หรือไม่ใช้ภาษาท้องถิ่นก็จะทำให้ชาวบ้านไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิดได้ หรือในกรณีของการใช้ภาษามือของผู้พิการทางโสต ถ้าผู้รับไม่เคยได้เรียนภาษามือ มาก่อนทำให้ไม่เข้าใจและไม่สามารถสื่อสารกันได้ เหล่านี้เป็นต้น

ระบบสังคมและวัฒนธรรม (socio - culture systems) ระบบสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติเป็นสิ่งที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติ สังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส หรือวัฒนธรรมการกินอยู่ ฯลฯ ดังนั้น ในการติดต่อสื่อสารของบุคคลต่างชาติต่างภาษา จะต้องมีการศึกษาถึงกฎข้อบังคับทางศาสนาของแต่ละศาสนาด้วย

แนวคิดทฤษฎีสัญวิทยา

ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่เป็นเอกภาพ ซึ่งอนุญาตให้มีการแบ่งปันความหมาย "คำ" เป็นสัญลักษณ์ ดังนั้นคำจึงแสดงถึงวัตถุ สิ่งสำคัญคือคำพูดเป็นสิ่งแทนความของสิ่งต่าง ๆ แต่มันไม่ใช่สิ่งต่าง ๆ ดังนั้น สัญญะต่าง ๆ จึงช่วยสร้างความหมายและความคาดหวังเกี่ยวกับข้อความ สิ่งของ และความคิด ในการสร้างความหมายนั้นขึ้นอยู่กับสถานที่ เวลา เพศ และประสบการณ์ (Subasinghe, 2012)

สัญญะและสัญลักษณ์นั้น เป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญที่สุดในการศึกษาวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น ทุกวัฒนธรรมนั้นล้วนมีสัญญะและสัญลักษณ์ ในขณะเดียวกันสัญญะและสัญลักษณ์บางอย่างก็มีคุณค่าทางวัฒนธรรม คุณค่าเชิงสัญลักษณ์มีมากขึ้นในประเพณีการแต่งงาน นิสัยการกินอาหาร เครื่องแต่งกาย แฟชั่น สีดอกไม้ และสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น วัฒนธรรมไม่ใช่เรื่องที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออก แต่เป็นเรื่องที่มีคุณค่าและประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิศาสตร์ สังคม และการเมือง ตัวอย่างเช่น สัญลักษณ์ของ "ข้าวเปลือก" แสดงให้เราเห็นความคิดเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ "ข้าวเปลือก" ถือเป็นสัญลักษณ์ของความเจริญรุ่งเรืองในประเทศเหล่านี้ มีประเพณีหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว เช่น ประเพณีปีใหม่ ประเพณีทางศาสนาและพิธีกรรม ข้าวเปลือกนั้นเป็นสัญลักษณ์ที่ดีในการเข้าใจชีวิต เมื่อคนเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นเขา/เธอจะต้องมีความยืดหยุ่นมากขึ้นและให้ความเคารพผู้อื่น เช่นเดียวกับก้านที่เต็มไปด้วยเมล็ดข้าวเปลือกที่โน้มลง (Subasinghe, 2012)

ความคิดเรื่องของสัญญะนั้นถูกยืมมาจากสัญศาสตร์แบบดั้งเดิม สัญญะ คือ องค์ประกอบที่นำตัวหมายถึง ('ความหมาย') และ ตัวหมาย ('รูปภาษา') มารวมกัน สัญญะทางสังคมถือได้ว่ากระบวนการสัญญะ ที่ขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้สร้างสัญญะ ความพร้อมของทรัพยากรทางสัญวิทยาและความสมควรของทรัพยากรเหล่านั้นตามความหมายที่พวกเขาต้องการจะรับทราบ กล่าวคือ การตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่าง 'รูปภาษา' และ 'ความหมาย' ที่ไม่ได้เป็นถูกกำหนดขึ้นตามอำเภอใจแต่ได้รับแรงจูงใจ (Kress, 1993 as cited in Bezemer, & Jewitt, 2009, pp. 3-4) ในการสื่อสาร (ที่เป็นสื่อกลาง) สัญญะจะถูกสร้างขึ้นและสร้างใหม่อีกจากมุมมองทางสังคมเชิงสัญญะ ซึ่งมักจะถูกสร้างขึ้นใหม่ในสภาพแวดล้อมที่เฉพาะเจาะจงและตามความสนใจของผู้สร้างสัญญะ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ "สัญญะถูกสร้างขึ้น - ไม่ได้ถูกใช้ – โดยผู้สร้างสัญญะที่นำความหมายมาใช้ร่วมกับรูปภาษา การเลือก/ทางเลือกที่กำหนดโดยความสนใจของผู้สร้างสัญญะหรือความสนใจที่ถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมและสถานการณ์การใช้งาน" (Bezemer, & Jewitt, 2009, pp. 3-4)

1. **การนิยามความหมาย**

การรับรู้ถึงมุมมองที่ให้คำจำกัดความของเป้าหมายของการศึกษา (การแสดงเชิงปริยัติ) โดยใช้วิธีการสัญศาสตร์แบบกว้าง ซึ่งจะเป็นการเอาชนะข้อจำกัดของการตีความแบบสัญญะเชิงบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ สิ่งสำคัญคือ ต้องยอมรับสัญศาสตร์เป็นวิธีหนึ่งในการเข้าใจความเป็นจริงผ่านความหมาย และการรับรู้ด้านต่าง ๆ วิธีหนึ่งในการกำหนดแนวทางนี้ได้จากการอ่านหนังสือคลาสสิก ตัวอย่างเช่น เรารู้ว่าในขณะที่สัญศาสตร์ของ Peirce (1986) ถูกผูกไว้กับตรรกะและปรัชญา แต่ Saussure (1945) เห็นว่ามันเกี่ยวข้องกับจิตวิทยา แม้ว่าสิ่งนี้อาจก่อให้เกิดความแตกแยก แต่ในความเป็นจริงนั้น หมายความได้ว่าระเบียบวินัยช่วยให้เราสังเกตปรากฏการณ์ในลำดับที่แตกต่างกันได้ ถึงแม้ว่ามักจะมาจากพื้นฐานที่เหมือนกันบางประการ คือความสัมพันธ์ระหว่างสัญญะและประสบการณ์ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเชิงบุคคลหรือส่วนรวม (Matus, 2018, pp. 11-12) ดังนั้น แม้ว่าสัญศาสตร์อาจดูเหมือนไม่มีเป้าหมายในการศึกษาของตัวเอง ในขณะที่ไม่ได้จำกัดอยู่ที่การวิเคราะห์ระบบการบ่งชี้ที่เฉพาะเจาะจง แต่ก็มีแนวโน้มที่จะจัดการกับเป้าหมายทั้งหมด ความจริงยังคงอยู่ว่าสิ่งที่ทำให้เป็นการศึกษาได้นั้นคือ มันอนุญาตให้เกิดการศึกษาของปรากฏการณ์ที่แตกต่างจากวิธีการที่คล้ายคลึงกัน คือ คำถามเกี่ยวกับความรู้สึก (Klinkenberg, 2006 as cited in Matus, 2018, pp. 11-12)

ตอนนี้เราทราบแล้วว่า "สัญญะ" เป็นสิ่งที่สำคัญต่อมนุษย์ และเป็นแนวคิดที่ช่วยแยกมนุษย์ออกจากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น ๆ ดังนั้น โดยแท้แล้วสัญญะคืออะไร เราควรจะตีความสัญญะว่าอย่างไร เป็นเรื่องไม่ยากที่จะตีความหมายของคำว่า "สัญญะ" แต่มักจะเป็นเรื่องของการถกเถียงการตีความอย่างถูกต้องและเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้ เพื่อที่จะเข้าใจสัญญะให้ดียิ่งขึ้น เราอาจจะอ้างถึงคำจำกัดความของสัญญะของนักสัญศาสตร์ ดังนี้ (Wang, 2020, pp. 10-11)

Saint Aurelius Augustinus นักปรัชญาชาวโรมันโบราณ กล่าวไว้ว่า "สัญญะ คือสิ่งซึ่งอยู่เหนือเจตคติที่เกิดขึ้นกับการรับรู้ใด ๆ และคือสิ่งที่ทำให้เกิดสิ่งอื่นขึ้นในใจ อันเป็นผลมาจากตัวมันเอง"

Peirce นักปรัชญาและนักสัญศาสตร์ชาวอเมริกัน กล่าวว่า "สัญญะ คือสิ่งที่มีความหมายต่อใครบางคนสำหรับสิ่งบางอย่างในการพิจารณาหรือความสามารถ"

Charles Morris นักปรัชญาและนักสัญศาสตร์ชาวอเมริกันอีกคน กล่าวว่า "สัญญะ 'หมายถึง' 'สิ่งแทนความ' บางสิ่งที่ไม่ใช่ตัวของมันเอง จากมุมมองทางวิทยาศาสตร์เชิงพฤติกรรม เขากำหนดสิ่งที่จะเป็นสัญญะได้อย่างแม่นยำมากขึ้น คือ หากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (A) เป็นการเตรียมการกระตุ้น ซึ่งในกรณีที่ไม่มีวัตถุกระตุ้น ที่เริ่มต้นลำดับการตอบสนองของพฤติกรรมครอบครัว

บางอย่าง และก่อให้เกิดการจัดการในสิ่งมีชีวิตบางอย่าง เพื่อตอบสนองภายใต้เงื่อนไขบางประการ โดยลำดับการตอบสนองของพฤติกรรมครอบครัวนี้ เช่นนั้นแล้ว (A) ก็จะเป็นสัญญะ

Umberto Eco นักสัญศาสตร์ชาวอิตาเลียน กล่าวไว้ว่า "ฉันขอเสนอที่จะตีความว่าสัญญะคือทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้าใจได้ว่ามัน คือ บางสิ่งที่หมายถึงสิ่งอื่นซึ่งอยู่บนฐานของธรรมเนียมทางสังคมที่ถูกก่อตั้งไว้แล้ว"

Roland Barthes นักสัญศาสตร์ชาวฝรั่งเศส มีความคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับสัญญะว่าเมื่อใดก็ตามที่มีสังคม การใช้งานทุกสิ่งถูกเปลี่ยนให้เป็นสัญญะในตัวของมันเอง

Yoshihiko Ikegami นักสัญศาสตร์ชาวญี่ปุ่น กล่าวว่า "เมื่อบางสิ่งบางอย่างทำหน้าที่เป็นสิ่งแทนความ ที่หมายถึงสิ่งอื่นแล้ว หน้าที่ของมันเรียกว่าหน้าที่ทางสัญลักษณ์ และบางสิ่งที่มีหน้าที่ดังกล่าวนี้ เรียกว่า สัญญะ"

Zinoviev นักภาษาศาสตร์และนักสัญศาสตร์ชาวโซเวียต กล่าวว่า "สัญญะคือบางสิ่งบางอย่างที่อยู่ ในความสัมพันธ์ที่เฉพาะเจาะจง สัญญะไม่มีความคิดและเป็นไปไม่ได้ที่จะมีความคิดใด ๆ ความหมายของสัญญะนั้น ไม่ได้หมายถึงสิ่งอื่นนอกเหนือไปจากตัวของมันเอง"

Leontief นักจิตวิทยาชาวโซเวียต กล่าวว่า "สัญญะเป็นสิ่งที่ไม่จริงและเป็นรูปภาพที่ไม่เหมือนจริง มันคือวิธีที่สรุปลักษณะต่าง ๆ เชิงหน้าที่ของสิ่งต่าง ๆ"

เห็นได้ชัดว่าการจะให้คำจำกัดความของคำว่าสัญญะนั้น เป็นเรื่องที่ยากดังที่ชี้ให้เห็นด้านบน เพราะพื้นฐานทางอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน และจุดเริ่มต้นต่าง ๆ ที่นำไปสู่บทสรุปที่แตกต่างกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คำจำกัดความต่าง ๆ ที่มีอยู่ สามารถแบ่งออกเป็นสามประเภทคร่าว ๆ อันดับแรกคือ คำจำกัดความที่มีพื้นฐานจากปรากฏการณ์วิทยา นักวิชาการที่ถือทฤษฎีสัญศาสตร์เชื่อว่า มนุษย์สามารถสร้างปรากฏการณ์ความรู้ความเข้าใจ ในขณะที่สาระสำคัญเป็นเรื่องที่ไม่อาจรู้ได้ หรือเป็นผลจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ดังนั้น สิ่งใดที่อวัยวะของมนุษย์สามารถรับรู้ได้ และหากมันส่งข้อมูลเกี่ยวกับรูปภาพอื่น ๆ ที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง สิ่งนั้นคือสิ่งที่ถูกพิจารณาว่าเป็นสัญญะ กล่าวอีกนัยหนึ่ง สัญญะเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความหมาย หน้าที่ของสัญญะคือ การฝังตัวมันเองลงในสิ่งต่าง ๆ และความหมายต่าง ๆ สัญญะ หมายถึงข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และความเป็นจริง ประการที่สองคือ คำจำกัดความที่มีพื้นฐานมาจากจิตวิทยาเชิงตรรกะ นักวิชาการที่ถือทฤษฎีสัญศาสตร์นี้ เชื่อว่าสัญลักษณ์ถูกกำหนดสำหรับโครงสร้างของการรับรู้ หรือทำหน้าที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุสัญญะที่แท้จริง จะได้รับการพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่เฉพาะเจาะจง และเป็นปัจจัยเชิงสัญลักษณ์ในตัวของมันเอง สัญญะนั้นไม่มีอยู่จริงแต่มันเป็นส่วนหนึ่งของบริบทของสัญญะ ซึ่งบริบทของสัญลักษณ์นั้น มีคุณลักษณะเชิงจิตวิทยา หน้าที่

ของสัญญะ คือความเป็นรูปธรรมของมันซึ่งทำให้มันเข้าใกล้สิ่งต่าง ๆ และความเป็นจริงด้านวัตถุได้มากยิ่งขึ้น คำจำกัดความข้อที่สามคือ เป็นการผสมผสานกันระหว่างปรากฏการณ์วิทยาและจิตวิทยาเชิงตรรกะ ซึ่งอยู่บนรากฐานของความหมายคู่ นักสัญศาสตร์ส่วนมากใช้คำจำกัดความนี้เป็นจุดเริ่มต้นในการจำกัดความคำว่าสัญญะ ซึ่งนักสัญศาสตร์กลุ่มนี้ทราบถึงความเป็นรูปธรรมและธรรมชาติทางอุดมการณ์ของสัญญะว่าเป็นสิ่งที่รวบรวมรูปแบบและเนื้อหา ดังนั้นความคิดนี้จึงเป็นการวิภาษวิธีร่วมกัน (Wang, 2020, pp. 11-12)

ความเข้าใจเกี่ยวกับสัญญะ มีรากฐานมาจากทฤษฎีสัญศาสตร์ เพื่อให้การค้นคว้าสะดวกยิ่งขึ้น อาจจะให้คำจำกัดความเบื้องต้นของสัญญะ โดยการอ้างถึงคำจำกัดความต่าง ๆ คือ สัญญะเป็นตัวส่งข้อมูลที่ใช้ร่วมกันที่เทียบเท่า คำจำกัดความครอบคลุมเนื้อหาสี่ด้าน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มันทำให้คุณลักษณะที่สำคัญของสัญญะทั้งสี่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้ (Wang, 2020, pp. 12-13)

1. สัญญะเป็นรูปธรรม เมื่อสัญญะถูกใช้เป็นสัญญะทางวัตถุ มันจะเป็นตัวส่งข้อมูลและได้รับการยอมรับจากการรับรู้ของมนุษย์ แน่นอนว่าสัญญะทางวัตถุอาจเป็นเสียง เช่น เสียงกลองที่ดังในสนามรบโบราณ เสียงกระทบกันของปืนในการทำความเคารพเพื่อการต้อนรับแขกของรัฐ และเสียงต่าง ๆ ของภาษา เป็นต้น สัญญะทางวัตถุอาจเป็นสิ่งที่มองเห็น เช่น คำพูดประเภทต่าง ๆ ภาษาท่าทาง ภาษามือ หรือภาษาเขียนที่หลากหลาย (รหัสตัวเลข โทรเลข การจดย่อ รอย และสูตรต่าง ๆ เป็นต้น

2. สัญญะอาจสื่อข้อความที่โดยพื้นฐานแล้วแตกต่างจากตัวส่งและเป็นสิ่งที่แทนอีกสิ่งหนึ่งเพื่อที่มันจะสามารถถูกขยายได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ดี มันเป็นสิ่งที่ไม่มีความหมายและไม่สามารถถูกจัดว่าเป็นสัญญะได้ ข้อมูลใหม่นี้อาจจะเป็นสิ่งอื่นหรือความคิดนามธรรม ยกตัวอย่างเช่น เคียวและค้อนเป็นตัวแทนของพรรคแรงงาน รูปตัววีซึ่งเป็นตัวแทนของชัยชนะในมุมนี้ สัญญะสามารถถูกใช้เพื่อแทนที่สิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นและความคิดที่ไม่อาจได้ยิน ดังนั้นมันจึงก้าวข้ามข้อจำกัดด้านเวลาและพื้นที่เพื่อความคิดนามธรรมที่ได้รับการสนับสนุนโดยสิ่งที่จับต้องได้

3. สัญญะเป็นสิ่งที่มีแบบแผนตามธรรมเนียม โดยมันส่งต่อข้อมูลที่เหมือนกัน สัญญะเป็นธรรมเนียมที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์และเมื่อมันถูกใช้ในสังคม มันจึงจะเป็นสิ่งแทนความของสิ่งอื่นนอกจากตัวมันเอง ในด้านอาณาเขตของธรรมเนียมต่าง ๆ นั้น มันอาจจะเป็นสิ่งที่อยู่ท่ามกลางมนุษยชาติ รัฐเดียว ประเทศ หรือกลุ่มต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างคนสองคน ผู้รับช่วงต่อหรือผู้ไกลเกลี่ย อาจทำหน้าที่เป็นตัวส่งต่อธรรมเนียมต่าง ๆ ได้เป็นเวลานาน ประเพณีนิยมของสัญญะนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่คาดเดาคุณลักษณะต่าง ๆ ของมัน อันดับแรก มีความ

คล้ายคลึงกันระหว่างรูปแบบสัญญาณและรูปแบบที่ไม่มีสัญญาณ ยกตัวอย่างเสียง “bang” อาจจะเป็นเสียงของประทัด เสียงปืนหรือเสียงยางแตก แต่สำหรับนักวิ่งแล้วเสียงดังกล่าว เป็นรูปแบบสัญลักษณ์และเนื้อหาของมัน ยกตัวอย่างเช่น หากเครื่องหมาย P ปรากฏขึ้นบนกำแพง อาจจะเป็นการวาดรูปโดยบังเอิญของเด็กบางคนซึ่งอาจจะไม่มีความหมายที่จับต้องได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อสัญลักษณ์ดังกล่าวนี้ถูกวาดบนกล่องไปรษณีย์มากมาย มันอาจจะหมายถึงว่าคลังส่งของได้นับกล่อง ทั้งหมดแล้ว เช่นเดียวกันเมื่อ P ถูกเขียนบนหนังสือแบบฝึกหัดของนักเรียน มันแสดงถึงคำตอบที่ถูกลำดับที่สาม ธรรมเนียมระหว่างรูปแบบและเนื้อหาของสัญญะที่อาจจะถูกซ่อนหรือสูญหายไป ดังนั้น เมื่อมองไปที่การแกะสลักของเครื่องปั้นดินเผาสมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์ เราสามารถสมมติได้ว่ามันเป็นสัญญะ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อแรงงานเถื่อนมาถึงจุดนัดพบและพบว่ากระถางต้นไม้ที่ระเบียงนั้นหายไป เขาจะรู้ได้ทันทีว่านี่คือสัญลักษณ์ของความอันตราย ในขณะที่คนภายนอกไม่ว่าจะมีหรือไม่มีกระถางต้นไม้นั้นไม่ได้สร้างสัญญะใด ๆ

4. สัญญะต่าง ๆ ได้รับการกำหนดลักษณะเฉพาะอย่างเท่าเทียมกัน สัญญะหนึ่งนั้นจะประกอบไปด้วยรูปแบบและบริบทของมัน ซึ่งจะเทียบเท่ากับรูปแบบและเนื้อหาของสัญญะนั้น ในความสัมพันธ์นี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แต่ได้รับการผูกรวมกันและนำเสนอพร้อมกัน ยกตัวอย่างเช่น ดอกพลัม ซึ่งในกรณีนี้เป็นรูปแบบและลักษณะที่ไม่ยอมใคร ดอกพลัมไม่ได้มีลักษณะที่ไม่ยอมใคร แต่เป็นการสร้างสัญญะที่ไม่สามารถอธิบายได้ เพราะดอกพลัมนั้นได้รับการนำเสนอก่อนหน้าเกี่ยวกับลักษณะที่ไม่ยอมใคร ในทางตรงกันข้ามลักษณะทั้งคู่นั้นถูกผูกเข้าด้วยกันและนำเสนอพร้อมกัน รูปแบบและเนื้อหาของสัญญะนั้นเท่ากันถูกผูกรวมกันและนำเสนอพร้อมกันทำให้ดอกพลัมกลายเป็นสัญลักษณ์ ดอกพลัมที่เป็นเพียงดอกไม้ชนิดหนึ่ง ไม่สามารถเป็นสิ่งแทนความสิ่งอื่นใดนอกเหนือไปจากตัวของมันเอง รูปแบบของสัญลักษณ์ในมุมนี้ไม่มีความหมาย ดอกพลัมในฐานะสัญลักษณ์ที่รวมรูปแบบและเนื้อหานั้นไม่ใช่ตัวของมันเองอีกต่อไป มันไม่ได้รวบรวมความหมายของตัวมันเอง แต่ลักษณะที่ไม่ยอมใครที่เนื้อหาได้กล่าวถึงนั้นเป็นสัญญะที่มีความหมายในแง่นี้ มีความเท่าเทียมกันของรูปแบบและเนื้อหาของสัญญะที่ชี้ให้เห็นได้ในสองสิ่งหนึ่งคือ อะไรก็ได้ที่สามารถเป็นรูปแบบของสัญญะและทำหน้าที่เป็นสิ่งแทนความของตัวมันเอง เมื่อมันไม่ได้ถูกยกขึ้นเป็นเนื้อหา แต่ในขณะที่มันถูกตีความว่าเป็นบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ใช่ตัวมันและได้รวบรวมความหมายของบางสิ่งที่มันหมายถึง ไม่ว่าสิ่งใดก็มีแนวโน้มที่จะเป็นสัญญะ เมื่อสิ่งนั้นกลายเป็นสัญญะมันจึงไม่ใช่ตัวของมันเองหรือสิ่งที่สิ่งอื่นที่มันหมายถึงอีกต่อไป แต่มันรวบรวมความหมายของสิ่งอื่นที่มันหมายถึงสิ่งอื่นที่มีอยู่สำหรับความหมาย

ทฤษฎีสัญญะ (หรือ 'สัญลักษณ์') มีอยู่ตลอดประวัติศาสตร์ของปรัชญาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นต้นมา Todorov (1982) การอ้างอิงที่ชัดเจนครั้งแรกเกี่ยวกับสัญศาสตร์ในฐานะสาขาหนึ่งของปรัชญา ปรากฏในเรียงความเรื่องความเข้าใจของมนุษย์ของ John Locke, 1690 อย่างไรก็ตาม ประเพณีหลักสองอย่างในสัญศาสตร์ร่วมสมัย เกิดขึ้นจากนักภาษาศาสตร์ชาวสวิส Ferdinand de Saussure (1857–1913) และ Charles Sanders Peirce นักปรัชญาชาวอเมริกัน (ออกเสียงว่า 'purse') (1839–1914) ตามลำดับ คำว่า sémiologie ของ Saussure เกิดขึ้นจากต้นฉบับของเขาในปี 1894 การตีพิมพ์ครั้งแรกของ 'หลักสูตรภาษาศาสตร์ทั่วไป' ซึ่งตีพิมพ์ใน 1916 มีคำประกาศไว้ว่าดังต่อไปนี้ (Chandler, 2007, p. 2)

"มันเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ที่จะมองวิทยาศาสตร์ ที่ศึกษาถึงบทบาทของสัญญะในฐานะส่วนหนึ่งของชีวิตทางสังคม มันจะเป็นส่วนหนึ่งของจิตวิทยาสังคม และด้วยเหตุนี้จิตวิทยาทั่วไป เราจะเรียกมันว่าสัญศาสตร์ (มาจาก semeion ภาษากรีกว่า 'sign') มันจะตรวจสอบลักษณะของสัญญะและกฎที่ควบคุมมัน เนื่องจากยังไม่เกิดขึ้น จึงไม่สามารถพูดได้อย่างแน่นอนว่ามันจะมีอยู่จริง แต่มันมีสิทธิ์ที่จะมีอยู่ในสถานที่พร้อมสำหรับมันในอนาคต ภาษาศาสตร์เป็นเพียงสาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ทั่วไปนี้ กฎสัญศาสตร์ที่จะค้นพบจะเป็นกฎที่ใช้บังคับในภาษาศาสตร์ และด้วยเหตุนี้เอง ภาษาศาสตร์จะถูกกำหนดให้เป็นสถานที่ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในสาขาความรู้ของมนุษย์" (Saussure,1983 as cited in Chandler, 2007, pp. 2-3)

โดยสำหรับนักภาษาศาสตร์เช่น Saussure คำว่า 'สัญวิทยา' เป็น 'วิทยาศาสตร์ที่ศึกษาบทบาทของสัญญะในฐานะส่วนหนึ่งของชีวิตทางสังคม' สำหรับนักปรัชญา เช่น Charles Peirce ในสาขาการศึกษาที่เขาเรียกว่า 'สัญศาสตร์' เป็น 'หลักคำสอนทางการของสัญญะ' ซึ่งเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับตรรกะ Peirce (1931–58) Peirce ซึ่งทำงานอย่างอิสระจาก Saussure ข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก Pierce ยืมคำศัพท์ของเขาจาก Locke (Chandler, 2007, p. 3)

Peirce และ Saussure ได้รับการยกย่องอย่างกว้างขวางว่าเป็นผู้ร่วมก่อตั้ง สิ่งที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อ สัญศาสตร์ พวกเขาสร้างประเพณีทางทฤษฎีที่สำคัญสองประการ คำว่า 'สัญศาสตร์' ของ Saussure ถูกใช้ในบางครั้งเพื่ออ้างถึงประเพณีของ Saussurean ในขณะที่คำว่า 'สัญศาสตร์' บางครั้งก็เป็นการอ้างถึงในประเพณี Peircean อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันคำว่า "สัญศาสตร์" ถูกใช้กันอย่างแพร่หลายในฐานะที่เป็นคำศัพท์ที่ใช้กันทั่วไปในทุกสาขา (Nöth, 1990 as cited in Chandler, 2007, pp. 3-4)

2. โครงสร้างนิยมและสัญวิทยา

นักโครงสร้างนิยมรุ่นก่อน ๆ ต่อต้านนักเขียนก่อนหน้านี้ที่ตีความประเพณีที่ไม่ใช่ของตะวันตก แต่เป็นสิ่งที่เหลือรอดจากขั้นตอนโบราณที่ควรจะเป็นในวิวัฒนาการทางสังคมของมนุษย์ พวกเขาโต้เถียงว่า ความสำคัญของประเพณีหนึ่ง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับตำแหน่งของมันในโครงสร้างของวัฒนธรรมร่วมสมัย ตัวอย่างเช่นใน The Rites of Passage, 1905 โดย Van Gennep ได้วิพากษ์วิจารณ์ขั้นตอนที่ได้รับความนิยมในเรื่องการนำพิธีกรรมออกจากบริบทของพิธีการ และพิจารณาแยกจากกันในฐานะสิ่งที่เหลือรอดทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงเป็นการลบพิธีกรรมออกจากบริบทของพิธีการที่ให้ความหมายและเปิดเผยตำแหน่งของมันในพลวัตทั้งหมด Gennep (1960) ยืนยันว่ามีแนวโน้มทั่วไปในสังคมมนุษย์ ที่เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงสถานะในรูปแบบของการเดินทาง จากเมืองหรือประเทศหนึ่งไปยังอีกเมืองหนึ่งหรือประเทศหนึ่ง หรือที่เขาเรียกว่า 'เขตทางเดินดินแดน' Gennep แย้งว่าเขตทางเดินดินแดนมี 3 ด้านคือ การแยกจากสถานที่กำเนิด การเปลี่ยนผ่าน (lamarge) และการรวมเข้าของจุดหมาย ดังนั้น เขตทางเดินดินแดนอาจหมายความถึงการเปลี่ยนแปลงสถานะใด ๆ ในสังคม ทั้งนี้ แต่ละช่วงในพิธีกรรมจึงมีความหมายในแง่ของสถานที่ตลอดการเดินทางจากสถานะเก่าไปสู่สถานะใหม่ 'การแต่งงานโดยการจับตัว' ซึ่งเจ้าบ่าวและพี่น้องของเขานั่งรถไปที่บ้านของเจ้าสาวแล้วจับเธอและพาเธอกลับไปที่งานแต่งงาน จึงไม่ใช่การอยู่รอดจากสภาพเดิมบางอย่างตามหลักอนาธิปไตยของฮอบส์ แต่มันเป็นการแสดงถึงการแยกเจ้าสาวออกจากตำแหน่งของเธอในฐานะหญิงสาวที่ยังไม่แต่งงานในบ้านพ่อแม่ของเธอ และการรวมตัวตัวตนของเธอในบ้านของเจ้าบ่าว ในฐานะผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว จากกรณีศึกษาหลายตัวอย่าง Gennep แสดงให้เห็นว่าพิธีกรรมการเกิด การเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ และความตายนั้นล้วนมีโครงสร้างเดียวกัน (Layton, 2005, pp. 29-30)

ตามหลักความคิดของ Saussure โครงสร้างนิยมและสัญวิทยาเข้าใจสัญญะว่าเป็นผลมาจากการผสานกันของคำสั่งคู่ขนานสองคำสั่ง ในด้านหนึ่งคือ ลำดับของตัวหมายหรือวัตถุที่สื่อความหมาย ในอีกด้านหนึ่งคือ ลำดับของตัวหมาย แนวคิด ความสัมพันธ์ หรือความหมาย ด้วยกระบวนการดังกล่าวนี้ซึ่งคำสั่งคู่ขนานทั้งสองได้รับการเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดโครงสร้างทางวัฒนธรรม ซึ่งก่อให้เกิดการสื่อสารด้วยสัญญะ ในคำสั่งทั้งสองนี้ เอกลักษณ์ของส่วนต่าง ๆ ของสัญญะนั้น เกิดขึ้นจากความแตกต่าง ซึ่งหมายความว่าเอกลักษณ์ของสัญญะหนึ่ง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่ไม่มีในสัญญะอื่น ๆ คือ 'ภาษามีเพียงความแตกต่างและคำที่มีความหมายเชิงบวก Saussure (1983) สิ่งนี้ทำให้ภาษาทำงานแบบระบบของสัญญะที่กำหนดขึ้นเองตามอำเภอใจ ซึ่งในด้านหนึ่งคือตัวหมาย และอีกด้านหนึ่งคือตัวหมายถึงนั้น ได้รับเอกลักษณ์เป็นคุณค่า อย่างไรก็ดี ความแตกต่างไม่ได้ไร้ขอบเขต 'การพูดว่าในภาษาทุกอย่างเป็นเชิงลบนั้นใช้ได้กับเพียงตัว

หมายถึง และตัวหมายซึ่งจะต้องพิจารณาแยกกัน เมื่อใดก็ตามที่เราพิจารณาสัญญะแบบรวมเราจะพบบางสิ่งที่เป็นบวกในโดเมนของมันเอง' และ 'ทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาษาว่าเป็นระบบต้องได้รับการศึกษา ด้วยมุมมองที่จะวิเคราะห์ข้อจำกัดของสิ่งที่กำหนดขึ้นเองตามอำเภอใจ' (Heiskala, 2014, pp. 36-37)

Saussure (1983) นั้นเป็นนักภาษาศาสตร์ที่พูดภาษาธรรมชาติและโดย 'ลำดับของตัวหมาย' เขาหมายถึงลำดับของหน่วยเสียง อย่างไรก็ตามเขาคิดว่า การปฏิบัติตามรูปแบบของภาษาศาสตร์ของภาษาพูดช่วยให้สามารถศึกษาระบบสัญญะอื่น ๆ เช่น 'การเขียน การใช้ภาษาใบ้ สัญลักษณ์พิธีกรรม รูปแบบของความสุภาพ สัญญาณทางทหารและอื่น ๆ' เขาเรียกสาขาวิชานี้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับสัญลักษณ์และภาษาสัญลักษณ์ (sémiologie) ซึ่งเขาเข้าใจว่าเป็นวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาบทบาทของสัญญะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางสังคม และตรวจสอบ 'ลักษณะของสัญญะและกฎที่ควบคุมพวกมัน' ในการพูด สัญญะนั้นเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นเอง ตามอำเภอใจอย่างสมบูรณ์ ภาษาเป็นระบบการแสดงออกที่ซับซ้อนที่สุดและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุผลเหล่านี้ทำให้ 'ภาษาศาสตร์เป็นแบบอย่างผู้อุปถัมภ์สำหรับสัญญะวิทยา ถึงแม้ว่าภาษาจะเป็นสิ่งแทนความของระบบสัญญะศาสตร์เพียงประเภทเดียวก็ตาม' และเป็นเพราะคำกล่าวเหล่านี้และคำกล่าวที่คล้าย ๆ กัน ทำให้ Saussure ถูกมองว่าเป็นบิดาผู้ก่อตั้งสัญวิทยา อย่างไรก็ตาม ในเวลาเดียวกันสิ่งสำคัญคือต้องรู้ว่า Saussure เองไม่ได้ดำเนินการใด ๆ เพิ่มเติมในด้านการศึกษาสัญวิทยา การศึกษาเรื่องดังกล่าวถูกทิ้งไว้สำหรับนักวิชาการคนอื่น ๆ เช่น Claude Lévi-Strauss, Roland Barthes และ A.J. Greimas (Heiskala, 2014, pp. 37-38)

ผู้ที่เห็นด้วยกับแนวคิดของ Saussure ขยายข้อความเชิงโปรแกรมของเขาเกี่ยวกับสัญวิทยาไปยังคลังข้อมูลที่แท้จริงของการศึกษาสัญวิทยา อย่างไรก็ตาม การกระทำของพวกเขายังได้อธิบายถ้อยแถลงของ Saussure เกี่ยวกับภาษาและระบบความหมายทางวัฒนธรรมให้เป็นรูปแบบใหม่ ซึ่งผู้เขียนเรียกว่า 'ทฤษฎีรหัสนัยของโครงสร้าง' สิ่งที่แพร่หลายไปทั่วโลกตะวันตกในทศวรรษที่ 1960 และ 1970 คือรูปแบบของสัญวิทยาเชิงโครงสร้างซึ่งพัฒนาขึ้นในฝรั่งเศสในทศวรรษที่ 1950 และ 1960 และได้รับอิทธิพลจากงานเขียนของนักภาษาศาสตร์คนอื่น ๆ นอกเหนือไปจาก Saussure เช่น Roman Jakobson, & Louis Hjelmslev (Heiskala, 2014, p. 38)

ทฤษฎีสัญวิทยามีผลกระทบที่สำคัญต่อมานุษยวิทยาสังคมวัฒนธรรมในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ยี่สิบและเข้าสู่สหัสวรรษใหม่ สัญวิทยาเป็นวิธีการศึกษาการสื่อสารที่ไม่เพียงแต่จะมุ่งเน้นไปที่ภาษาพูดหรือภาษาเขียนเท่านั้น แต่ยังเน้นรวมถึงสัญญาณการสื่อสารหรือ "สัญญะ" ทุกชนิดด้วย (นี่คือเหตุผลที่สาขาวิชานี้เรียกว่า "สัญวิทยา" ซึ่งมีรากฐานตามคำภาษากรีกสำหรับ

สัญลักษณ์และความสำคัญ) ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้คนสื่อสารกัน พวกเขาอาจใช้ท่าทางหรือรูปแบบน้ำเสียงรวมทั้งคำต่าง ๆ เพื่อสื่อความคิด สัญวิทยาเป็นกรอบแบบบูรณาการสำหรับการตรวจสอบสิ่งเหล่านี้ ในขณะที่พวกมันทำงานร่วมกันในการสื่อความหมาย หรือในอีกตัวอย่างหนึ่งคือการวิเคราะห์กฎหมายเชิงสัญญะ อาจครอบคลุมไม่เพียงแค่ถ้อยคำที่เป็นลายลักษณ์อักษรของผู้พิพากษา ทนายความ และผู้ดำเนินคดีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการกำหนดค่าทางกายภาพของห้องพิจารณาคดี เรือนจำและสถานที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางกฎหมาย วิธีการแต่งกายของผู้พิพากษาและผู้ดำเนินคดี สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในห้องพิจารณาคดีเพื่อแสดงแนวความคิดเกี่ยวกับความยุติธรรมหรือเอกลักษณ์ประจำชาติและอื่น ๆ ทั้งหมดนี้สามารถกลายเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์เชิงสัญวิทยาได้ การผสมผสานการสื่อสารหลายแง่มุมนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักมานุษยวิทยา (Mertz, 2013, p. 1)

มานุษยวิทยาสังคมวัฒนธรรมนั้น ได้พยายามค้นหาแนวทางการวิเคราะห์ ที่สามารถจัดการกับทั้งชีวิตทางวัตถุ และความหมายเชิงสัญลักษณ์หรือวัฒนธรรม สัญวิทยาเปิดโอกาสให้มานุษยวิทยาสามารถเชื่อมโยงแง่มุมเหล่านี้ของชีวิตมนุษย์ได้ เนื่องจากสัญวิทยาเปิดโอกาสให้นักวิจัยวิเคราะห์การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน เงื่อนไขทางวัตถุ ระบบสัญลักษณ์ วัฒนธรรม และภาษาซึ่งเป็นส่วนที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของมนุษย์อย่างแยกไม่ออก ในขณะเดียวกันการพัฒนาวิธีการทางสัญวิทยาภายในกรอบมานุษยวิทยานั้น ยังอนุญาตให้นักมานุษยวิทยาสังคมวัฒนธรรมใช้ความแม่นยำในการการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ และทางมานุษยวิทยา และทำให้นักภาษาศาสตร์มานุษยวิทยา สามารถฝังการวิเคราะห์ภาษาไว้ในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมในวงกว้างได้ ดังนั้นสัญวิทยาจึงได้หล่อหลอมความเชื่อมโยงใหม่ระหว่างสาขาย่อยของมานุษยวิทยาภาษาและสังคมวัฒนธรรม (Mertz, 2013, p. 1)

นักทฤษฎีหลังแนวคิดโครงสร้างนิยม พยายามที่จะประเมินค่าตัวหมายใหม่ การออกเสียงซึ่งเป็นพันธมิตรกับการลดความสำคัญของสัญลักษณ์ทางภาษาของ Saussure ได้รับการท้าทายในปี 1967 เมื่อ Jacques Derrida นักปรัชญาวิทยาชาวฝรั่งเศสโจมตีการใช้สิทธิพิเศษในการพูดมากกว่าการเขียน ที่พบในงานของ Saussure ในหนังสือเรื่อง Grammatology ของเขา (เช่นเดียวกับในผลงานของนักภาษาศาสตร์คนก่อนหน้าและคนอื่น ๆ ที่ตามมาอีกมากมาย) Derrida (1976) ตั้งแต่ Plato ไปจนถึง Levi-Strauss คำพูดดำรงตำแหน่งที่มีสิทธิพิเศษในโลกทัศน์ของตะวันตก โดยได้รับการยกย่องว่ามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองและถือเป็นสัญลักษณ์ของความจริงและความถูกต้อง คำพูดได้ถูกทำให้เป็นธรรมชาติอย่างตลอดปรอดโปร่งจน 'ไม่เพียงแต่ตัวหมายและตัวหมายถึงดูเหมือนจะรวมกันเท่านั้น แต่ใน

ความสับสนนี้ ตัวหมายดูเหมือนจะลบตัวเองหรือกลายเป็นความโปร่งใส' Derrida (1981) การเขียนได้รับการผลักไสไปสู่ตำแหน่งรอง องค์กรที่แยกโครงสร้างออกมาแสดง 'การกลับมาของผู้ถูกกดขี่' Derrida (1978) ในการพยายามสร้างการศึกษาด้านไวยากรณ์ 'Grammatology' หรือการศึกษาเรื่อง Textuality Derrida สนับสนุนความเป็นเอกภาพของคำที่เป็นสาระ เขาสังเกตว่าความเฉพาะเจาะจงของคำนั้น เป็นมิติทางวัตถุ 'ความสำคัญของคำไม่สามารถแปลหรือนำไปใช้เป็นภาษาอื่นได้ ความเป็นสาระสำคัญคือการที่คำแปลละทิ้ง' การแปลภาษาอังกฤษนี้น่าจะแสดงให้เห็นถึงการสูญเสียดังกล่าว Roland Barthes ยังพยายามประเมินบทบาทของตัวหมายในงานเขียนอีกครั้ง โดยแย้งว่า ในการเขียนวรรณกรรมแบบ 'คลาสสิก' นักเขียน 'ควรเปลี่ยนจากตัวหมายถึงเป็นตัวหมายเสมอ จากเนื้อหาสู่รูปแบบ จากความคิดไปสู่ข้อความ จากความหลงใหลไปสู่การแสดงออก Barthes (1974) อย่างไรก็ตาม สิ่งนี้ตรงข้ามกับวิธีที่เขากล่าวถึงการเขียนสำหรับเขา การเขียนเป็นเรื่องของการทำงานร่วมกับสัญญะและปล่อยให้ตัวหมายดูแลตัวเองไป ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ขัดแย้งกันที่นักเขียนคนอื่น ๆ มักกล่าวถึง Chandler (1995) นักทฤษฎีรุ่นหลังได้พยายามที่จะ 'สร้างสัญญะทางภาษาขึ้นใหม่' โดยเน้นว่าคำพูด คือ สิ่งต่าง ๆ และข้อความนั้นเป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งวัตถุ เช่น Coward, & Ellis (1977; Silverman, & Torode, 1980; Chandler, 2006)

3. พัฒนาการของสัญวิทยา

นอกเหนือจาก Saussure แล้ว บุคคลสำคัญในการพัฒนาสัญศาสตร์ในยุคแรก ๆ คือ นักปรัชญา ชาวอเมริกัน Charles Sanders Peirce (sic ออกเสียงว่า 'purse') (1839-1914) และต่อมา คือ Charles William Morris (1901-1979) ผู้พัฒนาสัญศาสตร์เชิงพฤติกรรม นักทฤษฎีสัญศาสร์สมัยใหม่ชั้นนำ ได้แก่ Roland Barthes (1975-1980) Algirdas Greimas (2460-2535) Yuri Lotman (1922-1993) Christian Metz (1931-1993) Umberto Eco (1932) และ Julia Kristeva (1941) และยังมีนักภาษาศาสตร์หลายคนนอกเหนือจาก Saussure ที่ทำงานภายใต้กรอบสัญศาสตร์ เช่น Louis Hjelmslev (1899-1966) และ Roman Jakobson (1896-1982) (Arackal, 2015, p. 3)

สัญศาสตร์เริ่มกลายเป็นแนวทางสำคัญในการศึกษาวัฒนธรรมในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากผลงานของ Roland Barthes ที่เขียนไว้ใน ปี 1967 ซึ่งเขาประกาศว่า "สัญศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในระบบสัญญะใด ๆ ไม่ว่าเนื้อหาและข้อจำกัดใด ๆ เช่น ภาพ ท่าทาง เสียงดนตรี วัตถุ และความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของสิ่งเหล่านี้ ซึ่งก่อให้เกิดเนื้อหาของพิธีกรรมการประชุม หรือความบันเทิงสาธารณะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ประกอบขึ้นเป็นภาษาต่าง ๆ หรืออย่างน้อยก็เป็นระบบความหมาย" สำหรับ Morris สัญศาสตร์ รวบรวมความหมาย พร้อมกับสาขา

ภาษาศาสตร์ดั้งเดิมอื่น ๆ คือ ความหมาย เป็นความสัมพันธ์ของสัญญะและสิ่งที่พวกมันเป็นแทนความ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับวากยสัมพันธ์ (หรือวากยสัมพันธ์) เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นทางการหรือโครงสร้างระหว่างสัญญะและทฤษฎีปฏิบัตินิยม เป็นความสัมพันธ์ของสัญญะกับผู้ตีความ (Arackal, 2015, p. 3)

สัญศาสตร์ไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นสาขาทางวิชาการอย่างกว้างขวาง แต่มันเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับทีท่าต่าง ๆ ของทฤษฎี และเครื่องมือของวิธีต่าง ๆ หนึ่งในคำจำกัดความที่กว้างที่สุดคือ คำจำกัดความของ Umberto Eco ซึ่งระบุว่า "สัญศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกสิ่งที่สามารถนำมาเป็นสัญญะได้" สัญศาสตร์เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องที่ไม่เพียงเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราอ้างถึงว่าเป็น 'สัญญะ' ในการพูดในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังรวมถึงอะไรก็ตามที่มัน 'เป็นสิ่งแทนความ' ในมุมมองของสัญศาสตร์ สัญญะอยู่ในรูปของ คำ ภาพ เสียง ท่าทางและวัตถุต่าง ๆ โดยสรุปแล้ว สัญศาสตร์ คือการศึกษาความหมายหรือวิธีที่ใช้สัญญะในการตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยมันทำให้เกิดการแยกที่ชัดเจนระหว่างสื่อและเนื้อหา เนื้อหามีความสำคัญมากและขึ้นอยู่กับการอ่านที่ผู้ผลิตหรือผู้บริโภค สัญศาสตร์เน้นย้ำความสำคัญของวิธีที่ผู้ผลิตสร้างสัญญะและวิธีที่ผู้รับสารเข้าใจสัญญะเหล่านั้น (Arackal, 2015, p. 4)

ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1980 เราสามารถเห็นการสร้างสายสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นของสัญศาสตร์และประวัติศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา Williams (1990) ซึ่งสะท้อนให้เห็นเป็นหลักในวารสารเรื่อง Semiotica รวมถึงวารสารพิเศษสองวารสารในปี 1986 Boklund-Lagopolous (1986) และ ในปี 1991 Pencak Williams (1991) ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น Peter Haidu นักวิชาการด้านวรรณกรรมในยุคกลาง เป็นคนในกลุ่มแรก ๆ ที่สนับสนุน "การทำงานที่ประสานกันของสัญศาสตร์และประวัติศาสตร์" ในโลกที่พูดภาษาอังกฤษ (Haidu, 1982; Pelinski, 1982) ในบทความของเขาเรื่อง "History and semiotics" ซึ่งตีพิมพ์ในหนังสือ Semiotica ในปี 1982 เขามีเป้าหมาย "ที่จะแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการใช้งานของเทคนิคทางสัญศาสตร์ทั้งหลายที่มีอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อค้นหาขั้นตอนต่าง ๆ ที่พบได้ในสัญศาสตร์ในอดีต" ตามที่ Haidu กล่าวไว้ "สัญศาสตร์ต้องพิจารณาประวัติศาสตร์ ไม่ใช่เป็นเหตุการณ์ที่น่าอัศจรรย์ และเป็นหน่วยที่สร้างความหมายในฐานะตัวหมาย ซึ่งสามารถกำหนดให้มีตัวหมายถึงได้ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ ต้องได้รับการพิจารณาว่าเป็น "เหตุการณ์ – ข้อความ" ความหมายของพวกมันเป็นสิ่งที่อนุญาตให้เกิดการวิเคราะห์เชิงสัญศาสตร์" Haidu (1982) ได้รับแรงบันดาลใจอย่างชัดเจนจากทฤษฎีสัญศาสตร์ของ Greimas Haidu (1980, 1981, 1985) เขาเสนอให้พิจารณา

"ประวัติศาสตร์ในฐานะข้อความ" Haidu (1982) ซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดของสำนักความคิด Tartu-Moscow มากเช่นกัน (Tamm, 2017, pp. 213-214)

เมื่อสัญศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์เกิดขึ้นในปัจจุบัน บนโลกที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก ความคิดเดิมที่โดดเด่นยังคงโหยหาวิธีการสัญศาสตร์ในประวัติศาสตร์ ถือเป็นเรื่องที่น่าจะประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก แต่ก็ยังอยู่ในสถานะที่กำลังจะถือกำเนิดขึ้นใหม่เสมอ ในปี 1999 นักประวัติศาสตร์ Luisa Passerini ได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง History and semiotics โดยรวมสัญศาสตร์ทางประวัติศาสตร์ของ Uspenskij เข้ากับแนวทางร่วมสมัยในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และทฤษฎีประวัติศาสตร์ แต่ในข้อสรุปของเธอ เธอชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่พึงต้องการ (desiderata) แบบเก่าอีกครั้ง คือ "เราจะเถียงว่ายังมีสิ่งที่เหลือให้ทำอีกมากเพื่อดึงผลลัพธ์ที่ตามมาของแนวคิดสัญศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ ในฐานะกระบวนการสื่อสาร การพัฒนาสัญศาสตร์ของประวัติศาสตร์ อาจเป็นขั้นตอนสำคัญที่นักประวัติศาสตร์ต้องดำเนินการเพื่อที่จะมีบทบาทในฉากทางวัฒนธรรมในปัจจุบัน" Passerini (1999) ดังนั้นในบทความล่าสุด Youzheng Li (2017) ยังคงพูดถึงสัญศาสตร์ทางประวัติศาสตร์ในแง่ของ "สาขาวิชาใหม่ที่เพิ่งเกิดใหม่" (Tamm, 2017, p. 216)

4. **สัญวิทยากับสื่อ**

อย่างไรก็ตามสัญวิทยาหมายถึงขอบเขตที่แตกต่างมากกว่าผลรวมของส่วนต่าง ๆ ที่เรียกว่า 'semeion' (จากภาษากรีกโบราณ) และ 'logy' สัญวิทยาคือการอ่านที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธี สัญวิทยาไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การอ่านทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความหมาย การบ่งชี้ และการสร้างความหมาย นักสัญญะวิทยาถือว่าสิ่งประดิษฐ์ใด ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมีความหมายและความหมายนี้เป็นที่ชัดเจนภายในตัวมันเอง Kıran (2010) วิธีการเชิงสัญวิทยาเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปและการสร้างโครงสร้างของความหมายขึ้นใหม่ โดยการสกัดการล้มล้างและการแยกโครงสร้าง มีการใช้คำหรือวลีที่คนใช้พูดเพื่อหรืออธิบายภาษาของสัญวิทยา เพื่อให้เข้าใจกระบวนการนี้ การใช้คำหรือวลีที่คนใช้พูดเพื่อหรืออธิบายภาษานี้ ซึ่งถือว่าเป็นภาษาที่มีชุดความหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาษาหัวเรื่อง (งานศิลปะ) สามารถสร้างขึ้นใหม่และเปิดเผยได้ และนี่คือการเปลี่ยนเป็นภาษาอื่น การใช้คำหรือวลีที่คนใช้พูดเพื่อหรืออธิบายภาษาในลักษณะนี้ ต้องการการกำหนดแนวความคิดและการทำให้เป็นทางการอย่างจริงจัง Rıfat (2007) เนื่องจากวิธีการวิเคราะห์เชิงสัญญะ เป็นการกระทำของการอ่าน โดยอาศัยการใช้คำหรือวลีที่คนใช้พูดเพื่อหรืออธิบายภาษา การทำความเข้าใจการใช้คำหรือวลีที่คนใช้พูดเพื่อหรืออธิบายภาษา และกระบวนการนำไปใช้จึงต้องใช้เวลาและประสบการณ์ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ การที่มีสำนักความคิดมากมายซึ่งมีแนวทางต่าง ๆ ที่ใช้วิธีการสัญศาสตร์ ส่งผลให้เกิดความสับสนของแนวคิด

และทำให้เข้าใจยาก การทำความเข้าใจที่ใช้การใช้คำหรือวลีที่คนใช้พูดเพื่อหรืออธิบายภาษาในสัญศาสตร์ จำเป็นต้องมีข้อมูลก่อนหน้าที่เกี่ยวกับรากฐานทางปัญญา วิธีการ วัตถุประสงค์ ข้อจำกัดของการวิจัยของสำนักคิดต่าง ๆ และแบบจำลองที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสัญศาสตร์ (Batu, 2012, p. 465)

การสื่อสารคืออะไร สิ่งของ คำ ความคิด ถ้าหากการสื่อสารเป็น 'สิ่งของ' คำถามนั้นจะคล้ายกับคำถามเกี่ยวกับภววิทยาอื่น ๆ ที่ถามในทางวิทยาศาสตร์ว่าการสื่อสาร 'เป็น' บางอย่าง นักสัญศาสตร์วิทยาของ Peircean มีมุมมองสากลเกี่ยวกับการสื่อสาร สำหรับพวกเขา คำถามว่า 'การสื่อสารคืออะไร' เป็นคำถามที่เหนือกว่าคำถามอื่น ๆ เช่น 'การสื่อสารของมนุษย์คืออะไร' 'การสื่อสารของสัตว์คืออะไร' 'การสื่อสารแบบเซลลูลาร์คืออะไร' หรือคำถามเช่น 'การสื่อสารของมนุษย์แตกต่างจากการสื่อสารที่ไม่ใช่มนุษย์อย่างไร' ไม่ใช่ว่าสัญศาสตร์จะไม่สนใจคุณสมบัติและการเปรียบเทียบที่เพิ่งกล่าวไป แต่พวกเขาเชื่อว่าสิ่งที่ 'การสื่อสาร' อยู่เหนือการพิจารณาเฉพาะประเภท คือ เห็นได้ชัดว่าแบคทีเรียและมนุษย์มีระบบการสื่อสารที่แตกต่างกันและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาวิธีการทำงานของการสื่อสารทั้งสองแบบ ในทางกลับกัน ไม่ต้องสงสัยเลยว่าทั้งแบคทีเรียและมนุษย์มีส่วนร่วมใน 'การสื่อสาร' มุมมองดังกล่าวแยกแยะคำถามเฉพาะวัฒนธรรมเกี่ยวกับการสื่อสาร ออกจากคำถามทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการสื่อสาร ในกระบวนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ไม่เกี่ยวข้องว่าคนบางคนหรือบางเผ่าจะเชื่อพูดว่าหินสื่อสารกันหรือไม่ก็ได้ แนวทางนี้เป็นเรื่องปกติของสัญศาสตร์ประเภทหนึ่ง ที่ใช้มุมมองสากลที่ครอบคลุมในการสื่อสาร ด้วยเหตุนี้ 'สัญวิทยาสากล' นักวิชาการคนอื่น ๆ ถือว่าการสื่อสารเป็นสิทธิพิเศษของมนุษย์ พวกเขามักจะให้ความสำคัญกับการสื่อสารด้วยวาจา และมักจะมองว่าการสื่อสารอวัจนะภาษาเป็นรูปแบบการสื่อสารที่ค่อนข้างด้อยกว่า แนวทางนี้เป็นเรื่องปกติของสัญศาสตร์ของ Saussure นักสัญศาสตร์วิทยา สนใจว่าการสื่อสารด้วยวาจาของมนุษย์ทำงานอย่างไร และปัจจัยทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์มีส่วนกำหนดมุมมองการสื่อสารของเราอย่างไร Saussure ให้นักเรียนของเขามีรูปแบบการใช้คำพูดของมนุษย์ที่เป็นสากล (ซึ่งรู้จักในนามของ รูปแบบ "talking head") (Pable, 2016)

เนื้อหาของสื่อประกอบด้วยข้อมูลและความหมาย สื่อที่แตกต่างกันจะส่งข้อมูลในรูปแบบการพิมพ์ เสียง หรือรูปภาพ ซึ่งผู้รับสารสามารถสังเกตได้โดยตรงและอยู่ในการรับรู้ที่ 'ถูกกำหนดไว้อย่างคงที่' ในขณะที่ความหมายถูกอ้างว่าฝังโดยผู้สร้างสัญญะนั้น ได้รับการรับรู้ที่หลากหลายโดยผู้รับสาร ซึ่งมันจึงไม่ได้ถูกกำหนดไว้อย่างคงที่ และส่วนใหญ่ก็มักจะไม่สามารถสังเกตเห็นได้ โดยคำถามที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อก็คือ วิธีที่ผู้รับสารรับสารดังกล่าว

อย่างไร Mc Quail, 1994 กล่าวว่า การวิจัยเนื้อหาสื่อในยุคแรก ๆ ส่วนใหญ่มักจะถือว่าเนื้อหานั้นสะท้อนถึงจุดประสงค์และคุณค่าของผู้สร้างของมัน และการที่ผู้รับจะเข้าใจข้อความได้มากหรือน้อยตามที่ผู้สร้างสัญญะตั้งใจไว้ นอกจากนี้ เนื้อหาของการสื่อสารมวลชน มักได้รับการยกย่องจากนักวิจารณ์ทางสังคม ว่าเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้ไม่มากก็น้อยเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมที่ผลิตสื่อ (Arackal, 2015, p. 4)

นักเขียนบางคนใช้คำว่า สื่อ "ข้อความ" แทนคำว่า สื่อ "เนื้อหา" และคำว่า "ข้อความ" ก็ถูกนำมาใช้ในสองด้าน 1) เพื่ออ้างถึงข้อความนั้น คือ เอกสารสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ หรือโน้ตเพลงอื่น ๆ 2) เพื่ออ้างถึงผลลัพธ์ที่มีความหมายของการเผชิญหน้ากันระหว่างเนื้อหา และผู้รับสาร ตัวอย่างเช่น รายการโทรทัศน์ "กลายเป็นข้อความในขณะที่รับชม นั่นคือเมื่อการโต้ตอบกับผู้ชมจำนวนมากก่อให้เกิดความหมาย/ ความสุขบางอย่าง ที่สามารถกระตุ้นได้" ข้อความของสื่อสามารถแสดงความหมายมากมาย เพื่อให้ข้อความได้รับการเข้าใจได้ด้วยหลากหลายวิธี ดังนั้น เนื้อหาของสื่อสารมวลชนโดยหลักการแล้ว สามารถตีความหมายได้หลายทาง และมีความหมายที่เป็นไปได้หลายประการสำหรับผู้รับสาร "เนื้อหาของสื่อสารมวลชนมีความหมายแตกต่างกันสำหรับบุคคลคนเดียวกัน ในเวลาสถานที่และสถานการณ์ที่แตกต่างกันและในอารมณ์ที่แตกต่างกัน" Fiske ให้เหตุผลว่า "การตีความหมายได้หลายทางเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นของวัฒนธรรมสื่อที่เป็นที่นิยมอย่างแท้จริง เนื่องจากถ้ายิ่งมีความหมายที่เป็นไปได้มากขึ้นเท่าไหร่ โอกาสที่จะดึงดูดผู้ชมที่แตกต่างกัน และหมวดหมู่ทางสังคมที่แตกต่างกัน ภายในจำนวนผู้รับสารทั้งหมดก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น" Fiske ได้ทำการสรุปประเด็นนี้ไว้ว่า รายการหนึ่ง ๆ ที่ถูกผลิตโดยอุตสาหกรรม และข้อความได้รับการผลิตจากผู้รับสาร ในมุมมองนี้ คำว่า "การผลิต" สามารถใช้ได้ทั้งกับกิจกรรมของผู้ผลิตและผู้รับสาร นี่เป็นจุดสำคัญหลักในการอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาสื่อจากมุมมองของผู้รับสาร (Arackal, 2015, p. 4-5)

Mc Quail ระบุว่า เนื้อหาของสื่ออาจได้รับการพิจารณาว่ามีความหมาย "เปิด" หรือ "ปิด" ไม่มากหรือน้อย ในการอ้างอิงจาก Eco, 1979 ข้อความเปิด คือข้อความที่วาทกรรมไม่ได้พยายามจำกัดผู้อ่าน ให้ตีความหมายหรือตีความโดยเฉพาะ นอกจากนี้ เนื้อหาของสื่อยังสามารถสร้างความแตกต่างได้ตามระดับการเปิดกว้าง ตัวอย่างเช่น "การรายงานข่าวถูกสร้างให้มีความหมายเชิงปิด แต่จะนำไปสู่การสิ้นสุดการให้ข้อมูลที่เหมือนกัน ในขณะที่ซีรีส์และละครน้ำเน่ามักจะมีการพูดคุยกันอย่างหลวม ๆ และให้ 'การอ่าน' ที่หลากหลาย นอกจากนี้ ยังเป็นที่ถกเถียงกันว่าโทรทัศน์โดยทั่วไปมีข้อความที่เปิดกว้าง และคลุมเครือมากกว่าภาพยนตร์" (Arackal, 2015, p. 5)

คำว่าสื่อที่มาจากภาษาละตินคำว่า medius ซึ่งหมายถึง ตรงกลาง ถูกใช้ในรายงานนี้เพื่อบ่งบอกถึงสื่อกลางในการสื่อสารและอื่น ๆ "ธรรมชาติ และ/หรือ สสารเทียม ซึ่งก็คือชุดของธรรมชาติและหรือเงื่อนไขเทียมที่สามารถสื่อสารได้" Radojković, & Miletić (2005) การอภิปรายใด ๆ เกี่ยวกับสื่อ จำเป็นต้องนำไปสู่สัญวิทยา โดยทั่วไปแล้วสัญวิทยาคือศาสตร์ของสัญญะ หรือหากจะเรียกให้แม่นยำกว่านั้นคือศาสตร์ของระบบสัญญะ คำว่าสัญวิทยานี้มาจากคำภาษากรีก semeion-สัญญะ และ logos-วิทยาศาสตร์ (Obradovic, & Vujovic, 2017, p. 39)

สัญวิทยาของสื่อจะตรวจสอบโครงสร้างและความหมายของสัญญะในสื่อ ด้วยวิธีการแพร่กระจายและวิธีที่ส่งผลกระทบต่อผู้รับสารในบริบทที่แตกต่างหรือเฉพาะเจาะจง การวิเคราะห์สัญวิทยาของสื่อนั้น เช่นเดียวกับความหมาย คือการวิเคราะห์กระบวนการสื่อ "สัญญะเป็นตัวบ่งชี้ตัวกลาง (สื่อกลาง) ระหว่างสิ่งที่เรียกว่าความเป็นจริง ซึ่งตามที่ Charles Sanders Peirce กล่าวไว้คือเป็นสื่อกลางระหว่างกระบวนการก่อนหน้าของการเกิดสัญญะ และการตีความความเป็นจริงข้อนี้ด้วยการใช้สัญญะ" Noth (2004) สื่อดังกล่าวนี้ ไม่ได้สื่อถึงความเป็นจริงที่ "เป็นธรรมชาติ" แต่มันได้รับการเปลี่ยนให้เป็นสื่อกลางทางสัญวิทยาเสมอ (Obradovic, & Vujovic, 2017, p. 40)

Barthes เชื่อว่าทุกขั้นตอนการสื่อสารซึ่งรวมถึงข้อความของสื่อนั้น ประกอบด้วยสองระบบ คือความหมายตรง ตามตัวอักษรชัดเจน ความหมายหลัก (ซึ่งเขาไม่กล่าวถึงในเอกสารบางชิ้นของเขาในภายหลัง โดยถือว่าการแสดงความหมายโดยอัตนัย) และความหมายเชิงแฝง ความหมายรองของสื่อ ข้อความ รวมถึงความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม สังคม และส่วนบุคคลที่ขึ้นอยู่กับระบบรหัสนัย นอกจากนี้รหัสนัยสามารถถูกตีความได้ว่าเป็นกลุ่มของกฎเกณฑ์ทางสังคม และเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่เราเรียนรู้ตลอดการใช้ชีวิตในวัฒนธรรมเฉพาะ และที่กำหนดไว้ล่วงหน้าทางสังคมและประวัติศาสตร์ ข้อความสื่อมีความหมายได้เฉพาะในระบบรหัสนัยของสัญญะบางระบบเท่านั้น (Obradovic, & Vujovic, 2017, p. 40)

โดยข้อสังเกตของ Stuart Hall มีความสำคัญในการอธิบายความหลากหลายของข้อความสื่อ การนำเอาสัญวิทยาของ Barthes และคำจำกัดความ ความหมายตรงและความหมายโดยอัตนัยซึ่งเป็นระบบที่ยอมรับว่าระดับความหมายตรงนั้นมีอิทธิพลตามอุดมคติ Hall ได้แยกแยะกระบวนการเข้ารหัส ซึ่งเป็นความหมายที่ตั้งใจไว้สำหรับผู้สร้างข้อความโดยนัยในตอนแรก และเขายังกล่าวถึงการถอดรหัสนัย ซึ่งเป็นความสามารถของผู้ชมที่จะเข้าใจข้อความที่แตกต่างกัน Stuart Hall เสนอว่ามีสามวิธีในการถอดรหัสนัยความหมายของข้อความ ดังนี้ (Obradovic, & Vujovic, 2017, p. 40)

1. การอ่านที่มีอิทธิพล ซึ่งตรงกับความตั้งใจของผู้สร้างข้อความ ยกตัวอย่างเช่น เป้าหมายของผู้สร้างโฆษณาข้อความ ที่ใช้เทคนิคการบิดเบือน ที่พยายามจำกัดความหมายหลายความหมาย ให้เป็นความหมายที่โดดเด่นเพียงอย่างเดียว

2. การการอ่านที่ขึ้นอยู่กับผู้อ่าน ซึ่งบางส่วนตรงกับเจตนาของผู้สร้างข้อความ

3. การอ่านแบบตรงข้ามที่เป็นความตรงกันข้ามกันอย่างสิ้นเชิง ซึ่งหมายความว่า ทุกสิ่งในข้อความได้รับการปฏิเสธ

Stuart Hall (2008) ยุติการปฏิบัติที่เชื่อว่า ข้อความสื่อถูกมองว่าเป็นภาพสะท้อนของความเป็นจริง ผู้ชมถูกมองว่าเป็นผู้ชมที่ไม่มีการโต้ตอบ และกระบวนการสื่อสารเป็นกระบวนการเชิงเส้น Hall เชื่อว่าข้อความของสื่อมีอิทธิพลตามอุดมคติ และได้รับการเข้ารหัสนัยในลักษณะที่เหมาะสมกับกลุ่มสังคมที่มีอำนาจเหนือกว่า และในลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะที่เป็นทางการของสื่อนั้น ๆ ดังนั้นสื่อจึงไม่ได้นำเสนอแต่เป็นเพียงสิ่งแทนความของความเป็นจริง ซึ่งอยู่บนรากฐานของความสนใจ ผู้ชมที่กระตือรือร้นจะถอดรหัสนัยความหมายจากข้อความของสื่อ "ก่อนที่ข้อความนี้จะมี "ผล" ได้ อย่างไรก็ตาม เราสามารถให้คำจำกัดความว่ามันตอบสนอง "ความต้องการ" หรือถูกนำไป "ใช้งาน" โดยที่ก่อนอื่นต้องถูกนำไปใช้เป็นวาทกรรมที่มีความหมายและได้รับการถอดรหัสอย่างมีความหมาย ชุดของความหมายที่ถอดรหัสนี้เองที่ "มีผล" มีอิทธิพล สร้างความบันเทิง สั่งสอน หรือโน้มน้าวใจ โดยมีผลที่ตามมาทางด้านการรับรู้ ความรู้ความเข้าใจ อารมณ์อุดมการณ์ หรือพฤติกรรมที่ซับซ้อนมาก" (Obradovic, & Vujovic, 2017, pp. 40-41)

การศึกษาสื่อจากมุมมองของสัญศาสตร์ เริ่มต้นโดย Roland Barthes ในปี 1950 ซึ่งใช้ทฤษฎีสัญญะพื้นฐานในการวิเคราะห์ประเภทของสื่อทุกแขนง โดยนำเสนอว่ามันสามารถแสดงถึงความหมายโดยนัยที่ถูกสร้างขึ้นในตัวมันได้อย่างไร Danesi (2002) ยิ่งไปกว่านั้น สัญศาสตร์ยังได้รับการปรับสภาพให้คุ้นชินในการค้นหาความหมายโดยนัย สัญศาสตร์ช่วยให้เข้าใจข้อความที่เกิดจากวิธีการจำแนกสัญญะที่ทำงานในชุมชน วาทกรรม ในชุมชนบางแห่ง การประกาศเหล่านี้อาจ "ชัดเจน" "เป็นธรรมชาติ" "สากล" "ให้มา" ที่ยั่งยืนและไม่ต้องสงสัย Chandler (1995 as cited in Sari, & Yusuf, 2012, p. 20)

Bignell (2002) กล่าวถึงวิธีการที่การวิเคราะห์สัญศาสตร์ถูกใช้ในหนังสือพิมพ์ในฐานะสื่อ ซึ่งรวมถึงการอภิปรายเกี่ยวกับความหมายของสัญญะทางภาษา และสัญญะของภาพที่ใช้ในข่าวต่าง ๆ รหัสที่พบในเรื่องราวเหล่านี้เกี่ยวข้องกับสัญญะทางภาษา ภาพถ่ายและกราฟิก การวิเคราะห์สัญญะของข้อความข่าว ควรสะท้อนถึงประเภทของข้อความ ที่ได้รับการใช้ใน

บทสนทนาด้วยรหัสของวาทกรรมข่าว กรอบการทำงานที่ข้อความเหล่านี้ถูกสร้างขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญด้านข่าวและวิธีการตีความของผู้อ่าน (Sari, & Yusuf, 2012, pp. 20-21)

Roland Barthes เป็นนักสัญศาสตร์ชาวฝรั่งเศส (1915-1980) ซึ่งเป็นคนแรกที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับสื่อ ในแง่ของการสร้างความหมายโดยมีวิธีการทางสัญศาสตร์เป็นพื้นฐาน เพราะมุ่งเน้นไปที่ความหมายที่แฝงอยู่โดยเฉพาะ ดังที่ Mc Quail กล่าวไว้เช่นกันว่า "การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ทางสัญศาสตร์ เปิดโอกาสให้เปิดเผยความหมายพื้นฐานของข้อความ (เนื้อหา) ได้มากขึ้น" สัญศาสตร์สามารถนำไปใช้กับ "ข้อความ" ที่เกี่ยวข้องกับระบบของสัญญะและสัญญะมากกว่าหนึ่งระบบ (เช่น ภาพ และเสียง) Barthes Mythologies, 1957 ได้มีความเห็นว่า โครงสร้างความหมายที่สร้างขึ้นในผลผลิตของสื่อ และประเภทต่าง ๆ ของสื่อนั้นมาจากตำนานโบราณ โดยมอบความสำคัญแบบเดียวกับที่สงวนไว้สำหรับพิธีกรรมทางศาสนา ให้แก่เหตุการณ์ของสื่อ ดังนั้น เห็นชัดได้ว่าจากข้อความข้างต้น ว่าการวิเคราะห์ทางสัญศาสตร์ของเนื้อหาสื่อนั้น สันนิษฐานได้ว่ามีความรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มาและประเภทเฉพาะของสื่อ Burgelin (1972) เขียนไว้ว่า "สื่อสารมวลชนไม่ได้สร้างวัฒนธรรมที่สมบูรณ์แบบในตัวเอง แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบของวัฒนธรรมที่พวกเขาเป็นอยู่ซึ่งมีความจำเป็น" (Arackal, 2015, p. 6)

สัญศาสตร์ให้แนวทางหรือให้วิธีการแก่เราที่จะช่วยกำหนด 'ความหมายทางวัฒนธรรม' ของเนื้อหาของสื่อ "แน่นอนว่าสัญศาสตร์นำเสนอวิธีการอธิบายเนื้อหา: สามารถให้ความกระจ่างแก่ผู้สร้างสัญญะและส่งชุดข้อความ" Jensen (1991) พูดเกี่ยวกับเรื่อง "สัญศาสตร์ทางสังคม" โดยเขาหมายถึงสัญศาสตร์ที่ใช้กับเนื้อหาของสื่อ เพื่อดึงเอาความสำคัญทางสังคมออกมา เขาเขียนไว้ว่า "เมื่อความแตกต่างของเนื้อหาของสื่อสารมวลชน และรูปแบบทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ถูกตีความและตราขึ้นโดยตัวแทนทางสังคมจึงทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทางความรู้ความเข้าใจ และการกระทำของพวกเขา วาทกรรมของสื่ออาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งสร้างความแตกต่างทางสังคม ในศัพท์เฉพาะของลัทธิปฏิบัตินิยม" (Arackal, 2015, p. 6) ปัจจุบันอาจเป็นเรื่องถูกต้องที่จะกล่าวว่า วัตถุประสงค์หลักของสัญศาสตร์ของสื่อ คือการศึกษาว่าสื่อมวลชนสร้างหรือนำสัญญะกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างไร โดยการตั้งคำถามว่า 1) ความหมายของสิ่ง ๆ หนึ่งและมันแสดงถึงอะไร 2) สิ่ง ๆ หนึ่งเป็นตัวอย่างความหมายของมันอย่างไร และ 3) ทำไมมันจึงมีความหมายที่มันมี ตัวอย่างเช่น ซุปเปอร์แมน (ในหนังสือการ์ตูน ภาพยนตร์ นิยายวิทยาศาสตร์) เป็นตัวแทนของอะไร หรือใคร เขาเป็นตัวแทนของคำว่า "ฮีโร่" ตามประเพณีดั้งเดิมในนตำนานกรีก เช่น โพรมีธีอุสและเฮอร์คิวลิส ในฐานะตัวแทนของกล้าหาญ ซึ่งแน่นอนว่าได้รับการปรับปรุงและ

ปรับเปลี่ยนตามวัฒนธรรม เขาเป็นฮีโร่ของชาว "อเมริกัน" ที่แสดงถึง "ความจริง" "ความยุติธรรม" และ "วิถีแบบอเมริกัน" เช่นเดียวกับวีรบุรุษในสมัยโบราณ ซุปเปอร์แมนไม่สามารถถูกทำลายได้ มีศีลธรรม และอุทิศตนเพื่อช่วยมนุษยชาติให้รอดพ้นจากตัวมันเอง (ในขณะนี้สหรัฐฯต้องการซุปเปอร์แมนเพื่อช่วยตัวเองให้รอดพ้นจากความยุ่งเหยิงแบบเวียดนาม ที่สหรัฐฯ สร้างขึ้นในอิรัก) ส่วนสำคัญของเรื่องราวเชิงสัญศาสตร์ของซุปเปอร์แมนคือ เขาสามารถ 'นำมาใช้งานใหม่ได้' และเป็น 'ฮีโร่' ที่เป็นสื่อกลาง ตามตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมนี้ แสดงให้เห็นว่าการเป็นสิ่งแทนความของสื่อ มักจะเป็นตัวหมายถึงที่นำกลับมาใช้ใหม่ โดยแต่งกายด้วยเสื้อผ้าร่วมสมัยเพื่อดึงดูดผู้ชมร่วมสมัย กล่าวกันว่า เช่นเดียวกับบรรพบุรุษของพวกเขา ผู้คนในยุคปัจจุบันต้องการฮีโร่ที่มีสติสัมปชัญญะในการ 'ทำสิ่งที่ถูกต้อง' ในกิจการของมนุษย์ อย่างน้อยก็ในโลกแห่งจินตนาการ (Arackal, 2015, pp. 6-7)

5. **ทฤษฎีสัญญะของ** Ferdinand de Saussure **และ** Charles Sanders Peirce

การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบโดยย่อของทฤษฎีสัญศาสตร์ระหว่างนักวิชาการทั้งสองจากสองแนวทางและทวีปที่แตกต่างกัน วิธีหนึ่งมาจากยุโรป และอีกวิธีหนึ่งมาจากอเมริกา ซึ่งเรียกว่าวิธีการเชิงสัญศาสตร์ที่แนะนำโดย Peirce และ Saussure เหตุผลหลักในการเลือกแนวทางทั้งสอง เป็นเพราะพวกเขาได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้บุกเบิกญาณวิทยา และได้รับการยอมรับในประวัติศาสตร์ของสัญศาสตร์สมัยใหม่ นอกจากนี้ แนวทางของพวกเขาไม่เพียงจำกัดอยู่ในพื้นที่การศึกษาของตนเท่านั้น แต่ยังเข้าถึงและก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในสาขาวิชาอื่น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางของพวกเขาเป็นพื้นฐานของสหสาขาวิชาชีพ ในปัจจุบันแนวทางและแนวคิดเกี่ยวกับสัญศาสตร์ที่พวกเขานำเสนอนั้น ได้รับการยอมรับครอบคลุมอย่างกว้างขวางและมักใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในสาขาต่าง ๆ และสาขาวิชาทางความคิดที่ไม่เพียงแต่แคบลงในสาขาปรัชญา และภาษาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงศิลปะและวรรณกรรมด้วย เช่น ดนตรี โรงละคร ภาพยนตร์ และการวิเคราะห์ข้อความ ตลอดจนการสื่อสาร การโฆษณา มานุษยวิทยา จิตวิทยา โบราณคดี สถาปัตยกรรม คณิตศาสตร์และอื่น ๆ (Yakin, & Totu, 2014, p. 5)

Ferdinand de Saussure เป็นนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ที่ได้พัฒนาพื้นฐานหรือรากฐานของทฤษฎีภาษาศาสตร์ทั่วไป เขาเป็นที่รู้จักดีในฐานะผู้ก่อตั้งนักภาษาศาสตร์สมัยใหม่ การเกิดขึ้นของทฤษฎีสัญญะในสาขาภาษาศาสตร์ เริ่มต้นเมื่อเขารู้สึกว่าควรวางทฤษฎีสัญญะทางภาษาไว้ในทฤษฎีพื้นฐานทั่วไปด้วยแรงบันดาลใจและพื้นฐานของความคิดดังกล่าว เขาจึงเสนอคำว่า 'สัญวิทยา' ในเอกสารประกอบการบรรยายของเขาตั้งแต่ปี 1907 ถึง 1911 ซึ่งในที่สุดก็ได้รับการตีพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ 'หลักสูตรภาษาศาสตร์ทั่วไป' ในที่สุดผลงานหรือผลงานชิ้นเอกเหล่านั้น

ก็กลายเป็นแหล่งที่มาของทฤษฎีภาษาศาสตร์ที่มีผลกระทบสูงซึ่งเรียกว่าโครงสร้างนิยม (Grenz, 2001 as cited in Yakin, & Totu, 2014, p. 5)

แก่นและจุดสำคัญของทฤษฎีของ Saussure คือหลักการที่เน้นให้ภาษาเป็นระบบสัญญะและนอกจากภาษาแล้ว ยังมีระบบสัญญะอื่น ๆ อีกมากมาย ที่มีอยู่ในโลกของมนุษยชาติ อย่างไรก็ตาม ในความคิดของเขา ระบบสัญญะทางภาษา หรือภาษาเป็นระบบสัญญะที่ดีที่สุดเมื่อเทียบกับระบบสัญญะอื่น ๆ ที่มีอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง เนื่องจากสัญญะมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็นจริง เขามุ่งเน้นไปที่ระบบพื้นฐานของภาษา (langue) เมื่อเทียบกับการใช้ภาษา (parole or speech) ทั้งนี้ มีมุมมองหรือแนวคิดพื้นฐานหลายประการที่อยู่ภายใต้ทฤษฎีสัญญะของ Saussure ยกตัวอย่างเช่น ระบบสองมิติ ฉันทามติหรือระบบดั้งเดิม ระบบความสัมพันธ์ทางเครือข่ายระหว่างสัญญะและระบบที่กำหนดขึ้นเองตามอำเภอใจ (Yakin, & Totu, 2014, pp. 5-6)

โดยสรุปแล้ว ทฤษฎีสัญญะของ Saussure ให้ความสำคัญกับโครงสร้างภายในที่ให้ความสัมพันธ์กับกระบวนการคิดทางปัญญาหรือกิจกรรมทางจิตใจมนุษย์ ในการจัดโครงสร้างของสัญญะทางกายภาพ (วัสดุ) หรือสัญญะที่จับต้องไม่ได้ (นามธรรม) ของสภาพแวดล้อมหรือสิ่งรอบตัว และในหมู่โครงสร้างเหล่านี้ คือโครงสร้างสัญญะทางภาษาในระบบภาษาที่ช่วยให้พวกเขาสามารถทำงานได้เหมือนมนุษย์ และสื่อสารระหว่างกันได้ ทฤษฎีของ Saussure ถือเป็นแนวคิดที่ว่า "ภาษาไม่ได้สะท้อนถึงความเป็นจริง แต่เป็นการสร้างความเป็นจริง" เพราะเราไม่เพียงใช้ภาษาหรือให้ความหมายกับสิ่งที่มีอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสิ่งที่ไม่มีอยู่จริงในโลกแห่งความเป็นจริงด้วย" Chandler (2007) หลักการของ Saussure เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าโครงสร้างนิยม และได้ให้แกนกลางพื้นฐานความคิดของนักวิชาการที่มีชื่อเสียงในสาขาอื่น ๆ และหนึ่งในสาขาที่สำคัญที่สุด คือ วิธีการของโครงสร้างนิยมโดย Levi-Strauss (Yakin, & Totu, 2014, p. 6)

Charles Sanders Peirce เป็นที่รู้จักกันดีในฐานะผู้บุกเบิกหลักคำสอนของลัทธิปฏิบัตินิยม และเป็นผู้ปูพื้นฐานของทฤษฎีสัญญะทั่วไป ผ่านงานเขียนและข้อความของเขาที่ได้รับการรวบรวมไว้ 25 ปีหลังจากที่เขาเสียชีวิต ผลงานชิ้นเดียวนี้ชื่อว่า Oeuvres Completes ซึ่งต่างจาก Saussure ที่เสนอคำว่า 'สัญวิทยา' Peirce เสนอคำว่า 'สัญศาสตร์' ซึ่งตามที่เขาพูดนั้นตรงกันกับแนวคิดของตรรกะที่มุ่งเน้นไปที่ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของมนุษย์ ตามที่แสดงไว้ในงานเขียนของเขาที่ตีพิมพ์ในปี 1931/1958 กล่าวคือ ตรรกะในความหมายทั่วไป ตามที่ฉันเชื่อว่าฉันได้แสดงให้เห็นแล้วนั้นเป็นเพียงอีกชื่อหนึ่งของสัญศาสตร์ ความจำเป็นหรือหลักคำสอนที่เป็นทางการของสัญญะ ในการอธิบายหลักคำสอนว่าเป็นสิ่ง 'เสมือนจำเป็น' หรือเป็นทางการ ฉันหมายความ

ว่าเราสังเกตลักษณะของสัญญะดังกล่าวตามที่เราทราบ และจากการสังเกตดังกล่าวนี้นั้น ด้วยกระบวนการที่ฉันไม่คัดค้านการเรียกว่าเป็นนามธรรม เราถูกนำไปสู่ถ้อยแถลง ชี้ให้เห็นผิดพลาด ดังนั้นในแง่หนึ่งจึงจำเป็นสำหรับสิ่งที่ต้องเป็นตัวอักษรของสัญญะทั้งหมดที่ใช้โดยหน่วยความรู้ "ทางวิทยาศาสตร์" ซึ่งคือสติปัญญาที่สามารถเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ Leeds-Hurwitz (1993) หลักการสำคัญในทฤษฎีของ Peirce คือขอบเขตความคิดของมนุษย์และสัญญะ ระบบสามมิติ (triadic / trichotomy) และทฤษฎีสัมพัทธภาพเกี่ยวกับประเภทของการศึกษารูปแบบและสัญลักษณ์สามประเภท หรืออนุกรมวิธานของสัญญะ (รูปภาพ ดัชนี และสัญลักษณ์) (Yakin, & Totu, 2014, p. 6)

ดังนั้นจึงหมายความว่า ตามแนวคิดของ Saussure จะไม่มีสัญญะใด ๆ เกิดขึ้นนอกเสียจากจะตีความตัวของมันเองว่าเป็นสัญญะ โดยนัยแล้ว Saussure พยายามอธิบายว่าไม่ใช่ทุกสิ่งทั้งในชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ไม่อาจจะเป็นสัญญะทั้งหมดได้ ชี้ให้เห็นว่าสัญญะนั้นมีข้อจำกัดบางประการ ภายใต้ระบบแบบแผน ซึ่งหมายถึงสิ่งที่ตกลงร่วมกันหรือโดยทั่วไปโดยผู้ที่เกี่ยวข้องในวัฒนธรรมนั้น ๆ ตัวอย่างเช่นตัวอักษรและระบบการเขียน สัญญาณจราจรและอื่น ๆ ดังนั้น ในทฤษฎีสัญญะของ Saussure ภาษาจึงเป็นระบบสัญญะ เพราะภาษาถูกใช้ในการสื่อสารระหว่างกันของมนุษย์มาตามธรรมเนียมแล้ว แม้จะเป็นเช่นนั้น Saussure ก็แย้งว่า แม้ว่าป้ายจะอยู่ภายใต้ข้อตกลงร่วมกันหรือระบบแบบแผนเดียวกัน แต่ป้ายก็มีลักษณะการกำหนดตามอำเภอใจ ซึ่งหมายความว่า ป้ายสามารถสร้างความหมายที่แตกต่างกันได้โดยขึ้นอยู่กับการตีความที่แตกต่างกัน ตามที่ Saussure ระบุว่า "ไม่มีสิ่งใดเลยที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างลำดับของเสียงใด ๆ ก็ตาม กระบวนการที่เลือกลำดับเสียงเฉพาะหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความคิดเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเป็นไปตามอำเภอใจ" (Chandler,2007; Yakin, & Totu, 2014, p. 7)

ตรงกันข้ามกับมุมมองของ Saussure Peirce ศึกษาตรรกะในฐานะนักปรัชญาที่ยอมรับการคิดเชิงตรรกะ เขาต้องการทราบเกี่ยวกับวิธีคิดของมนุษย์ นั่นก็คือ วิธีที่ผู้คนใช้สามัญสำนึกหรือเหตุผลร่วมกัน Leeds-Hurwitz (1993) Peirce กล่าวว่า ผู้คนคิดถึงสัญญะต่าง ๆ ที่ช่วยให้พวกเขาสื่อสารกันและให้ความหมายกับสิ่งที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมของพวกเขา หลักการพื้นฐานของทฤษฎีของ Peirce คือ ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเป็นสัญญะได้ตราบเท่าที่มันมีความสามารถในการแสดงบางสิ่งบางอย่างตามการตีความ และความคิดของแต่ละบุคคลได้ ตรงกันข้ามกับมุมมองของ Saussure Peirce ไม่ได้จำกัดการมีอยู่ของสัญญะว่าเป็นสิ่งที่สื่อถึงโดยเจตนา ด้วยความเข้าใจนี้สัญญะอาจเกิดขึ้นได้โดยบังเอิญเมื่อมีคนตีความบางอย่างเป็นสัญญะ แม้ว่าจะไม่ได้ตั้งใจจะสื่อสารกับเขาก็ตาม อุดมการณ์ของสัญญะของ Peirce ครอบคลุมทุกสิ่งไม่ว่าจะถูกสร้างขึ้น

โดยมนุษย์หรือไม่ ตราบเท่าที่สามารถเข้าใจและยอมรับได้ด้วยจิตใจของพวกเขา (Yakin, & Totu, 2014, p. 7)

6. **ทฤษฎีสัญญะของ** Roland Barthes

จุดมุ่งหมายของ Barthes นั้นคือการเปิดโปงวัฒนธรรมทุนนิยมว่าเป็นโรงงานขนาดใหญ่ที่ทำให้คนไขว้เขว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการถอนรากถอนโคนรูปแบบศิลปะทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและการสร้างความหมาย การกระทำของ Barthes แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมทุนนิยมนั้น มีส่วนทำให้เกิดระบบที่ครอบคลุมสัญญะต่าง ๆ ที่นำความหมายที่ถูกฝังลึกในวัฒนธรรมมวลชน และกำจัดความหมายดังกล่าวออกไปในจุดจบของโฆษณา การกระทำดังกล่าวนี้เรียกว่า โครงสร้าง จุดมุ่งหมายของสัญศาสตร์การสื่อสาร คือการสร้างแคตตาล็อกและวิเคราะห์โครงสร้างต่าง ๆ เมื่อมันได้รับการเสนอในผลิตภัณฑ์ทางสื่อ เป็นที่แน่นอนว่าไม่จำเป็นจะต้องเชื่อในหลักความคิดมโนคติ หรือคำวิพากษ์ของ Barthes ในการเป็นนักสัญศาสตร์การสื่อสาร นักสัญศาสตร์จำนวนมากไม่สนใจในความคิดความเชื่อดังกล่าวว่าเป็นความคลั่งไคล้ของใหม่ หรือเป็นการบริโภคผลิตภัณฑ์ในการเข้าถึงความจริงจะพูดเช่นนั้นก็ได้ (Danesi, 2002)

อย่างไรก็ตาม โดยรวมแล้ว สัญศาสตร์การมองเห็นถูกแยกออกจากกันโดยมุ่งเน้นที่แง่มุมที่เป็นทางการของภาพ และนี่คือทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนหลักของมัน ในแง่หนึ่งการใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงภาพช่วยให้เราตรวจสอบภาพได้ทั้งในเชิงระบบและเชิงวิพากษ์ ดังนั้น จึงรวม 'ความแม่นยำในการวิเคราะห์' Rose (2016) เข้ากับความสามารถในการเชื่อมโยงรายละเอียดที่เป็นข้อความ กับพลวัตของพลังที่ครอบคลุม ในทางกลับกันการวิเคราะห์เชิงสัญญะแบบดั้งเดิมไม่สามารถอธิบายถึงบทบาทที่ทั้งผู้ผลิตและผู้ชม มีบทบาทในการสร้างความหมายร่วมกับแง่มุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทที่กว้างขึ้นเช่น 'การถ่ายทอดสด' ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์แบบสัญศาสตร์จึงมักถูกลดค่าลงเนื่องจากเป็นเพียงการอ่านข้อความ หรือชุดข้อความเฉพาะส่วนบุคคล แทนที่จะเป็นการศึกษาที่เป็นหลักฐาน แม้ในการถอดรหัสนัยที่ร่วมสมัยที่สุด การวิเคราะห์เชิงสัญญะมักจะต้องอาศัยการรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์ กลุ่มโฟกัส หรือการวิจัยทางประวัติศาสตร์ และการวิเคราะห์เพื่อยืนยันข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับ 'ความหมาย' ของภาพใดภาพหนึ่ง เช่นเดียวกัน การวิเคราะห์ทางสัญศาสตร์ยังเป็นส่วนเสริมที่ยอดเยี่ยม สำหรับแนวทางเชิงประจักษ์ เช่น การวิเคราะห์เนื้อหา หรือการวิเคราะห์กรอบภาพ เนื่องจากมีเครื่องมือที่สำคัญในการตีความและเชิงวิพากษ์ซึ่งมักจะขาดวิธีการเชิงพรรณนา (Aiello, 2020, p. 378)

แนวความคิดของการวิจารณ์เชิงอุดมการณ์ตามที่ระบุไว้ในทฤษฎีทางสัญศาสตร์และแนวทางของ Roland Barthes เป็นกรอบเฉพาะในครั้งนี้ มุมมองและวิธีการทางสัญวิทยาของ Barthes สามารถอธิบายได้จากลักษณะ 5 ประการ ที่มีความสำคัญ ประการแรก Barthes มองสัญญะ (โดยเฉพาะรูปภาพ) ว่าเป็นหลักเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์หรืออุดมการณ์ ในทั้งสองกรณี

แม้ว่าจะเป็นจริงในกรณีที่สองมากกว่ากรณีแรก รูปภาพนั้นทำหน้าที่เป็นตัวอ้างอิงเฉพาะทางวัฒนธรรม ซึ่งจำเป็นต้องมีทั้งความหมายเชิงแทนและเชิงนัย ประการที่สอง รูปภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพที่ได้รับการปฏิบัติในลำดับที่สอง (การปรับแต่งทางเทคนิคหรือการจัดวางในข้อความที่กว้างขึ้น) นั้นมีความหมายแฝงอย่างมาก ดังที่ Barthes กล่าวไว้ ความหมายโดยนัยไม่จำเป็นต้องเข้าใจได้ทันทีในระดับของข้อความ (กล่าวคือ มันมองไม่เห็น ใช้งาน ได้ชัดเจน และไร้ข้อกังขา) แต่สามารถอนุมานได้จากปรากฏการณ์บางอย่างในระดับการผลิตและการรับข้อความ Barthes (1977) กล่าวอีกนัยหนึ่ง แง่มุมที่สื่อนัยยะของความหมายของรูปภาพ ว่ามีการใช้งานมากพอที่จะสื่อสารข้อความใดข้อความหนึ่งได้อย่างชัดเจน แม้ว่าการรับรู้ที่สมบูรณ์ของสิ่งที่เป็นนัยยะจะไม่สามารถรับรู้ได้ทั้งหมดในทันที (Mcilwain, 2007, p. 172)

ประการที่สาม ข้อความที่สื่อความหมายนัยยะของภาพมีอุดมการณ์เป็นหลัก ผู้รับสาร 'อ่าน' ข้อความสื่อดังกล่าว ว่ามีความคล้ายคลึงกับกรอบอุดมการณ์เฉพาะที่พวกเขาระบุ ยึดมั่นหรืออย่างน้อย รับรู้ ประการที่สี่ การอ่านภาพเชิงอุดมคตินี้ เป็นผลมาจากการเชื่อมโยงที่เกิดขึ้น รูปภาพไม่ได้บอกผู้อ่านหรือผู้รับสารอย่างชัดเจนว่าจะตีความข้อความอย่างไร นั่นคือ การผลิตภาพเชิงอุดมคติช่วยกระตุ้นชุดของความสัมพันธ์เฉพาะที่ผู้อ่าน/ผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะเข้าใจเนื่องจากความรู้ทางวัฒนธรรมและอุดมการณ์ของพวกเขา ในที่สุด Barthes ตั้งข้อสังเกตว่าข้อความเกี่ยวกับอุดมการณ์โดยทั่วไปแล้ว จะสื่อผ่านการใช้ทั้งรูปภาพและภาษาในสถานการณ์เช่นนี้ ภาพคือสิ่งที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพของการสื่อสาร 'รูปภาพนี้ ตามคำดั้งเดิม ไม่ได้แสดงถึงคำพูดอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นคำต่าง ๆ ที่มีโครงสร้างมาเป็นกาฝากในรูปภาพ' Barthes กล่าวว่า Barthes (1977) ด้วยวิธีนี้ ข้อความภาษาใด ๆ ที่มาพร้อมกับรูปภาพจะไม่ถูกอ่านด้วยสิทธิของตัวมันเอง ข้อความดังกล่าวได้รับความหมายจากภาพนั้นเอง เช่นนี้แล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องตีความที่เกี่ยวกับภาพนั้น ๆ (Mcilwain, 2007, pp. 172-173)

ด้วยเหตุนี้ สัญศาสตร์ของ Barthes เป็นรูปแบบของการวิจารณ์ทางวัฒนธรรมและอุดมการณ์ ซึ่งเขามองว่าการผลิตเชิงสัญลักษณ์ส่วนใหญ่ เป็นวิธีหนึ่งในการทำงานสองอย่างให้สำเร็จ คือ การสื่อสารข้อความที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม โดยการเรียกความสัมพันธ์ที่เป็นที่รู้จักในหมู่ผู้อ่าน/ผู้รับสาร โดยทำในลักษณะที่ปิดบังเนื้อหาเชิงอุดมการณ์หรือหลักจริยธรรมของเนื้อหา การปิดบังนี้เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เข้าถึงผู้รับสารโดยไม่เพิ่มตัวกรองทางวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลที่อาจทำลายความเชื่อหรือทัศนคติเชิงอุดมการณ์ ในกรณีของอุดมการณ์ทางเชื้อชาติ โดยเฉพาะตัวกรองดังกล่าวอาจเป็นบรรทัดฐานของความเท่าเทียมกันทางเชื้อชาติของชาวอเมริกัน Mendelberg (2001) ข้อความที่ละเมิดบรรทัดฐานนี้อย่างชัดเจนจะถูกกรองออก ซึ่งจะลดความสำคัญของข้อความลง อย่างไรก็ตาม การปิดบังอุดมการณ์ผ่านความสัมพันธ์แบบปรสิต และการผลิตรูปภาพ

และภาษา ช่วยให้ข้อความเกี่ยวกับอุดมการณ์ผ่านตัวกรองนี้โดยไม่สามารถรับรู้ได้ในทันที ในกรณีเช่นนี้ ข้อความ (ที่เรียกว่าการเชื่อมโยง) ยังคง 'สะท้อน' กับผู้ที่ระบุตัวตนหรือยอมรับอุดมการณ์ของการเหยียดสีผิวไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ว่าพวกเขาเต็มใจยอมรับสิ่งนี้หรือไม่ก็ตาม (Mcilwain, 2007, p. 173)

ด้วยลักษณะที่ซ่อนเร้นและความเป็นนัยของข้อความเชิงอุดมการณ์ Barthes มองว่าการทำงานของสัญศาสตร์ เป็นสิ่งที่เปิดเผยให้เห็นส่วนประกอบทางอุดมการณ์ที่ถูกซ่อนไว้ในชุดสัญญะต่าง ๆ ที่ได้รับการผลิตขึ้น ในการดำเนินการดังกล่าว Barthes แสดงให้เห็นถึงประเด็นเฉพาะที่นักวิจารณ์ต้องให้ความสำคัญ คือแง่มุมเชิงตรงและเชิงนัยของภาพ ลักษณะเชิงนัยยะของข้อความทางภาษาที่มีความสัมพันธ์กับภาพที่ใช้ร่วมกัน วิธีการที่สัญญะได้รับการเข้ารหัสซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับอุดมการณ์ และวิธีการที่ผู้ชมมีแนวโน้มที่จะอ่านหรือตีความข้อความด้วยความรู้ทางวัฒนธรรมของพวก นั่นคือโลกที่เชื่อมโยงกันของผู้ดู (Mcilwain, 2007, p. 173)

เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องตั้งคำถามว่า สัญศาสตร์ร่วมสมัยต้องเรียนรู้อะไรจากการบรรจบกัน และความแตกต่างในแนวทางของ Barthes และ Lotman ในการศึกษาระบบสัญศาสตร์ทุติยภูมิ จุดเริ่มต้นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับคำตอบเบื้องต้นของคำถามนี้ ถูกแสดงโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1970 ในสถานะที่สัญศาสตร์มีความเป็นระเบียบและสถานะโดยทั่วไปในแนวความคิดเรื่อง 'อุดมการณ์' และ 'วัฒนธรรม' ซึ่งอยู่ภายในวาทกรรมทางวิชาการและสาธารณะ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับสัญศาสตร์ เห็นได้ชัดว่าสัญศาสตร์ได้สูญเสียความเป็นศูนย์กลางและการทำงานแบบไม่หยุดนิ่ง สำหรับมนุษยศาสตร์ไปอย่างชัดเจน ดังนั้น ในปัจจุบันนักวิชาการหลายคนจึงพิจารณาว่า สัญศาสตร์เป็นสิ่งที่หลงเหลือของระบบโครงสร้างนิยมที่ไม่สามารถเข้าสู่การแลกเปลี่ยนความคิดที่จริงจังกับแนวโน้มการวิจัยใหม่ ๆ ซึ่งวิเคราะห์ทางวัฒนธรรมในแนวความคิดเรื่อง 'อุดมการณ์' กำลังได้รับความสงสัยที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีแนวโน้มแพร่หลายในมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่คิดว่ายุคสมัยของเราเป็น 'ยุคหลังอุดมการณ์' ซึ่งอุดมการณ์ต่าง ๆ นั้น ได้หยุดการสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเราไปแล้ว อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์ในวัฒนธรรมมวลชนร่วมสมัยดูเหมือนจะเป็นการยืนยันความถูกต้องของการวิเคราะห์ของ Barthes ในเรื่องระบบสัญศาสตร์แบบทุติยภูมิ (ตำนาน และความหมายโดยอัตนัย) และธรรมชาติเชิงอุดมคติ อุดมการณ์ตามที่ Barthes อธิบายไว้ยังมีอยู่และเริ่มเข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมมวลชนร่วมสมัย และการประกาศความตายค่อนข้างจะเกิดขึ้นพร้อมกับการหยุดการวิพากษ์วิจารณ์อุดมการณ์ที่ต่อเนื่อง ทำให้เรามีสิ่งที่นักคิดชาวฝรั่งเศสเรียกว่า la pensée unigue (ความคิดที่ไม่เหมือนใคร) หรือความสอดคล้องทางอุดมการณ์กับวาทกรรมที่เหนือกว่า (Monticelli, 2016, pp. 448-449)

ในทางกลับกันความคิดเรื่อง 'วัฒนธรรม' เป็นที่นิยมอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าความคิดดังกล่าวนั้น มีความชัดเจนในตัวเองและเป็นธรรมชาติเหมือนตำนานของ Barthes และได้รับพลังที่เกี่ยวกับการอธิบายที่เป็นสากลอย่างต่อเนื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และศาสนา และความขัดแย้ง จึงได้รับการจัดการมากขึ้นโดยการลดปัญหาเหล่านี้ ให้กลายเป็นประเด็นทางวัฒนธรรม ซึ่งมักจะถูกนำเสนอในวาทศิลป์สาธารณะในรูปแบบที่เป็นตำนานที่เข้าใจง่าย 'วัฒนธรรม' ในฐานะที่เป็นตัวกำหนดที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของความเข้าใจและพฤติกรรมทั้งหมดของมนุษย์ จึงมีแนวโน้มที่จะเข้ามาแทนที่อุดมการณ์ และท้ายที่สุดก็จะทำให้เนื้อหาของมันเป็นธรรมชาติ (Monticelli, 2016, p. 449)

สัญวิทยาเป็นแนวทางที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาวัฒนธรรมตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1996 Atabek (2007) Barthes มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้สัญวิทยาครอบคลุมวัตถุทางวัฒนธรรมทั้งหมด ด้วยทฤษฎีความหมายเชิงเปรียบเทียบของสัญญะ ดังนั้น ในขณะที่นักภาษาศาสตร์บางคนจำกัดตัวเองด้วยปรากฏการณ์ของการสื่อสาร ที่ผ่านการตระหนักได้และได้รับการคิดอย่างรอบคอบ Barthes เชื่อมโยงปรากฏการณ์ต่าง ๆ (วัตถุหรือสัญญะ) ที่ไม่มีจุดประสงค์ในการสื่อสารแต่มีความหมาย (เช่น การแต่งกายเฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ) เข้ากับสัญศาสตร์ผ่านแนวคิดของการสื่อความหมาย และมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างสัญญะและตัวหมายถึงขั้นสอง หรือความหมายเชิงนัย ด้วยเหตุนี้ เขาจึงถูกแยกออกจากสัญศาสตร์ทางการสื่อสารที่จำกัดการบ่งบอกถึงกลไกระหว่างสิ่งที่มีความหมายเพียงอย่างเดียว กับสิ่งที่มีความหมายโดยตรงหรือเป็นหลัก" Vardar (1998) ด้วยเหตุนี้ สัญศาสตร์เชิงนัยจึงมีอนาคตอย่างไม่ต้องสงสัย เนื่องจากสังคมกำลังพัฒนาระบบที่มีความหมายทุติยภูมิอยู่ตลอดเวลา นอกเหนือจากระบบพื้นฐานที่จัดทำโดยภาษามนุษย์ Barthes คิดว่าอาณาจักรแห่งสัญญะที่เต็มไปด้วยความหมายแฝง ปิดล้อมจักรวาลแห่งความหมายของเรา สำหรับเขา ภาษาถูกสร้างขึ้นจากความหมายเชิงอุดมคติทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้จึง "ไม่มีอะไรที่เป็นอุดมการณ์ไปมากกว่าภาษาศาสตร์เกือบตลอดเวลา" Barthes (2005) ในแง่นี้ "การวิเคราะห์สัญญะในโลกคือการต่อสู้กับความบริสุทธิ์ของวัตถุ" (Barthes, 1990, 2005; Kükürt, 2016, p. 2172)

สำหรับ Barthes (2005) แต่ละวัตถุมีความหมายที่อยู่เหนือการใช้งาน ตัวอย่างเช่น รูปลักษณ์ของโทรศัพท์ มักมีความหมายที่ไม่ขึ้นอยู่กับหน้าที่ของมัน คือ โทรศัพท์สีขาวแสดงถึงความคิดที่เกี่ยวข้องกับความหรูหราหรือความเป็นหญิงหรือความเป็นผู้หญิง โทรศัพท์ที่ใช้ในระบบราชการหรือโทรศัพท์ที่ล้าสมัย ซึ่งแนะนำความคิดของช่วงเวลาหนึ่ง ในทำนองเดียวกันปากกาหมึกซึมก็บ่งบอกถึงความมั่งคั่งเรียบง่าย จริงจัง และเพ้อฝัน ฯลฯ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จานที่เราใช้รับประทานอาหารมีความหมายเสมอ แต่พวกมันจะดูเหมือนไม่มีความหมาย ก็ต่อเมื่อ

พวกมันตั้งใจที่จะไม่มีความหมายอย่างแน่นอน ดังนั้น จึงไม่มีวัตถุใดที่หลุดรอดจากการมีความหมาย (Barthes,1990, 2005; Kükürt, 2016, p. 2172)

ในแง่นั้นวัตถุทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งของวาทกรรมในบริบทของความหมายแฝง มีการวิเคราะห์เชิงสัญศาสตร์มากมายโดย Barthes ที่วิเคราะห์ความหมายแฝงของวัตถุ ในงานศึกษาหลายชิ้นของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Mythologies (1957) Barthes ได้วิเคราะห์การนำเสนอที่เป็นตำนานเชิงสัญศาสตร์ที่เกิดจากการแยกออกจากความหมายเชิงเปรียบเทียบของวัตถุในหลาย ๆ ปรากฏการณ์ เช่น แฟชั่นความรักไวน์ การแต่งกาย เฟอร์นิเจอร์ อาหาร เครื่องดื่ม วัฒนธรรม เป็นต้น (Kükürt, 2016, pp. 2172-2173)

จากมรดกที่ตกทอดมาจากหลักความคิดของ Saussure ในปี 1960 Roland Barthes เป็นนักสัญศาสตร์คนแรกที่มองสัญญะและความหมาย ว่าเป็นองค์ประกอบที่ไม่หยุดนิ่งของโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ เขายังเป็นคนแรกที่ให้ความสำคัญกับ 'ข้อความ' ที่เกิดจากสัญญะที่ไม่ใช้ภาษาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะรูปภาพที่มองเห็น รวมถึงแฟชั่น เมือง ดนตรี และ 'สัญลักษณ์' ที่เป็นที่นิยมของวัฒนธรรมฝรั่งเศสซึ่งรวมถึงรถ Citroen, หอ Eiffel, Tour de France หรือแม้แต่ มวยปล้ำ และพลาสติก (Barthes, 1972, 1979) ในขณะที่ Saussure มองไปที่การสร้างความหมายในลักษณะของการศึกษาศาสตร์ในช่วงเวลหนึ่ง (ราวกับถูกแช่แข็งในกาลเวลา) Barthes กลับสนใจว่าความหมายเปลี่ยนไปอย่างไรในบริบททางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ภายใต้อิทธิพลของ Barthes คำว่าสัญวิทยาจึงมีความเกี่ยวข้องกับความสนใจในการวิเคราะห์แนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่กว้างขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่เป็นที่นิยมและวัฒนธรรมสื่อ (Aiello, 2020, pp. 369-370)

ในการศึกษาวรรณกรรมและวัฒนธรรมโดยทั่วไปแล้ว สัญศาสตร์ได้ถูกนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อความเชิงโครงสร้าง สัญศาสตร์ของ Barthes เป็นตัวอย่างแรกและเป็นตัวอย่างที่สำคัญของแนวคิดประเภทนี้ Barthes (1967) ได้วาดภาพบนโครงร่างที่ประกอบด้วยสองโครงร่างของ Saussure เขาให้ความสนใจในการค้นหาความหมายของวัตถุอย่างมาก ไม่ว่าจะในนวนิยาย ภาพยนตร์ หรือโฆษณา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเขาหันไปใช้คำอธิบายของ Hjelmslev (1953) เกี่ยวกับสัญวิทยาเชิงนัยยะ ซึ่งความสัมพันธ์ของตัวหมาย และตัวหมายถึงนั้นมีความหมายและได้รับการปรับแต่งในระดับที่สูงขึ้น ตามค่าระดับนัยยะสำคัญระดับทุติภูมิ ดังนั้น ผ้าไหม (ตามที่แสดงในคำพูด การเขียน ภาพ หรือแม้ในเนื้อผ้าเอง) อาจมีส่วนในการแสดงเนื้อหาตรงตัวในระดับแรกของชุดบางชุด อย่างไรก็ ตามความสัมพันธ์เชิงสัญศาสตร์ของผ้าไหมกับเครื่องแต่งกายอาจเป็นระดับความหมายแฝงในระดับทุติยภูมิ เมื่อเป็นการแสดงออกถึงความคิดของชนชั้นทางสังคม (ผ้าไหมเป็นวัสดุชั้นดี ราคาแพง และหรูหราซึ่งแสดงถึงความแตกต่างระหว่างผู้คน) ตามที่

Saussure และ Barthes พยายามที่จะระบุระบบสัญศาสตร์ (เทียบเท่ากับภาษา) สำหรับโดเมนต่าง ๆ เช่น เฟอร์นิเจอร์ แฟชั่น รถยนต์ และอาหาร ที่จะช่วยในการทำความเข้าใจกรณีการใช้งานโดยเฉพาะ วิธีการของสัญศาสตร์นี้ช่วยให้การตีความของทางวรรณกรรม ที่ใช้ข้อความทางวัฒนธรรมที่หลากหลายขึ้นและทำให้สำรวจได้ว่า โดเมนทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับการกำหนดความหมายในประเภทและสื่อต่าง ๆ อย่างไร (Prior, 2014, p. 8)

แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารออนไลน์

นักการเมืองต้องผ่านบททดสอบในทุก ๆ วัน การรณรงค์หาเสียงถือเป็นเพียงหนึ่งในบททดสอบ และไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นบททดสอบที่ยากที่สุด ไม่มีเหตุผลใดที่ผู้นำทางการเมืองที่ชาญฉลาด ที่รู้ว่าจะต้องปฏิบัติงานยังไงในแต่ละวันที่จะมีคำถามถึงความนิยมของตนในการรณรงค์หาเสียง เราสามารถพูดได้ว่าบทบาทในการตัดสินใจของเหล่าผู้สมัครในการรณรงค์หาเสียงนั้นมีส่วนสำคัญในการสร้างความประทับใจ ที่มีต่อผู้สมัครรายนั้น ๆ การเลือกใช้สื่อในการหาเสียงอาจจะมีหรือไม่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ และประวัติที่ดีทางการเมืองหรือเศรษฐกิจของผู้ท้าชิง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานในการแข่งขันทางการเมืองระหว่างผู้สมัครรายอื่น ในการรณรงค์หาเสียง ผู้สมัครที่ชาญฉลาด จะรู้ว่าเขาจะต้องใช้งานเครื่องมือในการสื่อสารที่มีอยู่ทั้งหมดอย่างไร ในการโน้มน้าวบรรดาผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พรสวรรค์ของนักการเมืองนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการสร้างความเชื่อให้แก่ประชาชนว่าโครงการทางการเมืองของเขานั้นดีที่สุด แต่คำถามก็คือว่าเขาจะสามารถเข้าถึงจิตวิญญาณของบรรดาผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้อย่างไร ในยุคปัจจุบันที่มีรูปแบบการสื่อสารออนไลน์ (Nicoleta, 2009, p. 2)

1. **การสื่อสารออนไลน์**

การที่มองว่า "สื่อโทรทัศน์ได้มาถึงจุดจบแล้ว" นั้นหมายความว่าความสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่างสื่อโทรทัศน์และการเมืองตลอด 50 ปีที่ผ่านมานั้น กำลังจะหายไปหรือไม่มีสัญญาณบ่งชี้จำนวนหนึ่งว่ามันอาจจะเป็นเรื่องจริง การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ที่สุด คือการอุบัติขึ้นของอินเทอร์เน็ตบนดินแดนที่ถูกครอบครอง โดยโทรทัศน์ จำนวนผู้ชมโทรทัศน์และสื่อสารมวลชนอื่น ๆ กำลังมีแนวโน้มปรับตัวลง หนังสือพิมพ์กำลังสูญเสียผู้อ่าน และช่องโทรทัศน์หลักทั้งหลายก็กำลังสูญเสียผู้ชมเช่นกัน แม้ว่ามันจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้น กับสื่อสารมวลชนโดยทั่วไป แต่ตัวเลขของจำนวนผู้ชมที่พึ่งพาโทรทัศน์เพื่อรับข่าวสารทางการเมืองกำลังลดต่ำลงอย่างน่าตกใจ อ้างอิงจากงานวิจัยซึ่งจัดทำโดย Pew Internet & American Life Project (Pew, 2008) จำนวนประชากรชาวอเมริกันที่ระบุว่า อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข่าวช่องทางแรกที่เขารับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นกว่าร้อยละ 23 ตั้งแต่

ปี 2004 และในขณะเดียวกันจำนวนประชากรที่ยังคงรับข่าวสารจากโทรทัศน์มีการปรับตัวลดลงที่ร้อยละ 4 นักวิจัยจาก Pew (2008) ระบุว่า "แม้ว่าช่องทางรับข่าวสารทางหลัก ยังคงยึดครองพื้นที่ในการรับข่าวสารได้มากกว่าช่องทางข่าวสารออนไลน์ และการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงโดยผู้ใช้อินเทอร์เน็ต แต่คนกลุ่มใหญ่ก็กำลังได้รับเนื้อหาสาระทางการเมืองจากบล็อก เว็บไซต์ตลก เว็บไซต์ของภาครัฐ เว็บไซต์ของผู้สมัคร และเว็บไซต์อื่น ๆ " นอกจากนี้ข้อมูลจากแบบสำรวจเผยให้เห็นว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่ คือกลุ่มหลักของผู้ใช้สื่อใหม่ และคาดการณ์ว่าจะมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น (Gurevitch, Coleman, & Blumler, 2009, p. 167)

แทนที่จะมองว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เป็นกระบวนการในการเคลื่อนย้าย โดยที่มองว่าสื่อใหม่หรือสื่อดิจิตอลจะเข้ามายึดครองตลาดเหมือนแบบเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์และการออกอากาศ เราสามารถตีความว่ามันคือการตั้งค่าใหม่ของระบบนิเวศ และการคัดเลือกบทบาทและความสัมพันธ์ใหม่ ภายใต้ภูมิทัศน์ของสื่อที่กำลังเกิดการวิวัฒนาการ การที่พลเมืองสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีในการสื่อสารในราคาถูกได้ เมื่อนั้นพวกเขาจะสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อสร้างเนื้อหาของตัวเอง และสร้างเครือข่ายทางเลือกสำหรับการเผยแพร่ข้อมูล การผูกขาดที่เหล่าบรรณาธิการและผู้ประกาศข่าวเคยมี กำลังจะถูกพรากจากไป จากการเป็นเพียงผู้รับข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์แบบไม่สามารถโต้ตอบได้ ผู้รับสารกำลังเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นผู้รับข่าวสารที่มีบทบาทมากขึ้น ทั้งในรูปแบบของผู้ส่งสาร รวมถึงการสร้างบทสนทนาเกี่ยวกับข้อความที่กำลังมีได้รับความสนใจอยู่ในสังคมกลุ่ม การเปลี่ยนบทบาทรูปแบบนี้ กำลังเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการคงอยู่ของสื่อมืออาชีพที่มุ่งเป้าไปที่มวลชนผู้รับสารกลุ่มดั้งเดิม ตั้งแต่เว็บไซต์ข่าวเชิงโต้ตอบที่ได้รับความคิดเห็นเป็นหมื่นความคิดเห็นจากสาธารณชนในแต่ละวัน จวบจนถึงคลิปวีดีโอยูทูปที่มีเนื้อหาเชิงท้าทายนโยบายภาครัฐ มันเป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดว่าผู้ผลิตสื่อนั้น ไม่สามารถที่จะอยู่ในดินแดนที่มีการผูกขาดแบบเดิมได้อีกต่อไป ณ ตอนนี้ผู้รับข่าวสารนั้นสามารถที่จะแทรกแซงเรื่องราวทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างที่ไม่อาจจินตนาการได้เมื่อสิบหรือยี่สิบปีที่แล้ว (Gurevitch, Coleman, & Blumler, 2009, pp. 167-168)

โทรทัศน์ซึ่งถือว่าเป็นช่องทางในการออกอากาศที่จำเป็น มันส่งสารไปยังผู้ชมจำนวนมากโดยที่คาดหวังว่าผู้ชมจะรับหรือปฏิเสธสารนั้น ๆ การเข้ามาของสื่อดิจิตอลได้ล้มล้างลักษณะพื้นฐานนี้โดยการอนุญาตให้ผู้รับสารสามารถที่จะตอบสนองต่อเนื้อหาที่ถูกเผยแพร่ออกมาได้ ข้อความดิจิตอลนั้นไม่มีวันที่จะสมบูรณ์ เพราะการลื่นไหลของการสื่อสารแบบดิจิตอลนั้น มีความแตกต่างจากการออกอากาศโดยสิ้นเชิง ในบริบทของการสื่อสารทางการเมือง สิ่งนี้ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการแพร่กระจายของข่าวสารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้กระทำกิจกรรมทางการเมืองเคยถูก

มองว่ามีการผลิตเฉพาะเนื้อหาที่ได้รับการขัดเกลามาเป็นอย่างดี เพื่อให้สาธารณชนได้บริโภค ในขณะที่นักการเมืองสมัยใหม่ถูกบังคับให้คำนึงถึงการตอบกลับจากผู้รับสาร ความสามารถในการตั้งคำถาม การท้าทาย การกระจายใหม่ และการเปลี่ยนแปลงสารที่พวกเขาได้รับ ในยุคดิจิตอลที่ทำให้มีการโต้ตอบกันได้ การผลิตข้อความและรูปภาพทางการเมืองจึงมีโอกาสที่จะถูกขัดขวางมากขึ้น (Gurevitch, Coleman, & Blumler, 2009, p. 171)

ความแปลกใหม่ของกลไกในการสื่อสารรูปแบบนี้ สามารถอธิบายได้ว่ามันคือการกระจายอำนาจการสื่อสารไปให้แก่กลุ่มสังคมของผู้นำทางความคิดบนโลกออนไลน์ (Online Opinion Leaders) และการกำจัดการผูกขาดที่สื่อสารมวลชนและผู้กระทำกิจกรรมทางการเมือง (Political Actors) มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อความทางการเมืองสู่สาธารณชน ในสื่อสังคมออนไลน์ผู้ใช้งานทั่วไป สามารถที่จะเป็นคนเผยแพร่และกระจายสารจากแหล่งที่มา (เพจเฟซบุ๊กของผู้กระทำกิจกรรมทางการเมือง) และอาจกลายเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลทางความคิดบนโลกออนไลน์ ข้อความทางการเมืองนั้นจะถูกพูดคุยกันในกลุ่มสังคม (Social Groups) ของ "พลเมืองทางการเมืองออนไลน์ (Online Political Citizens)" Institute for Politics, Democracy and Internet (2004 as cited in Tasente, 2013, p. 24) ซึ่งเกิดขึ้นจากการสื่อสารระหว่างบุคคลและความคิดเห็นที่เป็นบรรทัดฐานที่สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มสังคมนั้นได้เข้าร่วม หลังจากที่มีการพิจารณาใคร่ครวญถึงข้อความทางการเมืองภายในกลุ่มสังคม ผู้ใช้บางรายจะตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก (หรือแฟนคลับ) ของแหล่งที่มาของข้อความเหล่านั้น (เพจเฟซบุ๊กของผู้กระทำกิจกรรมทางการเมือง) ดังนั้นฐานข้อมูลของผู้ใช้ที่จะมาเป็นสมาชิกในอนาคตเช่น "พลเมืองทางการเมืองออนไลน์ (Online Political Citizens)" ซึ่งจะเป็นคนกระจายข้อความทางการเมืองออกไปสู่กลุ่มสังคมอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้รับการเข้าถึงจึงเพิ่มจำนวนขึ้น (Tasente, 2013, p. 24)

สื่อใหม่เรียกร้องให้เกิดการทบทวนการสื่อสารทางการเมืองและกลยุทธ์ในการหาเสียง พรรคการเมืองที่สามารถเข้าใจและปรับสารให้เข้ากับบริบททางสังคมรูปแบบใหม่นี้ได้ จึงมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูงกว่า สื่อใหม่ให้โอกาสในการก่อสร้างชุมชนเสมือนจริงและเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยนำบุคคลที่มีความสนใจที่แตกต่างกันและมีถิ่นที่มาที่แตกต่างกันให้ได้มาพบกัน รับรู้ข่าวสาร พูดคุย และถกกัน อินเทอร์เน็ต มอบโอกาสมากมายในการสร้างเครือข่ายทางสังคม และสื่อใหม่นั้นทำให้เกิดการคิดทบทวนทั้งกระบวนการในการสื่อสารรูปแบบใหม่ รวมถึงการเสาะหาวิธีในการรวบรวมและเคลื่อนย้ายพลเมือง ผู้บริโภค หรือลูกค้า การสื่อสารแบบออนไลน์มีกฎระเบียบและวิธีการที่แตกต่างออกไปจากการสื่อสารแบบออฟไลน์ ซึ่งรวมไปถึงกรณีของการสื่อสารทางการเมืองด้วย นักการเมืองต่างทราบดีว่าจำนวนประชากรชายอายุน้อยจำนวนมากนั้นไม่ได้ออกไปใช้สิทธิ์ จึงได้มีความพยายามที่จะใช้สื่อสังคมออนไลน์ (เช่น บล็อกและเว็บไซต์ในการ

ปฏิสัมพันธ์กัน เช่น ไฮไฟว์ และเฟซบุ๊ก) เพื่อเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมากที่ใช้อินทอร์เน็ตเหล่านั้น (Nicoleta, 2009, p. 6)

สำหรับวงการการเมืองสื่อสังคมออนไลน์ได้กลายมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่แพร่หลาย เพื่อเชื่อมต่อนักการเมืองและพรรคการเมืองกับสาธารณชน มันได้เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้นในปีที่ผ่าน ๆ มา โดยเฉพาะในการรณรงค์หาเสียง ยกตัวอย่างเช่น การใช้งานทวิตเตอร์ในการรณรงค์หาเสียง รวมไปถึงการศึกษาผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ (Jungher, 2016 as cited in Alperin, Singh, Dumas et al., 2018, p. 1)

ในการเลือกตั้งที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อปี 2016 การหารือและวิจารณ์กันเกี่ยวกับการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในบริบทของการรณรงค์หาเสียง ได้ปรากฏขึ้นภายในสื่อจนทุกวันนี้ รวมไปถึงแง่มุมในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของนักการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปและบริษัทในสื่อสังคมออนไลน์ รวมไปถึงการเก็บข้อมูลทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์อีกด้วย และยิ่งไปกว่านั้นก็มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analyses) ในช่วงการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐในปี 2016 อาลิแสตร์ โครลล์ (Alistair Crosll) กล่าวถึงการเลือกตั้งในปี 2012 ไว้ว่า "หลังจากชัยชนะของไอเซ็นโฮเวอร์ (Eisenhower) คุณจะไม่สามารถชนะการเลือกตั้งโดยไม่มีวิทยุได้ หลังจากชัยชนะของเจเอฟเค (JFK) คุณจะไม่สามารถชนะการเลือกตั้งโดยไม่มีโทรทัศน์ได้ หลังจากชัยชนะของโอบามา (Obama) คุณจะไม่สามารถชนะการเลือกตั้งโดยไม่มีเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ และฉันคาดการณ์ว่าในปี 2012 คุณจะไม่สามารถชนะการเลือกตั้งได้โดยไม่มีข้อมูลขนาดใหญ่ได้ (Alistair Croll, founder of Bitcurrent)" (González, 2017 as cited in Alperin, Singh, Dumas et al., 2018, p. 1)

2. การสื่อสารทวิตเตอร์

พรรคการเมืองและผู้นำพรรคเหล่านั้น ได้มีการลงทุนในการสื่อสารดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น และในหลายปีที่ผ่านมานี้ไม่มีการรณรงค์หาเสียงใด ที่ไม่ได้มีการวางแผนใช้งานสื่อสังคมออนไลน์อย่างเป็นระบบและแบบแผน เพราะว่าช่องทางเหล่านั้น เป็นช่องทางในการสื่อสารสองทางที่มีประโยชน์ที่สุด ที่การส่งสารนั้นไม่เพียงแต่เกิดจากกลุ่มคนทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังเกิดจากพลเมืองทั่วไปได้อีกด้วย (Dader, 2009 as cited in Ureta, Dasilva, & Ayerdi, 2016, p. 41) แพลตฟอร์มที่มีชื่อเสียงในการใช้งานและสร้างผลกระทบมากที่สุดคงหนีไม่พ้นทวิตเตอร์ ซึ่งเป็นที่รู้โดยทั่วกันว่าเป็นเครือข่ายในการทำไมโครบล็อกกิ้งที่มีชื่อเสียงและแพร่หลายมากที่สุด เร็ว ๆ นี้ มีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้งานทวิตเตอร์ในภูมิภาคต่าง ๆ ภายใต้บริบททางการเมืองที่หลากหลาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวจุดประกายให้เกิดงานวิจัยในเชิงทฤษฎีและวิธีการ (Ureta, Dasilva, & Ayerdi, 2016, p. 41)

จากรายงานล่าสุดของ Twiplomacy Study (2015) ซึ่งเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองบนทวิตเตอร์ เจ้าแพลตฟอร์ม Web 2.0 นี้ได้กลายมาเป็นช่องทางในการสื่อสารในอุดมคติสำหรับพรรคการเมืองต่าง ๆ รายงานฉบับนี้เผยให้เห็นว่าจวบจนมีนาคมปี 2015 กว่าร้อยละ 86 ของประเทศสมาชิกสหประชาชาติทั้งหมด 193 ประเทศนั้น มีตัวตนอยู่บนแพลตฟอร์มทวิตเตอร์ และกว่า 172 ของผู้นำรัฐและรัฐบาล มีบัญชีผู้ใช้ส่วนตัวบนทวิตเตอร์ และนักการเมืองหลายรายก็ติดอันดับหนึ่งในห้าของผู้นำที่มีผู้ติดตามจำนวนมากที่สุดในโลก การศึกษาล่าสุดได้ข้อสรุปว่าชนชั้นทางการเมืองนิยมที่จะใช้ทวิตเตอร์มากกว่าสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการรณรงค์หาเสียง (Ureta, Dasilva, & Ayerdi, 2016, pp. 41-42) สิ่งที่อยู่เหนือกว่าภาพลักษณ์ที่ทันสมัยและความใกล้ชิดที่ทวิตเตอร์มอบให้ คือคุณสมบัติโดยธรรมชาติที่ทำให้มันเป็นสื่อกลางในอุดมคติสำหรับเวทีทางการเมือง (Rodríguez, & Ureña, 2012 as cited in Ureta, Dasilva, & Ayerdi, 2016, p. 42)

ผู้ใช้ทวิตเตอร์นั้นถือว่าเป็นผู้นำทางความคิดในกลุ่มสังคมของตน ผู้ใช้ที่มีการแบ่งปันข้อมูล รวมถึงการจัดการให้เกิดการถกกันอย่างสม่ำเสมอ คือผู้ใช้ที่ต้องการที่จะมีอิทธิพลต่อแวดวงสังคมของตน เนื่องจากว่าทวิตเตอร์สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดของความคิดเห็นที่มวลชนมีต่อประเด็นสังคมในขณะนั้น ๆ ได้ แพลตฟอร์มดังกล่าวจึงถือว่าเป็นช่องทางในการรับรู้ถึงแนวโน้มของความคิดของสังคมโดยรวมได้เป็นอย่างดี (Ureta, Dasilva, & Ayerdi, 2016, p. 42)

ถึงอย่างไรก็ตามพรรคการเมือง รัฐบาล และสื่อมวลชนก็ยังคงเป็นผู้นำทางความคิดบนทวิตเตอร์อยู่ซึ่งหมายความว่าผู้เล่นในการสื่อสารรูปแบบดั้งเดิม ก็ยังคงเป็นผู้ที่ได้รับความสนใจมากที่สุดและยังคงเป็นผู้จัดตั้งวาระในการสนทนาในสื่อสังคมออนไลน์นี้อยู่ดี (Deltell et al., 2013; Casero, 2015 as cited in Ureta, Dasilva, & Ayerdi, 2016, p. 42) เป็นเรื่องที่เข้าใจได้ว่าผู้ใช้ทวิตเตอร์ ซึ่งได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างท่วมท้นจากทวิตเตอร์และแหล่งอื่น ๆ เลือกที่จะฟังและติดตามผู้นำที่มีความโดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ แล้วผู้นำความคิดเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะติดตามกันและกันเองบ้างไหม นักกลยุทธ์ที่เป็นคนวางแผนในการสื่อสารทางการเมืองนั้น รู้ดีว่าการมีตัวตนบนทวิตเตอร์นั้นมีความสำคัญ ที่จะทำให้สามารถที่จะได้รับความสนใจจากสื่อดั้งเดิมได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสื่อโทรทัศน์ สื่อเหล่านี้ให้ความสนใจถึงประเด็นที่มีการพูดคุยบนทวิตเตอร์เป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระจายเสียง (Loudspeaker) ขึ้น (Congosto, Fernández, & Moro, 2011; Casero, 2017 as cited in Ureta, Dasilva, & Ayerdi, 2016, p. 42)

แพลตฟอร์มทวิตเตอร์นั้น ถือว่าเป็นตัวกลางในอุดมคติในการรายงานข้อมูลให้แก่มวลชน โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาสื่อมวลชน นอกจากนี้ยังช่วยให้นักการเมืองสามารถที่จะคิดและสื่อสารในหัวข้อต่าง ๆ (headlines) และเอื้อให้เกิดการส่งข้อความที่มีประสิทธิผลมากที่สุด คือ สั้น กระชับ

และตรงประเด็น ซึ่งทำหน้าที่เหมือนกับพาดหัวข่าวบนโทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น ดังนั้นมันจึงเป็นแหล่งข่าวชั้นดีสำหรับนักข่าวและช่องทางในการพัฒนาความสัมพันธ์กับพวกเขาเหล่านั้น นอกจากนี้ ทวิตเตอร์ยังทำให้นักการเมืองดูมีความเป็นคน และทำให้ประชาชนนั้นมีความเห็นอกเห็นใจต่อพวกเขามาขึ้นด้วย เพราะได้รับรู้ถึงความคิดเห็นและแง่มุมที่เป็นชีวิตส่วนตัวของเหล่านักงานเมือง ซึ่งเป็นจุดที่ประชาชนให้ความสนใจ (Ureta, Dasilva, & Ayerdi, 2016, p. 42)

แนวคิดภาวะผู้นำ

วอเรน เบนนิส (Warren Bennis) หรือมีชื่อเต็มว่า Warren Gameliel Bennis เป็นชาวอเมริกัน จบการศึกษาจาก Antioch College ในปี ค.ศ. 1947 ได้ปริญญาเอกทางด้าน Economic และ Social Science จาก MIT จุดเน้นของวอเรน เบนนิส คือ Leadership หรือภาวะผู้นำและการพัฒนาองค์กร (Organizational Development) โดยเบนนิส (Warren Bennis) ได้บรรยายคุณภาพของผู้นำเอาไว้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้ (Educational Administration, 2021)

1. ตรงไปตรงมา (Integrity)

ความสอดคล้องต้องกันของคำพูดและการกระทำที่เกิดขึ้นจากแรงขับดันที่อยู่ภายในจิตใจของการที่เราจะคิดและทำนั้นเอง หรือคนที่มี Integrity จะเป็นคนที่คิด พูด และทำตรงกัน คนที่มี Integrity จึงเป็นคนที่เชื่อถือได้ คนแบบนี้จะมีวิถีทางการปฏิบัติตนที่คนอื่นเอาไปเป็นเยี่ยงอย่างได้ และสิ่งนี้นี่เองจะสามารถเสริมสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพ และมีวัฒนธรรมอันดีงามได้

2. อุทิศตน (Dedication)

การทุ่มเททั้งเวลาและพลังงานให้กับภารกิจเพื่อให้งานไปข้างหน้า ไม่ใช่การทุ่มเทให้เมื่อไรก็ได้ เพราะฉะนั้นผู้นำจะไม่พูดคำว่าถ้ามีเวลา ทำอะไรก็จะลงมือทำทันที

3. ใจกว้าง (Magnanimity)

ภาวะผู้นำจะยกย่อง และให้การยอมรับในความสำเร็จของลูกน้อง และหากผิดพลาดมาเขาก็จะร่วมรับผิดชอบ เนื่องจากผู้นำต้องมอบอำนาจการทำงานให้ผู้อื่นเอาไปคิด และเอาไปทำได้ เมื่อมอบไปแล้วมีการติดตามตรวจสอบ หากเกิดข้อผิดพลาด ต้องกล้าที่จะรับผิดชอบ

4. ความนอบน้อมถ่อมตน (Humility)

เป็นคนที่ไม่ถือตนเหนือคนอื่น ซึ่งต้องเป็นความรู้สึกที่อยู่ภายในจริง ๆ คือไม่เห็นว่าคนอื่นต่ำต้อยกว่าตน ผู้นำที่มีลักษณะเช่นนี้อยู่ในตัว เขาจะเห็นว่าทุกคนต่างมีคุณค่าเหมือนกัน เพียงแต่ว่าเราต่างทำหน้าที่ต่างกันเท่านั้น

5. เปิดกว้าง (Openness)

คุณสมบัติข้อนี้เป็นความสามารถที่จะรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนเอง ใช้วิจารณญาณด้วยเหตุและผลในการรับฟัง เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้อื่น

6. สร้างสรรค์ Creativity

การคิดที่แตกต่างออกไป สามารถคิดออกไปนอกกรอบได้ หรือที่เรียกว่า Think outside the box เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายกว่าที่เป็นอยู่ สำหรับผู้นำที่สามารถจะมองเห็นอนาคต จะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่คนอื่นมองไม่เห็น

สรุปได้ว่าผู้นำนั้นจะให้ความสนใจต่อทิศทาง วิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ความมีประสิทธิผล และจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งองค์กรของผู้วิจัยในที่นี้ คือ ประเทศอินโดนีเซีย นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดผู้นำแบบต่าง ๆ ของ วอเรน เบนนิส (Warren Bennis) ที่ทำการศึกษาและแบ่งผู้นำการเปลี่ยนแปลงออกแบบต่าง ๆ (ทิพวัลย์ ขันทิตย์, 2560, น. 30-32) ได้แก่

ผู้นำที่มีบารมี (Charismatic Leadership) หมายถึง ผู้นำที่มีลักษณะพิเศษเหนือผู้อื่น และมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการกล้าแสดงออกที่เข้มแข็ง ผู้อื่นเชื่อมีความสามารถในการปลุกเร้าความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานได้ เป็นผู้นำที่มีพลังและความสามารถในตนเอง ทำให้ผู้อื่นมีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำสูง ผู้นำที่มีลักษณะพิเศษนี้จะทำสิ่งที่กระตุ้นผู้ปฏิบัติงานให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อถือ ยอมรับ เชื่อฟัง และมีอารมณ์คล้อยตาม ชื่นชม มีความพอใจและทำให้ผลปฏิบัติงานสูง ผู้นำแบบนี้ พบได้ในกลุ่มองค์การ และในทุกระดับทางการบริหารในประเทศต่าง ๆ เช่น อินเดีย สิงคโปร์ เนเธอร์แลนด์จีน ญี่ปุ่น และแคนาดา

ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) หมายถึง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Change agent) มีสำนึกของความเร่งด่วนในการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมองค์การทำให้ตนเองสอดคล้องกับทุกคนในองค์การ มีการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสมดุลกัน ผู้นำมีความคิดก้าวไกลไปข้างหน้าอยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น บิลล์ เกต (Bill Gate) ผู้นำ eMicrosoft เป็นผู้นำที่สร้างความยักษ์ใหญ่แห่งธุรกิจคอมพิวเตอร์ ผู้นำในหน่วยงานของรัฐ ก็สามารถเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ได้ เพราะรัฐ คือ องค์การให้บริการแก่สังคมจึงต้องการการนำทางสำหรับการให้บริการที่ดีแก่สาธารณชน

ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (The change agent) หมายถึง บุคคลที่มีความพยายามในการที่จะปรับปรุงสภาพขององค์การให้ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงอาจเกิดจากผู้บริหารกำหนดเอง หรือเกิดจากการจ้างบุคคลจากภายนอกมาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทักษะที่สำคัญของผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ความสามารถในการพิจารณาว่าควรเปลี่ยนแปลงอย่างไร และผู้นำควรมีทักษะในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้เป็นผลสำเร็จ ลิพพิตต์ (Lippitt) ให้ความหมายผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงว่าเป็นผู้ช่วยเหลือจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มที่พยายามก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในองค์การใดองค์การหนึ่ง

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) หมายถึง ผู้ที่สามารถแปลงวิสัยทัศน์ให้เป็นความจริงได้ นำไปสู่การปฏิบัติได้ สามารถทำให้บุคคลสนใจและยินดีปฏิบัติตาม ผู้นำเชิงปฏิรูปจะทำงานที่ท้าทาย และจะเป็นผู้นำกลยุทธ์ขององค์การที่นำไปสู่กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์การในสภาพแวดล้อมของการแข่งขันโลกธุรกิจ เช่น บริษัท Hewlett-Packard ได้เลือกผู้นำแบบนี้มาเป็นผู้บริหารเพราะผู้นำเชิงปฏิรูปสามารถเปลี่ยนจากผู้นำแบบเก่ามาสู่ความเป็นผู้นำแบบใหม่ ที่นำมาเพื่อความสำเร็จขององค์การ 49 คุณลักษณะของผู้นำเชิงปฏิรูปประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ 1) Influence Motivation หมายถึง ผู้นำที่สามารถจูงใจผู้ปฏิบัติงานให้นำเอาวิสัยทัศน์ที่กำหนดไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลตามต้องการ โดยผู้นำมีการให้รางวัลแก่ความสำเร็จ ที่ผู้ปฏิบัติงานได้กระทำส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับการเรียนรู้จากการทำงาน และได้รับความก้าวหน้า 2) Inspiration หมายถึง ผู้นำมีความสามารถในการสื่อสาร เพื่อให้ได้ผลงานที่เกินความคาดหมาย โดยการปลุกกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพยายาม 3) Intellectual Simulation หมายถึง การปลุกเร้าให้พนักงานรับรู้ถึงปัญหา และหาทางแก้ไข มีการพิจารณาโอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน ของทางเลือกในการแก้ปัญหา จิตนาการถึงภายในปัญหามีการแก้ปัญหาได้อย่างดี มีคุณภาพสูง และ ผู้ปฏิบัติงานมีความผูกพันสูง 4) Individual Consideration หมายถึง การมอบหมายงานที่ท้าทายให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน การให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานมาก มีการสื่อสารแบบเปิดเผย และมีการพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน โดยผู้นำจะปฏิบัติต่อผู้ปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน ผู้นำเชิงปฏิรูปจะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบด้วยคำพูด การกระทำเพื่อให้มองเห็นภาพในผลสำเร็จที่ต้องการ ผู้นำสร้างความไว้วางใจและให้ความสำคัญกับผู้อื่นมากกว่าตนเอง เสริมสร้างจุดแข็งให้ผู้ปฏิบัติงาน และช่วยลดจุดอ่อนของผู้ปฏิบัติงาน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการเรียนรู้จากความผิดพลาด เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำอีก

ผู้นำเชิงติดต่อสื่อสาร (Communicational leadership) หมายถึง ผู้นำที่ใช้การติดต่อสื่อสารให้ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าจะต้องทำงานอะไรบ้าง มีความรับผิดชอบงานใดบ้าง ใช้อำนาจตามหน้าที่อำนาจในการให้คุณให้โทษแก่ผู้ปฏิบัติงาน ในการสั่งการโดยแลกเปลี่ยนกับรางวัลที่ผู้ปฏิบัติงานจะได้รับจากการทำงานให้ ผู้นำแบบนี้แตกต่างจากผู้นำเชิงปฏิรูปเพราะผู้นำจะสื่อสารเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจการทำงาน และให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานได้บรรลุเป้าหมาย (Contingent Reward) โดยผู้นำจะสอดส่องดูแลการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบมาตรฐานการทำงาน

ผู้นำแบบทดแทนได้ หรือการทดแทนกันของผู้นำ (Substitutes of leadership) หมายถึง ผู้นำที่ไม่ต้องสั่งการใด ๆ แก่ผู้ปฏิบัติงาน การทำงานของผู้นำที่มีความสำคัญน้อยลงและมีผลในทางบวกต่อผู้ปฏิบัติงานถ้าหากผู้ปฏิบัติงานมีประสบการณ์และมีความสามารถมาก เพราะผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบข้อมูลจากคอมพิวเตอร์หรือจากกฎระเบียบที่เคร่งครัดอยู่แล้ว ผู้นำไม่จำเป็นต้องบอกผู้ปฏิบัติงานว่าจะต้องทำอะไรบ้างผู้ปฏิบัติงานจะทราบเอง ผู้นำควรใช้เวลาในการทำภารกิจอื่นที่สำคัญกว่า

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. **เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมือง**

งานวิจัยของ นันทวิช เหล่าวิชยา (2555) เรื่อง "สื่อสังคมออนไลน์กับการสื่อสารการเมืองไทย" พบว่า นักการเมืองไทยคนแรกที่มีเว็บไซต์ส่วนตัว คือ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ จากนั้นนักการเมืองหลายท่านก็ได้มีเว็บไซต์ส่วนตัวขึ้น จนกระทั่งพัฒนาเป็นการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน การเลือกตั้งใหญ่ของไทยเมื่อปี พ.ศ. 2554 นักการเมืองและพรรคการเมืองต่างใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการสื่อสารช่องทางหนึ่ง โดยนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวว่าทางพรรคใช้สื่อสังคมออนไลน์ ตั้งแต่ทำงานวิจัย เพื่อสำรวจคนในชุมชนเพื่อกำหนดนโยบายทุก ๆ ด้าน และได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ทั้งเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ทั้งในนามพรรคและตัวบุคคล โดยคาดว่าน่าจะมีแฟนเพจและผู้ติดตามในทวิตเตอร์จำนวนกว่า 1 ล้านคน ด้านพรรคเพื่อไทยนอกจากเว็บไซต์หลักแล้วยังมีการใช้สื่อสารผ่านทางโซเชียลเน็ตเวิร์คอย่างเฟซบุ๊ก ในชื่อของพรรคเพื่อไทย Pheu Thai Party ที่ http://www.facebook.com/pheuthaiparty เน้นรายงานความเคลื่อนไหวพรรคเพื่อไทย กับภาพสัญลักษณ์พร้อมข้อความว่า "เพื่อไทยพร้อมบริหารประเทศ ขอคิดใหม่ทำใหม่เพื่อไทยทุกคนอีกครั้ง" และมีจำนวนผู้กดถูกใจกว่า 6,000 ราย และเมื่อทำการค้นคว้าลึกลงไปพบอีกว่า นักการเมืองหลายคนได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายของตนอย่างต่อเนื่อง จนมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก โดยเฟซบุ๊กของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีแฟนเพจมากกว่า 850,000 คน ในส่วนของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีคนที่ 28 ของประเทศก็มีแฟนเพจมากกว่า 500,000 คน ซึ่งทั้งสองนั้นต่างรายงานความเคลื่อนไหวของตนตลอดเวลา ทั้งการลงพื้นที่ปฏิบัติงาน และการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น นอกจากนี้นักการเมืองอีกหลายคนต่างมีเฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์เป็นของตนเอง ซึ่งมีผู้ติดตามและเป็นแฟนเพจของนักการเมืองดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ขณะที่พรรคการเมืองใหญ่ ทั้งพรรคเพื่อไทย และพรรคประชาธิปัตย์ก็เปิดเฟซบุ๊กของตนเอง เพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์ข้อมูลสู่ผู้รับสารเป้าหมายของตนอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงพอจะกล่าวได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่นักการเมืองให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสาร เพื่อประชาสัมพันธ์โน้มน้าวชักจูงให้ผู้รับสารเป้าหมายของตน โดยเป้าหมายหลักคือคะแนนเสียงและความนิยมที่ตนและพรรคของตนจะได้รับ และจากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงพลังอันยิ่งใหญ่ของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อระบบการเมืองทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ จากสถิตินั้นบ่งชี้แล้วว่าผู้ที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์นั้น มีมากขึ้นทุกปี ทำให้เป็นที่คาดกันว่าอนาคตข้างหน้านั้น คงจะได้เห็นการแข่งขันทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์กันอย่างสูงมากกว่าที่เป็นอยู่ การให้ข้อมูลของกลุ่มการเมืองแต่ละฝ่ายก็ยังคงมุ่งหวังปกป้องผลประโยชน์ส่วนตนอยู่เสมอ ดังนั้น หน้าที่สำคัญของผู้รับสารก็คือต้องแยกแยะข้อเท็จจริง และขวนขวายหาข้อมูลให้รอบด้าน และสำคัญที่สุดคือ ต้องไม่ด่วนสรุปข้อมูลที่ได้รับมาว่าเป็นจริงหรือเท็จ เพื่อที่จะไม่ต้องตกเป็นเหยื่อของนักการเมืองในยุคสื่อสังคมออนไลน์นี้ (นันทวิช เหล่าวิชยา, 2555) โดยงานวิจัยเรื่อง "สื่อสังคมออนไลน์กับการสื่อสารการเมืองไทย" ข้างต้นเป็นการกล่าวถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มนักการเมือง เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำมาซึ่งอำนาจทางการเมืองของตน ซึ่งจะเน้นแสดงให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์ของสื่อสังคมออนไลน์ในบทบาททางการเมืองของเหล่ากลุ่มนักการเมือง ซึ่งงานวิจัยนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างทวิตเตอร์ เป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางการเมืองเช่นกัน แต่เป็นไปในลักษณะพื้นที่และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

งานวิจัยของ วรารัตน์ ทักษิณวราจาร (2554) เรื่อง "การสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์" พบว่า ท่ามกลางกระแสความขัดแย้งและวิกฤติทางการเมืองไทยในปัจจุบัน ทำให้มีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างอินเทอร์เน็ตมาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ กระดานสนทนา (Web board) หรือแม้กระทั่งการเผยแพร่คลิปวีดีโอผ่านทางเว็บไซต์ยูทูป จึงเกิดเป็นสังคมออนไลน์ที่รวมตัวกันเพื่อแสดงความคิด พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง รายงานความเคลื่อนไหวของการชุมนุมที่มีความรวดเร็วของการนำเสนอข้อมูล เป็นการเปิดพื้นที่สาธารณะทางอินเทอร์เน็ตให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การสื่อสารในสังคมออนไลน์ สามารถนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านข่าวสารที่รวดเร็ว หลากหลาย เป็นพื้นที่สาธารณะขนาดใหญ่ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดได้อย่างเสรี สร้างการมีส่วนร่วมของคนในสังคม แต่เสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกเหล่านี้ต้องดำรงอยู่ภายใต้สำนึกแห่งความรับผิดชอบและจรรยาบรรณ ตลอดจนสำนึกแห่งความดีคุณธรรมและความถูกต้องเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของสังคม

การสื่อสารทางการเมืองบนสังคมออนไลน์ กล่าวได้ว่าเกิดปรากฏการณ์การชุมนุมของกลุ่มคนต่าง ๆ รวมทั้งกลุ่มความคิดเห็นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น กลุ่มมั่นใจว่าคนไทย

เกิน 1 ล้านคนต่อต้านยุบสภา กลุ่มพวกเราชาวไทยไม่ยุบสภาและไม่เอาคนโกงชาติทักษิณกลับมา คนเชียงใหม่ไม่เอาทักษิณ ชินวัตร กลุ่มคนไทยไม่เลือกสี หรือคนไทยเลือกเพื่อไทยหัวใจสีแดง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นภาพความเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญในโลกเครือข่ายออนไลน์ (social media network) อย่างมีนัยสำคัญเป็นการสื่อสารความขัดแย้งทางการเมืองในโลกออนไลน์ ชี้ให้เห็นถึงอำนาจของสื่อใหม่เข้ามามีบทบาท พลังการกำหนดความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นอีกมิติหนึ่งทางการเมือง คือการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีการแสดงความคิดเห็นที่มีทั้งการสนับสนุนและต่อต้าน ตลอดจนการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการสนับสนุนอุดมการณ์ความเชื่อของตน และหักล้างทำลายความน่าเชื่อถือของข้อมูลฝ่ายตรงข้าม ก่อให้เกิดการโต้ตอบกันมากขึ้น จนเป็นเหมือนการทำสงครามข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้สนับสนุนและผู้ที่ต่อต้าน นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่สื่อออนไลน์สื่อสารทางการเมือง เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในสื่อไมโครเว็บ อย่างเฟซบุ๊ก ลักษณะรวมกลุ่มรณรงค์ต่อต้านการชุมนุม และสนับสนุนรัฐบาลไม่ให้ยุบสภาค่อนข้างสูงมากกว่ากลุ่มสนับสนุนเสื้อแดง โยงไปถึงการจับกลุ่มทางออนไลน์ไปสู่การรวมตัวกันในโลกจริง เพื่อทำกิจกรรมรณรงค์และแสดงพลังทางการเมืองหลายด้าน เช่น เฟซบุ๊กของ "กลุ่มคน กทม.ที่ไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วงที่สร้างความเดือดร้อนทุกรูปแบบ" ได้โพสข้อความเพื่อชักชวนให้สมาชิกของกลุ่ม ออกไปช่วยกันทำความสะอาดกรุงเทพมหานคร เนื่องในวัน Big Cleaning Day หลังจากการชุมนุมของกลุ่มเสื้อแดงเสร็จสิ้นลง (วรารัตน์ ทักษิณวราจาร, 2554)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นทางเฟซบุ๊กหรือเว็บไซต์อื่น ๆ ที่มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งมีทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้าน ได้มีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนเสมือนจริงทางการเมือง ตลอดจนการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการสนับสนุนอุดมการณ์ความเชื่อและต่อต้านความน่าเชื่อถือข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นเสมือนสงครามข้อมูลข่าวสารทำให้เห็นถึงพัฒนาการของการสื่อสารทางการเมืองของประเทศไทย ซึ่งเริ่มจากการสื่อสารแบบทางเดียวมาเป็นการสื่อสารแบบสองทาง และมีการโต้ตอบทางการสื่อสารมากขึ้น ทำให้เกิดการสร้างการเมืองแบบเสมือนจริง (virtual politics) มากขึ้นตามลำดับ การสื่อสารทางการเมืองจากที่รัฐเป็นผู้กุมอำนาจเพียงผู้เดียว มาสู่การที่ประชาชน มีส่วนร่วมในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการที่ประชาชนทั่วไปได้รับข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารทางการเมือง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการพิจารณาอย่างพินิจพิเคราะห์ ถึงข้อมูลด้วยความมีเหตุมีผล และรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงทางการเมือง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล สื่อมวลชน ควรมีมิติการสื่อสารเพื่อสร้างความกระจ่างในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และไขปัญหาข้อสงสัยต่าง ๆ รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงประชาชน (วรารัตน์ ทักษิณวราจาร, 2554) โดยงานวิจัยของวรารัตน์ ทักษิณวราจาร นี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่าการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองของกลุ่มสังคมออนไลน์ มีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนเสมือนจริงทางการเมือง และการสื่อสารทางการเมืองจากในอดีตที่รัฐเป็นผู้กุมอำนาจเพียงผู้เดียวมาเป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น ดังเช่นงานของผู้วิจัยที่ใช้สื่อทวิตเตอร์เป็นชุมชนเสมือนจริงที่ถูกสร้างขึ้นมา รวมถึงในเรื่องของการมีอำนาจของประชาชนในการสื่อสารทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์การเลือกตั้งปี 2014 กับบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ และภายหลังการเลือกตั้งกับการใช้ทวิตเตอร์ในการสื่อสารทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย

งานวิจัยของ อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล (2555) เรื่อง "การเมืองบนเฟซบุ๊ก: วัฒนธรรม-การเมืองบนเครือข่ายออนไลน์ไทย พ.ศ. 2553-2555" มีการตั้งคำถามว่า การเคลื่อนไหวออนไลน์เปิดพื้นที่ทางการเมืองใหม่ ๆ มากน้อยแค่ไหน สังคมออนไลน์แยกขาดจากออฟไลน์เพียงใด ทั้งนี้เนื่องจากเงื่อนไขทางวัฒนธรรมและโครงสร้างทางการเมืองของสังคมที่เครือข่ายออนไลน์ตั้งอยู่มีส่วนสำคัญในการกำกับทิศทางความเคลื่อนไหวทางการเมืองออนไลน์ การศึกษานี้จึงต้องการค้นหาว่า วัฒนธรรม-การเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ของไทยเป็นอย่างไร เชื่อมโยงกับพื้นที่ทางการเมืองออฟไลน์อย่างไร และอะไรคือข้อจำกัดในการเคลื่อนไหว การศึกษานี้อาศัยการสัมภาษณ์ทั้งผ่านอินเทอร์เน็ตและนอกอินเทอร์เน็ต กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือนักศึกษาและคนทำงานที่ใช้เฟซบุ๊ก 20-35 ปี

การศึกษาวิจัยนี้ พบว่า การเคลื่อนไหวออนไลน์ในประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยทุนเช่นเดียวกับการเคลื่อนไหวออฟไลน์ แต่เครือข่ายสังคมออนไลน์อนุญาตให้คนทั่วไปสะสมและแปลงทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมได้สะดวกขึ้น แม้สิ่งที่เกิดขึ้นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์จะไม่ใหม่ไปเสียทั้งหมด แต่ก็เกิดการขยายวงของการสื่อสาร อำนาจในการควบคุมพื้นที่เคลื่อนไปอยู่ในมือคนธรรมดามากขึ้น ความคิดสร้างสรรค์และทุนทางวัฒนธรรมก็ช่วยในการแสดงออกเรื่องที่โดยทั่วไปทำได้ยากในสังคม ซึ่งท้ายที่สุดแล้วทำให้มีเสรีภาพมากขึ้นในการแสดงออกและรวมตัว อย่างไรก็ดีในบริบทของวัฒนธรรม-การเมืองไทย การเคลื่อนไหวออนไลน์เรียกร้องให้ต้องรักษาความสัมพันธ์ในลักษณะหนึ่ง การเป็นเพื่อนเฟซบุ๊กจึงมีเงื่อนไขของความเป็นเพื่อนแบบสังคมไทยเคลือบแฝงอยู่ ส่วนการแสดงออกทางการเมืองซึ่งอาศัยทุนทางวัฒนธรรมที่ยังคงจำกัดกลุ่ม ทำให้คนที่มีทุนเหล่านั้นอยู่เดิมสามารถเข้าถึงและแสดงออกได้ง่ายกว่า กระนั้นก็ตาม ความเข้าถึงง่ายโดยเปรียบเทียบของเครือข่ายออนไลน์ในประเทศไทย ก็ทำให้การแสดงออกทางการเมืองเปิดกว้างขึ้น ผู้คนเสนอความเห็นทางการเมืองที่ไม่มีทุนทางสังคมมาก่อนสามารถเข้าร่วมได้มากขึ้น (อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล, 2555) โดยงานวิจัยของอาทิตย์ สุริยะวงศ์กุลนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่าวัฒนธรรม-การเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ของไทยเป็นอย่างไร โดยมีเงื่อนไข

ทางวัฒนธรรมและโครงสร้างทางการเมืองของสังคมที่เครือข่ายออนไลน์ตั้งอยู่ เช่นเดียวกับงานของผู้วิจัยที่ต้องมีเงื่อนไขทางวัฒนธรรมและโครงสร้างทางการเมืองของสังคมอินโดนีเซียเช่นกัน ถึงแม้ว่าไม่ได้ต้องการตอบคำถามในส่วนของวัฒนธรรมทางการเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์อินโดนีเซียเป็นอย่างไร แต่โดยรวมแล้วมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของการเคลื่อนไหวและการสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์

งานวิจัยของ Nulty และ Theocharis (2015) เรื่อง Social media and political communication in the 2014 elections to the European Parliament พบว่า สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญมากขึ้น ในกลยุทธ์การสื่อสารของการหาเสียงเลือกตั้งทางการเมือง โดยเห็นได้จากข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งนโยบายและความคิดเห็นของกลุ่มนักการเมืองและประชาชนที่สนับสนุนพรรคตนเอง นอกจากนี้เนื้อหาของข้อความยังให้ข้อมูลที่หลากหลายเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองในระหว่างการเลือกตั้ง ดังเช่นในการศึกษาสื่อสังคมออนไลน์และการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้ง 2014 ไปที่รัฐสภายุโรปในครั้งนี้ จากการสำรวจสังคมในยุโรปกล่าวได้ว่าการใช้สื่อทวิตเตอร์ของนักการเมืองในช่วง 2014 ในยุโรป ในการหาเสียงการเลือกตั้ง มีความซับซ้อนทางการสื่อสารข้อความทางการเมืองของชาวยุโรป ดังนั้นการสื่อสารส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในขอบเขตของประเทศและภาษาศาสตร์ สื่อสังคมออนไลน์สมัยใหม่มีเทคโนโลยีที่เป็นเอกลักษณ์ หมายถึงภาษาช่วยการขยายขอบเขตของการสื่อสารทางการเมือง โดยผู้สมัครและพรรคการเมืองตั้งอยู่ในระบบการเมืองหลายชาติของสหภาพยุโรป การเลือกตั้งในทวิตเตอร์ แพลตฟอร์มการเขียนบล็อกขนาดเล็ก มีผู้ใช้งานมากกว่า 316 ล้านคนทั่วโลก ในปี 2014 มีเพียง 18% ของผู้สมัครพรรคการเมืองที่มีบัญชีทวิตเตอร์ ซึ่งค่อนข้างน้อย คือมีเพียงหนึ่งในห้าผู้สมัครที่ใช้สื่อนี้ แต่ผู้ใช้ทวิตเตอร์สำหรับการสื่อสารทางการเมืองในสหภาพยุโรป โดยการสื่อสารผ่านทางทวิตเตอร์เพราะเป็นเวทีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดโดยนักการเมือง เพื่อวัตถุประสงค์การส่งเสริมการนำเสนอตัวตนของนักการเมือง เผยแพร่นโยบายและการระดมทุน และเพราะมันช่วยให้มีส่วนร่วมโดยตรงและโต้ตอบกับประชาชน มีความความเชื่อมั่นในข้อความของทวิตเตอร์และยังทราบถึงระดับความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของบุคคลหรือประเทศต่าง ๆ ด้วย

สื่อสังคมออนไลน์และการสื่อสารทางการเมือง หรือสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งในยุโรป พื้นฐานการหาเสียงเลือกตั้งต้องพึ่งพาการสื่อสาร เกินกว่าทศวรรษที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการติดต่อสื่อสารอันเนื่องมาจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิตอล ซึ่งมาพร้อมกับกระบวนการของความทันสมัย และความเป็นมืออาชีพในการแข่งขันการเลือกตั้งได้มีการให้ชนชั้นสูงทางการเมืองนำมาใช้ และบูรณาการในการหาเสียงเลือกตั้งที่มีความซับซ้อนมากขึ้น แบบการสื่อสารแบบดิจิตอล และประชาชนยินดีที่จะเข้าไปแทรกแซงทางการเมืองมากขึ้น

พรรคการเมืองใช้เครื่องมือออนไลน์ใหม่เป็นส่วนหนึ่งของพวกเขา เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เช่น Facebook, microblogs เช่น Twitter และเว็บไซต์แบ่งปันวิดีโอ เช่น YouTube ไม่เพียงแต่ให้นักการเมืองใช้เป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนที่เรียกร้องมากขึ้น แต่นักการเมืองสามารถนำเสนอภาพส่วนบุคคลมากขึ้น ให้กับประชาชนทั่วไปและทำให้กลุ่มนักการเมืองที่ไม่มีทุนทางการเมืองมาก มีโอกาสในการแข่งขันทางการเมืองที่ดีขึ้น รวมถึงผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกคณะกรรมการท้องถิ่นทั่วโลกกำลังให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายทางการเมือง เชิญผู้ติดตามสื่อสังคมออนไลน์ไปยังการหาเสียงเลือกตั้ง เช่น เหตุการณ์หรือการประชุมบน Facebook และการโต้ตอบกับเขตเลือกตั้งของตนผ่านข้อความสั้น ๆ บน Twitter แทนมากกว่าบทความที่ยาวและใช้เวลานานในบล็อกหรือเว็บไซต์ของตน การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ข้อมูลอย่างละเอียดเกี่ยวกับการผสมผสานระหว่างสิ่งใหม่ ๆ เครื่องมือสื่อและทวิตเตอร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการหาเสียงการเลือกตั้งที่จัดขึ้นมาในหลายประเทศในยุโรป หรือกล่าวได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นเวทีสำหรับประชาชนในการติดต่อสื่อสารโดยตรงกับผู้สมัครทางการเมือง (Nulty, & Theocharis, 2015) ดังเช่นงานของผู้วิจัย

การศึกษางานวิจัยของ Tettey (2017) เรื่อง "Mobile telephony and democracy in Ghana: Interrogating the changing ecology of citizen engagement and political communication" พบว่า การศึกษาว่าการใช้โทรศัพท์มือถือในวงกว้างร่วมกับแพลตฟอร์มสื่ออื่น ๆ ได้แสดงให้เห็นถึงทิศทางที่ดีของระบอบประชาธิปไตยในการใช้โทรศัพท์มือถือ เป็นการเชื่อมต่อในบริบทของการเมืองและประชาธิปไตยในกานา ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงโทรศัพท์มือถือกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และการจัดสรรเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารทางการเมืองและการเลือกตั้ง สรุปได้ว่ามีการใช้โทรศัพท์มือถือและสื่อที่หลากหลายควบคู่ไปกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เปิดกว้าง ได้เปลี่ยนไปอย่างมากในการสื่อสารทางการเมือง การพัฒนานี้ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ระหว่างประชาชนกับประชาชนได้มากยิ่งขึ้น เกิดกลุ่มชั้นทางการเมืองโดยการส่งเสริมอำนวยความสะดวกในการแสดงออกของผู้เข้าร่วมทางการเมืองหลากหลายมุมมองมากขึ้นเรื่อย ๆ งานวิจัยมากมายที่มีการอภิปรายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและข่าวการเมือง โดยเฉพาะผลกระทบจากการรับรู้ข่าวสาร ความสามารถรับรู้ถึงศักยภาพหรือศักยภาพของนวัตกรรมเหล่านี้ ต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่วนหนึ่งของการอภิปรายสังเกตได้ว่าทฤษฎีทางประชาธิปไตยได้อ้างถึงอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ช่วยทำให้เกิดประชาธิปไตยโดยตรงหรืออย่างน้อยประชาธิปไตยที่มีส่วนร่วมมากขึ้น โครงสร้างองค์กรและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นที่นิยมในการแนะนำการเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือการขยายตัวของระบอบประชาธิปไตย โดยมีศูนย์กลาง

อยู่ที่คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จนมาเป็นโทรศัพท์มือถือที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือทั่วโลกถึงเกือบ 7 พันล้านในปี 2013 แสดงให้เห็นถึงการใช้อินเทอร์เน็ตบนมือถือเป็นสื่อเคลื่อนที่และอุปกรณ์เทคโนโลยีไร้สายยังคงเติบโตต่อไป

ในแอฟริกาอัตราการแพร่กระจายของเทคโนโลยีมือถือยังคงไม่ลดลงและยังคงมีการขยายตัวอย่างมาก การใช้โทรศัพท์และการบริการมีอัตราสูงกว่าในภูมิภาคอื่น ๆ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา และยังช่วยให้เศรษฐกิจในแอฟริกาในปี 2014 มีมูลค่าถึง 100 พันล้านเหรียญ (76 พันล้านปอนด์) และคาดว่าจะคิดเป็นสามเท่าในปี 2020 การร่วมกันของการสำรวจงานทางวิชาการของโทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์มือถือเป็นที่นิยมและเป็นที่นิยมในเชิงพาณิชย์ ซึ่งเทคโนโลยีนี้ได้สร้างมาจากลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์กับรูปแบบอื่น ๆ ของเทคโนโลยีสารสนเทศ ชี้ให้เห็นว่าเมื่อเทียบกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือมีความสมบูรณ์มากขึ้น และใช้โดยกว้างขวางของคนทุกช่วงอายุ ทุกระดับการศึกษา เนื่องจากเทคโนโลยีนี้ราคาถูกและหาซื้อได้ค่อนข้างง่าย โดยการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเคลื่อนที่ได้แพร่กระจายไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาในระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องของประชาชน เจตนาที่จะใช้สิทธิในการแสดงออกอย่างเสรีภาพ การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยและรัฐบาลที่มีหน้าที่รับผิดชอบ นักวิเคราะห์บางคนยืนยันว่าการพัฒนาของเทคโนโลยีเคลื่อนที่และประชาธิปไตยเหล่านี้ เป็นการเสริมสร้างประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมของประชาชน และการตอบสนองต่อรัฐบาล ความนิยมอย่างกว้างขวางของโทรศัพท์มือถือได้นำไปสู่การมองโลกในแง่ใหม่เกี่ยวกับศักยภาพที่ส่งเสริมประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น (Tettey, 2017) โดยงานวิจัยของ Tettey มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่า สื่อสังคมออนไลน์มีส่วนช่วยให้มีการเกิดความเป็นประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากในจุดเริ่มต้นในปรากฏการณ์ของการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในปี 2014 ที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบผลการนับคะแนนเสียงการเลือกตั้งในปีดังกล่าว เพื่อสร้างความโปร่งใสยุติธรรมในการเลือกตั้งครั้งนั้นของอินโดนีเซีย

การศึกษาในงานวิจัยของ Pressgrove, & Kim (2018) เรื่อง Stewardship, credibility and political communications: A content analysis of the 2016 election พบว่า กลุ่มพรรคการเมืองมีการสื่อสารทางการเมือง โดยมีวิธีการในการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มพรรคการเมืองต้องการได้รับความไว้วางใจจากสาธารณชน นอกจากนี้การสื่อสารของกลุ่มพรรคการเมืองต้องการแสดงถึงความน่าเชื่อถือ ความเชื่อถือและการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองของสหรัฐอเมริกากำลังถูกกัดเซาะ จากจำนวนประชากรที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงในปี 2017 ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าระดับปกติในระบอบประชาธิปไตยที่พัฒนา

นอกจากนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งถูกระบุอยู่ในระดับต่ำของความไว้วางใจในผู้สมัครทั้งสองสำหรับประธานาธิบดีปี 2016 นอกจากนี้เพียงร้อยละ 37 ของผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริการู้สึกว่าการหาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี ถูกดำเนินการในลักษณะที่ทำให้พวกเขารู้สึกว่ากระบวนการเลือกตั้งเกิดขึ้นตามที่สมควร ในประเด็นทางการเมืองส่วนใหญ่เป็นสื่อกลางผ่านการสื่อสารสาธารณะ เป็นคำถามพื้นฐานที่เกิดขึ้นคือนักการเมืองคืออะไร และผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งซึ่งอาจนำไปสู่การขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความไม่ไว้วางใจในกระบวนการประชาธิปไตยโดยรวม เพื่อทำความเข้าใจแนวทางในการจัดการความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยงานวิจัยของ Pressgrove และ Kim มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่ากลุ่มพรรคการเมืองมีการสื่อสารทางการเมือง โดยต้องการวิธีการในการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับงานผู้วิจัย ถึงแม้ว่าผลการศึกษาจะแตกต่างจากงานผู้วิจัยในส่วนของกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนที่มีลดต่ำลงก็ตาม

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัญวิทยา

งานวิจัยของ Sibel Onursoy (2015) เรื่อง "A Semiotic Analysis of an Activist Image in Social Media" พบว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาคือการประเมินความหมายที่สร้างขึ้นผ่านภาพนิ่งบนตัวอย่างโปสเตอร์ของนักเคลื่อนไหว และความหมายและอุดมการณ์ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นจากหน่วยความหมายที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมและการมองเห็นโครงสร้างทางสังคม โดยการสื่อสารด้วยภาพและวัฒนธรรมภาพเป็นสิ่งที่โดดเด่นในโลกปัจจุบัน ซึ่งกล่าวได้ว่าโปสเตอร์มีอิทธิพลต่อช่วงเวลาที่พวกเขาอยู่ โดยส่งผลต่อกลไกการตัดสินใจและพฤติกรรมของสังคมเนื่องจากได้รับแรงบันดาลใจจากความเป็นจริงของชีวิต โดยงานวิจัยของ Onursoy มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่าเป็นการให้ความหมายในทางสัญวิทยาเช่นเดียวกันกับงานผู้วิจัย

ในงานวิจัยของ Charlton Mcilwain (2007) ในเรื่อง "Race, pigskin, and politics: A semiotic analysis of racial images in political advertising " พบว่า เป็นการการวิเคราะห์ภาพทางเชื้อชาติแบบกึ่งภาพในการโฆษณาทางการเมือง วิเคราะห์โฆษณาทางการเมืองที่ถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ซึ่งดำเนินการโดย David Perryman กับอดีตสมาชิกสภาคองเกรส J.C. อาศัยแนวความคิดของ Roland Barthes เป็นสัญญะเชิงวิพากษ์ เป็นการตรวจสอบระบบสัญลักษณ์ทั้งสี่ระบบในการทำงานในโฆษณา ได้แก่ ภาพถ่าย ภาษาเขียนภาษาพูด (บรรยาย) และภาพเคลื่อนไหว การวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าผู้สนับสนุนโฆษณาใช้รูปลักษณ์ของ "Afro" เป็นภาพสื่อความหมายหลักอย่างไร จุดประสงค์ของการวิเคราะห์ในที่นี้คือ เพื่อให้เข้าใจได้ดีขึ้นว่าภาพที่ดูเหมือนจะไร้ความหมายเชิงอุดมคติกลายเป็นวาทศิลป์ของอุดมการณ์ทางเชื้อชาติได้อย่างไร แสดงให้เห็นว่าเรื่องเชื้อชาติสามารถนำมาใช้อย่างละเอียดในโฆษณาทางการเมืองได้อย่างไร

ในขณะเดียวกันก็สามารถเรียกร้องความเป็นกลางทางเชื้อชาติได้ ซึ่งการรวมกันนี้ทำให้การโฆษณาทางเชื้อชาติโดยนัยดังกล่าวอาจสร้างความเสียหายให้กับฝ่ายตรงข้ามของชนกลุ่มน้อย โดยงานวิจัยของ Mcilwain มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่าเป็นการให้ความหมายในทางสัญวิทยาเช่นเดียวกันกับงานผู้วิจัย โดยอาศัยแนวความคิดของ Roland Barthes เช่นเดียวกัน

3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารออนไลน์

งานวิจัยของ นันทวิช เหล่าวิชยา (2555) เรื่อง "สื่อออนไลน์กับอำนาจทางการเมือง" พบว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกภาคส่วน ซึ่งรวมทั้งกลุ่มการเมืองด้วย สำหรับการใช้เทคโนโลยีในกลุ่มการเมืองนั้นล้วนแล้วแต่อาศัยผลประโยชน์จากสื่อออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวร่วมทางการเมือง ประกอบกับลักษณะของสื่อออนไลน์ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ ทำให้ทุกวันนี้จึงมีสื่อออนไลน์จำนวนมากที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น รวมถึงนัดหมายพบปะ เพื่อแสดงพลังทางด้านการเมือง ซึ่งพบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่จะเน้นที่การสร้างความแตกแยกมากกว่าความสมานฉันท์ ด้านผู้รับสารจะเลือกรับข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับทัศนคติของตนเอง ทำให้กลุ่มการเมืองใช้สื่อออนไลน์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างทัศนคติที่ดี ทั้งนี้การเกิดของทัศนคติสามารถนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ เห็นได้จากการร่วมเป็นแฟนเพจของประชาชนทางหน้าเฟซบุ๊กต่าง ๆ ที่ต่อต้านการชุมนุมของคนเสื้อแดง ส่งผลให้เกิดการรวมตัวขึ้นของกลุ่มเสื้อหลากสีในที่สุด ดังนั้นจึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าสื่อออนไลน์เป็นสื่อที่มีส่วนสร้างพลังทางการเมืองได้เลย โดยงานวิจัยของนันทวิช เหล่าวิชยานี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่าการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน ชอบและสนใจในสิ่งเดียวกัน ทั้งนี้การเกิดของทัศนคติสามารถนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ดังเช่นงานของผู้วิจัยศึกษาเรื่องสื่อสังคมออนไลน์ที่เรียกว่าทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีกลุ่มผู้ติดตามเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากมีความชื่นชอบในตัวผู้นำอย่างโจโค วิโดโด ส่งผลให้มีการสื่อสารทางการเมืองผ่านทางทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

งานวิจัยของ Park, & Kaye (2017) เรื่อง "The tweet goes on: Interconnection of Twitter opinion leadership, network size, and civic engagement" พบว่า ผู้นำด้านความคิดเห็นมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะเฉพาะ เช่น สถานะทางสังคมที่สูงผ่านเครือข่ายทางสังคมในวงกว้างและพวกเขามีส่วนร่วมอย่างมากในกิจการพลเรือน การศึกษาครั้งนี้เป็นการทบทวนแนวความคิดเดิมของการเป็นผู้นำและการตรวจสอบลักษณะของผู้นำความคิดเห็นของทวิตเตอร์ และความเป็นผู้นำโดยการดำเนินการสำรวจออนไลน์ของนักศึกษาในสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า

ความคิดเห็นของผู้นำทวิตเตอร์มักไม่สามารถคาดการณ์ได้โดยทางสังคม ความเป็นผู้นำด้านความคิดเห็นของทวิตเตอร์มีความเข้มแข็งมากขึ้น การศึกษายังพบว่าความคิดเห็นของความเป็นผู้นำทวิตเตอร์มีนัยสำคัญและเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางออนไลน์ของพลเมือง การศึกษาพบว่าความคิดเห็นของผู้นำทวิตเตอร์สามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท คือทวีตบ่อยและทวีตบ่อย ๆ โดยทวิตเตอร์เป็นหนึ่งในสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดในปัจจุบัน ทวิตเตอร์มีวิธีสำหรับผู้ใช้ในการส่งและแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของพวกเขา ความคิดเห็นและสถานะ เช่นเดียวกับสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ แต่ด้วยทวิตเตอร์การอัปเดต และโพสต์จะกระทำโดยชัดถ้อยชัดคำภายในขีดจำกัด 140 อักษร โครงสร้างแบบเปิดกว้างของทวิตเตอร์ พร้อมกับอินเทอร์เน็ตที่ใช้งานง่ายและได้รับความนิยมอย่างมาก ซึ่งแตกต่างจากโพสต์ใน Facebook ซึ่งเริ่มต้นในการจำกัดระบบเครือข่าย การโพสต์ทวิตเตอร์จะเผยแพร่ต่อสาธารณชนและสามารถดูได้โดยผู้ใช้ทุกคน ระบบเปิดของทวิตเตอร์สร้างสถานที่สำหรับผู้ใช้เพื่อตอบสนองผู้ใช้รายอื่นได้อย่างง่ายดาย ทำให้มีชีวิตชีวา เวทีสนทนาสาธารณะ คุณลักษณะเฉพาะของทวิตเตอร์อนุญาตผู้ใช้เป็นผู้นำความคิดเห็นเมื่อพวกเขาแบ่งปันข้อมูลที่มีค่า

แนวความคิดในการเป็นผู้นำความคิดเห็นเป็นหนึ่งในทฤษฎีที่เก่าแก่ที่สุด แนวทางการสร้างความคิดเห็นของประชาชน ความคิดเห็นเป็นไปตามความคิดของกระแสการสื่อสารบทบาทการสื่อสารที่แตกต่างกันโดยมีข้อมูลแรกและข้อมูลอื่น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความเป็นผู้นำด้านความคิดเห็น หมายถึงอิทธิพลที่ไม่เท่ากันของแต่ละคนต่อทัศนคติของผู้อื่นและพฤติกรรม กล่าวคือ ผู้นำความคิดเห็นมีความโดดเด่นด้วยสถานะทางสังคมที่สูงขึ้น มีผู้ติดตามจำนวนมาก และมีผู้ติดต่อทางสังคม ซึ่งพวกเขาเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นกับเนื้อหาของผู้นำ อย่างไรก็ตามยังไม่แน่ใจว่าแนวความคิดเดิมของความเป็นผู้นำ ความคิดเห็นถือเป็นจริงในสภาพแวดล้อมของทวิตเตอร์ได้อย่างชัดเจน ความเป็นผู้นำทวิตเตอร์อาจจะดี ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานะขณะออฟไลน์ เช่น ชื่อเสียงและเครือข่ายที่จัดตั้งขึ้น อีกด้านหนึ่งความซำนาญที่มีสำคัญมากในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจบนทวิตเตอร์ โดยผู้นำความคิดเห็นแบบดั้งเดิมไม่เหมือนผู้นำทางความคิดบนทวิตเตอร์ที่มีบทบาทเป็นแบบใหม่ โดยไม่มีข้อจำกัดทางสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง แต่อย่างไรก็ตามลักษณะของความเป็นผู้นำด้านความคิดเห็นบนทวิตเตอร์ ยังคงเป็นที่แพร่หลายภายใต้การวิจัยการศึกษา (Park, & Kaye, 2017)

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะทางทฤษฎีของผู้นำความคิดเห็นบนทวิตเตอร์เพื่อทำความเข้าใจความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ความเป็นผู้นำด้านสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะตรวจสอบระดับการเป็นผู้นำความเห็นเกี่ยวกับทวิตเตอร์ มีการอธิบายโดยผู้ใช้ทวิตเตอร์ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ขนาดเครือข่ายออนไลน์และแบบออฟไลน์พฤติกรรม

ผู้ใช้ และความถี่ของทวีตและรีทวิต การศึกษานี้มีการวิเคราะห์ ไม่ว่ารูปแบบใหม่ของการเป็นผู้นำความคิดเห็นที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมไมโครบล็อค ซึ่งเป็นหนึ่งสิ่งที่สำคัญ แนวความคิดในการสื่อสารในบริบทใหม่ ไปจนถึงจุดสิ้นสุดเหล่านี้ การศึกษาดำเนินการสำรวจออนไลน์ของวัยหนุ่มสาวในมหาวิทยาลัยของรัฐในสหรัฐอเมริกา ซึ่งผู้นำความคิดเห็นมีความสามารถในการมีอิทธิพลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้ติดตามในเวลาที่รวดเร็ว ผู้นำด้านความคิดเห็นมีการกำหนดรูปแบบที่เป็นสาธารณะ ผู้นำความคิดเห็นแจ้งเตือนเพื่อนของพวกเขาให้ทราบถึงเหตุการณ์ทางการเมือง ประเด็นทางสังคม และทางเลือกของผู้บริโภค เป็นบุคคลที่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นประจำ กล่าวถึงประเด็นนี้และคิดว่าตัวเองมีประสิทธิภาพมากพอที่จะชักจูงให้ผู้อื่น รับความคิดเห็นหรือแนวทางปฏิบัติ ผู้นำความคิดเห็นไม่เพียงแต่ช่วยชี้นำความสนใจของผู้อื่นให้เป็นประเด็นเฉพาะ แต่ยังมีสัญญาณว่าคนอื่นจะตอบสนองหรือกระทำได้อย่างไร อิทธิพลนี้เกิดขึ้นโดยให้คำแนะนำและทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่คนอื่น ๆ สามารถเลียนแบบและชักจูงหรือโน้มน้าวผู้อื่นได้ กระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเป็นผู้นำในความคิดเห็นเปรียบเสมือนพีระมิด ซึ่งมีบุคคลที่มีอิทธิพลมากเพียงไม่กี่รายเท่านั้นที่อยู่ด้านบน ความคิดเห็นผู้นำมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า มีระบบสังคมมีการศึกษาที่ดีกว่า และสนุกกับความท้าทายทางปัญญา (Park, & Kaye, 2017) โดยงานวิจัยของ Park, & Kaye มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่าผู้นำความคิดเห็นในทวิตเตอร์ในที่นี้คือ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น

การศึกษางานวิจัยของ Leon Andretti Abdillah (2014) เรื่อง "Indonesian's presidential social media campaigns" พบว่า สื่อสังคมออนไลน์ถูกใช้ในการหาเสียงทางการเมืองของผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในหลายประเทศที่เป็นประชาธิปไตย โดยรวมถึงประเทศอินโดนีเซีย ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี ได้ติดตามกระแสล่าสุดในโลกเสมือนจริง โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น 1) Facebook และ 2) Twitter การวิจัยอย่างต่อเนื่องของผู้วิจัย โดยมุ่งเน้นไปที่ความนิยมของผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีของการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในวันที่ 9 กรกฎาคม 2014 ผู้เขียนพบว่า Facebook ยังคงเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในอินโดนีเซียสำหรับแคมเปญประธานาธิบดี Prabowo ได้รับจำนวนแฟน ๆ ติดตามมากที่สุด บน Facebook ในขณะที่ Joko Widodo หรือโจโค วิโดโด มีผู้ติดตามจำนวนมากที่สุดบน Twitter ผู้ใช้ Facebook ถูกครอบงำโดยผู้ใช้ในช่วงอายุ 18-24 ปี และเมืองที่ส่วนใหญ่ใช้ Facebook คือ กรุงจาการ์ตา กล่าวโดยสรุปได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์เป็นหนึ่งในแอปพลิเคชั่นอินเทอร์เน็ตที่มีประโยชน์มากมายสำหรับชีวิตทางสังคม ทำให้รูปแบบและแนวทางการหาเสียงของพรรคการเมืองเปลี่ยนไป ซึ่งได้เน้นประเด็นสำคัญบางประการ ของการหาเสียง

ของผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีบนสื่อสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีชาวอินโดนีเซียปี 2014 ดังต่อไปนี้

1. ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีชาวอินโดนีเซียทุกคนตระหนักถึงพลังของสื่อสังคมออนไลน์ในการหาเสียงทางการเมืองของตนแล้ว

2. Facebook ยังคงเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ดีที่สุดสำหรับแคมเปญไซเบอร์ของผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีทุกคน

3. Prabowo ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีหมายเลข 1 เป็นผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดใน Facebook ไม่เพียงแต่ในอินโดนีเซียเท่านั้น แต่ยังมาจากแฟน ๆ ต่างชาติด้วย

4. Joko Widodo ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีหมายเลข 2 เป็นผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีที่มีผู้ติดตามมากที่สุดใน Twitter เขากลายเป็นผู้ชนะตามประกาศของ KPU (22 กรกฎาคม 2014)

5. ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่โดดเด่นในเฟซบุ๊กของชาวอินโดนีเซียคือ กลุ่มคนอายุ 18-24 ปี

6. กรุงจาการ์ตาเป็นเมืองที่ประกอบด้วยความหลากหลาย

7. ในความเป็นจริงในการประกาศผลการนับคะแนนจริงโดย KPU (22 กรกฎาคม 2014) Joko Widodo และ Jusuf Kalla ชนะการแข่งขันชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในปี 2014

8. สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยสนใจที่จะตรวจสอบบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์สำหรับการรณรงค์ / การเลือกตั้งในท้องถิ่นประชาคมอาเซียน ฯลฯ

โดยงานวิจัยของ Abdillah มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่าเป็นงานวิจัยที่ช่วยยืนยันในบทบาทความสำคัญของการใช้ทวิตเตอร์ในการสื่อสารทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด อย่างแท้จริง

การศึกษาในงานวิจัยของ Budi Irawanto (2019) เรื่อง "Making It Personal: The Campaign Battle on Social Media in Indonesia's 2019 Presidential Election" พบว่า อินโดนีเซียครองอันดับสี่ของจำนวนผู้ใช้ Facebook ในโลกในปี 2018 ได้เห็นการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นในฐานะแพลตฟอร์มเชิงกลยุทธ์ทางการเมือง การหาเสียงนับตั้งแต่การเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยตรงครั้งที่สามในปี 2014 เนื่องจากความสามารถในการเข้าถึงและต้นทุนที่ค่อนข้างต่ำของแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ จึงทำให้มีการใช้กันอย่างแพร่หลายโดยทั้งจาก Joko Widodo และ Prabowo Subianto มีการเผยแพร่ข้อความสั้น ๆ และเจาะลึกโดยตรงไปยังผู้มีสิทธิ

เลือกตั้ง โดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ยังคงมีความได้เปรียบ Prabowo ในจำนวนผู้สนับสนุนทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทั่วไปของการเมืองชาวอินโดนีเซียและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีพลวัตการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทางสื่อสังคมออนไลน์ของทั้งสองฝ่าย ซึ่งได้เน้นไปที่ส่วนบุคคล โจมตีคู่ต่อสู้ แทบจะไม่มีที่ว่างสำหรับนโยบายของพรรคการเมือง กล่าวได้ว่าการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยคู่ของ Jokowi-Ma'ruf และ Prabowo-Sandiaga มีแนวโน้มที่จะเจาะลึกเรื่องส่วนตัวมากกว่าที่จะดำเนินการอภิปรายนโยบายที่เข้มงวด สิ่งนี้อาจสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของการเมืองชาวอินโดนีเซียและพลวัตการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งมีความโดดเด่นทางการเมืองที่มุ่งเน้นบุคลิกภาพและการปรับเปลี่ยนแคมเปญในแบบของคุณ โดยไม่มีความแตกต่างของนโยบายที่ชัดเจนระหว่างผู้สมัครและพรรค ดังนั้นชาวอินโดนีเซียมีแนวโน้มที่จะลงคะแนนเสียงสำหรับบุคลิกมากกว่าประเด็นในการเลือกตั้งประธานาธิบดี ปรากฏการณ์นี้มีลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถให้ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีได้สื่อสารโดยตรง อย่างไรก็ตามสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการใช้เครื่องมือในการโต้ตอบ แต่กลับชอบสื่อสารทางเดียวมากกว่ากับผู้สนับสนุนหรือในสื่อสังคมออนไลน์ และในขณะที่สื่อสังคมออนไลน์สามารถเป็นเวทีสำหรับผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีเพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้ทราบถึงโปรแกรมและกิจกรรมของพวกเขา พวกเขายังสามารถใช้เป็นแพลตฟอร์มที่มีประสิทธิภาพเพื่อเผยแพร่ข่าวหลอกลวงและข้อมูลที่ผิดด้วย ท่ามกลางบรรยากาศทางการเมืองที่ตึงเครียดกับการแข่งขันทางการเมืองแบบแบ่งขั้วได้ช่วยเพิ่มความนิยมของผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีด้วยเช่นกัน

โดยงานวิจัยของ Budi Irawanto มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในส่วนที่ว่าเป็นงานวิจัยที่ช่วยยืนยันในบทบาทความสำคัญของการใช้ทวิตเตอร์ในการสื่อสารทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในบริบทการให้ความหมายของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ผ่านการทวีตรูปภาพ ข้อความ และคลิปวีดีโอ ซึ่งส่วนใหญ่ทวีตที่ได้รับความนิยมสูงสุด เป็นไปในลักษณะของบุคลิกภาพส่วนตัวหรือความเป็นตัวตนของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นสำคัญ

การศึกษางานวิจัยของ Hong, & Kim (2015) เรื่อง "การแบ่งฝ่ายแยกข้างสุดโต่งสุดขั้วทางการเมือง (political polarization) ในทวิตเตอร์: สำหรับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในรัฐบาลดิจิทัล" พบว่า การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ในการทำการแบ่งฝ่ายแยกข้างสุดโต่งสุดขั้วทางการเมือง (political polarization) สื่อสังคมออนไลน์ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำให้เกิดแบ่งฝ่ายแยกข้างเพิ่มมากขึ้นบนอินเทอร์เน็ต ในขณะเดียวกันได้สร้างเครือข่ายในหมู่ผู้ที่มีความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน ในการ

แบ่งฝ่ายแยกข้างคือการกระจายตัวของอุดมการณ์เหล่านี้ ความเชื่อของตนเองเหล่านี้อาจก่อให้เกิดการการแบ่งฝ่ายแยกข้างของความคิดเห็นของประชาชน ในทางกลับกันมีการโต้แย้งและยืนยันว่าการเปิดกว้างของอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้ประชาชนจะได้รับการเปิดกว้างของมุมมองที่มีความแตกต่างกันของอุดมการณ์ ซึ่งจะเป็นไปไม่ได้เลยหากปราศจากอินเทอร์เน็ต ตามหลักความคิดนี้อาจทำให้เกิด "ปฏิสัมพันธ์แบบข้ามผ่าน " ระหว่างคนที่มีความแตกต่างกันและนำไปสู่การลดลงของการแบ่งฝ่ายแยกข้าง โดยในงานวิจัยเป็นการศึกษานี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก กล่าวได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการแบ่งขั้วอำนาจทางการเมือง สร้างความคิดแตกแยกทางการเมือง ซึ่งเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันในพื้นที่สาธารณะ บนสื่อสังคมออนไลน์อย่างกรณีศึกษา เช่น ทวิตเตอร์ ประการที่สอง กล่าวได้ว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นการเปิดกว้างของโลกอินเทอร์เน็ต และเป็นพื้นที่ที่สามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ ไม่ทำให้เกิดปัญหาความแตกแยกทางความคิด เป็นการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปในสองประเด็นข้างต้น ซึ่งการศึกษาเรื่องการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์การใช้ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการสื่อสารทางการเมือง โดยข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้นำมาจากทวิตเตอร์ส่วนบุคคลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งกล่าวได้ว่ามีความแตกต่างกันในงานของผู้วิจัยเรื่องของวัตถุประสงค์ของการศึกษา แต่โดยนัยสำคัญแล้วมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือการที่ทวิตเตอร์เป็นพื้นที่สาธารณะบนสื่อสังคมออนไลน์ สามารถให้ข้อมูลที่เปิดกว้างจำนวนมากกับผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ ถือว่าเป็นการสื่อสารทางการเมืองอย่างหนึ่ง และเช่นเดียวกันถึงแม้ว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์จะเป็นการแบ่งขั้วอำนาจทางการเมืองตามการศึกษาในเรื่องของงานวิจัยเรื่องการแบ่งขั้วทางการเมืองบนทวิตเตอร์: ผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในรัฐบาลดิจิทัล แต่มันเป็นการแสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจและจำนวนกลุ่มผู้สนับสนุนทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด อย่างชัดเจน ซึ่งกล่าวได้ว่าสอดคล้องการศึกษางานของผู้วิจัยเช่นเดียวกัน

ในงานวิจัยของ Ussama Yaqub, Soon Ae Chun, Vijayalakshmi Atluri, & Jaideep Vaidya (2017) เรื่อง "การวิเคราะห์วาทกรรมทางการเมืองบนทวิตเตอร์ในบริบทของการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาปี 2016" พบว่า โดยกล่าวว่าในปัจจุบันนี้สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเผยแพร่ข้อมูลอย่างรวดเร็วผ่านแพลตฟอร์มอย่างเช่นทวิตเตอร์ ช่วยให้นักการเมืองสามารถแพร่กระจายข้อความไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง ในงานวิจัยมีการตรวจสอบความเชื่อมั่นของทวิตเตอร์โดยผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีสองคน

คือ ฮิลลารีคลินตันและโดนัลด์ทรัมป์ พร้อมด้วยผู้ใช้ทวิตเตอร์เกือบ 2.9 ล้านคน ในช่วงของการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาปี 2016 มีการวิเคราะห์ข้อความสั้น ๆ บนทวิตเตอร์เหล่านี้เพื่อประเมินว่าทวิตเตอร์มีการแสดงความคิดเห็นสาธารณะและเหตุการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างถูกต้องหรือไม่ ซึ่งมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง นอกจากนี้เรายังมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้ทวิตเตอร์กว่าหนึ่งล้านคน ด้วยระบุว่ามีการใช้แพลตฟอร์มเพื่อแบ่งปันความคิดเห็นและโต้ตอบกับผู้ใช้รายอื่น และต้องการประเมินความรู้สึกบนทวิตเตอร์ของผู้สมัครทั้งสองคน และผลกระทบของพวกเขาเกี่ยวกับการสนทนาที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งบนทวิตเตอร์ ซึ่งในงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมทางการเมืองบนทวิตเตอร์ ในบริบทของการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาปี 2016 การศึกษานี้เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ทวิตเตอร์เป็นตัวบ่งชี้เหตุการณ์และความคิดเห็นในโลกแห่งความจริง 2) ความเชื่อมั่นของข้อความทวิตเตอร์ โดยผู้สมัครทั้งสองในช่วงการเลือกตั้ง 2016 3) พฤติกรรมผู้ใช้ทวิตเตอร์ในการเลือกตั้งปี 2016 ซึ่งการศึกษาเรื่องการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์การใช้ทวิตเตอร์ในการสื่อสารทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย โดยข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้นำมาจากทวิตเตอร์ส่วนบุคคลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งกล่าวได้ว่ามีความแตกต่างในงานของผู้วิจัยในเรื่องของวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการศึกษา แต่กล่าวได้ว่าเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมทางการเมืองบนทวิตเตอร์ ในบริบทของการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาปี 2016 เหมือนกันในส่วนของพื้นที่การศึกษา โดยเป็นการใช้ทวิตเตอร์ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะบนสื่อสังคมออนไลน์เช่นเดียวกัน

งานวิจัยของ Ella S. Prihatini, & Muhammad Sigit Andhi Rahman (2019) เรื่อง "พรรคการเมืองในอินโดนีเซียและอินเทอร์เน็ต: การวิเคราะห์เปรียบเทียบ" พบว่า เป็นการศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตของพรรคการเมืองในอินโดนีเซียเป็นครั้งแรก นอกจากนี้ยังจัดทำตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพของเว็บไซต์บุคคลและความนิยมออนไลน์สำหรับการรณรงค์หาเสียงในปี 2019 จุดประสงค์ของการศึกษาเปรียบเทียบนี้คือ เพื่อศึกษาว่าพรรคการเมืองอินโดนีเซียใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไรในการเลือกตั้งจนถึงในปี 2019 การรณรงค์หาเสียงทางอินเทอร์เน็ตประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ผ่านเว็บไซต์ของพรรคการเมือง และการตลาดทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งหมด 16 พรรคการเมืองที่เข้าร่วมการเลือกตั้งในปี 2019 ได้รับการตรวจสอบว่าพวกเขาใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ทางการและแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งงานวิจัยนี้จำกัดการมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์เนื้อหาของเว็บไซต์ของพรรคการเมืองอินโดนีเซียก่อนการเลือกตั้งปี 2019 เท่านั้น การวิเคราะห์

สื่อสังคมออนไลน์ก็ถูกจำกัดเพื่ออธิบายถึงแนวโน้มความเป็นไปได้ แต่ไม่ได้สำรวจเหตุผลที่อยู่เบื้องหลัง

โดยลักษณะงานวิจัยนี้มีลักษณะแตกต่างกับงานผู้วิจัยในส่วนของวิธีการดำเนินการวิจัย กล่าวคืองานวิจัยเรื่องพรรคการเมืองในอินโดนีเซียและอินเทอร์เน็ต: การวิเคราะห์เปรียบเทียบนั้น มุ่งเน้นในการวิเคราะห์เนื้อหาของเว็บไซต์หลัก หรือเว็บไซต์หาเสียงเลือกตั้งโดยเฉพาะของพรรคการเมืองในอินโดนีเซีย โดยดำเนินการเป็นเวลา 3 เดือนก่อนการเริ่มการเลือกตั้ง การวิเคราะห์เป็นการพยายามตอบคำถามของพรรคการเมือง ยกตัวอย่างเช่น การใช้เว็บไซต์ของพรรคการเมืองของพวกเขาสำหรับการเลือกตั้งในอินโดนีเซียเป็นอย่างไร พรรคการเมืองต่าง ๆ มีการปฏิบัติงานและการจัดการเว็บไซต์อย่างไร พรรคการเมืองของอินโดนีเซียใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ของตนให้มีศักยภาพสูงสุดหรือไม่ พรรคการเมืองในอินโดนีเซียพยายามทำอะไรเพื่อดึงดูดผู้มีสิทธิเลือกตั้งผ่านเว็บไซต์และแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ และเว็บไซต์มีคุณภาพและได้รับความนิยมทางออนไลน์หรือไม่ มีการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์สำหรับการศึกษาครั้งนี้เป็นรูปแบบของการเข้ารหัสที่ใช้โดย (Gibson, & Ward 2002 as cited in Prihatini, & Rahman, 2019)ในทางกลับกันในการศึกษางานของผู้วิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (document analysis) และการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา นำเสนอรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสัญวิทยาและการสื่อสารทางการเมือง มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ และหากกล่าวโดยภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่างานวิจัยนี้มีความคล้ายคลึงกับงานผู้วิจัยในแง่ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยงานวิจัยเรื่องพรรคการเมืองในอินโดนีเซียและอินเทอร์เน็ต: การวิเคราะห์เปรียบเทียบนั้น เป็นการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในทางการเมืองในการเลือกตั้งของอินโดนีเซีย นั่นคือเว็บไซต์พรรคการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์ 4 ประเภท

กรอบแนวคิดการวิจัย

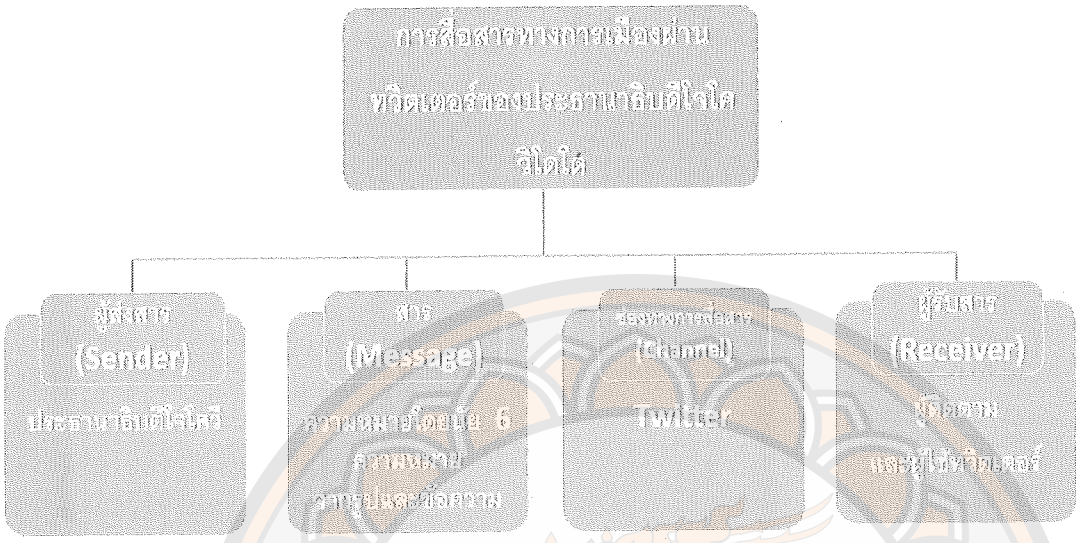

ภาพ 4 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและรูปแบบของการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ David K.Berlo ที่อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารว่ามีอยู่ 4 ประการ มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านทางทวิตเตอร์ (Twitter) ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ดังนั้น กรอบแนวคิดนี้จะเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้วิจัยทราบถึงกระบวนการสื่อสารของผู้ส่งสารคือ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ส่งสารที่เป็นข้อความ รูปภาพ และคลิปวีดีโอที่มีการให้ความหมาย 6 ชุดความหมาย ผ่านช่องทางการสื่อสารคือ ทวิตเตอร์ เพื่อส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งก็คือผู้ที่ติดตามทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด รวมถึงกลุ่มผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นการตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษางานวิจัยในเรื่องดังกล่าว

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง "การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย" เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาเอกสาร โดยการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และการศึกษาจากทวิตเตอร์ โดยการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ซึ่งอาศัยหลักการจากแนวคิดทฤษฎี การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) แนวคิดทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology) แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารออนไลน์ แนวคิดภาวะผู้นำ (Leadership) และตัวแบบการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ David K. Berlo โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. หน่วยในการวิเคราะห์
2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
3. วิธีการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

หน่วยในการวิเคราะห์

หน่วยในการวิเคราะห์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ หน่วยระดับบุคคล โดยศึกษาผ่านทวิตเตอร์ส่วนบุคคลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ จำนวนทวีต (Tweets) บนทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย กลุ่มตัวอย่าง (Sample) หมายถึง กลุ่มย่อยส่วนหนึ่งของประชากรที่เราต้องการศึกษาข้อมูล โดยเลือกตัวแทนเพียงร้อยละ 10 ของประชากร จากจำนวนประชากรเป็นหลักพัน (สิน พันธุ์พินิจ, 2551, น. 113-115) และเลือกตัวแทนเพียงร้อยละ 25 ของประชากร จากจำนวนประชากรเป็นหลักร้อย และใช้การสุ่มตัวอย่าง (Sampling) ตามหลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ซึ่งเป็นการคัดเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยที่ประชากรแต่ละหน่วยมีโอกาสที่จะได้รับเลือกเป็นตัวแทนหรือตัวอย่างเท่า ๆ กัน ไม่มีการลำเอียง และไม่มีการปิดกั้นโอกาสประชาชน

โดยผู้วิจัยเลือกวิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) (สิน พันธุ์พินิจ, 2551, น. 118, 121) ใช้การเรียงลำดับตามวันและเวลาที่ปรากฏบนทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในห้วงเวลาดังกล่าว

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาโดยอาศัยการพรรณนาเนื้อหาและและวิเคราะห์ (Descriptive Analysis Methods) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Study) (สุภางค์ จันทวานิช, 2558, น. 8) และถือว่าเป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เน้นการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงในอดีต รวบรวมข้อมูลจากหลักฐานที่เป็นเอกสาร ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยห้องสมุด (Library Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่ส่วนมากใช้หลักฐานที่เป็นเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ รายงานการวิจัย บทความ ข่าว และแถลงการณ์ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น เป็นข้อมูลในการวิจัย (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2551, น. 153) และในกรณีศึกษานี้ได้เน้นการสื่อสารผ่านตัวบททวิตเตอร์ที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้ทวิตกับประชาชนและการสื่อสารกันผ่านทางหน้าทวิตเตอร์เป็นหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย" ผู้วิจัยศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา ได้แก่

1. ศึกษาวิเคราะห์ตัวบททวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ภายหลังได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 7 ในปี ค.ศ.2014 ประเทศอินโดนีเซีย

การศึกษาวิเคราะห์การใช้ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ซึ่งผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ตัวบททวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร (Population) ในการศึกษาของผู้วิจัยคือ จำนวนทวีต (Tweets) บนทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย โดยการเริ่มนับทวีตจากวันที่ 21 มิถุนายน ค.ศ. 2015 เนื่องจากเป็นวันที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เริ่มใช้ทวิตเตอร์เป็นครั้งแรกในฐานะประธานาธิบดีประเทศอินโดนีเซีย ภายหลังได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 2014 ถึงวันที่ 16 มกราคม ค.ศ. 2019 รวมจำนวนทวีต (Tweets) ทั้งหมด 1,410 ทวีต (Tweets)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) และการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) ในการศึกษาของผู้วิจัย มีการกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ10 เนื่องจากมีจำนวนประชากรหรือจำนวนทวีตเป็นหลักพัน โดยงานของผู้วิจัยมีจำนวน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คือ 1,410 ทวีต (Tweets) ตามช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 141 ทวีต (Tweets)

2. ศึกษาวิเคราะห์ตัวบททวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด 3 เดือน ก่อนการเลือกตั้งตำแหน่งประธานาธิบดี ในปี ค.ศ.2019 ประเทศอินโดนีเซีย

การศึกษาวิเคราะห์การใช้ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ซึ่งผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ตัวบททวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร (Population) ในการศึกษาของผู้วิจัยคือ จำนวนทวีต (Tweets) บนทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย โดยการเริ่มนับทวีตจากวันที่ 17 มกราคม ค.ศ. 2019 ถึงวันที่วันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 2019 เนื่องจากเป็นช่วงเวลา 3 เดือนก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย ที่จัดขึ้น ในวันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 2019 รวมจำนวนทวีต (Tweets) ทั้งหมด 291 ทวีต (Tweets)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) และการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) ในการศึกษาของผู้วิจัย มีการกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 25 เนื่องจากมีจำนวนประชากรหรือจำนวนทวีตหลักร้อย โดยงานของผู้วิจัยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คือ 291 ทวีต (Tweets) ตามช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 ทวีต (Tweets)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยผู้วิจัยเลือกวิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) ทำได้โดยตัวอย่างดังนี้ (สิน พันธุ์พินิจ, 2551, น. 121-122)

N =จำนวนประชากรทั้งหมด

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

K = ช่วงระหว่างประชากร

1. จำนวนประชากรทั้งหมดหารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (K = N/n)
   หรือจำนวนทวีต (Tweets) หารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (Tweets) (K = N/n)
2. การสุ่มหาตัวเลขตั้งต้น ให้ r เป็นตัวเลขตั้งต้น
   สุ่มหมายเลข 1 ถึง K (กำหนดสุ่มได้หมายเลข r)
3. การเลือกตัวเลขลำดับถัดไป
   r จะเป็นหมายเลขเริ่มต้น ลำดับต่อไป r + K, r +2K, r + 3K, ...จนครบ n (กลุ่มตัวอย่าง) หน่วยตามต้องการ

โดยในงานของผู้วิจัยสรุปกลุ่มตัวอย่าง (Tweets) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้ดังนี้

1. 1 + 10, 1 +2 (10), 1 +3 (10), 1+4 (10) .....

ดังนั้นตัวอย่างลำดับที่ถูกเลือกคือ 1, 11, 21, 31, 41....ฯลฯ จนครบ 141 หน่วยตามที่ต้องการ

2. 1 + 4, 1 +2 (4), 1 +3 (4), 1+4 (4) .....

ดังนั้นตัวอย่างลำดับที่ถูกเลือกคือ 1, 5, 9, 13, 17.....ฯลฯ จนครบ 73 หน่วยตามที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยกรอบแนวคิดการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) แนวคิดทฤษฎีสัญวิทยา (Semiotic Analysis) แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารออนไลน์ แนวคิดภาวะผู้นำ (Leadership) และตัวแบบการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ David K. Berlo ในการศึกษาวิจัยการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย ในด้านวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยผู้วิจัยจะทำการพรรณนาเรื่องราวเกี่ยวกับหาความหมายการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในสมัยแรก หลังจากนั้นก็เป็นการพรรณนาเรื่องราวเกี่ยวกับหาความหมายการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในช่วงระยะเวลา 3 เดือน ก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในสมัยที่ 2 โดยสรุปวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาข้างต้น ในการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ถึงความเหมือนและความแตกต่างใน 2 ช่วงเวลาดังกล่าว ภายใต้กรอบการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

บทที่ 4

การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซีย

เนื้อหาในบทนี้ เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการเมืองอินโดนีเซียและสื่อพอสังเขป เพื่อแสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทางการเมืองและสื่อในอินโดนีเซีย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ถึงการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนตามช่วงระยะเวลาที่สำคัญ ดังนี้

1. การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงระเบียบใหม่ (1966-1998)
2. การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงปฏิรูป (1998-2014)
3. การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงสื่อสังคมออนไลน์ (2014-ปัจจุบัน)

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ จำนวนมากกว่า 13,000 เกาะ ลักษณะประชากรของอินโดนีเซียมีความแตกต่างทางด้านศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม อุปนิสัยใจคอ และภาษาพูดที่แตกต่างกัน ประชากรส่วนใหญ่ของอินโดนีเซียนับถือศาสนาอิสลาม (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2539, น. 3) อินโดนีเซียเคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของดัตช์ (ประเทศเนเธอร์แลนด์ในปัจจุบัน) มาอย่างยาวนาน ภายหลังได้รับเอกราชในปี 1945 อินโดนีเซียมีประธานาธิบดีคนแรกคือ ซูการ์โน ประชาชนรวมทั้งประธานาธิบดีซูการ์โน เชื่อว่าภารกิจแรกของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย คือการรวมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก่อนพิจารณาถึงความแตกต่างกันภายในสังคมอินโดนีเซีย โดยเฉพาะเกี่ยวกับความคิดของปัญจศีลา (Pancacilla) กฎบัญญัติ 5 ข้อ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในหมู่ชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่ว่าเป็นพื้นฐานของรัฐและรวมเข้าด้วยกันเป็นสัญลักษณ์ของเครื่องหมายแห่งชาติ (ไซนุดิน เอลซา, 2523, น. 206-207)

ภาพ 5 ประธานาธิบดีในประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย และช่วงการดำรงตำแหน่ง

ที่มา: 1. https://sites.google.com/site/indoniseiy/prathanathibdi-xindoniseiy

2. https://th.wikipedia.org/wiki/รายนามประธานาธิบดีอินโดนีเซีย.

ภายหลังสิ้นสุดยุคประธานาธิบดีซูการ์โน ได้มีรัฐบาลเผด็จการทหารที่มีชื่อเรียกว่า "รัฐระเบียบใหม่" (New Order) นำโดยประธานาธิบดีซูฮาร์โต ที่ครองอำนาจมายาวนาน 32 ปี จากวิกฤติทางเศรษฐกิจ ทำให้ในปี 1998 ประธานาธิบดีซูฮาร์โตได้ถูกบังคับให้ออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี ภายหลังสิ้นสุดยุคระเบียบใหม่ของซูฮาร์โต อินโดนีเซียเข้าสู่ยุคปฏิรูป ประชาชนรวมตัวกันเรียกร้องให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยในอินโดนีเซีย ยุคปฏิรูปในช่วงแรก (1998 - 2004) กล่าวได้ว่าประเทศอินโดนีเซียไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งอยู่ภายใต้การนำของประธานาธิบดี บัคคารุดดิน ยูซุฟ ฮาบิบี, อับดูร์ราห์มัน วาหิด และเมกาวาตี ซูการ์โนปุตรี แตกต่างไปจากยุคปฏิรูปในช่วงหลังในปี 2004 ที่อินโดนีเซียมีการเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรกในประวัติศาสตร์ และประธานาธิบดีซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน สามารถอยู่ในตำแหน่งได้ยาวนาน 2 สมัย เป็นเวลา 10 ปี ทำให้ช่วงเวลาดังกล่าวอินโดนีเซียมีเสถียรภาพทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดต่อเนื่องมาจนถึงในยุคประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในปี 2014 มาจนถึงปัจจุบันที่เป็นยุคสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาททางการเมืองอินโดนีเซียอย่างมาก จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพโดยรวมทางการเมืองอินโดนีเซียในแต่ละยุคสมัย ก่อนที่จะกล่าวถึงการเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซีย 3 ช่วงระยะเวลาในลำดับต่อไป

ภาพ 6 ภาพแสดงลำดับเหตุการณ์ตามช่วงเวลาการเมืองและสื่อในอินโดนีเซีย

การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงระเบียบใหม่ (1966-1998)

อินโดนีเซียได้มีการประกาศอิสรภาพเมื่อปี 1945 แต่ก็ยังต้องเผชิญกับเหตุการณ์ในการปฏิวัติอย่างยาวนานเมื่อเจ้าอาณานิคมดัตช์ปฏิเสธที่จะให้อิสรภาพแก่อินโดนีเซีย แต่ในที่สุดดัตช์ก็ยอมถอยออกไปในปี 1949 และรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่สร้างความเข้มแข็งแก่ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาก็ถูกบัญญัติขึ้นในปี 1949 และในปี 1950 เป็นต้นมา การเมืองการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม (Liberal Democracy) ก็อุบัติขึ้น ส่งผลให้เกิดพรรคการเมืองใหม่จำนวนมาก แต่ในขณะเดียวกันความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ ศาสนา และอุดมการณ์ต่าง ๆ ก็ยังคงดำรงอยู่และเป็นเหตุให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองต่าง ๆ จำนวนมาก อ้างอิงจากคำอธิบายของ Romano (2003, p. 6) วงการสื่อสิ่งพิมพ์ในขณะนั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเกิดใหม่ของขั้วทางการเมืองต่าง ๆ มากมาย โดยที่มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นของสื่อหนังสือพิมพ์จากสำนักต่าง ๆ ซึ่งเกือบทั้งหมดนั้นสามารถถูกจัดแบ่งว่ามีความเกี่ยวโยงกับพรรคการเมืองใดเป็นพิเศษบ้าง เป็นเรื่องที่รู้กันโดยทั่วไปว่าวงการสื่อสิ่งพิมพ์ในขณะนั้น แทบจะไม่มีความเป็นกลางหลงเหลืออยู่เฉกเช่นที่รองประธานาธิบดีฮัตตา (Hatta) ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงที่ว่าหนังสือพิมพ์สำนักต่าง ๆ เหล่านั้น ได้กลายเป็น 'กระบอกเสียงของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง' (Romano, 2003, p. 7 as cited in Johansson, 2016, p. 14)

ผลกระทบที่เกิดจากรัฐธรรมนูญในปี 1950 ก็คือการจำกัดอำนาจของประธานาธิบดีซูการ์โน (Sukarno) ด้วยความหวั่นเกรงต่อประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมที่มีวิวัฒนาการในช่วงปีแรกของการประกาศอิสรภาพ ซูการ์โนจึงได้ริเริ่มแนวความคิดประชาธิปไตยแบบชี้นำ (Guided Democracy, Demokrasi Terpimpin) ในปี 1956 และได้ประกาศใช้ระบบดังกล่าวอย่างเป็นทางการเมื่อเดือน

กุมภาพันธ์ปี 1957 โดยกล่าวว่าระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกนั้นไม่เหมาะที่จะใช้งานกับประเทศอินโดนีเซียและมีความต้องการที่จะพัฒนาระบอบการเมืองแบบเดียวกันกับระบอบการปกครองดั้งเดิมที่มีในหมู่บ้านต่าง ๆ ในอดีตกาล โดยที่ข้อถกเถียงและข้อตกลงต่าง ๆ จะถูกกำหนดโดยพวกผู้ใหญ่ จากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนี้บทบาทของสื่อเองก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเช่นกัน สื่อได้ถูกชักนำโดยภาครัฐอย่างสมบูรณ์และหน้าที่ของสื่อก็ได้เปลี่ยนไปเป็นการทำงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการชักจูงไปสู่การปฏิวัติ รวมถึงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระบบสังคมนิยมของประเทศอินโดนีเซีย สื่อในขณะนั้นถูกชักนำโดยการเมืองอย่างมากและมีการแบ่งเป็นฝักฝ่ายระหว่างผู้ให้การสนับสนุนและผู้ต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์ (Romano, 2003, pp. 8-9 as cited in Johansson, 2016, pp. 14-15)

ปัญหาหนึ่งในอินโดนีเซียซึ่งดำรงอยู่มาตลอดสมัย "ระเบียบใหม่" คือการปิดกั้นเสรีภาพของสื่อในยุค "ระเบียบใหม่" ได้ผ่านประสบการณ์อันเลวร้ายของการถูกเซ็นเซอร์หรือถูกสั่งปิดมาตลอด ช่วงเวลา 32 ปี ระหว่างที่ประธานาธิบดีซูฮาร์โตครองอำนาจ (อรอนงค์ ทิพย์พิมล, 2552, น. 81) การขึ้นมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของนายพลซูฮาร์โตนำมาทั้ง "ข่าวดี" และ "ข่าวร้าย" แก่วงการสื่อ สื่อที่ถูกสงสัยว่ามีความเกี่ยวพันกับพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียจะถูกแบน มีการสั่งปิดสื่อที่เข้าข่ายกรณีดังกล่าวถึง 46 แห่ง จากทั้งสิ้น163 แห่ง Abdurrachman (2002) สื่อที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการต่อไปได้ คือสื่อที่สนับสนุนอำนาจของ "ระเบียบใหม่" เท่านั้น โดยรัฐบาลอาศัยการสนับสนุนการใช้กำลังคุกคามและข่มขู่จากกองทัพบกทั้งทางตรงและทางอ้อม ในขณะเดียวกันกับการแบนสื่อที่ไม่สนับสนุนระบอบของตัวเอง "ระเบียบใหม่" ได้คืนใบอนุญาตแก่สื่อที่เคยถูกแบนไปในสมัยประธานาธิบดีซูการ์โน เช่น Abadl, Indonesia, Nusantara, และ Pedoman จะเห็นได้ว่าการสั่งปิดหรือแบนสื่อไม่ใช่สิ่งใหม่ที่เพิ่งเกิดในสมัย "ระเบียบใหม่" เท่านั้น หากแต่ยุค "ระเบียบเก่า" ก็ใช้วิธีการเช่นเดียวกัน ทั้งสองระบอบมองสื่อในฐานะที่เป็นเพียงแค่เครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อทางการเมืองเพียงอย่างเดียว โดยการต้องเสนอข่าวที่เข้าข้างและเป็นปากเป็นเสียงเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของตน (อรอนงค์ ทิพย์พิมล, 2552, น. 81)

สื่อมวลชนในช่วงยุคระเบียบใหม่หรือในยุคอำนาจนิยมทหาร ถูกลิดรอดสิทธิเสรีภาพอย่างหนัก นักหนังสือพิมพ์จำนวนมากถูกจับกุมคุมขัง สังหาร หนังสือพิมพ์ถูกปิดได้เสมอ หากแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ผู้นำและสถานการณ์บ้านเมือง ประเทศอินโดนีเซียในสมัยประธานาธิบดีซูฮาร์โต ระบอบการเมืองถูกขนานนามว่า "ประชาธิปไตยแบบนำวิถี" อำนาจการบริหารนิติบัญญัติ และการประกอบธุรกิจสำคัญอยู่ในมือกองทัพ เครือข่ายทหาร และบุคคลใกล้ชิด แม้ว่าสื่อมวลชนจะมีบทบาทมากในการต่อสู้เพื่อเอกราชของอินโดนีเซียหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

และยึดมั่นในหลักการปัญจศีลา (Pancacilla) ตามที่กลุ่มผู้ก่อตั้งประเทศวางรากฐานไว้ แต่ภายใต้ระบอบอำนาจนิยมของนายพลซูฮาร์โต หนังสือพิมพ์ถูกกำหนดให้ทำหน้าที่เป็นฝ่ายความมั่นคงของรัฐร่วมกับกองทัพ หนังสือพิมพ์จึงต้องเซ็นเซอร์ตัวเอง มิเช่นนั้นจะถูกเจ้าหน้าที่รัฐเซ็นเซอร์หรือถูกเรียกไปอบรม และท้ายสุดอาจจะถูกปิดกิจการ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านสื่ออินโดนีเซีย สรุปไว้อย่างน่าสนใจว่า "สื่อสิ่งพิมพ์เป็นผู้วางรากฐานให้กับชุมชนจินตกรรมของชาติ และสื่อกระจายเสียงเป็นเครื่องมือของรัฐในการสร้างชาติ" (Hill, 2006 อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2556)

หากมองย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย ในช่วงก่อนยุคระเบียบใหม่ในปี 1965 กองกำลังทางทหารนำโดยนายพลตรีซูฮาร์โต (Major General Suharto) ได้ตอบโต้การก่อรัฐประหารที่มีการหนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์ได้อย่างสำเร็จ ภายหลังจากความล้มเหลวของการรัฐประหาร กองกำลังทหารจึงได้มีการกวาดล้างกลุ่มคอมมิวนิสต์ขึ้น และก่อให้เกิดการฆาตกรรมหมู่ครั้งใหญ่ภายในประเทศ นายพลซูฮาร์โตได้เข้ายึดครองอำนาจและริเริ่มระบอบในการปกครองใหม่ภายใต้ชื่อระเบียบใหม่ (New Order, *Orde Baru*) (Vickers, 2005, pp. 156-160) จากการกวาดล้างดังกล่าว สื่อหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวโยงกับกลุ่มคอมมิวนิสต์จึงถูกปิดตัวลงทั้งหมด ส่วนสื่อที่เหลืออยู่ก็มีการปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลงจากกฎระเบียบที่เคร่งครัดในช่วงประชาธิปไตยแบบชี้นำ (Guided Democracy) นี้ โดยมีการตั้งปฏิญาณว่าจะ "เป็นอิสระด้วยความรับผิดชอบ free but responsible" ถึงกระนั้นสื่อหนังสือพิมพ์ใดก็ตามที่วิพากษ์วิจารณ์ภาครัฐภายใต้การปกครองระเบียบใหม่นี้ จะถูกรัฐตรวจสอบอย่างละเอียดตามลำดับ ภายหลังจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในปี 1970 สื่อหนังสือพิมพ์ที่ถูกระงับก็เพิ่มจำนวนขึ้นและความสัมพันธ์ที่เคยมีระหว่างสื่อมวลชนและภาครัฐในอดีตก็ได้ยุติลงในปี 1982 รัฐบาลได้มีการนำ SIUPP มาใช้หรือใบอนุญาตสำหรับสื่อ ซึ่งในทางปฏิบัติถูกมองว่าเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการเซ็นเซอร์มากกว่าใบอนุญาตเดิม และเมื่ออ้างอิงจากประเด็นที่ Schwarz (1994, pp. 238-239) ได้ชี้ให้เห็นว่าการเซ็นเซอร์ที่มีประสิทธิภาพที่สุดในช่วงเวลานี้ก็คือการเซ็นเซอร์ตัวเอง (Self-censorship) (Johansson, 2016, p. 15)

โดยทั่วไปแล้วในช่วงปี 1966-1974 เป็นช่วงที่เรียกได้ว่าเป็นช่วง "หวานชื่น" ระหว่างสื่อกับรัฐบาล สื่อมีชีวิตชีวาและอยู่ภายใต้บรรยากาศที่คึกคัก เป็นบรรยากาศที่มีความเป็นมิตรทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับสื่อ ความขัดแย้งระหว่างสื่อกับรัฐบาลเข้มข้นที่สุดในปี 1974 แต่ก่อนหน้านั้น ได้เริ่มปรากฏสัญญาณบางอย่างว่าสื่อมีความขัดแย้งกับ"ระเบียบใหม่" หลังจาก "ระเบียบใหม่" ถูกสถาปนาได้เพียงหนึ่งปี เมื่อหนังสือพิมพ์ Nusantara ตีแผ่วิพากษ์วิจารณ์การคอรัปชั่นของคนสนิทประธานาธิบดีซูฮาร์โต เช่น Achmad Tirtosudiro, Sudjono Humardani, Alamsyah RatuPerwiranegara, Suhardiman, Surjo และ IbnuSutowo เหตุการณ์นั้น Nusantara

ถูกฟ้องร้องในข้อหา "หมิ่นประมาทรัฐบาลของสาธารณรัฐอินโดนีเซียและประธานาธิบดีซูฮาร์โต" หลังจากนั้นไม่นานรัฐบาลได้ตักเตือนหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับได้แก่ Pos Kota, Harian Kami และ Merdeka ว่าอย่าเสนอข่าวทางการเมืองที่เป็นเท็จ ความตึงเครียดระหว่างสื่อมวลชนกับ "ระเบียบใหม่" ขึ้นสู่จุดสูงสุดในปี 1974 เมื่อเกิดกรณีเหตุการณ์หายนะภัยวันที่ 15 มกราคม หรือ Malari (Mala petaka Lima Belas Januari) หลังจากเหตุการณ์ Malari ประธานาธิบดีซูฮาร์โตและรองประธานาธิบดี Sri Sultan Hamengkubuwono IX ได้ออกสิ่งที่เรียกว่า "ประกาศวันที่ 17 มกราคม" โดยมีเนื้อหาหลักว่า ห้ามทำการเดินขบวน ออกกฎควบคุมการเสนอข่าวสารของสื่อและกฎควบคุมมหาวิทยาลัย เพื่อที่ว่านักศึกษาและนักหนังสือพิมพ์จะไม่สามารถยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองได้อีก ผลของการประกาศใช้กฎต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้บรรดาผู้นำนักศึกษารวมถึงนักหนังสือพิมพ์หลายคนถูกจับและถูกคุมขังในปีเดียวกันนั้นเอง หนังสือพิมพ์รายวันและหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ 12 ฉบับ ได้แก่ Nusantara, Kami, Indonesia Raya, Abadi,The Jakarta Times, Pedoman, Wenang, Pemuda Indonesia, Ekspress, Suluh Berita, Mahasiswa Indonesia และ Indonesia Pos ถูกปิดลงไป บางฉบับถูกปิดเป็นการชั่วคราว แต่บางฉบับตลอดระยะเวลาสมัย "ระเบียบใหม่" ไม่เคยกลับมาดำเนินกิจการได้อีกจนกระทั่งเมื่อรัฐบาล ซูฮาร์โตและฮาบิบีหมดอำนาจไป (อรอนงค์ ทิพย์พิมล, 2552, น. 81-82)

ประธานาธิบดีซูฮาร์โตเข้าควบคุมพรรคการเมืองและสื่อหนังสือพิมพ์อย่างเข้มงวด มีเป้าหมายในการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาล โดยให้ยุบและควบรวมพรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองเข้าด้วยกัน (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2556) โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ Malari ในปี 1974 ซูฮาร์โตประสบความสำเร็จอย่างสูงในการสร้างฐานอำนาจและความเข้มแข็งให้ตัวเอง การปิดหนังสือพิมพ์เป็นประจักษ์พยานที่ดียิ่ง ในกรณีนี้ ซูฮาร์โตกลายเป็นเสียยิ่งกว่า "สิ่งที่ถูกโจมตีไม่ได้" หลังจากนั้นปี 1978 หนังสือพิมพ์และนิตยสารข่าวสารรายสัปดาห์อีก 7 แห่งถูกปิดได้แก่ Kompas, Sinar Harapan, Merdeka, Pelita,The Indonesia Times, Sinar Pagi และ PosSore เนื่องจากทำการรายงานข่าวการประท้วงของนักศึกษาและการปราบปรามของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเปิดเผยและละเอียด กรณีเหตุการณ์ที่นักศึกษาอินโดนีเซียประท้วงการที่ซูฮาร์โตได้รับเลือกเข้ามาเป็นประธานาธิบดีอีกสมัย นักศึกษาถูกจับและถูกคุมขังจำนวนเรือนร้อยและรัฐบาลทำการล้มเลิกองค์กรนักศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือเรียกเป็นภาษาอินโดนีเซียว่า Dewan Mahasiswa อย่างไรก็ตามสื่อทั้ง 7 นั้นได้กลับมาดำเนินการพิมพ์อีกครั้ง หลังจากที่ทำได้การขอขมาซูฮาร์โตและสัญญาว่าจะไม่วิพากษ์วิจารณ์อำนาจของผู้นำอีก ซึ่งแตกต่างจากสื่อหลังเหตุการณ์ Malari ที่ไม่ยอมประนีประนอมกับอำนาจรัฐ เหตุการณ์นี้เป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้สื่อเริ่มเปลี่ยนจากสื่อที่มี autonomy

ในตัวเอง ไปสู่สื่อที่ถูกควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลควบคุมสื่อโดยใช้กฎหมายที่มีชื่อเรียกว่า SIUPP ย่อมาจาก Surat Izin Usaha Penerbitan Pers (the Press Publication Enterprise Permit) ที่ออกโดยกระทรวงข้อมูลข่าวสารในปี 1982 และถูกทำให้มีความเข้มข้นขึ้นในปี 1984 โดยรัฐมนตรีกระทรวงฯ นาย Harmoko อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการควบคุมสื่อแล้ว การปิดสื่อก็ยังคงเกิดขึ้นอีก ในปี 1984 หนังสือพิมพ์ Sinar Hapan และ Prioritas ถูกสั่งปิดเนื่องจากทำในสิ่งที่รัฐบาลถือว่ามีความผิดและฝ่าฝืนจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์ คือทำการรายงานข่าวงบประมาณแผ่นดินปี 1984/1985 ก่อนที่จะมีการประกาศโดยรัฐบาล ต่อมาในปี 1990 นิตยสาร Monitor ถูกปิดเช่นกันด้วยข้อหาที่ว่าดูหมิ่นศาสนาและสร้างความล่อแหลม ก่อให้เกิดความขัดแย้งในประเด็นเชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ระหว่างชนชาติต่าง ๆ ในประเทศ โดยในช่วงกลางทศวรรษ 1990 การคอรัปชั่นเป็นประเด็นที่มีการยกมาพูดถึงกันมาก สื่อวิพากษ์วิจารณ์การคอรัปชั่นในช่วงนี้อย่างมาก เนื่องจากการคอรัปชั่นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในครอบครัวของซูฮาร์โตอีกต่อไป หากแต่ได้ขยายไปสู่เจ้าหน้าที่ระดับสูงและระดับกลางด้วย (อรอนงค์ ทิพย์พิมล, 2552, น. 82)

ไม่ว่าจะด้วยแรงกดดันภายในประเทศที่เรียกร้องให้มีการผ่อนปรนการควบคุมทางการเมือง หรือการกดดันจากนานาชาติ หรืออะไรก็ตามในต้นทศวรรษ 1990 ประธานาธิบดีซูฮาร์โตเองได้ประกาศว่าให้มี "การเปิด" ในสังคมอินโดนีเซีย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการนี้ รัฐบาลได้อนุญาตให้มีการจัดตั้งสภานักศึกษาขึ้นอีกครั้งในมหาวิทยาลัยหลังจากที่ถูกล้มเลิกไปในทศวรรษ 1970 และในปีเดียวกันนี้เอง ประธานาธิบดีซูฮาร์โตได้เห็นชอบด้วยกับการจัดตั้งองค์กร ICMI (Ikatan Cendikiawan Muslim Indonesia-Indonesian Association of Muslim Intellectuals) นักวิชาการในมหาวิทยาลัยและปัญญาชนต่างหวังว่าจะได้ฉวยประโยชน์จากบรรยากาศการเปิดทางการเมืองนี้ที่จะผลักดันให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลจะได้ผ่อนปรนกิจกรรมทางการเมือง โดยการเสนอสิ่งที่เรียกว่า"การเปิด" แต่ทว่า "การเปิด" นั้น ได้รับอนุญาตให้เปิดโดยต้องมีความรับผิดชอบ และยังคงมีการควบคุมโดยใช้กฎหมาย ความรุนแรงและการโฆษณาชวนเชื่อทางความคิด รัฐมนตรีผู้หนึ่งได้ให้สัมภาษณ์ในปี 1991 ว่า "คนอินโดนีเซียยังไม่สามารถจัดการกับ "ความเปิด" ได้เนื่องจากคนอินโดนีเซียยังมีการศึกษาที่ต่ำอยู่ การอนุญาตให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลทั้งหมดจะเป็นอันตรายเป็นอย่างยิ่ง" Schwarz (1994) และเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 1994 รัฐบาลได้ทำการปิดนิตยสารอีกได้แก่ TEMPO, Editor,และ Detik โดยมีจุดประสงค์คือการห้ามสื่อเสนอข่าวสารที่รัฐบาลเห็นว่าเกินพอดีไปแก่ประชาชน ซึ่งรัฐบาลคิดว่าการที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารแบบเต็มที่จะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงแห่งชาติ (อรอนงค์ ทิพย์พิมล, 2552, น. 83) การแบนสื่อในครั้งนี้มีนัยที่สำคัญซึ่งแตกต่างจากการแบนสื่อที่เคยมี

มาก่อน ตรงที่มีมวลชนมาเดินขบวนต่อต้านการกระทำของรัฐบาลเป็นจำนวนมากและยังเป็นเครื่องบ่งชี้สิ่งสำคัญหลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับ "ระเบียบใหม่" และ "อุตสาหกรรมสื่อ" แทนที่การปิดนิตยสารครั้งนี้ จะเป็นการแสดงความอาจหาญ ในทางตรงกันข้ามกลับแสดงถึงความหวาดระแวงที่มีต่อบทบาทของปัญญาชน และสื่อที่มีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนสื่อนั้นนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่สื่อตอบโต้การถูกปิดด้วยการฟ้องร้องดำเนินคดีกับรัฐบาล และในที่สุด TEMPO ชนะคดี ต่อมาเมื่อประธานาธิบดีซูฮาร์โตหมดอำนาจลง TEMPO ก็ได้ใบอนุญาตคืนมาและดำเนินการพิมพ์อีกครั้ง (Heryanto, n.d. อ้างถึงใน อรอนงค์ ทิพย์พิมล, 2552, น. 83)

ท่ามกลางความขัดแย้งและการต่อสู้ระหว่าง"ระเบียบใหม่" และ "สื่อ" ฝ่ายหนึ่งพยายามที่จะควบคุมและปราบปราม อีกฝ่ายหนึ่งพยายามที่จะยืนยันอำนาจและความมีอิสระในการทำหน้าที่ของตัวเอง ขบวนการนักศึกษาเลือกที่จะถือข้าง "สื่อ" ในช่วงปี 1974 และ 1978 เห็นได้ชัดว่าสื่อมีลักษณะที่พยายามต่อต้านอำนาจรัฐ ซึ่งหลักการดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับขบวนการนักศึกษาและกลุ่มเรียกร้องประชาธิปไตยอื่น ๆ แต่มาในช่วงปี1989 ถึงปี 1998 ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อและขบวนการนักศึกษาเสื่อมถอยลง อันเป็นผลเนื่องมาจากการควบคุมสื่อของรัฐบาล ทำให้สื่อไม่มีอิสระและไม่สามารถที่จะนำเสนอตีแผ่ความจริงได้ ดังนั้นนักศึกษาจึงหาทางออกด้วยการออกสื่อสิ่งพิมพ์ของตัวเองทั้งในรูปแบบสิ่งตีพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่นที่บันดุง มีการตีพิมพ์วารสารชื่อ Ganesha และ Boulevard โดยนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีบันดุงที่จาการ์ตา มีการออกหนังสือพิมพ์ชื่อว่า Bergerak โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย ที่เมืองยอกยาการ์ตาคือ Balairung ออกโดยนักศึกษามหาวิทยาลัยกัดจาห์มาดา เป็นต้น หนังสือพิมพ์นักศึกษาดังกล่าวมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเคลื่อนไหวของขบวนการนักศึกษาและขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยอื่น ๆ เนื่องจากมีการเสนอข่าวสารที่แปลกและแตกต่างไปจากสื่อที่ถูกควบคุมโดยรัฐบาลในช่วงปี 1998 และรัฐบาลไม่สามารถทำการควบคุมได้ เนื่องจากหนังสือพิมพ์นักศึกษามีแหล่งผลิตที่หมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถตามจับกุมได้ และขั้นตอนในการผลิตหนังสือพิมพ์นักศึกษาก็ไม่ได้มีความซับซ้อนมากนัก และการหาข่าวของนักศึกษา กระทำโดยการปลอมตัวเป็นนักข่าวทั่ว ๆ ไป ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถแยกแยะและจับกุมได้ ซึ่งการปรากฏตัวของสื่อทางเลือกของนักศึกษาเช่นนี้ เป็นเครื่องวัดระดับการควบคุมสื่อของรัฐบาลได้เป็นอย่างดี หากรัฐบาลควบคุมสื่ออย่างเข้มงวด นักศึกษาจะผลิตสื่อของตัวเองออกมาในฐานะสื่อทางเลือกที่รัฐบาลไม่สามารถควบคุมได้ ในวิกฤตการณ์เดือนพฤษภาคม 1998 เป็นตัวอย่างที่ดี ในขณะนั้นสื่อถูกควบคุมการรายงานข่าวจากรัฐบาลอย่างเข้มงวด ทำให้นักศึกษามีปฏิกิริยาตอบโต้ในการเสนอข่าวชนิดหน้ามือเป็นหลังมือกับสื่อทั่ว ๆ ไป (อรอนงค์ ทิพย์พิมล, 2552, น. 83)

ตลอดระยะเวลา 32 ปีที่ประธานาธิบดีซูฮาร์โตใช้วิธีการควบคุมสื่อในการนำเสนอข่าวสารอย่างเข้มงวดนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นดาบสองคมเช่นกัน การที่สื่อไม่กล้าเสนอความจริงทำให้การสื่อสารระหว่างรัฐบาลกับประชาชนอย่างที่ควรจะเป็นกลายเป็นการเสกสรรปั้นแต่งไป ด้านหนึ่งประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงจากรัฐบาล ในทางกลับกันรัฐบาลก็ไม่รู้ว่าแท้จริงแล้วประชาชนคิดเห็นอย่างไรต่อรัฐบาลหรือความเป็นผู้นำของประธานาธิบดีซูฮาร์โต นอกจากนี้ทำให้คนอินโดนีเซียไม่มีวัฒนธรรมของการถกเถียง แลกเปลี่ยนในประเด็นต่าง ๆ รวมถึงการยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง ผลของมันได้แสดงอย่างชัดเจนหลังการล่มสลายของยุค "ระเบียบใหม่" อินโดนีเซียเข้าสู่ยุค "ปฏิรูป" โดยมี "ข่าวสารข้อมูล"เป็นฐานรองรับว่าประชาชนมีความรู้สึกแบ่งแยกแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด และมักจะถูกปลุกปั่นด้วยข้อมูลข่าวสารได้ง่าย ๆ อันนำไปสู่การใช้ความรุนแรงดังที่เราเห็นกันเช่นทุกวันนี้ (อรอนงค์ ทิพย์พิมล, 2552, น. 84)

โดยการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งยิ่งใหญ่ที่เริ่มต้นจากการประกาศอิสรภาพสู่การสิ้นสุดลงของรัฐระเบียบใหม่ได้ส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อวงการสื่อสารมวลชน ในขณะที่สื่อมวลชนสามารถทำงานได้อย่างอิสรเสรีในช่วงเวลาสั้น ๆ นับตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีซูการ์โนจวบจนถึงช่วงแรกของระบบระเบียบใหม่ ไม่มีช่วงเวลาใดเลยที่สื่อจะได้มีการวิวัฒนาการโดยปราศจากอิทธิพลทางการเมือง บทบาทของสื่อซึ่งเป็นแกนอำนาจที่สี่นั้นไม่เคยปรากฏขึ้นภายในอินโดนีเซียตั้งแต่การประกาศอิสรภาพ (Johansson, 2016, p. 15)

การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงปฏิรูป (1998-2014)

หลังการล่มสลายของยุคระเบียบใหม่ (Order Baru) ของประธานาธิบดีซูฮาร์โต (1966-1998) ซึ่งปกครองประเทศอินโดนีเซียในระบอบอำนาจนิยมมายาวนาน 32 ปี สื่อได้ถูกปลดโซ่ตรวนเป็นสื่อเสรี พรรคการเมืองและสื่อร่วมกันผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ เพื่อสถาปนาระบอบประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน ในช่วง 1998-2002 ที่เรียกว่ายุคปฏิรูป (Reformasi) มีการผลักดันกฎหมายเลือกตั้ง ที่ทำให้ประชาชนอินโดนีเซียสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยตรงเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 2004 ในการเลือกตั้งปี 2004 และ 2009 สื่อมวลชนอินโดนีเซียแสดงบทบาทอย่างแข็งขันในการรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งได้ร่วมตรวจสอบให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างโปร่งใส บริสุทธิ์ และยุติธรรม (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

ปรากฏการณ์ที่ระบอบการเมืองในประเทศอินโดนีเซียขยับไปสู่ "ประชาธิปไตยเสรี" (Liberal Democracy) โดย Joshua Kurlantzick (2013) ได้มีการวิเคราะห์เรื่องของประชาธิปไตยพลิกกลับไว้ในหนังสือเรื่อง "ประชาธิปไตยถดถอย : การปฏิวัติต่อต้านประชาธิปไตยแบบตัวแทนของชนชั้นกลางและความตกต่ำทั่วโลกของรัฐบาลแบบตัวแทน" (Democracy in retreat: The

revolt of the middle class and the worldwide decline of representative government) โดยนำเสนอตัวอย่างจากประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศประชาธิปไตยเกิดใหม่ (new democracy) Kurlantzick (2013) กล่าวถึงตัวอย่างของประเทศอินโดนีเซียว่า หลังยุคซูฮาร์โต รัฐบาลเปลี่ยนเป็นฝ่ายบริหารที่เป็นพลเรือน ซึ่งมีอำนาจควบคุมเหนือกองทัพหลังการเปลี่ยนผ่านระบอบการเมืองเข้าสู่ประชาธิปไตยในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ก่อนหน้านั้น กองทัพมีอำนาจทางการเมืองสูงมาก ในสมัยประธานาธิบดีซูฮาร์โต กองทัพทำงานภายใต้หลักการปฏิบัติงาน 2 หน้าที่ (dual function) ซึ่งกำหนดให้ทหารมีภารกิจด้านความมั่นคง 1) ร่วมกับภารกิจด้านการเมืองภายในประเทศ 2) ทหารในจังหวัดห่างไกล เช่น อาเจะห์ ติมอร์ตะวันออก มีสถานะเหมือนเป็นเจ้าผู้ปกครอง การปฏิรูปในช่วงเปลี่ยนผ่านสามารถลดอำนาจของกองทัพลงได้สำเร็จ เช่น การไม่ให้ทหารเล่นการเมือง การถอนกองกำลังทหารออกจากพื้นที่ความขัดแย้ง หรือการอบรมนายทหารรุ่นใหม่ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

การปฏิรูปกองทัพและระบบบริหารให้เป็นระบบพลเรือนที่มีอำนาจเหนือกองทัพ (civilianization หรือ civilian supremacy) ของอินโดนีเซียได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น ผู้นำการเมือง รวมถึงประธานาธิบดีซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน ซึ่งเป็นประธานาธิบดีคนแรกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในยุคปฏิรูป แม้ว่ายูโดโยโนจะเป็นนายทหารระดับนายพลจากกองทัพ แต่เขาเป็นทหารปัญญาชน เมื่อเข้าสู่การเมืองระบบเลือกตั้งในช่วงเปลี่ยนผ่าน เขาก็ยอมรับการปกครองด้วยวิธีการแบบพลเรือน ในตอนนั้น รัฐบาลและสภามีการปรับโครงสร้างระบบการเมืองครั้งใหญ่ ทำให้ประชาชนที่ไม่พอใจกองทัพหันมาไว้ใจกองทัพมากขึ้น โดยผู้นำใหม่ในระบบพลเรือนพยายามโน้มน้าวใจกองทัพว่า การจะรักษาเกียรติภูมิและชื่อเสียงของกองทัพไว้ให้ได้ กองทัพต้องถอนตัวออกจากการเมืองให้หมด ไม่ว่าด้านนิติบัญญัติ การปกครองท้องถิ่น ผลประโยชน์ที่เป็นอภิสิทธิ์ของกองทัพ และการครอบงำทางธุรกิจ นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีนโยบายและมาตรการสำคัญที่ใช้ในการลดอำนาจของกองทัพ อาทิ การแยกกองทัพกับตำรวจออกจากกัน ซึ่งก่อนหน้านั้น ตำรวจอยู่ใต้การบังคับบัญชาของกองทัพ ภารกิจใหม่ของตำรวจ คือการรักษาความสงบภายในและการต่อต้านการก่อการร้าย มาตรการสุดท้ายที่มีความสำคัญยิ่งอีกมาตรการหนึ่ง คือการไม่ให้กองทัพมีที่นั่งในฐานะตัวแทนประชาชนในสภาที่ปรึกษาภาคประชาชน (MPR People's Consultative Assembly) และเพื่อแลกเปลี่ยนกับการตัดลดอำนาจหน้าที่และผลประโยชน์ต่าง ๆ ของกองทัพ รัฐบาลเสนอที่จะชดเชยด้วยการเพิ่มงบประมาณกลาโหมให้กับกองทัพ ซึ่งรัฐบาลได้ทำตามสัญญาที่ให้ไว้โดยเพิ่มงบประมาณให้ 2 เท่าระหว่างปี 2003-2010 (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

อย่างไรก็ดี มีข้อแลกเปลี่ยนที่ยอมรับได้ยากและดูย้อนแย้งในสายตานักสิทธิมนุษยชน คือการไม่ลงโทษผู้กระทำผิด (impunity) ในคดีบังคับบุคคลให้สูญหาย การสังหารผู้นำแรงงาน และนักสิทธิมนุษยชน รัฐบาลได้ส่งสัญญาณให้กองทัพรู้ว่า แม้จะมีกฎหมายและกลไกสิทธิมนุษยชนใหม่ ๆ เกิดขึ้นจากการปฏิรูปหลังปี 1998 ผู้นำทหารและนายทหารระดับสูงจะไม่ถูกฟ้องร้องในคดีละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ก่อไว้ที่ติมอร์ตะวันออก อาเจะห์ และปาปัว หรือในคดีปราบปรามคอมมิวนิสต์ กลุ่มอิสลาม หรือฝ่ายต่อต้านอื่น ๆ ในสมัยที่ประธานาธิบดีซูฮาร์โตอยู่ในอำนาจ Kurlantzick (2013) เห็นว่าข้อแลกเปลี่ยนต่าง ๆ ระหว่างรัฐบาลกับกองทัพอาจจะมีเสียงคัดค้านจากสังคม โดยเฉพาะจากประชาชนที่เป็นเหยื่อที่ถูกกระทำจากกองทัพแต่การจัดระเบียบกองทัพให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลพลเรือนจนสำเร็จโดยอาศัยเงื่อนไขที่เหมาะสมและเป็นจริงกลับเป็นสิ่งที่หลายประเทศซึ่งกำลังปรับเปลี่ยนสู่ระบอบประชาธิปไตยควรดูเป็นแบบอย่าง (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

ในปี 1998 ภายหลังจากที่ซูฮาร์โตลงจากตำแหน่ง การก่อตัวขึ้นของกลุ่มคนที่เรียกขานกันในนามว่ากลุ่ม Reformasi ก็อุบัติขึ้น วงการสื่อก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าการก่อตั้งสื่อโดยคนนอกนั้นจะเป็นเรื่องยากอย่างมากภายใต้ยุคการปกครองของซูฮาร์โต แต่ในตอนนี้ใคร ๆ ก็สามารถทำธุรกิจสื่อได้ ใบอนุญาตสำหรับการตั้งบริษัทสื่อนั้นสามารถขอได้อย่างง่ายดาย ประกอบกับจิตวิญญาณยุคใหม่ส่งผลให้มีการเกิดขึ้นของบริษัทสื่อจำนวนมากในช่วงปีถัดมา ในช่วงเดือนกันยายนปี 1999 ก็ได้มีการผ่านร่างกฎหมายหมายเลข 40 (Law No. 4) สำหรับสื่อมวลชนขึ้น กฎหมายดังกล่าวได้ยกเลิกข้อกำหนดที่บริษัทสื่อสิ่งพิมพ์จะต้องมีการขอใบอนุญาตอย่างเป็นทางการ ทำให้ใครก็สามารถก่อตั้งธุรกิจสื่อขึ้นมาได้ Romano (2003, p. 35; Wisudo, 2000) คาดการณ์ว่ารัฐบาลในช่วงการเปลี่ยนผ่านนี้ได้ออกใบอนุญาตใหม่สำหรับธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์มากถึง 1,800-2,000 ฉบับ นับตั้งแต่การผ่านร่างกฎหมายหมายเลข 40 นอกจากนี้สื่อที่ถูกระงับในช่วงระเบียบใหม่ก็ได้รับการอนุญาตให้กลับมาดำเนินการอย่างเป็นอิสระอีกครั้ง หนึ่งในตัวอย่างสำคัญก็คือนิตยาสารเทมโป (Tempo) ซึ่งถูกระงับถึง 2 ครั้งในปี 1982 และ 1994 เนื่องจากผู้มีอำนาจมองว่ามีการเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ภายหลังจากการระงับนิตยสาร Tempo และนิตยสารอีกสองฉบับกล่าวคือ นิตยสารอีดิตเตอร์ (Editor) และนิตยสารดีทิก (Detik) กลุ่มผู้สื่อข่าวจำนวนหนึ่งจึงตัดสินใจที่จะก่อตั้ง Aliansi Jurnalis Independen (Alliance of Independent Journalists) หรือ AJI ขึ้น โกเอนาวาน โมฮัมหมัด (Goenawan Mohamed) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและบรรณาธิการของนิตยาสาร Tempo คือหนึ่งในผู้ก่อตั้งของ AJI ซึ่งเป็นองค์กรที่ได้เข้ามาสนับสนุนเสรีภาพสื่อภายในอินโดนีเซีย (Johansson, 2016, p. 16)

นอกจากนี้การขยายตัวอย่างรวดเร็วของจำนวนสื่อภายในประเทศ ทำให้เกิดการควบรวมกันเองของกลุ่มสื่อเก่าต่าง ๆ ที่ก่อตั้งขึ้นในช่วงระเบียบใหม่ กลุ่มบริษัท Kompass-Gramedia Group คือหนึ่งในตัวอย่างของกลุ่มบริษัทสื่อใหม่ที่จัดตั้งขึ้น โดยที่มีหนังสือพิมพ์ Kompass เป็นหัวหอก และได้มีการขยายตัวของแผนกหนังสือพิมพ์อย่างรวดเร็วในเวลาต่อมาภายใต้บริษัทลูก Pres Daerah (Local Press) ซึ่งได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น Tribun Group ในเวลาต่อมา อีกตัวอย่างหนึ่งเป็นของ Grafiti Pers Group บริษัทผู้ถือหุ้นใหญ่ของ Jaw Pos กลุ่มบริษัทดังกล่าวได้มีการขยายแผนกหนังสือพิมพ์ผ่านบริษัทลูก Radar Group โดย Nugroho และคณะ ชี้ให้เห็นว่าการควบรวมกันในอุตสาหกรรมสื่อของอินโดนีเซียนั้นไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่ตั้งแต่การก่อตั้งกลุ่ม Reformasi แต่มันได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ในช่วงที่สมาชิกภายในครอบครัวของประธานาธิบดีซูฮาร์โตเริ่มที่จะเข้ามามีบทบาทในภาคอุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ รวมถึงอุตสาหกรรมสื่อ อาทิเช่น ในกรณีของลูกชายคนที่สาม Bambang Trihatmodjo ลูกสาว Siti Hardiyati และลูกพี่ลูกน้อง Henri Pribadi และ Sudwikatmono ของซูฮาร์โต นั้นได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในวงการการกระจายเสียงและแพร่ภาพออกอากาศ (Broadcast Industry) ตั้งแต่ช่วงปลายปี 1980 กิจกรรมดังกล่าวทำให้ภาพรวมของวงการกระจายเสียงและแพร่ภาพออกอากาศมีกลุ่มบริษัทที่เป็นผู้เล่นเพียงไม่กี่รายและถูกครอบงำโดยคนใกล้ชิดของซูฮาร์โตเกือบทั้งหมด ในทำนองเดียวกันการควบรวมกันในวงการสื่อมวลชนก็เริ่มต้นขึ้นในช่วงต้นปี 1990 และแน่นอนว่าตัวอย่างของกลุ่มบริษัทที่ได้มีการขยายกลุ่มทรัพย์สินในการลงทุนของตน ในช่วงเวลานี้ก็คือ Kompass-Gramdedia Group และ Grafiti Pers ทั้งนี้ Nugorho et al. (2012 as cited in Johansson, 2016, p. 17) ก็ชี้ให้เห็นว่ากลยุทธ์ในการกระจายการลงทุนนั้นก็เพื่อการอยู่รอด มันเป็นเรื่องที่เห็นได้ทั่วไปที่สื่อจะมีการปิดตัวลงและหากเกิดเหตุการณ์รูปแบบนั้นขึ้น กลุ่มบริษัทที่มีบริษัทย่อยเท่านั้นถึงจะมีความสามารถที่จะจ้างงานพนักงานจากบริษัทที่มีการปิดตัวลงต่อได้ผ่านบริษัทอื่นภายใต้กลุ่มบริษัทเดียวกัน (Johansson, 2016, p. 17)

หลังจากปี 1998 การควบรวมกันของบริษัทก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ด้วยเหตุผลอื่น ๆ หนึ่งในนั้นก็คือเป้าหมายในการทำให้ภาพรวมของธุรกิจมีความเข้มแข็งขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในอุตสาหกรรมสื่อโดยทั่วไปรวมถึงการพัฒนาของดิจิทัลเทคโนโลยี คือเหตุผลหลักของการวิวัฒนาการนี้ การควบรวมกันของสื่อและการกระจุกตัวของอำนาจภายในอินโดนีเซียนั้นไม่ใช่เรื่องใหม่ ในความเป็นจริงแล้วกลุ่มธุรกิจสื่อเอง ก็มีความเป็นโลกาภิวัตน์โดยธรรมชาติอยู่แล้วและส่งผลให้เกิดกลุ่มผู้ขายจำนวนน้อยลง (Global Oligopolists) McChesney (2015) ผู้สังเกตุการณ์บางรายได้โต้แย้งว่านี่เป็นกระบวนการตามธรรมชาติและเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดความเสี่ยงที่มี

โอกาสเกิดจากอำนาจผูกขาดลง และการลดขนาดทางเศรษฐกิจลง (Economies of scale) นั้นเป็นสิ่งสำคัญในการแข่งขันในตลาดระดับมหภาค Chan-Olmsted, & Chang (2003) ในขณะที่อีกฝั่งโต้แย้งว่าการควบรวมกันภายในอุตสาหกรรมสื่อนั้นส่งผลให้เกิดการหลอมรวมกันของสื่อต่าง ๆ ซึ่งในระยะยาวแล้วอาจเป็นภัยต่อระบอบประชาธิปไตยได้ ยกตัวอย่างเช่น Wellstone (2000; McChesney, 2015) การศึกษาจำนวนมากได้ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงระหว่างสื่อและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตัวอย่างเช่น Della Vigna, & Kaplan (2007; Enikolopov et al., 2011; Gentzkow et al., 2011; Piolatto, & Scheutt, 2015) อย่างเช่นที่ Chan, & Suen พบว่าการแข่งขันจะส่งผลให้นโยบายที่แบ่งพรรคแบ่งพวกมีจำนวนลดลงและจะทำให้มีสวัสดิภาพทางสังคมที่ดีขึ้น เช่นสื่อสารมวลชนนั้นมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลทางการเมือง ดังตัวอย่างเช่น Snyder, & Strömberg (2010) และมีบทบาทสำคัญในกระบวนการประชาธิปไตย ดังนั้นมันจึงไม่ใช่เรื่องที่เกินกว่าจะคาดเดาได้ว่าการควบรวมกันของกิจการภายในอุตสาหกรรมสื่อนั้นอาจส่งผลให้เกิดการควบคุมจากคนเพียงบางกลุ่มภายในสังคม (Johansson, 2016, p. 18)

แม้ว่าการควบรวมของสื่อนั้นจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก แต่ผลลัพธ์ที่มีต่อระบบการเมืองนั้นก็แตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ เพื่อความเรียบง่ายเราจึงจะจำกัดการศึกษาไว้เพียงแค่ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยเพียงเท่านั้น ปัญหาซึ่งมักจะพบเห็นได้ทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย เช่นการทุจริต (Corruption) ธนกิจการเมือง (Money Politics) หรือการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมือง (Rent-seeking) นั้นมีความเสี่ยงสูงขึ้นหากว่ามีกระจุกตัวของอุตสาหกรรมสื่อ ในสภาพแวดล้อมรูปแบบนั้น สื่อได้กลายเป็นช่องทางสำคัญที่จะถูกครอบงำได้ด้วยเงินและอำนาจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการประชาธิปไตยสืบต่อไป Corneo (2006) ได้ชี้ให้เห็นว่าสื่อมีโอกาสสมรู้ร่วมคิดกับกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มด้วยเป้าหมายในการโน้มน้าวความคิดเห็นสาธารณชนได้ และการกระจุกตัวของอำนาจสื่อนั้นส่งผลให้เกิดความเอนเอียงของสื่อ (Media Bias) ในกรณีสุดโต่งบุคคลหรือครอบครัวที่มีอำนาจอาจใช้สื่อเพื่อโฆษณาตัวเองในช่วงการรณรงค์หาเสียงได้ Winters (2014) เองก็ชี้ให้เห็นว่านี่คือสิ่งที่เกิดขึ้นในอินโดนีเซีย ภายหลังจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมสื่อไม่นานในช่วงยุคแรกเริ่มของกลุ่ม Reformasi ผู้มีอำนาจได้กระทำการรวบและแบ่งผู้เล่นภายในอุตสาหกรรมสื่อให้เหลือเพียงแค่ 12 กลุ่มเท่านั้น ในภาพ 7 ตารางการครอบครองสื่อในปี 2011 ภายในประเทศอินโดนีเซีย เผยให้เห็นภาพรวมของกลุ่มเหล่านี้ อ้างอิงจากงานตีพิมพ์ของ Nugroho et al. (2012) ผู้ที่เป็นเจ้าของกลุ่มเหล่านี้โดยส่วนใหญ่คือกลุ่มคณาธิปไตยตั้งแต่ยุคระเบียบใหม่ บุคคลผู้ทรงอำนาจเหล่านี้รู้ว่าสื่อนั้นมีบทบาทสำคัญต่อการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองเพียงใด มากกว่าร้อยละ 97 ของจำนวนช่องโทรทัศน์แห่งชาติทั้งหมด

ภายในประเทศนั้น ถูกครอบครองโดยบริษัทเพียง 5 บริษัท ซึ่งช่องโทรทัศน์แห่งชาติเหล่านี้ก็มีผู้ชมกว่าร้อยละ 90 ของจำนวนชั่วโมงในการรับชมทั้งหมดภายในอินโดนีเซีย Winters (2014) ซึ่งภาพเดียวกันนี้ก็สามารถพบเห็นได้ในภาคสื่อมวลชนและสื่อออนไลน์เช่นเดียวกัน (Johansson, 2016, p. 19)

No	Group	TV	Radio	Print Media	Online Media	Other Businesses	Owner
1	Global Mediacomm (MNC)	20	22	7	1	Content production, Content distribution, Talent management	Hary Tanoesoedibjo
2	Jawa Pos Group	20	n/a	171	1	Paper mills, Printing plants, Power plant	Dahlan Iskan, Azrul Ananda
3	Kelompok Kompas Gramedia	10	12	88	2	Property, Bookstore chain, Manufacturing, Event organizer, University	Jacob Oetama
4	Mahaka Media Group	2	19	5	n/a	Event organizer, PR Consultant	Abdul Gani, Erick Thohir
5	Elang Mahkota Group	3	n/a	n/a	1	Telecommunication and IT solutions	Soriatmaadja Family
6	CT Corp	2	n/a	n/a	1	Lifestyle and entertainment, Natural resources, Property	Chairul Tanjung
7	Visi Media Asia	2	n/a	n/a	1	Natural resources, Network provider, Property	Bakrie & Brothers
8	Media Group	1	n/a	3	n/a	Property (Hotel)	Surya Paloh
9	MRA Media	n/a	11	16	n/a	& Beverage, Automotive	Adiguna Soetowo & Soetikno Soedarjo
10	Femina Group	n/a	2	14	n/a	Publishing	Pia Alisjahbana
11	Tempo Inti Media	1	n/a	3	1	Documentary making services, Cable TV, Internet service provider, University	Yayasan Tempo
12	Beritasatu Media Holding	2	n/a	10	1		Lippo Group

ภาพ 7 ตารางการครอบครองสื่อในปี 2011 ในประเทศอินโดนีเซีย

หมายเหตุ: ธุรกิจอื่น ๆ หมายถึง ธุรกิจที่มีการบริหารงานจากเจ้าของหรือกลุ่มเจ้าของเดียวกัน

ที่มา: Nugroho et al., 2012, p. 39 as cited in Johansson, 2016, p. 20

ดังนั้นข้อถกเถียงจากนักวิชาการจำนวนหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น Ida (2011, p. 14; Winters, 2014, p. 25) จึงสรุปว่าการเป็นเจ้าของสื่อในตอนนั้นถูกจำกัดอยู่ภายใต้ครอบครัวและบุคคลผู้ใกล้ชิดซูฮาร์โตเพียงเท่านั้น และผลลัพธ์ก็คือชาวอินโดนีเซียซึ่งอาศัยอยู่ในเมืองจึงได้รับข่าวสารอย่างจำกัดจากกลุ่มสื่อจำนวนหนึ่งนี้เท่านั้น Sen (2011, p. 8) ทั้งนี้ Ida (2011, p. 15) ก็ได้โต้แย้งว่าการควบคุมสื่อจากบุคคลหรือครอบครัวที่มีอำนาจนั้นมีความคล้ายคลึงกันกับการควบคุม

ที่สามารถพบเห็นได้ในอุตสาหกรรมหลักอื่น ๆ ในช่วงระเบียบใหม่ เช่น การที่กลุ่มนายทุนอินโดเชื้อสายจีน (Sino-Indonesian Capitalists) ซึ่งประกอบไปด้วยนาย Hary Tanoe นาย Fofo Sariaatmadja และนาย Sudono Salim ได้ทุ่มเงินทุนจำนวนมหาศาลลงในอุตสาหกรรมสื่อผ่านผู้อุปถัมภ์ pribumi (ท้องถิ่น) ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญในระบบปกครองอมาตยาธิปไตย (Bureaucracy) (Johansson, 2016, p. 19)

มุมมองนี้คือมุมมองเดียวกันกับที่พบเห็นในบทวิเคราะห์ต่าง ๆ ของ Robison (1986) ต่อการดำเนินการของภาคธุรกิจอินโดนีเซียในช่วงระเบียบใหม่ แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าครอบครัวและบุคคลผู้ทรงอำนาจในภาคธุรกิจของสื่อนั้นจะเป็นชาวอินโดเชื้อสายจีนทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น กรณีของ Anindya Bakrie บุตรชายของ Aburizal Bakrie (ผู้ดำรงตำแหน่งผู้นำของพรรคกลการ์ Golkar มาอย่างช้านาน) ได้ก่อสร้างสิ่งที่เรียกว่า "Media Powerhouse" ขึ้น อาณาจักรสื่อของเขานั้นเป็นเจ้าของช่องทีวีเอกชนแห่งชาติหลายช่อง ซึ่งรวมไปถึงช่อง ANTV และ TV One ด้วย Shmavonian (2012) อีกทั้งยังควบคุมสื่อช่องทางอื่น ๆ อีกจำนวนมาก เช่น เว็บไซต์ข่าว Vivanews เป็นต้น อีกหนึ่งตัวอย่างของ pribumi ที่มีความเคลื่อนไหวทางการเมืองและมีการถือหุ้นในในภาคธุรกิจสื่อจำนวนมากก็คือ กรณีของ Dahlan Iskan นักการเมืองฝีปากกล้าและอดีตรัฐมนตรีของรัฐวิสาหกิจภายใต้รัฐบาลของประธานาธิบดีซูซีโล บัมบัง ยูโดโย Iskan มีอำนาจเหนือกลุ่มธุรกิจ Jawa Post Group ที่มีสำนักงานอยู่ทางตะวันออกของเกาะชวา (East Java) และ Ida (2011, p. 19) ก็ขอโต้แย้งว่า Iskan นั้นได้รับการสนับสนุนทางการเมืองจากการที่มีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับภาครัฐของเกาะชวาตะวันออก ซึ่งต้องการที่จะเห็นธุรกิจของกลุ่ม *pribumi* ประสบความสำเร็จในท้องถิ่น (Johansson, 2016, pp. 20-21)

การที่บุคคลและครอบครัวผู้ทรงอำนาจมีส่วนสำคัญในการควบคุมสื่อนั้นสร้างความท้าทายในการประกอบการของสำนักพิมพ์อิสระเป็นอย่างมาก ผลพวงจากการเปิดเสรีของอุตสาหกรรมสื่อหลังจากปี 1998 ทำให้อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด (Barriers to entry) นั้นมีอยู่เพียงน้อยนิด แต่การที่จะดำรงอยู่ได้นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง Nugroho et al. (2012) กล่าวถึงประเด็นที่สื่อได้กลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการรณรงค์หาเสียง ทำให้เป็นเรื่องยากสำหรับธุรกิจสื่อที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดจะสามารถดำรงอยู่ได้ ส่วน Winters (2014) ได้มีเชื่อมโยงการควบคุมสื่อของเหล่าคณาธิปไตยเข้าไว้กับการเมือง โดยเผยให้เห็นว่านักการเมืองจำนวนหนึ่งที่มีอิทธิพลเป็นอันดับต้น ๆ ในอินโดนีเซียมีความเกี่ยวโยงโดยตรงกับสื่อ ในภาพ 8 คือตารางที่ได้สรุปความเชื่อมโยงระหว่างนักการเมืองเหล่าคณาธิปไตยผู้ให้การสนับสนุน และสื่อมวลชนสำหรับบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีความโดดเด่นมากที่สุดในวงการการเมืองในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แต่ก็อยากให้พึงระลึกไว้เสมอว่าการเชื่อมโยงนี้

ไม่ตายตัว ซึ่งเมื่ออ้างอิงจาก Tapsell (2015) สิ่งที่พบเห็นในตารางนี้นั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในช่วงการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี 2014 เช่น Dahlan Ikan ได้เปลี่ยนจากการให้การสนับสนุนแก่ Bakrie มาให้การสนับสนุนแก่ "โจโควี" โจโค วิโดโด (Joko Widodo) แทน และ Bakrie เองก็ไม่ได้ ลงสมัครแต่หันมาให้การสนับสนุนแก่ปราโบโว (Prabowo) แทน ซึ่งสุดท้ายแล้วก็ไม่ได้ลงทุนในช่องทีวีแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ไม่ได้หักล้างวิทยานิพนธ์ที่ว่าด้วยเรื่องของคณาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยซึ่งถูกจัดทำโดย Robinson, & Hadiz (2004, p. 233) และ Winters (2011, pp. 179-193) ซึ่งเป็นเหล่าผู้ให้การสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวอย่างน้อย ๆ เมื่อกล่าวถึงภาคธุรกิจสื่อ ผู้สังเกตการณ์โดยส่วนใหญ่นั้น จะเห็นด้วยในข้อโต้แย้งที่ว่าสื่อของประเทศนั้นถูกควบคุมโดยบุคคลและครอบครัวที่ทรงอำนาจเพียงจำนวนหนึ่ง และโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นสมาชิกของคณะคณาธิปไตยในสมัยของประธานาธิบดีซูฮาร์โต (Johansson, 2016, pp. 21-22)

Politician	Oligarch	Oligarch Backers	Media	Owns/Bought Party
Aburizal Bakrie (11% of TV)	Yes	Self (also SBY links)	TVOne, ANTV, Visi Media Asia, Vivanews.com (Anindya) Dahlan Iksan Jawa Pos Group (Radar, TV network)	Yes (Golkar)
Susilo Bambang Yudhoyono (27% of TV)	Hidden (Yes)	Budi Sampoerna, Sunaryo Sampoerna, Ramadhan Pohan Chairul Tanjung James Riady (Peter Gontha) [2004 Aburizal Bakrie, Jusuf Kalla] Squeezed Chinese	Media Nusa Pradana (Jurnal Nasional) Trans Corp (TransTV, Trans 7), Detik.com Lippo Media, Berita Satu Media Holdings (Suara Pembaruan, Jakarta Globe, Investor Dailu, BeritaSatu.com)	Yes (Democrat Party)
Surya Paloh (36% of TV)	Yes	Self	MetroTV, Media Indonesia	Yes (NasDem)
Prabowo	Yes	Self Hashim (brother)	Trying to buy TV stations	Yes (Gerindra)
Wiranto	Yes	Self (Cendana?) Hary Tanoesoedibjo (had SBY links, then Surya Paloh links)	- MNC Group, RCTI, Global TV, MNC TV, Sindo Radio, Seputar Indonesia, Okezone.com	Yes (Hanura)
Megawati	Hidden	Taufik Kiemas Arifin Panigoro	-	Genetic (PDIP)
Jusuf Kalla	Yes	Self	-	Yes (Golkar)

ภาพ 8 ตารางคณาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตย

หมายเหตุ: SBY หมายถึง พลเอก ซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน (Susilo Bambang Yodhoyono)

ที่มา: Winters, 2014, p. 28 as cited in Johansson, 2016, p. 23

กล่าวโดยสรุปก็คือการศึกษาวิจัยเผยให้เห็นว่าสื่อโดยส่วนใหญ่ในประเทศอินโดนีเซียนั้นถูกควบคุมโดยกลุ่มบริษัทเพียงจำนวนหนึ่ง และกลุ่มบริษัทเหล่านั้นก็ถูกควบคุมโดยหรือให้การสนับสนุนผู้เล่นหลักทางการเมือง หนึ่งในผลพวงของเหตุการณ์ดังกล่าวก็คือ แนวโน้มในการเสนอ

ข่าวเพียงด้านเดียว วารสาร Economist (2014) กล่าวว่า การที่สื่อถูกครอบครองโดยกลุ่มอำนาจเหล่านี้ เผยให้เห็นถึงความอ่อนแอของกระบวนการประชาธิปไตย แม้ว่าจะมีการออกกฎหมายใหม่เพื่อกำกับดูแลอุตสาหกรรมสื่อ แต่ภาครัฐและสำนักงาน กสทช. แห่งอินโดนีเซีย (Indonesian Broadcasting Commission – KPI) ก็มีการบังคับใช้ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ดังกล่าวอย่างหละหลวม Ida (2011, p. 16) ระดับของการที่สื่อในอินโดนีเซียนั้นถูกควบคุมได้เผยให้เห็นถึงข้อจำกัดของสื่อรูปแบบดั้งเดิมในกระบวนการทางการเมือง อีกทั้งยังเผยให้เห็นถึงปัญหาของความเอนเอียงในสื่อซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นภายใต้อิทธิพลจากบุคคลหรือครอบครัวผู้มีอำนาจเพียงจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นรูปแบบโครงสร้างอำนาจเดียวกันกับที่มีในระบอบเผด็จการเมื่อครั้งอดีต (Johansson, 2016, p. 22)

Mark Thompson (2013) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และผู้อำนวยการศูนย์วิจัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEARC) แห่งมหาวิทยาลัยซิตี้ยูนิเวอร์ซิตี้ออฟฮ่องกง ซึ่งศึกษาวิจัยบทบาทของสื่อกับการเปลี่ยนแปลงสู่ระบอบประชาธิปไตย ได้วิพากษ์วิจารณ์สื่อในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่ามีความเชื่อในบทบาทต่อต้านคอร์รัปชั่นและสังคมธรรมาภิบาลมากจนเกินไป ทำให้กระบวนการเปลี่ยนผ่านเป็นประชาธิปไตยเกิดการถดถอย Thompson ชี้ว่าในหลายกรณีสื่อมีส่วนผลักดันให้เกิดการถอดถอน หรือการชุมนุมขับไล่ผู้นำที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น กรณีของอินโดนีเซียที่มีการถอดถอนประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด ในปี 2001 Thompson ตั้งคำถามกับบทบาทของสื่อมวลชนในสังคมที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยว่า สื่อที่เคยเป็นสื่อเสรี (Liberal) ต่อสู้กับระบอบอำนาจนิยม ต่อต้านคอร์รัปชั่น และความไม่ชอบธรรมของผู้นำทหาร จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านเป็นประชาธิปไตย (Democratic Transition) เหตุใดจึงได้มีเป้าหมายในการส่งเสริมการสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) จนกลายเป็นการต่อต้านระบอบประชาธิปไตยจากการเลือกตั้ง (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

ในบทความเรื่อง "Does the watchdog need watching?" ของ Thompson (2013) เขาตั้งข้อสงสัยว่าสื่อที่มีทีท่าไม่เป็นประชาธิปไตยสมควรต้องได้รับการตรวจสอบด้วยหรือไม่ เนื่องจากเขามองว่าสื่อกระแสหลักส่วนใหญ่มักวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งแบบเหมารวมว่าซื้อเสียงและคอร์รัปชั่น ส่งผลให้รัฐบาลในระยะเปลี่ยนผ่านเป็นประชาธิปไตยขาดความชอบธรรมทางการเมือง สื่อที่วิจารณ์รัฐบาลอย่างรุนแรง (hard-hitting) มักไม่สนใจเรื่องความสมดุลหรือความเป็นธรรมของทัศนวิจารณ์ที่เสนอออกไป (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

ในอินโดนีเซีย สื่อแสดงบทบาทในการขับไล่ผู้นำที่มาจากการเลือกตั้ง Thompson วิเคราะห์ว่าในปี 2001 สมัยประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด (ประธานาธิบดีคนที่ 2 ในช่วง

เปลี่ยนผ่านหลังยุคซูฮาร์โต) ถูกกล่าวหาว่ามีการคอร์รัปชั่น 2 กรณีใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่สื่อนั้นนำมาโจมตีอย่างหนัก และทำให้สภาตรวจสอบที่มาที่ไปของข้อกล่าวหาว่าประธานาธิบดีมีส่วนเกี่ยวข้องกับ KKN (korupsi, kolusi, nepotisme การคอร์รัปชั่น การฉ้อฉล และการอุปถัมภ์เครือญาติ) ซึ่งเท่ากับเป็นการละเมิดคำปฏิญาณตนในการรับตำแหน่งประธานาธิบดี เพื่อเลี่ยงการลงมติถอดถอนของสภาประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด ใช้อำนาจผู้นำฝ่ายบริหารร้องขอให้รัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง ซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน ประกาศภาวะฉุกเฉินเพื่อนำไปสู่การยุบสภา แต่ซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน ปฏิเสธคำขอของประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด ทำให้สภาเสนอญัตติถอดถอน (Impeachment) กดดันให้ประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด ต้องประกาศลาออกจากตำแหน่งกลางสภา หลังจากดำรงตำแหน่งได้ประมาณ 2 ปี (จากวาระ 5 ปี) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

หลังจากวิกฤติเรื่องการถอดถอนประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด สื่อได้กลับไปแสดงบทบาทในฐานะเป็นสุนัขเฝ้าบ้าน ให้สภาทำหน้าที่เดินหน้าปฏิรูปการเมือง ขณะที่ประธานาธิบดีเมกาวาตี ซูการ์โนปุตรี ที่ได้รับเลือกจากสภาแทนประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด ก็สามารถปฏิบัติหน้าที่จนครบวาระในปี 2004 ระบอบการเมืองของอินโดนีเซียจึงเริ่มที่จะมีเสถียรภาพมากขึ้น Thompson (2013) หลังจากนั้น มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยตรงทุก ๆ 5 ปี ในเดือนกรกฎาคม เริ่มตั้งแต่ปี 2004, 2009, 2014 จนถึงการเลือกตั้งครั้งล่าสุดในปี 2019 (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

กรณีของอินโดนีเซียนั้น ข้อกล่าวหาเรื่องคอร์รัปชั่นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการต่อสู้ทางการเมือง ระหว่างสถาบันอำนาจเก่ากับอำนาจใหม่ในช่วงการปฏิรูปเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบประชาธิปไตย สาเหตุที่แท้จริงคือความไม่พอใจของกองทัพที่กำลังจะถูกรัฐบาลปฏิรูป กล่าวคือประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิดได้ถูกกล่าวหาว่าหมอนวดของเขากู้เงินจากองค์กรบูล็อก (Bulog) ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านโลจิสติกส์เกี่ยวกับการรักษาระดับราคาอาหารของรัฐ จำนวน 35 ล้านรูเปียห์ (3.5 ล้านเหรียญสหรัฐ) และอีกเรื่องคือการรับเงินบริจาคจำนวน 2 ล้านเหรียญสหรัฐจากสุลต่านแห่งบรูไน และนำเงินไปเก็บไว้ในกองทุนส่วนตัว แต่เบื้องหลังทางการเมืองคือประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด ได้เสนอความคิดที่เสรีนิยมเกินกว่าหลายฝ่ายจะยอมรับได้ เช่น เรื่องการเสนอให้สิทธิการปกครองตนเองแก่อาเจะห์ การให้สถาบันอุดมศึกษาสอนลัทธิมาร์กซ์ได้หลังจากถูกห้ามมาตลอดสมัยซูฮาร์โต รวมทั้งการปลดนายพลวิรันโตออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง เมื่อมีรายงานว่านายพลวิรันโตเป็นผู้รับผิดชอบการใช้ทหารปราบปรามเข่นฆ่าประชาชนชาวติมอร์ตะวันออก ก่อนที่จะมีการลงประชามติแยกตัวเป็นอิสระจากอินโดนีเซีย McDonald (2015 อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

ในระหว่างการประชุมสภาเพื่อพิจารณาญัตติถอดถอนประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด กองทัพมีคำสั่งให้ทหารกว่า 40,000 คน เตรียมพร้อมในที่ตั้ง เพื่อกดดันให้ประธานาธิบดียินยอมลาออก เมื่อถอดถอนประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด แล้ว สภาที่ปรึกษาภาคประชาชนได้เลือกเมกาวาตี ซูการ์โนปุตรี เป็นประธานาธิบดีแทนประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มัน วาหิด เพราะรู้ว่าเธอเชื่อในการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมและจะประสานประโยชน์กับทหารได้ (แม้พรรคเดโมแครตอินโดนีเซียเพื่อการต่อสู้ (PDI-P) ของเธอจะถูกทหารเล่นงานหลายครั้งในอดีตก็ตาม) แต่กระบวนการปฏิรูปที่ริเริ่มโดยสภาตั้งแต่ปี 1999 ก็เดินหน้าต่อไปได้ ตลอดวาระของประธานาธิบดีเมกาวาตี ซูการ์โนปุตรี (2001-2004) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าสื่อที่แสดงบทบาททางการเมืองอย่างสุดโต่ง ทำตัวเป็นเอเย่นต์ทางการเมืองเสียเอง สามารถเปลี่ยนแปลงรัฐบาล/ผู้นำได้อย่างฉับพลันทันที วาทกรรมที่สื่อใช้ว่ากระทำการไปเพื่อปกป้องและส่งเสริมประชาธิปไตย ด้านหนึ่งก็กลายเป็นการวางระเบิดทำให้ระบอบประชาธิปไตยอ่อนแอ อีกด้านหนึ่งก็เพิ่มอำนาจให้กับสื่อเป็นอย่างมาก แต่ในทางกลับกันอินโดนีเซียในช่วงการปฏิรูปการเมืองครั้งใหญ่ (1999-2002) สื่ออินโดนีเซียออกไปยืนแถวหน้าเมื่อสถานการณ์การเมืองอยู่ในสภาวะวิกฤติ สื่อแสดงบทบาทผู้กระทำทางการเมือง แต่เมื่อสถานการณ์คลี่คลาย สื่อก็ถอนตัวออกจากบทบาทผู้กระทำหันกลับไปสู่ความเป็นสื่อมืออาชีพปล่อยให้สถาบันการเมืองที่เป็นทางการ เช่น สภา พรรคการเมือง และฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่ปฏิรูปการเมืองร่วมกับพลังการเมืองอื่น ส่วนสื่อแสดงบทบาทเป็นสุนัขเฝ้าบ้านเพื่อตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง พรรคการเมือง และรัฐบาล มิได้วิพากษ์วิจารณ์ในแบบที่มีเจตนาโจมตีหรือขับไล่รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงสื่อสังคมออนไลน์ (2014-ปัจจุบัน)

จำนวนการใช้งานอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์บนมือถือโดยเฉพาะมีการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในอินโดนีเซียในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา We Are Social (2016) รายงานว่ากว่า 88.1 ล้านรายจากจำนวนประชากรทั้งหมด 259 ล้านราย เป็นผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเป็นประจำในช่วงต้นปี 2016 และจำนวนการเชื่อมต่อด้วยมือถือนั้นมีมากถึง 326.1 ล้านเครื่อง หรือคิดเป็นกว่าร้อยละ 126 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ตัวเลขนี้มีแนวโน้มว่าจะปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว การเจริญเติบโตของจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในอินโดนีเซียช่วงปี 2015 อยู่ที่ร้อยละ 15 และการเจริญเติบโตของจำนวนผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำในช่วงเวลาเดียวกันนั้นก็ปรับตัวเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 10 และการที่กว่าร้อยละ 85 ของประชากรผู้ใหญ่ครอบครองมือถือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทำให้มีการคาดการณ์ว่าการใช้มือถือและการแพร่หลายของสื่อสังคม

ออนไลน์นั้นจะไม่จำกัดอยู่เพียงแค่พื้นที่ภายในเมืองเท่านั้น ประชากรมากกว่า 79 ล้านรายในช่วงต้นปี 2016 นั้นเป็นผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 90 ของจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำภายในประเทศ นอกจากนี้เวลาเฉลี่ยที่ใช้บนสื่อสังคมออนไลน์ในแต่ละวันของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในปี 2015 อยู่ที่ 2.9 ชั่วโมง ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศไทย (ที่ 2.9 ชั่วโมง) และมาเลเซีย (ที่ 3.0 ชั่วโมง) แต่มากกว่าประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐฯ (ที่ 1.7 ชั่วโมง) สหราชอาณาจักร (ที่ 1.5 ชั่วโมง) สิงค์โปร์ (ที่ 1.6 ชั่วโมง) และฮ่องกงที่ (1.5 ชั่วโมง) (Johansson, 2016, p. 24)

ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์อินโดนีเซียใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ หลายแพลตฟอร์มในการสื่อสาร เรื่องที่น่าแปลกใจก็คือ แอปในการส่งข้อความ BBM ซึ่งมีการเข้าถึงผู้ใช้ที่ร้อยละ 19 เป็นแพลตฟอร์มที่มีการใช้งานอย่างกว้างขวางที่สุดในปี 2015 การใช้งาน BBM อย่างหนักหน่วงนั้นเกิดขึ้นจากการที่มือถือแบล็คเบอร์รี่นั้นได้รับความนิยมอย่างยาวนานในอินโดนีเซีย ร้อยละ 15 คือจำนวนผู้ใช้เฟซบุ๊ก ในขณะที่ผู้ที่ใช้งานแอปในการส่งข้อความอื่น ๆ เช่น วอตส์แอปป์และเฟซบุ๊กเมสเซ็นเจอร์อยู่ที่ร้อยละ 14 และร้อยละ 13 ตามลำดับ ส่วนแพลตฟอร์มโซเชียลที่เป็นที่นิยมอื่น ๆ ประกอบไปด้วย กูเกิลพลัส (ที่ร้อยละ 12) ไลน์ (ที่ร้อยละ 12) ทวิตเตอร์ (ที่ร้อยละ 11) และไอจี (ที่ร้อยละ 10) ในปี 2015 จำนวนผู้ใช้เฟซบุ๊กได้แตะเกือบ 68 ล้านราย และมีการคาดการณ์ว่าจะเพิ่มสูงขึ้นเป็น 105 ล้านราย ในปี 2019 eMarketer (2015) จำนวนผู้ใช้ทวิตเตอร์ในปี 2015 นั้นมีมากถึง 14 ล้านราย (และคาดการณ์ว่าจะมีมากถึง 23 ล้านรายในปี 2019) กรุงจาการ์ตานั้นถูกจัดอันดับว่าเป็นเมืองที่มีการโพสข้อความบนทวิตเตอร์มากที่สุดในโลกอยู่หลายครั้ง Grazella (2012) และเพื่อเป็นการตอบสนองต่อความสำคัญของตลาดอินโดนีเซีย ทวิตเตอร์จึงได้ตัดสินใจเปิดสำนักงานในกรุงจาการ์ตาในปี 2015 (Johansson, 2016, pp. 24-25)

ในแง่ของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมในการหารือหัวข้อทางการเมือง แพลตฟอร์มโซเชียลแบบเปิด เช่น เฟซบุ๊กและทวิตเตอร์นั้น ยังคงเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมสูงสุด ผู้ใช้เฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ในอินโดนีเซียมีการพูดถึงหัวข้อต่าง ๆ เช่น การอภิปรายนโยบายสาธารณะ ต้นเหตุของประเด็นสังคมต่าง ๆ รวมไปถึงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ Epley (2013) เมื่อผู้กระทำทางการเมือง (Political Actors) รับรู้ถึงความนิยมที่เพิ่มขึ้นของสื่อสังคมออนไลน์ พวกเขาจึงเริ่มที่สร้างตัวตนบนโลกออนไลน์อย่างเป็นประจำมากขึ้นและใช้แพลตฟอร์มโซเชียลเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการรณรงค์หาเสียงทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เมื่อมองภาพรวม การปรับตัวสูงขึ้นของต้นทุนในการหาเสียง การที่มีเงินทุนจำกัด ปัญหาในเรื่องของธนกิจการเมือง และข้อจำกัดของสื่อดั้งเดิมล้วนทำให้ผู้สมัครเริ่มมองหา

ช่องทางทางเลือกอื่น ๆ ในการที่จะสื่อสาร สื่อสังคมออนไลน์ช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้บางส่วนและได้สร้างการเปลี่ยนแปลงในวิธีการที่ผู้สมัครทำการตลาดให้กับตัวเอง Ahmad, & Popa (2014) ซึ่งเราจะมุ่งเน้นไปที่ประเด็นในการใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับการรณรงค์หาเสียงและอภิปรายทางการเมืองของผู้กระทำทางการเมือง (Johansson, 2016, p. 25)

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั่วโลกมีการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและได้ส่งผลกระทบต่อบทบาทของสื่อในกระบวนการทางการเมือง แม้ว่าจะมีการศึกษาต่าง ๆ ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญที่สื่อสังคมออนไลน์มีต่อการเมืองของอินโดนีเซียถูกตีพิมพ์ออกมาอย่างต่อเนื่อง แต่กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) และตามบริบทที่สามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้นยังไม่มี บทความนี้ของ Johansson (2016) จึงเข้ามาเติมเต็มช่องวางในงานตีพิมพ์โดยพูดถึงพัฒนาการนี้ด้วยการอธิบายผ่านกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่เน้นย้ำถึงบทบาทในอนาคตของสื่อสังคมออนไลน์ ในกระบวนการการเมืองและรวมกรอบแนวคิดเข้ากับการปรึกษาหารือถึงรูปแบบของบริบทในประเทศอินโดนีเซีย โดยมุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมสื่อดั้งเดิม (Johansson, 2016, p. 35)

ข้อโต้แย้งหลักในการศึกษาชิ้นนี้ของ Johansson (2016) คือการที่สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในกระบวนการการเมืองของอินโดนีเซีย อย่างน้อย ๆ ก็เป็นเพราะว่ามันได้เข้ามามีบทบาทเพื่อใช้ควบคู่กับหรือในบางครั้งอาจจะทดแทนสื่อดั้งเดิม ผลกระทบที่สื่อสังคมออนไลน์มีต่อการเมืองอินโดนีเซียนั้นยิ่งมีทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สาเหตุหลักก็เป็นเพราะว่าสื่อดั้งเดิมภายในประเทศนั้น ถูกขับเคลื่อนด้วยผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม และผลประโยชน์ดังกล่าวก็เกี่ยวพันโดยตรงกับผู้กระทำทางการเมือง เนื่องจากว่าส่วนหลักของสื่อดั้งเดิมนั้นถูกควบคุมและเป็นเจ้าของโดยผู้เล่นที่มีอำนาจในสังคมอินโดนีเซีย สื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นช่องทางทางเลือกสำหรับนักการเมืองในการมีบทสนทนาโดยตรงกับประชาชนของตน เหตุการณ์ทางการเมืองเมื่อไม่นานมานี้ได้เน้นย้ำว่าสื่อสังคมออนไลน์สามารถที่จะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนผู้ท้าชิงการเมืองที่เดิมถูกมองว่าเป็นคนนอก ให้กลายเป็นผู้แข่งขันที่สมน้ำสมเนื้อสำหรับตำแหน่งหลักในเกมส์การเมืองได้ ตัวอย่างที่เป็นเครื่องยืนยันได้ชัดเจนที่สุดเห็นจะเป็นกรณีของโจโค วิโดโด ที่พึ่งพิงสื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนช่วงการรณรงค์หาเสียงจวบจนไปถึงการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติในปี 2012 ในทำนองเดียวกันกับที่สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี 2014 ซึ่งโจโค วิโดโด ก็ได้คว้าชัยมาครองในที่สุด (Johansson, 2016, pp. 35-36) โดยแตกต่างจากสื่อมวลชนในการเลือกตั้งประธานาธิบดี ปี ค.ศ. 2014 สื่อมวลชนอินโดนีเซียมีการแบ่งขั้วอย่างชัดเจนระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง 2 คนที่ลงแข่งขันกัน สื่อส่วนหนึ่งได้ประกาศต่อสาธารณะว่าจะไม่เลือกข้างผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีแนวโน้มจะ

นำประเทศกลับไปสู่ระบอบอำนาจนิยมหรือการเมืองแนวอนุรักษนิยม แม้ว่าสิทธิเสรีภาพของสื่ออินโดนีเซียในปี 2013-2015 จะถูกจัดอยู่ในสถานะ "เสรีบางส่วน" (partly free) ก็ตาม สื่ออินโดนีเซียเลือกที่จะผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงสู่การเมืองระบอบประชาธิปไตยอย่างมีเสถียรภาพต่อไป (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

นัยสำคัญของการศึกษาเพื่อที่จะเข้าใจถึงผลกระทบที่สื่อสังคมออนไลน์มีต่อกระบวนการการเมืองในอินโดนีเซีย งานตีพิมพ์เกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์และการเมืองประชาธิปไตยทั่วโลกนั้นสามารถพบเห็นได้ทั่วไป ถึงอย่างไรก็ตามจวบจนวันนี้ งานตีพิมพ์ส่วนใหญ่นั้นมองข้ามบริบทของระบอบประชาธิปไตยอายุน้อยในประเทศที่กำลังพัฒนา ในบริบทลักษณะนี้ผลกระทบจากสื่อสังคมออนไลน์นั้นมีความแตกต่างและมีแรงกระตุ้นให้ผู้กระทำทางการเมือง และพลเมืองทั่วไปหันมาใช้สื่อสังคมออนไลน์ในกระบวนการการเมืองที่สูงกว่ามาก นอกจากนี้การศึกษานี้ Johansson (2016) ก็ได้กล่าวถึงแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทวิตเตอร์และเฟซบุ๊ก ซึ่งได้เข้ามามีบนบาทในกระบวนการการเมืองเมื่อไม่นานมานี้ แต่ก็ต้องพบกับความท้าทายอื่น ๆ ในการจะทำความเข้าใจถึงผลกระทบที่สื่อใหม่นี้ และการเมืองในอินโดนีเซียนั้นมีซึ่งกันและกัน อย่างแรกเลยก็คือมีการศึกษาเพียงจำนวนหยิบมือที่ได้มีการวัดการใช้งานและผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ต่อกระบวนการการเมืองในประเทศอินโดนีเซียอย่างเป็นรูปธรรม หนึ่งในข้อยกเว้นคือกรณีของ Johansson (2016) ผู้ซึ่งรวบรวมและวิเคราะห์บัญชีผู้ใช้ทวิตเตอร์ และทวิตจากผู้ชนะการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติเมื่อปี 2014 และได้ใช้ข้อมูลนั้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์นั้นมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการประชาธิปไตยในอินโดนีเซียอย่างไร ในแง่ของความสำคัญนักวิจารณ์ได้โต้แย้งว่ามีการแบ่งเป็นฝั่งเป็นฝ่ายในสื่อสังคมออนไลน์มากอยู่แล้วเกินกว่าที่มันจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ลงคะแนนเสียง ดังตัวอย่างงาน Haryanto (2014) จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะมีการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อที่จะทำความเข้าใจว่ามีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และผลกระทบของการใช้งานนั้นส่งผลต่อกระบวนการทางการเมืองอย่างไรบ้าง อย่างที่สองคือ เมื่อปรากฏการณ์สื่อสังคมออนไลน์มีพัฒนาการ ความซับซ้อนของผู้ใช้งานก็มีการเติบโตควบคู่ไปด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณากับการใช้งานในอดีตจวบจนถึงปัจจุบัน ความซับซ้อนที่เพิ่มสูงขึ้นของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ก็อาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย ยกตัวอย่างเช่นการที่ผู้กระทำการเมืองใช้สื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบที่ดูเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจทำให้พลเมืองนั้นมีความยากลำบากในการแยกแยะระหว่างข่าวสาร โฆษณาชวนเชื่อและความคิดเห็นได้ นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องที่เห็นได้ทั่วไปว่าตัวผู้ใช้เองจะเปรียบเทียบการใช้งานของแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งสุดท้ายจะส่งผลต่อการเลือกใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ รวมถึงเหตุผลที่เขาเลือกใช้อีกด้วย (Johansson, 2016, pp. 36-37)

ประเด็นที่สามคือการถกเถียงที่มีมาอย่างต่อเนื่องในอินโดนีเซียในเรื่องเสรีภาพในการพูดและแสดงออก (Freedom of speech) และสื่อสังคมออนไลน์รวมไปถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วไปจวบจนถึงทุกวันนี้ ความพยายามในการจำกัดการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์หรือการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปเพื่อแสดงออกทางความคิดก็ยังสามารถพบได้ทั่วไป แต่เมื่อประสบกับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก การระงับชั่วคราวนั้นก็ถูกเพิกถอนออกไป ถึงอย่างไรก็ตามสิ่งนี้ก็อาจจะไม่ใช่กรณีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอีกก็เป็นได้ การปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมั่นคงของการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และบทบาทของมันในชีวิตประจำวันของชาวอินโดนีเซียประกอบกับข้อจำกัดของสื่อดั้งเดิมต่าง ๆ ที่มีการกล่าวถึงไปในการศึกษานี้ เราจึงคาดการณ์ว่าสื่อสังคมออนไลน์จะยังคงมีบทบาทสำคัญและไม่จำกัดอยู่เพียงแค่ในแวดวงการเมืองเท่านั้น แต่ถึงอย่างไรก็ตาม แพลตฟอร์มใดจะเป็นที่นิยมมากที่สุดหรือจะเกิดบทสนทนาทางการเมืองรูปแบบใดบ้างนั้น เป็นเรื่องที่ไม่สามารถที่จะคาดเดาได้ แม้ว่าทวิตเตอร์จะเป็นช่องทางสำคัญในการอภิปรายทางการเมือง แต่แพลตฟอร์มโซเชียลนี้ก็ได้นำมาซึ่งความท้าทายบางอย่างให้กับผู้ใช้ มีรายงานว่าทวิตเตอร์นั้นเป็นพื้นที่ที่ไม่เอื้อต่อการแสดงออกถึงจุดยืนของตัวเอง เพราะว่าในบางครั้งแพลตฟอร์มนี้มักจะถูกแวดล้อมไปด้วยกลุ่มคนจำนวนมากที่มีเป้าหมายเดียวกัน Wagstaff (2016) ฉะนั้นผู้ใช้บางรายจึงหันไปใช้แพลตฟอร์มในการส่งข้อความส่วนตัว เช่น วอตส์ซ์แอปป์ เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ ไลน์ หรือบีบีเอ็มในการพูดคุยแทน เราจึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงวิวัฒนาการที่มีมาอย่างต่อเนื่องของสื่อสังคมออนไลน์เพื่อวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่สื่อสังคมออนไลน์และการเมืองนั้นจะมีซึ่งกันและกันในอนาคต (Johansson, 2016, pp. 37-38)

ในส่วนของบทบาทสื่อมวลชนทางการเมืองในยุคของสื่อสังคมออนไลน์นั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างในกรณีของการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในปี 2014 โดยมีสื่อ 3 กลุ่มตัวอย่างด้วยกันคือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์

Media Type	Brand	Corporation	Founder/Owner	Political affiliation	Readership	2014 Election
Newspaper	• Kompas	• Kompas Gramedia Group	Jakob Oetama	Kristen Partai until 1987	Educated, upper class, government, urban middle class	**Pro-Jokowi**
	• Tempo (Eng)	• Tempo Inti Group	Gunawan Muhammad	-	Business people Educated, upper class, expatriates	**Pro-Jokowi**
	• Jakarta Post	• PT Bina Media Tenggara	Ali Moertopo & Jusuf Wanandi (Suara Karya, Kompas, Sinar Harapan,Tempo)	Suara Karya (Golkar) until 1998	Business people Educated, upper class, expatriates	**Pro-Jokowi**
Television	• TVOne • ANTV	• Brakie & Brothers MM Group	Aburizal Bakrie	Golkar Party	Urban & lower middle class	**Pro-Prabowo**
	• Trans7 • CNN Indonesia	• CT Group	Chairul Tanjung	-	Educated, upper class, business people	**Neutral**
	• Metro TV	• Media Group	Surya Paloh	National Democrat Party	Urban middle class	**Pro-Jokowi**
Online	• Detik.com	CT Group	Chairul Tanjung	-	Young generation Educated class	**Neutral**
	• Suara.com	• Suara.com	Jono Suwarjono	Independent		**Neutral**

ภาพ 9 ตารางแสดงการเลือกข้างทางการเมืองของสื่อระหว่างการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย 2014

ที่มา: อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2564

ในส่วนแรกจะกล่าวถึงสื่อหนังสือพิมพ์ โดยสื่อมวลชนแบ่งออกเป็นสองขั้วสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีสองฝ่ายที่แข่งขันกันอย่างดุเดือด โดยขั้วหนึ่งให้การสนับสนุนนายปราโบโว สุเบียนโต ผู้สมัครจากพรรค Gerindra Party ซึ่งเป็นอดีตนายพลจากกองทัพบกและอดีตบุตรเขยและคนสนิทของซูฮาร์โต สื่อที่สนับสนุนปราโบโวส่วนใหญ่เป็นสื่อโทรทัศน์ ส่วนสื่ออีกขั้วหนึ่งสนับสนุนพรรคเดโมแครตเพื่อการต่อสู้ (PDI-P) ได้ส่งนายโจโค วิโดโด อดีตนายกเทศมนตรีเมืองโซโล และผู้ว่าการกรุงจาการ์ตา นักการเมืองหน้าใหม่ไฟแรงจากเวทีทางการเมืองระดับท้องถิ่น สื่อที่ให้การสนับสนุนนายโจโค วิโดโด ส่วนใหญ่นั้นจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ยกตัวอย่างสื่อสิ่งพิมพ์ 3 ฉบับได้แก่ หนังสือพิมพ์คอมพาส (Compass) ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์รายวันที่มียอดจำหน่ายสูงสุดของอินโดนีเซีย หนังสือพิมพ์เดอะจาการ์ตาโพสต์ (The Jakarta Post) หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ และเทมโป (Tempo) (รายสัปดาห์) ซึ่งเป็นนิตยสารแนววิเคราะห์เศรษฐกิจการเมือง สื่อสิ่งพิมพ์ในกลุ่มนี้เป็นสื่อที่ให้การสนับสนุน นายโจโค วิโดโด ผู้สมัครจากพรรคเดโมแครตเพื่อการต่อสู้ (PDI-P) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

หนังสือพิมพ์คอมพาส (Compass) เดอะจาการ์ตาโพสต์ (The Jakarta Post) และนิตยสารเทมโป (Tempo) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีอิทธิพลสูงต่อผู้อ่านและรัฐบาล ก่อตั้งในยุคสมัยที่แตกต่างกัน กล่าวคือหนังสือพิมพ์คอมพาสเกิดในยุคที่วารสารศาสตร์การเมืองเป็นแนวทางกระแสหลักของวงการหนังสือพิมพ์ในอินโดนีเซียช่วงทศวรรษ 1960 นิตยสารเทมโปเกิดในทศวรรษ 1970 ซึ่งวารศาสตร์มืออาชีพเริ่มเป็นที่ยอมรับ หนังสือพิมพ์เดอะจาการ์ตาโพสต์ เกิดในยุค 1980 ที่วารสารแบบชี้นำเป็นแนวทางกระแสหลัก สมัยนายพลซูฮาร์โตกับการปกครองระบอบอำนาจนิยมทหารของเขา ที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อ “ยุคระเบียบใหม่” บริบทในแต่ละช่วงยุคสมัยทำให้สื่อทั้งสามเติบโตและมีความเข้มแข็งในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป จากการศึกษาวิจัยพบว่าสื่อสิ่งพิมพ์ประกาศให้การสนับสนุนโจโค วิโดโด ผู้สมัครจากพรรคเดโมแครตเพื่อการต่อสู้อย่างเปิดเผย บรรณาธิการ นักข่าว และสมาคมวิชาชีพ ต่างยอมรับว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเลือกตั้งของอินโดนีเซีย ที่สื่อประกาศสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีในบทบรรณาธิการอย่างชัดเจน เท่ากับเป็นการประกาศจุดยืนทางการเมืองของสื่อนั้น ๆ ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเลือกข้างทางการเมือง สูญเสียความเป็นกลางทางวิชาชีพ รวมทั้งอาจเสียความน่าเชื่อถือที่สาธารณะมีให้กับสื่ออย่างไรก็ดี นักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่สื่อของตนต้องตัดสินใจแสดงจุดยืนทางการเมืองต่อผู้อ่านโดยไม่ปิดบังอำพราง พวกเขาเชื่อว่าการเผยแพร่ทัศนะต่อสาธารณะในวงกว้าง น่าจะมีผลโน้มน้าวใจประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ไม่มากก็น้อย (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

การประกาศจุดยืนที่เป็นทางการแบบนี้ไม่ใช่ธรรมเนียมปฏิบัติของสื่อมวลชนอินโดนีเซีย แม้ว่ามีตัวอย่างจากสื่อในประเทศอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ที่จะประกาศจุดยืนว่าสนับสนุนผู้สมัครประธานาธิบดีจากพรรคใดอย่างเปิดเผยในการเลือกตั้งทุกครั้ง เพื่อแสดงทัศนะทางการเมืองขององค์กรสื่อต่อสาธารณะถือว่าเป็นส่วนที่แยกออกจากการปฏิบัติหน้าที่การรายงานข่าวตามวิชาชีพที่ยังคงยึดหลักความถูกถ้วน เที่ยงธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพ แต่สื่อมวลชนอินโดนีเซียส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับวิธีการดังกล่าว ทำให้เกิดการถกเถียงกันมากว่าเหมาะสมหรือไม่ที่สื่อจะใช้เนื้อที่ในสื่อแสดงจุดยืนทางการเมือง และจะมีผลต่อการทำหน้าที่อย่างมืออาชีพของนักข่าวหรือไม่ เช่น อาจจะทำให้เกิดความเอนเอียงในการนำเสนอข่าว ข้อถกเถียงลักษณะนี้ มีพื้นฐานจากอุดมการณ์วิชาชีพสื่อมวลชนที่แตกต่างกัน กลุ่มวารสารศาสตร์เพื่อการพัฒนา (development journalism) เห็นว่าสื่อต้องปลอดจากการเมือง (apolitical) รายงานเพียงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ไม่ตีความ ไม่แสดงทัศนะหรือความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ใด ๆ ในขณะที่กลุ่มวารสารศาสตร์การเมือง (political journalism) เชื่อว่าสื่อมวลชนมีบทบาททางการเมือง และพึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการเมือง

ประชาธิปไตย ในกลุ่มแรกจะยึดถือบทบาทหน้าที่แบบ "คนกลาง" (moderator) เสมือนหนึ่งเป็นคนนอกที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นข่าวที่เกิดขึ้น ส่วนนักหนังสือพิมพ์กลุ่มหลังยึดถือบทบาทหน้าที่แบบ "เลือกข้าง" (partisan) แสดงจุดยืนทางการเมืองอย่างเปิดเผยว่าอยู่ข้างใด Gurevitch, & Blumler (1977) ผู้อ่านจะเป็นผู้ตัดสินเองว่า จะเชื่อทัศนะของฝ่ายใดมากกว่ากัน สื่อสิ่งพิมพ์ของอินโดนีเซียที่เลือกวิธีประกาศจุดยืนอย่างเป็นทางการในบทบรรณาธิการ ใช้วิธีการหาฉันทามติในห้องข่าวและกองบรรณาธิการ สำหรับเสียงส่วนน้อยที่เห็นแตกต่างจากเสียงส่วนใหญ่ในกองบรรณาธิการจำต้องสงวนสิทธิ์ ไปแสดงออกในสื่อโซเชียลมีเดียแทน (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

จากกลุ่มตัวอย่างสื่อสิ่งพิมพ์คอมพาส, เดอะจาการ์ตาโพสต์ และเทมโป ชี้ให้เห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์กลุ่มนี้ ให้การสนับสนุนโจโค วิโดโด ผู้สมัครจากพรรคเดโมแครตอินโดนีเซียเพื่อการต่อสู้ (PDI-P) โดยกองบรรณาธิการเป็นผู้ตัดสินใจและเสนอท่าทีการสนับสนุนอย่างเปิดเผยต่อสาธารณะ เดอะจาการ์ตาโพสต์และเทมโป มีการประกาศเป็นทางการผ่านบทบรรณาธิการก่อนวันเลือกตั้ง ทั้งสองแสดงจุดยืนว่าการเลือกข้างเป็นสิ่งจำเป็นและชอบธรรม เพราะเป็นการเลือกข้างนักการเมืองที่ไม่มีประวัติด่างพร้อย หรือมีแนวโน้มจะนำพาประเทศกลับไปสู่ยุคทหารเป็นใหญ่อีก เหล่านี้คือเหตุผลที่เดอะจาการ์ตาโพสต์และเทมโปกล่าวอ้างต่อสาธารณะ กองบรรณาธิการยังแสดงความเชื่อมั่นด้วยว่าการเลือกข้างทางการเมืองจะไม่ทำให้เกิดอคติในการทำหน้าที่สื่อมวลชน อย่างไรก็ดี แม้คอมพาสเป็นหนังสือพิมพ์ที่เลือกสนับสนุนโจโค วิโดโด เช่นกัน แต่ไม่ได้ประกาศอย่างเปิดเผย หัวหน้าบรรณาธิการยืนยันในความเป็นอิสระของคอมพาส หากแสดงตนว่าเลือกข้างจะทำให้สูญเสียความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้อ่าน เขาย้ำว่าสื่อควรเป็นคนกลาง (moderator) ให้กับทุกฝ่ายในการต่อสู้ทางการเมือง นี่คือหลักการของ "วารสารศาสตร์มืออาชีพ" (professional journalism) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

บทบาททางการเมืองของสื่อกระแสหลักของอินโดนีเซียช่วงการเลือกตั้งประธานาธิบดีปี 2014 นั้น ในส่วนของสื่อโทรทัศน์หรือสถานีโทรทัศน์ ยกตัวอย่างสถานีโทรทัศน์ในเครือ Bakrie & Brothers ได้แก่สถานี TVOne และ antv โทรทัศน์ในเครือนี้มี อะบูริซาล บาครี เป็นเจ้าของและผู้บริหาร เขาเป็นประธานพรรคกอลคาร์ระหว่างปี 2009 – 2014 และได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานพรรคอีกครั้งในปี 2015 (พรรคกอลคาร์เป็นพรรครัฐบาลตลอดยุคที่ประธานาธิบดีซูฮาร์โตเป็นผู้นำประเทศ 32 ปี เป็นพรรคทหารที่มีสาขากระจายไปทั่วประเทศในระดับท้องถิ่น) สถานีโทรทัศน์ทั้งสองแห่งให้การสนับสนุนแก่ปราโบโว สุเบียนโต ผู้สมัครจากพรรค Gerindra Party ทั้งสองสถานีถือว่าเป็นสถานีแถวหน้าในด้านข่าว Metro TV เป็นคู่แข่งสำคัญ ซึ่ง Metro TV ให้การสนับสนุนแก่นายโจโค วิโดโด โดยขอยกตัวอย่าง สถานีโทรทัศน์ TVOne ที่ให้การสนับสนุนปราโบโว เป็นสถานีที่

ได้รับความเชื่อถือจากผู้ชม ฝ่ายข่าวของ TVOne มีคาร์นี อิลยาส (Karni Ilyas) เป็นบรรณาธิการบริหาร เขามีชื่อเสียงเป็นบรรณาธิการอันดับหนึ่งในวงการโทรทัศน์ คาร์นี อิลยาส ได้กล่าวว่า การเลือกตั้งในปี 2014 เป็นครั้งที่มีการแบ่งขั้วเลือกข้างผู้สมัครครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของวงการสื่อ นักวิชาชีพส่วนใหญ่ยอมจำนนก้มหัวให้กับเจ้าของที่เป็นนักการเมืองแม้ว่าจะมีจุดยืนที่ไม่ตรงกับเจ้าของ ทำให้เขารู้สึกเสียใจมากกับสภาวการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อต้องมาเผชิญหน้ากับแรงกดดันของเจ้าของสถานีให้เลือกข้างทางการเมือง ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งในปี 2014 คาร์นี อิลยาส บอกว่ารู้สึกหนักใจอย่างยิ่งกับการทำงานที่ไม่มีอิสระ และถูกแทรกแซงจากเจ้าของสถานีที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเลือกตั้งโดยตรงในที่สุด คาร์นี อิลยาส ประท้วงโดยใช้วิธีขอลาพักร้อน 3 เดือนในช่วงที่มีการรณรงค์หาเสียง และมอบหมายงานประจำวันในห้องข่าวให้กับบรรณาธิการผู้ช่วย เมื่อครบวันลา 3 เดือน คาร์นี อิลยาส จึงกลับมาทำงานในตำแหน่งบรรณาธิการบริหารตามเดิม (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563) จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ถึงการเคลื่อนไหวของสื่อผู้มีบทบาททางการเมืองในยุคสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งจะเป็นไปในลักษณะที่แตกต่างจากในอดีตในช่วงเวลาสองยุคดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น

ในส่วนของสื่อออนไลน์เป็นสื่อที่เกิดหลังสิ่งพิมพ์และโทรทัศน์ในวงการอุตสาหกรรมสื่อของอินโดนีเซีย แต่ก็ได้รับความนิยมและมีบทบาทมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีปี 2014 สื่อออนไลน์วางตัวแตกต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโทรทัศน์อย่างชัดเจน สื่อออนไลน์เลือกที่จะทำหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างผู้สมัครสองฝ่าย Gurevitch, & Blumler (1977) เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในฐานะสื่อใหม่ โดยจากการศึกษาบทบาทของสื่อในการเลือกตั้งปี 2014 ครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าสื่อกระแสหลักไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์หรือสื่อสิ่งพิมพ์ ต่างกระโจนเข้าสู่สนามการแข่งขันทางการเมืองไม่น้อยไปกว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งในสถานการณ์แบบนี้ สื่อไม่ได้ดำรงสถานะของผู้สังเกตการณ์ (observer) ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย พวกเขาไม่ได้ทำหน้าที่รายงานข่าวแต่สวมบทของผู้เล่นทางการเมือง (political actor) อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอคติในการรายงานข่าวหรือการประกาศจุดยืนเลือกข้างทางการเมือง มีเพียงสื่อออนไลน์ที่พยายามจะสร้างสมดุลระหว่างสื่อที่แบ่งขั้วทางการเมือง เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารและทัศนะที่เป็นธรรมและเป็นทางเลือกที่สามแก่พลเมือง ความพยายามของสื่อออนไลน์ที่ยืนหยัดอยู่ตรงกลางของสองขั้วการเมืองระหว่างโจโค วิโดโด และปราโบโว สุเบียนโต ทำให้สื่อออนไลน์มีความโดดเด่น ความแตกต่างนี้ทำให้สื่อออนไลน์มีความน่าเชื่อถือในสายตาประชาชน อย่างไรก็ดี สื่อออนไลน์ยังไม่มีอิทธิพลมากนักเมื่อเทียบกับสื่อกระแสหลักอย่างโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2563)

จากภาพปรากฏการณ์ทางการเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซีย ในสามช่วงดังกล่าวข้างต้นนั้น โดยเริ่มเกริ่นนำในเบื้องต้นภายหลังได้รับเอกราชของอินโดนีเซียในช่วงของซูการ์โน และมาเน้นความสำคัญถึงปรากฏการณ์ทางการเมืองและการสื่อสารในช่วงของซูฮาร์โตหรือระเบียบใหม่ ทั้งในแง่ของบทบาทสื่อทางการเมือง ความสัมพันธ์ของสื่อกับรัฐบาล รวมถึงสื่อนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในช่วงระเบียบใหม่เข้าสู่ช่วงปฏิรูป เป็นการปฏิรูปสู่ความเป็นประชาธิปไตยของอินโดนีเซีย ในส่วนนี้จะได้เห็นถึงผู้มีอำนาจในรูปแบบสื่อแบบดั้งเดิมยังคงอยู่และได้เห็นถึงความความสัมพันธ์ของสื่อกับนักการเมืองผู้มีอำนาจเดิม ในช่วงของการปฏิรูปความเป็นประชาธิปไตย ภายใต้การนำประเทศของประธานาธิบดีบัคคารุดดิน ยูซุฟ ฮาบิบี, อับดูร์ราห์มัน วาหิด และเมกาวาตี ซูการ์โนปุตรี รวมถึงช่วงเริ่มมีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงในช่วงของประธานาธิบดีซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน ที่มีการเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรกในประวัติศาสตร์อินโดนีเซียในปี 2004 และในประเด็นสุดท้าย การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและมีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ทางการเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซีย เพื่อที่จะศึกษาบทบาทการเป็นผู้นำทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโควิโดโด ในลำดับต่อไป

บทที่ 5

บทบาทการเป็นผู้นำทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

สำหรับในบทนี้ จะเป็นการนำเสนอบทบาทการเป็นผู้นำของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยสามารถแบ่งเนื้อหาดังนี้

1. ประวัติของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด
2. บทบาทการเป็นผู้ว่าการจาการ์ตา (2012-2014)
3. บทบาทการเป็นประธานาธิบดี (2014-2019)

ประวัติของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

ปี	เหตุการณ์
1961	เกิดวันที่ 21 มิถุนายน 1961 ที่เมืองสุราการ์ตา หรือ Solo ในเขตชวากลาง
1985	จบการศึกษาปริญญาตรีด้านวิศวกรรมป่าไม้ จากมหาวิทยาลัย Gadjah Mada เมืองยอกยาการ์ตา
1986-1988	เคยทำงานบริษัทด้านป่าไม้และวัตถุดิบไม้ ที่เมือง Aceh เกาะสุมาตรา
1991	ได้ตั้งบริษัท Rakabu ทำธุรกิจเฟอร์นิเจอร์ไม้สักของตนเอง และส่งออกไปประเทศต่าง ๆ ในยุโรป โดยเฉพาะที่ประเทศฝรั่งเศส รวมทั้งเคยเป็นประธานสมาคมผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ โดยมีลูกค้าชาวฝรั่งเศสชื่อ Bernard ได้ตั้งชื่อเล่นให้กับ โจโค วิโดโด ว่า "โจโควี"

ภาพ 10 ประวัติและผลงานของประธานาธิบดี โจโค วิโดโด

ปี	เหตุการณ์
2005-2012	ลงสมัครผ่านพรรคประชาธิปไตยอินโดนีเซีย-ต่อสู้และได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเมืองสุราการ์ตาคนที่ 15 โดยมีลักษณะบุคลิกภาพความเป็นผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีกับประชาชน มีนโยบายการทำงานที่เน้นความโปร่งใส เพราะห้ามไม่ให้สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมประมูลโครงการใด ๆ ของภาครัฐ เมื่อดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีได้ประยุกต์ประสบการณ์ที่เคยไปค้าขายไม้สักในยุโรปมาประยุกต์การพัฒนาเมืองสุราการ์ตาให้พัฒนาเป็นเมืองเหมือนเมืองในยุโรป มีการสร้างตลาดท้องถิ่นแนวใหม่ ส่งเสริมการจัดการประชุมนานาชาติ ส่งเสริมด้านสุขภาพและการศึกษาของประชาชนในเขตเมือง ทำให้เมืองสุราการ์ตา หรือ Solo ด้วยคำขวัญของเมืองว่า 'Solo: the Spirit of Java' จัดให้สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นและในปี 2006 ส่งเสริมเมืองนี้ให้เป็นสมาชิกของเมืองมรดกโลก และในปี 2008 เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเมืองมรดกโลกด้วยนโยบาย 'Can Do' หรือ 'Punya Gaye' ทำให้ได้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีรอบสอง ในปี 2010
2008	หนังสือพิมพ์ Tempo ประกาศให้เป็นหนึ่งในสิบสุดยอดนายกเทศมนตรีของอินโดนีเซีย ๆ
2012-2014	ได้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการกรุงจาการ์ตา (Jakarta) คนที่ 14 เน้นนโยบายโปร่งใส และการบริหารจัดการสมัยใหม่ เช่น e-budgeting, e-purchasing (การประมูลผ่านระบบ electronic)
2012	ได้รับการยกย่องว่าเป็นนายกเทศมนตรีอันดับ 3 ของโลกที่สามารถเปลี่ยนเมืองอาชญากรรมไปเป็นเมืองแห่งศิลปะและวัฒนธรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

ภาพ 10 (ต่อ)

ปี	เหตุการณ์
2013	วารสาร Foreign Policy ยกย่องให้เป็นนักคิดระดับโลก
2014	วารสาร Fortune ยกย่องให้เป็นหนึ่งในห้าสิบผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของโลก
2014-2019	สมัครและชนะการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีอินโดนีเซีย คนที่ 7 ในนามพรรคประชาธิปไตยอินโดนีเซีย-ต่อสู้
2019-ปัจจุบัน	สมัครและได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีอินโดนีเซีย สมัยที่ 2
2011-2018	ได้รับรางวัล Star (เหรียญตรา) ทั้งในระดับประเทศอินโดนีเซีย และระดับนานาชาติ จากประเทศต่าง ๆ อาทิเช่น บรูไน ซาอุดิอาระเบีย สวีเดน และ อัฟกานิสถาน

ภาพ 10 (ต่อ)

นายโจโค วิโดโด (Joko Widodo) หรือนาย "โจโควี (Jokowi)" ซึ่งได้รับสมญานามว่า "โอบามาแห่งแดนอิเหนา" เป็นประธานาธิบดีคนปัจจุบัน วัย 59 ปี เรียนจบวิศวกรรมศาสตร์ป่าไม้จาก Gadjah Mada University ยอกยาการ์ตา อดีตเซลล์แมนขายเฟอร์นิเจอร์ที่ลืมตาดูโลกในเขตชุมชนแออัดบริเวณริมแม่น้ำ ก่อนเป็นนายกเทศมนตรีเมืองสุราการ์ตา (Solo) และผู้ว่าการกรุงจาการ์ตา (กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงฯ, 2558) นักการเมืองติดดินที่คลุกคลีกับชาวบ้านยากจนได้อย่างกลมกลืน นับตั้งแต่สมัครรับเลือกตั้งการเมืองระดับท้องถิ่น เป็นนักการเมืองบ้านนอกที่แทบจะไม่มีใครรู้จัก แต่กลับก้าวกระโดดเป็นนักการเมืองไฟแรงขวัญใจประชาชนจากนายกเทศมนตรีจอมโปรเจกต์แห่งเมืองสุราการ์ตาหรือโซโล สู่ผู้ว่าการกรุงจาการ์ตาผู้มีผลงานการบริหารที่เข้าตาประชาชนมากที่สุด จนกลายเป็นกระแส "โจโควี" (เพ็ชรี สุมิตร,2557, น. 48 อ้างถึงใน ศาสตรินทร์ ตันสุน, 2560, น. 36-37)

ไม่เพียงแต่รูปร่าง หน้าตา สีผิว และบุคลิกหนุ่มลูกทุ่งพร้อมลุยทุกที่ การเป็นนักการเมืองติดดินของนายโจโค วิโดโด ที่คล้ายคลึงประธานาธิบดีบารัก โอบามาเท่านั้น (กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงฯ, 2558) โจโค วิโดโด ได้สร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ขึ้นในประเทศนี้ในฐานะเป็นประธานาธิบดีคนแรกที่ไม่ได้เกี่ยวข้องหรือมาจากกองทัพ เพราะเดิมกองทัพของอินโดนีเซียมักอยู่เบื้องหลังการขึ้นสู่ตำแหน่งของผู้นำประเทศ ในฐานะที่พวกเขามองตัวเองว่ามีสถานะพิเศษในฐานะผู้สร้างรัฐชาติสมัยใหม่ และเป็นผู้ที่ต้องคอยรักษาความอยู่รอดของชาติและปกป้องประเทศจากภัยคอมมิวนิสต์ในอดีต ที่ผ่านมาจนประเทศชาติเป็นปึกแผ่นในปัจจุบัน

นั่นเอง (ศิวัช ศรีโภคางกุล, 2560, น. 65 อ้างถึงใน ศาสตรินทร์ ตันสุน, 2560, น. 37) รวมถึงไม่ได้มาจากชนชั้นสูงทางการเมือง ไม่ได้มีต้นทุนทางสังคมที่สูงและสวยหรูเหมือนผู้นำคนอื่น ๆ โดยก่อนที่นายโจโค วิโดโด จะได้รับตำแหน่งประธานาธิบดี ได้มีนักวิเคราะห์บางคนเริ่มตั้งคำถามว่าโจโค วิโดโด มีประสบการณ์และความสามารถมากพอที่จะรับตำแหน่งนี้หรือไม่ ซึ่งผู้ที่ให้คำตอบนี้ดีที่สุดก็คือสำนักข่าวบลูมเบิร์กที่นำเสนอรายงานกึ่งวิเคราะห์ชิ้นหนึ่งระบุว่า นายโจโค วิโดโด อาจเป็นผู้ช่วยเหลือประชาธิปไตยในทวีปผิวเหลืองเอเชียที่กำลังอยู่ในภาวะสิ้นหวัง โดยใช้นโยบายประชานิยมแต่ไม่โกงเหมือนผู้นำอื่น ๆ ในเอเชีย ยิ่งเมื่อเทียบกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ ไม่ว่าจะที่พม่า กัมพูชา มาเลเซีย รวมทั้งไทย ยิ่งตอกย้ำว่าอนาคตทางการเมืองของนายโจโควีมีความสำคัญเกินกว่าจะถูกจำกัดอยู่แค่การเป็นผู้ว่ากรุงจาการ์ตา นายโจโค วิโดโด เป็นประธานาธิบดีสังกัดพรรคต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยแห่งอินโดนีเซีย โดยผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุด ในวันที่ 9 กรกฎาคม ค.ศ. 2015 นายโจโค วิโดโด ได้คะแนนเสียงคิดเป็น 53.15% ส่วนนายพล ปราโบโว สุเบียนโตซึ่งเป็นคู่แข่งคนสำคัญ ได้คะแนนเสียงคิดเป็น 46.85% (กองบรรณาธิการข่าวแนวหน้า, 2557, น. 12 อ้างถึงใน ศาสตรินทร์ ตันสุน, 2560, น. 37)

นายโจโค วิโดโด ถูกจับตามองในทุกแง่มุม เขาโดดเด่นจากการแสดงทัศนคติ "Can do" ภายใต้การแสดงออกถึงความจริงใจ มือสะอาด ถึงลูกถึงคน เข้าถึงคนธรรมดา ในยุคการเมือง "inclusive" ที่ประชาชนตื่นตัวในสิทธิของตนเอง อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนผ่านผู้นำโดยกระบวนการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง โดยโจโควีได้รับชัยชนะด้วยคะแนนเสียงเหนือนายปราโบโว สุเบียนโต (Probowo Subianto) เพียงร้อยละ 6.3 (8,421,389 คะแนนเสียง) และสาบานตนเข้ารับตำแหน่งเมื่อ 20 ตุลาคม 2014 (กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงฯ, 2558)

บทบาทการเป็นผู้ว่าการจาการ์ตา (2012-2014)

ในช่วง 7 ปีที่เขาเป็นนายกเทศมนตรีเมืองสุราการ์ตา (Solo) เมืองสุราการ์ตาก้าวหน้าไปมาก เขาสร้างตลาดของเก่า ตลาดเครื่องไฟฟ้า สร้างทางเดินยาว 7 กิโลเมตร กว้าง 3 เมตร คู่กับถนนใหญ่ มีการปรับปรุงสวนสาธารณะขนาดใหญ่สองแห่ง เข้มงวดการตัดต้นไม้ขนาดใหญ่รอบเมือง รีแบรนด์สุราการ์ตาให้เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมเกาะชวาเพื่อการท่องเที่ยวภายใต้คำขวัญ "The Spirit of Java" (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2557) โดยเฉพาะการผลักดันให้เมืองสุราการ์ตาได้ขึ้นทะเบียนเป็นหนึ่งในเมืองมรดกโลกและได้รับการอนุมัติเมื่อปี 2006 อีกทั้งยังได้เข็นเมืองนี้ให้เป็นศูนย์กลางการประชุมและการจัดนิทรรศการนานาชาติ อาทิเช่น เป็นที่จัดการประชุมของคณะกรรมการมรดกโลกและเป็นเจ้าภาพจัดงานแสดงดนตรีโลก เป็นต้น นอกจากนี้ ปรับปรุงระบบขนส่งคมนาคมด้วยการเพิ่มรถโดยสาร 2 ชั้น ย้ายบ่อขยะในเมืองเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว การเสนอ

โครงการประกันสุขภาพชาวเมืองสุราการ์ตาทุกคน โดยทุกโครงการจะดำเนินไปด้วยความโปร่งใส ดึงคนในท้องที่เข้ามามีส่วนร่วม ที่สำคัญก็คือสั่งห้ามคนในครอบครัวของตัวเองเข้ายุ่งเกี่ยวกับการประมูลในโครงการต่าง ๆ ของเมืองนี้ (บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, 2557) และยังสนับสนุนให้เมืองสุราการ์ตาเป็นศูนย์กลางสัมมนาประชุมสำคัญระดับโลกหลายครั้ง ได้สร้าง Solo Techno Park เพื่อสนับสนุนโครงการรถยนต์ของประเทศ ชื่อเสียงของโจโค วิโดโด ดังมากขึ้นทุกที (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2557) ความสำเร็จทั้งหลายทั้งปวงนี้ โดยเฉพาะในเรื่องของการเลือกคนดีมีฝีมือมาเป็นที่ปรึกษาใกล้ชิด ทำให้ชื่อเสียงของนายโจโค วิโดโด ยิ่งขจรไกลไปทั่วประเทศ จนได้รับรางวัลเกียรติยศมากมาย อาทิ รางวัลผู้นำในฝันซึ่งจัดทำโดยนิตยสารเทมโป (Tempo) รางวัลผู้นำการเปลี่ยนแปลงจากหนังสือพิมพ์รีพับลิกา ท้ายสุดพรรคการเมืองก็ไม่อาจทานกระแส โจโค วิโดโด จึงเสนอให้กระโดดข้ามห้วยมาสมัครชิงผู้ว่าการจาการ์ตา (บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, 2557)

กรุงจาการ์ตาเป็นเมืองหลวงทางการเมืองและเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย ย้อนกลับไปในช่วงศตวรรษที่ 4 นครนี้ได้เป็นเมืองหลวงโดยพฤตินัยของหมู่เกาะอินเดียตะวันออกของเนเธอร์แลนด์ (Dutch Eat Indies) ซึ่งถูกขนานนามว่าบาตาเวีย (Batavia) ในเวลาต่อมา นอกจากการเป็นที่ตั้งของรัฐบาลแห่งชาติ และกระทรวงต่าง ๆ แล้ว จาการ์ตายังเป็นเมืองที่มีประชากรจำนวนมากที่สุดในอินโดนีเซีย ที่มีผู้อยู่อาศัยมากถึง 10 ล้านคน จึงเป็นเรื่องที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การเลือกตั้งผู้ว่าการรัฐกรุงจาการ์ตานั้น เป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่ได้รับความสนใจจากคนภายในประเทศมากที่สุด รองจากการเลือกตั้งประธานาธิบดี (Johansson, 2016, p. 26)

โดยอาหมัดและโปปา Ahmad, & Popa (2014) ได้กล่าวเอาไว้ว่า ในการเลือกตั้งผู้ว่าการรัฐ เมื่อปี 2012 นั้นค่อนข้างแตกต่างจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาเมื่อปี 2007 ในปี 2007 นั้นผู้สมัครผู้ว่าและรองผู้ว่ามีเพียงแค่สองคู่เท่านั้น Fauzi Bowo และ Prijanto ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากพรรค Golkar พรรค Indonesian Struggle Democratic พรรค National Awakening พรรค National Madatory และพรรค Democratic ส่วนคู่ผู้สมัครผู้ท้าชิงประกอบไปด้วย Adang Darajatun และ Dhani Irawan ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากพรรค Prosperous Justice Party สุดท้าย Fauzi Bowo และ Prijanto ได้คว้าชัยในการเลือกตั้งรอบแรกไปด้วยคะแนนเสียงที่ร้อยละ 57.8 ในทางกลับกัน การเลือกตั้งในปี 2012 นั้นมีผู้สมัครไม่ต่ำกว่า 6 รายในการเลือกตั้งรอบแรก นอกจากนี้การเลือกตั้งในปี 2012 นั้นยังมุ่งเน้นไปที่ตัวผู้สมัครเองมากกว่าที่จะมุ่งเน้นไปที่พรรคการเมืองที่เสนอชื่อผู้สมัครเหล่านั้น หลังจากการเลือกตั้งรอบแรกในวันที่ 11 กรกฎาคม จำนวนผู้ท้าชิงลดลงเหลือเพียงสองรายซึ่งก็คือ Fauzi Bowo กับคู่หูคนใหม่ Nahrowi Rahmi และ

Joko Widodo (เป็นที่รู้จักกันในนาม Jokowi) กับ Basuki Tjahaya Purnama (เป็นที่รู้จักกันในนามอาฮอก Ahok) (Johansson, 2016, p. 26)

จากคำบอกเล่าของผู้สังเกตการณ์ โบโว (Bowo) นั้นเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการได้รับการสถาปนาและผลประโยชน์ที่ตามมาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินทุนจำนวนมหาศาลหรือการรับรู้ถึงตัวตนเขา Reformasi (September 14, 2012) ในขณะที่นายโจโค วิโดโด ซึ่งเคยทำงานเป็นนายกเทศมนตรีของสุราการ์ตา (Solo) เมืองหลักตอนกลางของเกาะชวา ซึ่งไม่ได้มีเครือข่ายใดในหมู่ชนชั้นสูงในกรุงจาการ์ตา นอกจากการที่โจโค วิโดโด จะเป็นคนนอกแล้ว อาฮอก (Ahok) ผู้ร่วมสมัครของเขาก็ยังสืบเชื้อสายจีนและนับถือศาสนาคริสต์อีกด้วย โบโว (Bowo) ได้มีความพยายามที่จะพูดถึงประเด็นเหล่านี้ในช่วงหาเสียง เหนือสิ่งอื่นใดเขายังมีการพูดจาหยอกล้อว่าจะเพิกถอนบัตรประชาชนของชาวเบอตาวี (Betawi) ที่ไม่ได้ลงคะแนนเสียงให้กับเขา อีกทั้งยังพูดทีเล่นทีจริงที่จะไล่ชาวเบอตาวี (Betawi) ที่ไม่ภักดีให้ออกไปเมืองอีกด้วย Reformasi (September 14, 2012) ในทางเดียวกันผู้ที่สนับสนุน Bowo-Rahmi ก็เชิญชวนให้คนลงคะแนนเสียงให้กับ "ผู้สมัครที่มีความศรัทธาที่เหมือนกัน" โดยที่ตั้งคำถามถึงความศรัทธาของทั้ง อาฮอก (Ahok) รวมไปถึง โจโค วิโดโด (Tempo, September 30, 2012, p.11, 17) ท้ายที่สุดแล้วฝั่ง โจโค วิโดโด และอาฮอก (Ahok) ก็เป็นฝ่ายชนะ โพลที่นับคะแนนเสียงในวันลงคะแนนเสียง เผยให้เห็นว่าผู้ท้าชิงมีคะแนนเหนือกว่า ซึ่งผลอย่างเป็นทางการก็เป็นไปตามคาดในวันที่ 29 กันยายน (Johansson, 2016, pp. 26-27)

เป็นข้อโต้เถียงกันว่าการเลือกตั้งผู้ว่าการรัฐแห่งกรุงจาการ์ตาเมื่อปี 2012 ในครั้งนั้นคือจุดเปลี่ยนของสื่อสังคมออนไลน์ในการเมืองอินโดนีเซีย Lake (2014) ผู้สมัครพรรคการเมือง ผู้สนับสนุน และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ต่างก็การใช้งานทวิตเตอร์และเฟซบุ๊ก เช่น กรณีของผู้สนับสนุนโจโค วิโดโด ที่ได้ใช้ทวิตเตอร์ในการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีสิทธิออกเสียงช่วงรอบแรกของการลงคะแนนเสียงผ่านทวีตที่ติดแฮชแท็ก #ReplaceTitleSongWithJOKOWI Merdeka.com (2012) ทวีตเหล่านี้เชิญชวนให้ชาวจาการ์ตามาร่วมสนุกโดยการเอาชื่อโจโควีไปรวมกับชื่อเพลงดังต่าง ๆ ตัวอย่างของทวีตเหล่านั้นมีดังต่อไปนี้ (Johansson, 2016, p. 27)

Example: Rima Hazrati (@Rimazrati24), July 10, 2012
Tweet: #ReplaceTitleSongWithJOKOWI sheila on 7 - buat Jokowi tersenyum *(smile for Jokowi)*

Example: Pengkuh Arya (@pengkuharyaa), July 10, 2012
Tweet: #ReplaceTitleSongWithJOKOWI one direction - what make JOKOWI beautiful :D

Example: Afiana Thoriq (@afianaathoriq), July 11, 2012
Tweet: #ReplaceTitleSongWithJOKOWI Rihanna - We Found Jokowi :'3

ภาพ 11 ทวีตที่การเอาชื่อโจโควีไปรวมกับชื่อเพลงดังต่าง ๆ

ที่มา: Johansson, 2016, p. 27

อ้างอิงจากภาพทวีตดังต่อไปนี้ การรณรงค์หาเสียงที่ไม่ได้มีการตระเตรียมมาก่อนแม้ว่าจะคงอยู่เพียงระยะเวลาสั้น ๆ แต่มีการแพร่กระจายออกไปอย่างรวดเร็วในช่วงก่อนวันเลือกตั้งและในวันเลือกตั้ง แคมเปญบนทวิตเตอร์ที่เป็นอิสระจากแคมเปญทางการนั้น ประสบความสำเร็จในการดึงดูดความสนใจมาที่ตัวโจโค วิโดโด ได้ในช่วงเวลาที่สำคัญ (Johansson, 2016, p. 28)

Figure 1. Tweets with Hashtag #ReplaceTitleSongWithJOKOWI

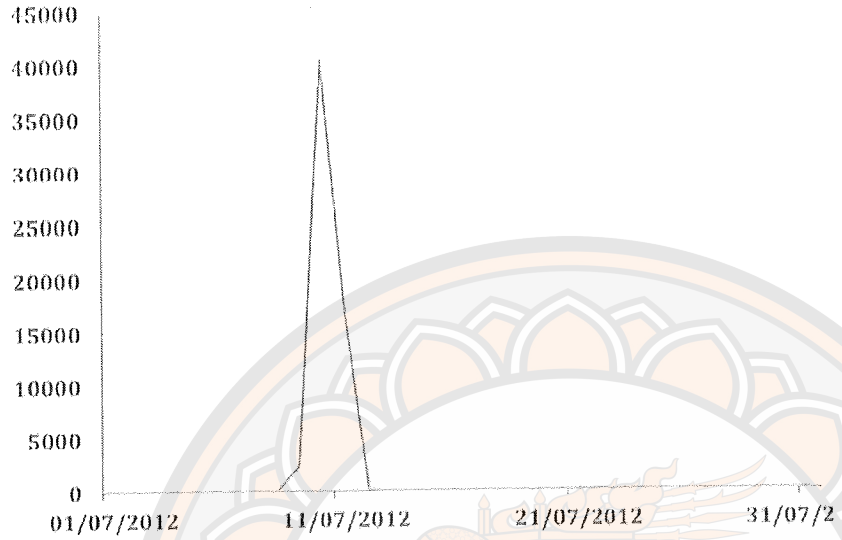

Note: Data are from Crimson Hexagon.

ภาพ 12 ทวีตที่ติดแฮชแท็ก #ReplaceTitleSongWithJOKOWI

ที่มา: Crimson Hexagon as cited in Johansson, 2016

ในวันที่ 9 เมษายน 2014 มีการจัดการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติจำนวน 560 ราย สำหรับ People's Representaive Council (DPR) และจำนวน 136 รายสำหรับ Regional Representative Council (DPD) รวมไปถึงสภาท้องถิ่น (Regional Assemblies) ภายในจังหวัดและระดับเทศบาล (Municipality Levels) การเลือกตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในอินโดนีเซีย เป็นเหตุการณ์ทางการเมืองครั้งยิ่งใหญ่ และต้องมีการวางแผนเตรียมการทรัพยากรจำนวนมาก นอกจากการตัดสินใจว่าโครงสร้างทางรัฐสภานั้นจะมีหน้าตาเป็นแบบไหนแล้ว ผลการเลือกตั้งก็มีส่วนสำคัญต่อการเลือกตั้งประธานาธิบดีที่จะเกิดขึ้นตามมาเป็นอย่างมาก นั่นเป็นเพราะว่าตั๋วของผู้สมัครที่จะมีโอกาสมาเป็นประธานาธิบดีนั้นจำเป็นจะต้องได้รับการเห็นชอบจากพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง หรือจากพรรคร่วมที่ได้คะแนนเสียงอย่างน้อยร้อยละ 20 ของจำนวนที่นั่งทั้งหมด หรือร้อยละ 25 ของคะแนนเสียงรวมในการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติ (Johansson, 2016, pp. 28-29)

การศึกษาก่อนหน้านี้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติ ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้เล่นทางการเมืองมีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารกับผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียง เช่นที่ Aspinall, & Sukmajati (2016, p. 29) ได้พูดถึงผู้สมัครจาก DPR ซึ่งมีทรัพยากรที่ดีกว่านั้นจะมีทีมงานสำหรับการ "ดูแลการประชาสัมพันธ์หรือการทำแคมเปญบนสื่อสังคมออนไลน์" โดยเฉพาะในการศึกษาหนึ่งที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติเมื่อปี 2014 Johansson (2016) ได้มีการจัดเก็บข้อมูลบนทวิตเตอร์ของผู้สมัครที่ชนะการเลือกตั้งทั้งหมด การศึกษาเผยให้เห็นว่าการใช้งานทวิตเตอร์จากผู้สมัครนั้นเป็นไปอย่างเท่า ๆ กันทั่วประเทศ และคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้สมัครเช่นอายุและการศึกษานั้นสามารถนำมาอธิบายถึงแนวโน้มของการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในช่วงหาเสียงได้อีกด้วย กล่าวโดยทั่วไปผลการศึกษาเสนอว่า แม้ว่าทวิตเตอร์นั้นจะเป็นช่องทางที่เป็นที่นิยมในอินโดนีเซียมากที่สุด แต่ก็มีผู้สมัครเพียงไม่กี่รายที่มีกลยุทธ์การสื่อสารผ่านทวิตเตอร์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม การศึกษาของ Wahid (2016, p. 226) ก็ได้ให้ข้อมูลสนับสนุนทำนองเดียวกันนี้ผ่านการศึกษานักการเมืองในเมือง Cirebon ช่วง 45 วัน ก่อนและหลังการเลือกตั้งว่า โดยมีผู้สมัครเพียงไม่กี่รายที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในการเข้าถึงผู้ลงคะแนนเสียงอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อมีการใช้งานของสื่อสังคมออนไลน์ เขาจะใช้ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก และแพลตฟอร์มในการส่งข้อความเพื่อสื่อสารกับผู้มีสิทธิ์ออกเสียง แต่ก็อยากจะให้พึงระลึกไว้ว่าการศึกษาของ Wahid นั้นมุ่งเน้นไปที่ระดับอำเภอเท่านั้น ซึ่งการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ลงคะแนนเสียงนั้น น่าจะมีความแตกต่างกันกับในระดับจังหวัดและระดับชาติ การศึกษาของ Johansson (2016) เผยให้เห็นว่าผู้สมัครชนะการเลือกตั้ง และที่ใช้งทวิตเตอร์อย่างสม่ำเสมอในช่วงการรณรงค์หาเสียงมีจำนวนเพียง 172 รายจากทั้งหมด 560 ราย และผู้สมัครจำนวนมากจากผู้สมัครเหล่านี้มีการทวิตข้อความเกี่ยวกับการเลือกตั้ง นโยบาย และเกี่ยวกับพรรคของตน Dewi et al. (2016, p. 180) รายงานว่าผู้สมัครบางรายได้มีการจ้างที่ปรึกษาเพื่อช่วยในการบริหารจัดการแคมเปญบนสื่อสังคมออนไลน์ และผู้สมัครจากจาการ์ตานั้นมีแนวโน้มว่าจะมีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าผู้สมัครจากส่วนอื่น ๆ ของประเทศ เช่นในกรณีของ Firman Abadi ผู้สมัครจากกรุงจาการ์ตาซึ่งได้เผยแพร่เนื้อหาที่มีข้อมูลติดต่อบนสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยาฮูแมสเซนเจอร์ วอทส์แอพ และบีบีเอ็ม Dewi et al. (2016, p. 172) (Johansson, 2016, pp. 29-30)

ภายหลังจากได้นั่งเก้าอี้ผู้ว่าการจาการ์ตาแล้ว โจโค วิโดโด ก็สร้างความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อีกเช่นกัน ด้วยการเสนอโครงการจะฟื้นฟูกรุงจาการ์ตาให้กลับมาเป็น "อัญมณีแห่งเอเชีย" อีกครั้ง หลังจากถูกละเลยมาเป็นเวลานานหลายสิบปี หนึ่งในมาตรการฟื้นฟูกรุงจาการ์ตาคือ การเสนอภิมหาโปรเจกต์ต่าง ๆ เหมือนเช่นที่เคยทำในสุราการ์ตา (Solo) อาทิ โครงการสร้าง

โทลเวย์ใหม่อีก 6 แห่ง โครงการจะย้ายหาบเร่ตามถนนสายต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาจราจรติดขัด ในกรุงจาการ์ตา ตลอดจนโครงการจะสร้างอุโมงค์ยักษ์เพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมใหญ่ อันเป็นปัญหาเรื้อรังของมหานครแห่งนี้ ซึ่งแต่ละปีทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายคน แต่ที่ผิดไปจากนักการเมืองอื่น ๆ คือ นายโจโค วิโดโด จะคุมเข้มไม่ให้มีการทุจริตคอร์รัปชั่นเชิงนโยบาย หรือมีการกินกันทั้งต้นน้ำ กลางน้ำไปจนถึงปลายน้ำ (บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, 2557)

ความที่เป็นคนติดดินและไม่ลืมกำพืดเดิม นายโจโค วิโดโด จึงมักจะย่องไปดูงานตามพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ยากจนโดยไม่บอกใครล่วงหน้า โดยแต่งตัวสบาย ๆ เดินท่อม ๆ ตรวจตลาดและซอกซอยต่าง ๆ ไปพูดคุยกับชาวบ้านในปัญหาต่าง ๆ ตั้งแต่ปัญหาปากท้อง เรื่อยไปจนถึงปัญหาน้ำท่วม ความสำเร็จเหล่านี้ทำให้ได้รับการโหวตให้ครองอันดับ 3 ผู้ว่าฯที่ดีที่สุดในโลก จากการสำรวจเมื่อปี 2012 นายโจโค วิโดโด ซึ่งเป็นแฟนเพลงวงดนตรีฮาร์ดร็อก 'ดีพ เพอร์เพิล' และครั้งหนึ่งเคยเป็นเจ้าของกีตาร์ที่มีลายเซ็นของสมาชิกวงเฮฟวีเมทัลคนหนึ่ง ยืนยันว่าการเป็นนักการเมืองที่ประสบความสำเร็จ จะต้องยืนหยัดแก้ไขปัญหาในประเทศโดยเฉพาะการทุจริตคอร์รัปชั่น ด้วยการไม่นำเสนอนโยบายเลื่อนลอยหรือดีแต่พูด ดีแต่โฆษณาชวนเชื่อ อาทิ มุ่งมั่นจะแก้ไขปัญหาคอร์รัปชั่นและระบบราชการที่ไร้ประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างระบบที่โปร่งใส วัดคุณภาพคนจากผลงาน ไม่ใช่เส้นสายหรือการติดสินบน หรือแก้ปัญหาจราจรด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสุดท้ายก็คือสร้างโครงข่ายสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม รวมไปถึงการดูแลสุขภาพฟรีแก่กลุ่มคนที่ยากจนที่สุด เป็นต้น (บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, 2557)

อินโดนีเซียเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการเตรียมการในการผลัดเปลี่ยนผู้นำคนใหม่แทนประธานาธิบดี ซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน ที่กำลังจะพ้นตำแหน่งหลังจากครองอำนาจมานาน 10 ปีเต็ม แม้การเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่จะมีขึ้นในวันที่ 9 กรกฎาคม นี้ แต่จากผลการเลือกตั้งทั่วไปที่เพิ่งผ่านพ้นไปเมื่อเร็ว ๆ นี้ รวมทั้งจากผลการสำรวจความเห็นโดยสถาบันรอย มอร์แกน รีเสิร์ช ล้วนแต่ชี้ไปในทางเดียวกันว่าชาวเมืองอิเหนาต่างสุดแสนจะเบื่อระอากับรัฐบาลนายยูโดโยโนอดีตมือปราบการทุจริตคอร์รัปชั่น แต่พอใกล้ถึงเวลาจะต้องถอดหัวโขนทิ้ง เนื่องจากกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่อนุญาตให้สมัครรับเลือกตั้งต่อเป็นสมัยที่ 3 การบริหารประเทศของนายยูโดโยโนในช่วงสองปีสุดท้ายจึงเริ่มไร้ประสิทธิภาพ ปล่อยปละละเลยให้คนใกล้ชิดรวมหัวกันทุจริตฉ้อฉลและใช้อำนาจในทางมิชอบเหมือนในอดีต ทำให้ชาวเมืองอิเหนาที่ยืนยันหนักแน่นว่าต้องการรัฐบาลที่ซื่อสัตย์สุจริตและปลอดจากการคอร์รัปชั่น คิดจะดัดสันดานนักการเมืองเลวด้วยการส่งสัญญาณว่าพร้อมจะเลือกผู้นำขวัญใจคนจนตัวจริง ผู้เคยแสดงผลงานให้ประจักษ์มานานแล้วว่ามือสะอาดจริง จนสามารถฟาดฟันกับการคอร์รัปชั่นอย่างได้ผลตั้งแต่สมัยเป็นนายกเทศมนตรี

บ้านนอก สู่ผู้ว่าการจาการ์ตาให้เป็นว่าที่ประธานาธิบดีคนใหม่ในอนาคตอันใกล้ นักการเมืองผู้เป็นความหวังใหม่ของชาวเมืองอิเหนามากที่สุด ในขณะนี้ก็คือ นายโจโค วิโดโด หรือ "โจโควิ" ผู้ว่าราชการจอมสีสันแห่งกรุงจาการ์ตา ซึ่งผลการสำรวจความเห็นบ่งบอกว่ามีคะแนนนิยมทิ้งห่างคู่แข่งอย่างขาดลอย ไม่ว่าจะเป็นนายปราโบโว ซูเบียนโต อดีตผู้บัญชาการหน่วยปฏิบัติการพิเศษ ผู้มีชนักติดหลังถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือนายอาบูริซัล บาครี ประธานพรรคโกลคาร์ พรรคการเมืองเก่าแก่ของอดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โต กระทั่งพรรคประชาธิปไตยอินโดนีเซียแห่งการต่อสู้ (พีดีไอ-พี) ใต้การนำของอดีตประธานาธิบดีเมกาวตี ซูการ์โนปุตรี ไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากเดินหน้าเสนอชื่อให้เป็นตัวแทนชิงทำเนียบประธานาธิบดีในกลางปีนี้ (บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, 2557)

ด้วยความประทับใจในชีวิตต้องสู้ตั้งแต่ยังเด็ก รวมไปถึงการเป็นนักการเมืองรุ่นใหม่ที่สุภาพ อ่อนน้อม เรียบง่าย ซื่อสัตย์ ฉลาดเฉลียวแต่มีจินตนาการก้าวไกล สร้างสรรค์ และมุ่งมั่น ที่สำคัญก็คือ มีหัวใจอยู่กับคนยากจน จึงมีผู้นำประวัติในวัยเด็กของโจโค วิโดโด ไปสร้างเป็นภาพยนตร์ที่ฉายเมื่อกลางปีที่แล้ว โดยเจ้าตัวบ่นอุบอิบว่าชีวิตของตัวเองแสนจะพื้น ๆ ไม่มีอะไรน่าสนใจมากพอที่จะทำเป็นภาพยนตร์ แต่หลายคนเชื่อว่า หากได้เป็นประธานาธิบดีคนใหม่ผู้เอาจริงในการปราบคอร์รัปชั่น และเดินหน้าพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าเป็นอัญมณีแห่งเอเชียสมกับที่ฝันไว้ ก็อาจจะมีคนสนใจสร้างภาพยนตร์เรื่องใหม่ว่าด้วยชีวิตต้องสู้ของประธานาธิบดีขวัญใจคนจนอีกเรื่องหนึ่งก็ได้ (บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, 2557)

วันที่ 9 เมษายน 2014 จะมีเลือกตั้ง ส.ส. และผู้แทนในระดับท้องถิ่นครั้งใหญ่ในอินโดนีเซียที่มีกว่า 17,000 เกาะ มีผู้ลงคะแนน 187 ล้านคน มีพรรคใหญ่ 3 พรรค และพรรคเล็กพรรคน้อยอีกหลายสิบพรรค ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้สมัครจำนวนไม่น้อยเป็นคนค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ คนรับจ้างขับมอเตอร์ไซค์ แรงงานหาเช้ากินค่ำ ตลอดจนคนเดินดินกินข้าวแกงธรรมดา เนื่องจากการเลือกตั้งครั้งที่ 3 นี้ นับตั้งแต่มีประชาธิปไตยมา 16 ปี จะเป็นการเมืองที่เรียกว่า "inclusive" กล่าวคือคนเล็กคนน้อยก็มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศเป็นครั้งแรก (เพียงร้อยละ 39 ของผู้สมัครจบปริญญาตรีหรือสูงกว่า) 3 พรรคใหญ่คือ Golkar (พรรคทหารเก่า) พรรค Gerindra (นำโดยนายพล Subianto อดีตนายทหารใหญ่ของนายพลซูฮาโต) และพรรค Indonesian Democratic Party-Struggle (PDI-P) ซึ่งมีการนำโดยอดีตประธานาธิบดี Megawati Sukarnoputri (ลูกสาวของประธานาธิบดี Sukarno) ถึงแม้จะอยู่ในพรรคของลูกสาวประธานาธิบดีซูการ์โน แต่เขาก็สามารถรักษาภาพลักษณ์ของ "คนใหม่" ได้ การเลือกตั้งประธานาธิบดีจะมีในเดือนกรกฎาคม ปี 2014 ซึ่งก่อนจะถึงวันนั้น พรรคของเขาต้องผ่านด่านการเลือกตั้งวันที่ 9 เมษายนนี้ไปก่อน

กฎหมายกำหนดว่าพรรคใดจะเสนอชื่อคนสมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีได้ ต้องได้รับคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของคะแนนเสียงทั้งหมด หรือได้ ส.ส. ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 (112 จาก 560 คน) หรือร่วมกับพรรคอื่นเพื่อให้มีสัดส่วนเสียงเพิ่มขึ้น (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2557)

โจโค วิโดโด มีชื่อเสียงเพราะความเป็นผู้นำของเขาในการเข้าถึงคนธรรมดาในยุคการเมือง "inclusive" ที่ประชาชนตื่นตัวในสิทธิของตนเอง เขาสื่อสารให้คนตัวเล็ก ๆ มองเห็นว่าเขาจริงใจ ถึงลูกถึงคน และมือสะอาด เขาห้ามญาติพี่น้องยุ่งเกี่ยวกับการประมูลงาน ตั้งแต่สมัยเป็นนายกเทศมนตรีเมืองสุราการ์ตา (Solo) รวมถึงตัวละครก็วนเวียนกันอยู่ในกลุ่มชนชั้นนำของสังคม เมื่อมีตัวละครใหม่ที่ไม่มีอะไรเกี่ยวพันเลยกับอดีตผู้นำทั้งหลายที่ผ่านมา อีกทั้งมีความสามารถในการสื่อสารกับประชาชนธรรมดาได้ดี และมีความสามารถ พลเมืองผู้เป็นส่วนสำคัญยิ่งของการเมืองอินโดนีเซียจึงตื่นตัวสนับสนุนนายโจโค วิโดโด รวมถึงประชาชนซึ่งเบื่อหน่ายการเมืองที่วนเวียนอยู่ในกลุ่มชนชั้นนำ และเต็มไปด้วยคอร์รัปชั่น (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2557)

ในขณะที่ผู้สมัครและพลเมืองจำนวนมากกำลังพูดถึงการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติ การเลือกตั้งประธานาธิบดีก็ได้กลายเป็นเหตุการณ์ที่มีสื่อสังคมออนไลน์ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประชาธิปไตยอย่างเป็นจริงเป็นจังเหตุการณ์แรก กิจกรรมออนไลน์บนสื่อสังคมออนไลน์นั้นเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงที่ผู้คนเริ่มใช้ แฮชแท็ค #JKW4P หลังจากที่มีการประกาศว่านายโจโค วิโดโด จะเป็นหนึ่งในผู้ท้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดี ด้วยการสนับสนุนจากพรรค Indonesian Democratic Party-Struggle (PDI-P) เมื่อเดือนมีนาคมปี 2014 และได้ขนานนามการเลือกตั้งครั้งนั้นไว้ว่า Social Media Election O'Neil (2014) ภาพ 13 เผยให้เห็นว่าผู้ท้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้รับความนิยมสูงบนทวิตเตอร์ การพุ่งขึ้นของบทสนทนาถึงโจโค วิโดโดนั้นสามารถเห็นได้อย่างชัดแจ้งเมื่อมีการประกาศ โดยมีข้อความมากถึง 55,000 ทวีต ภายในวันเดียวในวันที่ 14 มีนาคม และนอกจากนี้ รูปภาพนี้ก็ยังเผยให้เห็นอีกว่ามีการใช้งานแฮชแท็กนี้ ต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอตลอดการหาเสียง (Johansson, 2016, p. 30)

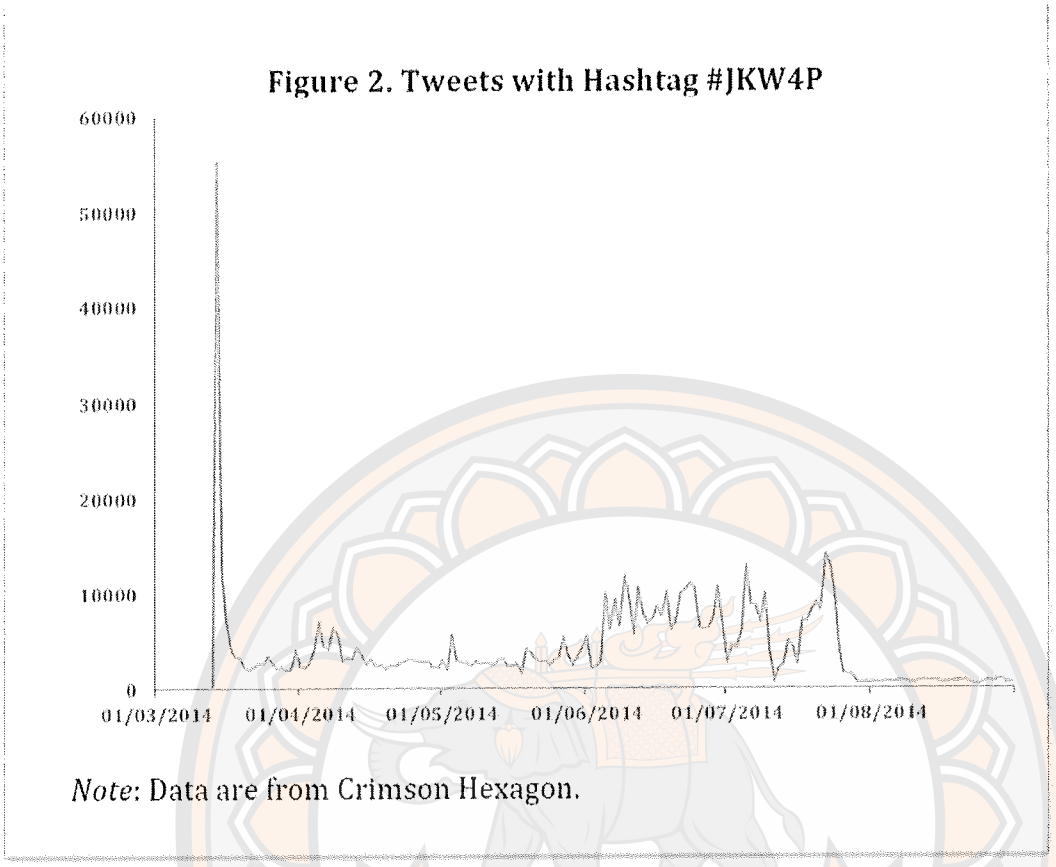

ภาพ 13 ทวิตที่ติดแฮชแท็ก #JKW4P (Tweets with Hashtag #JKW4P)

ที่มา: Crimson Hexagon as cited in Johansson, 2016

ในส่วนแฮชแท็กที่เป็นที่นิยมอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุนโจโค วิโดโด นั้นประกอบไปด้วย #KeepCalmAndVoteJokowi #salam2jari (หรือ "การชูสองนิ้วเพื่อแสดงความเคารพ") #Rame2Celup2Jari (หรือ "การจุ่มนิ้วลงไปเพื่อลงคะแนนเสียง") เป็นต้น Wan (2014) เช่นเดียวกันได้มีแฮชแท็กที่ให้การสนับสนุนบฝ่ายผู้ท้าชิงฝ่าย Prabowo Subjanto บนทวิตเตอร์มีดังนี้ #IndonesiaSatu (อินโดนีเซียเดียว) และ #pilihankusatu_PRABOWO (หรือ "Prabowo ตัวเลือกอันดับแรกของฉัน") นอกจากนี้ประชาชนก็มีการแสดงออกเพื่อโน้มน้าวเพื่อนฝูงให้ออกไปลงคะแนนเสียงโดยไม่ออกเสียงผ่านแฮชแท็ก เช่น #SayNoToGolPut ABC (July 9, 2014) อีกด้วย ซึ่ง Golput นั้นมีความหมายว่า "กลุ่มสีขาว" หรือการที่ไม่ผักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งในกรณีของการเลือกตั้งหมายถึงคนที่ไม่ต้องการออกเสียงหรือคนที่ส่งบัตรลงคะแนนที่ว่างเปล่า (Johansson, 2016, p. 31)

ผู้ท้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีทั้งสองนั้นมีตัวตนบนสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างมาก แม้ว่าจะด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไปก็ตาม Haryanto (2014) รายงานว่าแคมเปญบนสื่อสังคมออนไลน์ของนายปราโบโว (Prabowo) นั้นถูกบริหารจัดการโดยกลุ่มนักกลยุทธ์ดิจิตอลรุ่นใหม่พรรค Gerindra (พรรคการเมืองที่นายปราโบโวเป็นคนก่อตั้งขึ้น) ได้มีการจ้างงานทีมดิจิตอลมาตั้งแต่ปี 2009 แล้ว และก็คือเบื้องหลังที่ทำให้ปราโบโว มีผู้ติดตามบนเฟซบุ๊กจำนวนมาก ทีมดิจิตอลของปราโบโวนั้นมีทีมงานไม่ต่ำกว่า 50 คนในปี 2014 ในทางกลับกันวิธีการของนายโจโค วิโดโด นั้นแตกต่างจากของนายปราโบโวอย่างสิ้นเชิง โดยแคมเปญบนสื่อสังคมออนไลน์ของเขานั้น มีการบริหารจัดการโดยกลุ่มอาสาสมัครที่มีชื่อเรียกว่า Jokowi Advances Social Media Volunteers หรือ JASMEV อาสาสมัครเหล่านี้กระจายตัวอยู่ทั่วทั้งประเทศและทำงานอย่างเป็นระยะ ๆ แม้ดูเหมือนว่าจะเป็นรูปแบบที่เป็นมีความเป็นระเบียบน้อยกว่า แต่เครือข่ายนี้ก็เติบโตจนมีสมาชิกมากกว่า 30,000 คน กล่าวโดยสรุปก็คือการเลือกตั้งสถานิติบัญญัติและประธานาธิบดีในปี 2014 นั้นได้เผยให้เห็นว่ามีการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลายโดยผู้กระทำทางการเมืองและผู้สนับสนุน (Johansson, 2016, pp. 31-32)

บทบาทการเป็นประธานาธิบดี (2014-2019)

บทบาทของความเป็นผู้นำของนาย โจโค วิโดโด (Joko Widodo) หรือ "โจโควี (Jokowi)" ซึ่งเป็นประธานาธิบดีคนปัจจุบันของอินโดนีเซีย ที่ได้รับสมญานามว่า "โอบามาแห่งแดนอิเหนา" ในทุกแง่มุมของนายโจโค วิโดโด จึงเป็นที่น่าจับตามอง ไม่ว่าจะเป็นจากท่าทียืนกรานไม่ยอมลดหย่อนโทษให้แก่นักโทษประหารชีวิตในคดีค้ายาเสพติดชาวออสเตรเลีย หลังจากได้มีการประหารนักโทษคดียาเสพติดรอบแรกไปเมื่อเดือน ม.ค.2015 ที่ผ่านมา การแสดงความเห็นในการเดินทางเยือนประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อกรณีการอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนเหนือทะเลจีนใต้ ฯลฯ (กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงฯ, 2558)

ตั้งแต่ได้ขึ้นรับตำแหน่งประธานาธิบดี ไม่ว่าจะเป็นผลงาน การตัดสินใจ ท่าที ถ้อยแถลงอย่างตรงไปตรงมาในหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อาทิ ประธานาธิบดี โจโค วิโดโด แถลงเตือนความพยายามในการเข้ามาแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมของหลายประเทศ โดยแถลงว่า อินโดนีเซียคือประเทศเอกราชที่มีกฎหมายเป็นของตนเอง นั่นหมายความว่า ผู้กระทำผิดไม่ว่าจะเป็นพลเมืองของประเทศใดก็ตาม หากเข้ามาก่อเหตุในอินโดนีเซีย ต้องเคารพกฎหมายและยอมรับบทลงโทษของทางการอินโดนีเซีย" นายโจโค วิโดโด ยืนกรานไม่ยอมลดหย่อนโทษให้แก่นักโทษที่รอการประหารชีวิตในคดีค้ายาเสพติดชาวออสเตรเลีย 2 คน คือ Andrew Chan และ Myuran Sukumaran สมาชิกระดับหัวหน้าแก๊งค้ายาเสพติด "บาหลี ไนน์ (Bali nin)" ในข้อหาลักลอบขนเฮโรอีนกว่า

8 กิโลกรัม แม้ว่านายกรัฐมนตรี โทนี แอบบ็อตต์ (Anthony Abbot) แห่งออสเตรเลีย ทั้งวิงวอนและกดดันให้รัฐบาลอินโดนีเซียเมตตาก็ตาม โดยคณะตุลาการศาลปกครองสูงสุดของอินโดนีเซียให้เหตุผลว่าคำสั่งประหารชีวิตจาก นายโจโค วิโดโด เป็น "อำนาจพิเศษ" ของผู้นำอินโดนีเซีย ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเอาไว้ ซึ่งบุคคลอื่นไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งก่อนหน้านี้เมื่อเดือน ม.ค.2015 อินโดนีเซียได้ประหารชีวิต พลเมือง 6 คน จากหลายประเทศ ฐานลักลอบค้ายาเสพติดเช่นกัน และหนึ่งในนั้นเป็นพลเมืองชาวบราซิล ทำให้ประธานาธิบดีดิลมา รูสเซฟฟ์ แห่งบราซิล เรียกตัวเอกอัครราชทูตกลับประเทศทันที และประกาศทบทวนความสัมพันธ์กับอินโดนีเซีย อีกทั้งระงับและสั่งเลื่อนกำหนดการพิธีรับมอบอักษรสาส์นตราตั้งนายโตโต ริยานโต เอกอัครราชทูตของอินโดนีเซียประจำกรุงบราซิเลียอย่างไม่มีกำหนด ทำให้กระทรวงการต่างประเทศอินโดนีเซียออกแถลงการณ์เมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2015 เรียกตัวนายโตโต ริยานโต ให้เดินทางกลับประเทศทันที และเชิญเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสถานเอกอัครราชทูตบราซิลประจำกรุงจาการ์ตา เข้าพบเพื่อรับหนังสือประท้วงกรณีดังกล่าว ส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างทั้งสองประเทศตึงเครียดอย่างหนัก (กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงฯ, 2558)

ระหว่างการเยือนญี่ปุ่น วันที่ 22 - 25 มีนาคม 2015 นายโจโค วิโดโด กับ นายอาเบะ ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริม ความร่วมมือทางทหารต่อกัน โดยนายโจโค วิโดโด กล่าวก่อนการเยือนว่าการอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนเหนือพื้นที่เกือบทั้งหมดของน่านน้ำทะเลจีนใต้นั้น ไม่มีพื้นฐานทางกฎหมายที่สนับสนุนโดยกฎหมายระหว่างประเทศ และอินโดนีเซียพร้อมจะดำเนินบทบาทเป็นคนกลาง เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกรณีทะเลจีนใต้ อินโดนีเซียร่วมซ้อมรบกับสหรัฐฯ ช่วงกลางเดือน เมษายน 2015 ที่เกาะบาตัม บริเวณหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ใกล้กับบริเวณที่จีนอ้างสิทธิ์ครอบครอง ซึ่งเป็นการร่วมซ้อมรบครั้งที่สองกับสหรัฐฯ โดยอินโดนีเซียวางแผนว่าจะจัดการซ้อมรบอีกในปีหน้า และต้องการให้จัดการซ้อมรบทั้งการใช้เครื่องบินตรวจการณ์และลาดตระเวนเป็นประจำในพื้นที่ดังกล่าว (กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงฯ, 2558)

บทบาทผู้นำหลังจากนายโจโค วิโดโด ขึ้นรับตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย ก็พบกับปัญหาภายในเรื่องความโปร่งใส รวมทั้งภาพลักษณ์ที่ไม่สู้ดีของเหล่าที่ปรึกษา ส่งผลให้ความเชื่อมั่นในการบริหารประเทศของนายโจโค วิโดโด ลดลง อีกทั้งมุมมองบทบาทผู้นำที่เน้นรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตนด้วยท่าทีแข็งกร้าว เช่น กรณีการตัดสินประหารชีวิตนักโทษคดียาเสพติด ซึ่งประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ไม่ยอมลดหย่อนโทษ ท่ามกลางกระแสกดดันจากหลายประเทศ ถือว่ามีความเด็ดขาดสมเป็นผู้นำ แต่ทั้งนี้อาจจะเข้าสุภาษิตที่ว่า "ดาบสองคม" เพราะแน่นอนว่าการลงโทษประหารชีวิตดังกล่าวอาจส่งผลต่อความสัมพันธ์กับหลายประเทศไม่มาก

ก็น้อย อีกทั้งการตัดสินใจลงนามบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือทางทหารกับญี่ปุ่นและการร่วมซ้อมรบกับสหรัฐฯ ในช่วงที่ผ่านมา อาจเป็นสัญญาณบ่งชี้ได้หรือไม่ว่าท่าทีความแข็งกร้าวของนายโจโค วิโดโด ผ่านนโยบายอินโดนีเซีย แต่กลับมีการดำเนินการทางการทูตกับสหรัฐฯและญี่ปุ่นเป็นเบื้องหลังแบบคู่ขนานด้วยนั้น มีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อทิศทางของอินโดนีเซีย ถึงแม้ว่าในระยะหลังจะพยายามแสดงบทบาทเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททะเลจีนใต้ก็ตาม (กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงฯ, 2558)

อินโดนีเซียได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ผู้คนใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก ซึ่งในปัจจุบันเป็นหนึ่งในผู้ใช้อินเทอร์เน็ตรายใหญ่ที่สุดในโลก ประธานาธิบดีอินโดนีเซีย โจโค วิโดโด ยังพยายามที่จะ "ปรับตัว" ให้เข้ากับกระแสของโซเชียลมีเดียอินโดนีเซีย โจโค วิโดโด มีบัญชีโซเชียลมีเดียหลายบัญชีเช่น Facebook, Twitter, Instagram,และ YouTube เขายังเผยแพร่ผลงานของเขามากมาย รวมถึงวาระการประชุมของเขากับผู้นำของรัฐคนอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งในบางครั้งโจโค วิโดโด ได้อัปโหลดวิดีโอ หรือ "vlogs" ซึ่งบางส่วนเป็นวิดีโอความร่วมมือกับผู้นำของประเทศที่มีอำนาจ เช่น กษัตริย์ ซัลมาน อับดุล อาซิซ แห่งซาอุดิอาระเบีย และอื่น ๆ อีกมากมาย (Syaifani, & Qubba, 2017, p. 109-111)

โจโค วิโดโด เข้าร่วม Twitter เมื่อเดือนกันยายน ในปี 2011 แต่มีใช้บัญชีในฐานะประธานาธิบดี ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2015 ซึ่งเป็นเวลาแปดเดือนหลังจากการเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี ขณะนี้บัญชีทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีผู้ติดตามนับล้าน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่มากเมื่อเทียบกับถึงนายกรัฐมนตรีออสเตรเลียหรือนายกรัฐมนตรียอดนิยมของแคนาดา ทวิตเตอร์ของโจโค วิโดโด แสดงภาพการเยือนต่างประเทศหรือการเยือนของผู้นำของรัฐอื่นที่อินโดนีเซีย การประชุม การพบปะส่วนตัวกับผู้นำหลายรัฐเช่นกัน เช่นเดียวกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ภาครัฐ บริษัทข้ามชาติ โจโค วิโดโด มักทวีตเกี่ยวกับการไปเยือนในฐานะประธานาธิบดีของเขาเองหลายครั้งในประเทศต่าง ๆ รวมถึงการประชุมกับ Park Geun Hye ของเกาหลีใต้, Angela Merkel ของเยอรมัน, Vladimir Putin ของรัสเซีย, United David Cameron แห่งราชอาณาจักร Mark Rutte ของเนเธอร์แลนด์และอีกมากมาย โดยอีกช่วงเวลาหนึ่งที่น่าสนใจที่สุดในทวิตเตอร์ของโจโค วิโดโด คือ เมื่อนายกรัฐมนตรี Malcolm Turnbull ของออสเตรเลียทวีต โจโค วิโดโด ได้ขอบคุณเขาและชาวจาคาร์ตันสำหรับการต้อนรับที่อบอุ่น และการสนทนาที่ดีเกี่ยวกับการค้าและการลงทุน โดยโจโค วิโดโด ตอบทวีตคือ "ขอแสดงความยินดีและขอแสดงความนับถืออย่างอบอุ่นจากอินโดนีเซีย" นอกจากนี้ทวีตของโจโค วิโดโด มักถูกรีทวีตเป็นพันครั้ง (สำหรับแต่ละทวีต) ซึ่งทำให้โจโค วิโดโด เข้าร่วมรายการผู้นำที่สื่อสารบนทวิตเตอร์ที่มีอิทธิพลของโลกตามการศึกษา

Twiplomacy ของ Burson-Marsteller (2017) โจโค วิโดโด ติดอันดับ 10 ของ Top Ten ที่มีคนติดตามมากที่สุดในโลกของผู้นำ 2017 พร้อมกับผู้นำรัฐของสหรัฐอเมริกา ตุรกี อินเดีย ยูเออี และวาติกัน (Syaifani, & Qubba, 2017, pp. 109-110)

กล่าวได้ว่าการทูตดิจิทัลเป็นวิธีการหนึ่งสำหรับรัฐบาลของรัฐ บรรลุผลประโยชน์ของชาติ เฟอร์กัสแฮนสันให้คำจำกัดความว่า อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อช่วยบรรลุวัตถุประสงค์ทางการทูต การทูตดิจิทัลนำผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของอินเทอร์เน็ตไปใช้ในการปฏิบัติของการทูตในระดับสถาบันและระดับบุคคล การทูตยังเกี่ยวข้องกับขั้นตอนและแนวทางการเจรจากับรัฐอื่น ๆ ตามความตั้งใจของรัฐ ปรับปรุงความสัมพันธ์กับผู้อื่น นอกจากนี้การทูตยังสามารถใช้เพื่อโน้มน้าวความคิดเห็นของประชาชนเพื่อยับยั้งรัฐบาลของรัฐอื่น ๆ ความสำเร็จของการทูตเองขึ้นอยู่กับกับการบรรลุวัตถุประสงค์ของตัวบุคคล ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต บุคคลระหว่างประเทศต้องอยู่รอดภายในระบบสากลที่มีอยู่ เนื่องจากโลกาภิวัตน์กำลังเกิดขึ้นและขยายการพัฒนาของข้อมูลและเทคโนโลยี พร้อมด้วยเหตุนี้ การทูตจึงเจริญรุ่งเรืองในประเภทที่หลากหลายมากขึ้นรวมถึงการทูตดิจิทัล การทูตดิจิทัลทำให้เกิดความเป็นไปได้มากขึ้นค้นพบความคิดเห็นที่หลากหลายจากชาวต่างชาติ ดังนั้นการทูตจึงมีฉลาดขึ้น เร็วขึ้น และเชื่อมโยงกันมากขึ้นในเครือข่ายมีสายตามากมายที่คอยจับจ้องจะกลั่นกรองสถานการณ์ทั่วโลก ดังนั้นรัฐบาลในแต่รัฐจึงต้องจัดการควบคุมข้อบกพร่องของนโยบายของรัฐบาลตนเองอย่างรอบคอบ (Syaifani, & Qubba, 2017, p. 107)

นอกเหนือจากการที่สื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามามีบทบาทในฐานะเครื่องมือสำคัญในกระบวนการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยแล้ว มันก็ยังเป็นตัวกลางสำคัญที่ทำให้นักการเมืองสามารถเข้าถึงประชาชนได้อีกด้วย หนึ่งในผู้นำทางการเมืองที่มีการสื่อสารบนโลกออนไลน์อย่างเปิดเผยที่สุดคนนึงก็คือ Susilo Bambang Yudhoyono (หรือ SBY) อดีตประธานาธิบดีและประธานพรรค Democratic เขามักจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในปัจจุบัน และได้เริ่มทำแบบนั้นตั้งแต่การลงจากตำแหน่งในปี 2014 เช่น ในกรณีที่เกิดขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคมปี 2015 คณะบริหารของโจโค วิโดโด ได้มีการพิจารณาที่จะนำมาตราหมิ่นประมาทในประมวลกฎหมายอาญาต่อผู้นำประเทศกลับมาใช้ ซึ่งมาตราหมิ่นประมาทนี้มีการใช้งานมาตั้งแต่ยุคสมัยระเบียบใหม่ เจ้าหน้าที่รัฐได้ร่างข้อเสนอที่กำหนดโทษของการเผยแพร่ข้อความที่จะทำให้ประธานาธิบดีหรือรองประธานาธิบดีเสื่อมเสียชื่อเสียง (Denigrate) ด้วยการจำคุกมากถึง 5 ปี ความหมายของคำว่าการทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง (Denigration) ก็ยังคงคลุมเคลือ Reformasi Weekly (August 7, 2015) หากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายนี้ประสบความสำเร็จ ก็จะเปิดช่องให้กับผู้นำประเทศนั้น

สามารถที่จะข่มขู่คู่ต่อสู้ของเขาได้ ซึ่งจะกลายเป็นภัยต่อระบอบประชาธิปไตยในที่สุด แม้ว่าการพิจารณาที่จะนำมาตราหมิ่นประมาทกลับมาบังคับใช้นั้น ได้มีการพูดคุยถกเถียงกันตั้งแต่ตอนสมัยที่ SBY ยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ก็ตาม ตัวเขาก็ได้ออกมาแสดงจุดยืนต่อสาธารณชนอย่างรวดเร็วในวันที่ 9 สิงหาคม 2015 SBY ได้ทวิตข้อความที่เรียกว่าเป็น "tweetstorms" Jakarta Globe (August 9, 2015) โดยวิพากษ์วิจารณ์โจโค วิโดโด ถึงการพิจารณามาตราดังกล่าวผ่านทางทวิตเตอร์ต่อเนื่องกว่า 22 ทวีต เขาได้อธิบายถึงมุมมองและผลกระทบลบที่อาจเกิดขึ้นหากว่ามาตรานั้นกลับมามีผลบังคับใช้อีกครั้ง เหนือสิ่งอื่นใด SBY ได้แสดงความคิดเห็นว่ามาตรานั้นจะส่งผลต่อกระบวนการประชาธิปไตยอย่างไรบ้าง (Johansson, 2016, pp. 32-33)

@SBYudhoyono: Andai itu tjd mungkin rakyat tak berani kritik, bicara keras.Takut dipidanakan, dijadikan tersangka.Sy jd tdk tahu apa pendapat rakyat *SBY*

*Translation: If that happens maybe people avoid to criticize and speak up. Afraid of being jailed, becoming suspects. We wouldn't know the opinions of the people. *SBY*

@SBYudhoyono: Kalau pemimpin tak tahu perasaan & pendapat rakyat, apalagi media juga diam & tak bersuara, saya malah takut jadi "bom waktu". *SBY*

*Translation: If a leader does not know the feelings and opinions of the people, and if media is silent and voiceless, I am afraid it will turn into a time bomb. *SBY**

ภาพ 14 ทวิตข้อความของนาย Susilo Bambang Yudhoyono อดีตประธานาธิบดีอินโดนีเซีย (1)

ที่มา: Johansson, 2016, p. 33

แปลทวิต: ถ้าหากมันเกิดขึ้นจริงประชาชนจะหลีกเลี่ยงที่จะวิพากษ์วิจารณ์และส่งเสียงเนื่องจากกลัวว่าอาจจะติดคุกหรือเป็นผู้ต้องสงสัยได้ และเราก็ไม่อาจรู้ถึงความคิดเห็นของประชาชนได้ *SBY*

แปลทวิต: ถ้าหากว่าผู้นำไม่รู้ถึงความรู้สึกและความคิดเห็นของประชาชนและหากว่าสื่อนั้นปิดปากเงียบและไม่ส่งเสียงใด ๆ ฉันคิดว่ามันอาจจะกลายเป็นระเบิดเวลาได้ *SBY*

นอกจากนี้เขายังได้พูดถึงความอันตรายที่จะเกิดจากการใช้อำนาจในแบบผิด ๆ ไม่เพียงแต่โดยประธานาธิบดีเท่านั้น แต่รวมถึงคนอื่น ๆ ที่อยู่ในอำนาจเช่นสื่อหรือประชาชนคนอื่น ๆ (Johansson, 2016, p. 33)

@SBYudhoyono: Para pemegang kekuasaan (power holders) tak boleh salah gunakan kekuasaannya. Presiden, parlemen, penegak hukum, pers & juga rakyat. *SBY*

*Translation: Power holders should not misuse their power. President, parliament, law enforcer, press, and the people as well. *SBY*

ภาพ 15 ทวิตข้อความของนาย Susilo Bambang Yudhoyono อดีตประธานาธิบดีอินโดนีเซีย (2)

ที่มา: Johansson, 2016, p. 33

แปลทวิต: ผู้มีอำนาจไม่ควรใช้อำนาจในทางที่ผิด ประธานาธิบดี รัฐสภา ผู้บังคับใช้กฎหมาย สื่อ หรือแม้แต่ประชาชน *SBY*

นี่ไม่ใช่ครั้งแรกและครั้งสุดท้ายที่ SBY พยายามที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายรัฐด้วยการสื่อสารผ่านทวิตเตอร์ อีกหนึ่งตัวอย่างคือตอนที่เขาทวีตข้อความต่อเนื่องเกี่ยวกับประเด็นที่อินโดนีเซียพิจารณาจะเข้าร่วมข้อตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Parnership - TPP) ในช่วงปลายเดือนตุลาคม 2015 ที่โจโค วิโดโด ได้มีโอกาสไปเยือนสหรัฐฯ ในการเยือนครั้งนี้โจโค วิโดโด ประกาศว่า "อินโดนีเซียมีความตั้งใจจะเข้าร่วม TPP" Guardian (October 27, 2016) ภายหลังจากคำแถลงการนี้ การถกเถียงถึงการเข้าร่วมเป็นสมาชิก TPP จึงได้ระอุขึ้นภายในอินโดนีเซีย โดยที่มี SBY เป็นหนึ่งในผู้แสดงออกทางความคิดเห็นในทวิตเตอร์ SBY ได้มีการตักเตือนโจโค วิโดโด ผู้สืบตำแหน่งประธานาธิบดีจากเขาถึงการเข้าร่วมกับ TPP ซึ่งในช่วงเวลาที่เขาดำรงตำแหน่ง SBY ได้ปฏิเสธที่จะเข้าร่วมกับ TPP และรู้สึกว่าการตัดสินใจนั้นยังคงสมเหตุสมผล ตัวอย่างจากทวิตต่อเนื่องเกี่ยวกับ TPP ของเขามีดังนี้ (Johansson, 2016, p. 34)

@SBYudhoyono: Sebenarnya TPP baik, jika negara anggotanya "siap", kepentingannya diwadahi & benar-benar memberikan keuntungan bersama. *SBY*

*Translation: TPP is actually good if the member states are ready, their interests are served, and [if it] brings real mutual benefits. *SBY**

@SBYudhoyono: Jika Indonesia merasa belum siap & dipaksa masuk TPP, maka justru negara kita akan dirugikan. Begitulah "hukum globalisasi". *SBY*

*Translation: If Indonesia is not ready and forced to enter TPP, that is when our country will suffer. This is the "law of globalization". *SBY**

@SBYudhoyono: Jika tak siap, justru pasar kita akan kebanjiran barang & jasa negara lain, sementara ekspor kita tak bisa bersaing di luar negeri. *SBY*

*Translation: If we are not ready, our market will be flooded with goods and services from other countries, while our exports cannot compete abroad. *SBY**

ภาพ 16 ทวิตข้อความของนาย Susilo Bambang Yudhoyono อดีตประธานาธิบดีอินโดนีเซีย (3)

ที่มา: Johansson, 2016, p. 34

แปลทวิต: TPP นั้นเป็นสิ่งที่ดีหากว่าสมาชิกภายในประเทศนั้นมีความพร้อม ได้รับผลประโยชน์ และมันทำให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันอย่างแท้จริง *SBY*

แปลทวิต: หากอินโดนีเซียยังไม่พร้อมและถูกบังคับให้เข้าร่วมกับ TPP เวลานั้นแหละประเทศของเราจะต้องทนทุกข์ทรมาน นี่เป็น"กฎหมายของโลกาภิวัฒน์" *SBY*

แปลทวิต: ถ้าหากว่าเรายังไม่พร้อม ตลาดของเรานั้น จะถูกถาโถมไปด้วยสินค้าและการบริการจากประเทศอื่นจำนวนมหาศาล และการส่งออกของเราจะไม่สามารถแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ ได้ *SBY*

แม้ว่า SBY จะไม่ได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแล้ว อิทธิพลของเขาก็ยังคงดำรงอยู่อย่างที่เคยได้กล่าวไว้ว่าตัวเขาเป็นถึงประธานของพรรค Democratic และมีการเข้าร่วมการอภิปรายทางการเมืองเป็นประจำ ณ วันนี้ SBY มีผู้ตามในทวิตเตอร์มากกว่า 9 ล้านราย และมี

จำนวนไลค์บนเฟซบุ๊กมากถึง 5.5 ล้านราย ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มสังคมออนไลน์สองแพลตฟอร์มที่เขาใช้งานบ่อยที่สุด ซึ่งสื่อดั้งเดิมก็ได้นำการเคลื่อนไหวของเขาบนสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ มาเป็นประเด็นในการนำเสนอข่าวอยู่เป็นประจำ อย่างเช่นการรายงานข่าวถึงคำแถลงของเขาที่มีต่อมาตราหมิ่นประมาท รวมถึงการพิจรณาเข้าร่วม TPP เป็นต้น Jakarta Globe (August 9, 2015) และ Today (October 31, 2016) (Johansson, 2016, pp. 34-35)

ผู้นำทางการเมืองรายอื่น ๆ เองก็มีการแสดงออกถึงความคิดเห็นต่าง ๆ บนสื่อสังคมออนไลน์เช่นเดียวกัน หนึ่งในตัวอย่างก็คือ Yusril Ihza Mahendra อดีตรัฐมนตรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานให้กับ Crescent Star Party และเป็นศาสตราจารย์ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ Yusril มีการเคลื่อนไหวบนทวิตเตอร์อยู่เป็นประจำ (@Yusrilihza_Mhd) และมีผู้ตามราว ๆ หนึ่งล้านราย ตัวอย่างที่เห็นได้เป็นประจำในการสร้างการมีส่วนร่วมกับสาธารณชนบนทวิตเตอร์ของเขา คือ กรณีที่มีการตัดงบเงินทุนสนับสนุนน้ำมันโดยคณะบริหารของโจโค วิโดโด เมื่อเดือนพฤศจิกายนปี 2014 Yusril ได้ทวีตข้อความต่อเนื่องที่พูดถึงผลกระทบจากการตัดเงินสนับสนุนดังกล่าว ในวันที่ 5 พฤษจิกายนปี 2014 ซึ่งสรุปได้ว่าแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์นั้น เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมจากผู้กระทำทางการเมืองชาวอินโดนีเซียในการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณชนเป็นอย่างมาก (Johansson, 2016, p. 35)

ในวันพุธที่ 17 เมษายน 2019 ประชาชนชาวอินโดนีเซียราว 192 ล้านคน จะได้ออกไปเลือกตั้งประธานาธิบดี ช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็นเวลาที่ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีทุ่มเทพละกำลังหาเสียงจากผู้สนับสนุนกันอย่างคึกคัก ครั้งนี้เป็นการต่อสู้กันระหว่างโจโค วิโดโด หรือ 'โจโควี' ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน และปราโบโว ซูเบียนโต อดีตนายพลฯ ซึ่งเคยเป็นคู่แข่งกันมาครั้งหนึ่งเมื่อปี 2014 ข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้งอินโดนีเซียระบุว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 40% เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 17-35 ปี หรือประมาณ 80 ล้านคน ดังนั้นผู้สมัครทั้งสองคนจึงพยายามดึงดูดใจคนหนุ่มสาวให้ได้มากที่สุด ปีที่แล้วพรรคของโจโค วิโดโด เปิดขายสินค้าที่ระลึกเช่น เสื้อยืดหมวก เสื้อแจ็คเก็ต ส่วนปราโบโว สร้างสายสัมพันธ์กับเหล่า vlogger ยูทูบเบอร์ และอินฟลูเอนเซอร์ ผู้สนับสนุนของทั้งสองฝ่ายยังได้ทำมิวสิควิดีโอของตัวเองด้วย ดูเหมือนปราโบโวจะได้รับความนิยมในหมู่คนหนุ่มสาวมุสลิม ทั้งนี้เมื่อปี 2014 เยาวชนกลุ่มนี้เคยลงคะแนนให้กับโจโค วิโดโด นั่นหมายถึงว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ โจโค วิโดโด น่าจะเสียฐานเสียงกลุ่มคนอายุ 20-30 ไปจากผลงานตลอด 4 ปีที่ผ่านมาของเขา อย่างไรก็ตามโจโค วิโดโด กลายเป็นขวัญใจของกลุ่มแม่บ้านในการหาเสียงเมื่อวันที่ 3 เมษายน ที่เมือง Sragen ตอนกลางของเกาะชวา มี 'กลุ่มแม่บ้านผู้สิ้นหวัง' ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-50 ปี เบียดเสียดเข้าไปรุมล้อมโจโค วิโดโด แล้วส่งเสียงกรี๊ดร้องเรียกเขา

พร้อมกับผลักเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยออกให้พ้นทางเพื่อให้สามารถใกล้ชิดโจโค วิโดโด ให้ได้มากที่สุด หนึ่งในกลุ่มแม่บ้าน วัย 37 ปีคนหนึ่ง ให้สัมภาษณ์กับสำนักข่าวเอเอฟพีด้วยอาการสะอึกสะอื้นคร่ำครวญว่า เธอเสียใจที่ไม่ได้ถ่ายภาพกับโจโค วิโดโด (themomentum, 2019)

ส่วนปราโบโว อดีตนายพลที่เกษียณแล้ว ผู้เป็นลูกเขยของอดีตผู้นำเผด็จการซูฮาร์โต ซึ่งสร้างเอกลักษณ์ด้วยชุดซาฟารีสีกากี และใส่แว่นกันแดด เขาพยายามเอาชนะใจผู้มีสิทธิออกเสียงผู้หญิง และแฟนคลับทางออนไลน์ เพื่อทำให้สมดุลกับภาพการเป็นผู้ชายที่แข็งแรงของเขาด้วยการโพสต์ภาพอินสตาแกรมของตัวเองและแมวปราโบโว ร่วมกับซานดิเอกา อูโน วัย 49 ปี ผู้สมัครชิงตำแหน่งรองประธานาธิบดี ได้สร้างแฟนคลับออนไลน์ขึ้น ซึ่งรวมทั้งกลุ่มแม่บ้านเพื่อสนับสนุนพวกเขา มีกองกำลังแม่บ้านที่ต่อสู้เพื่อปราโบโวและซานดิ ทั้งคู่มักปรากฏตัวอยู่ท่ามกลางแฟนคลับผู้หญิงอีกกลุ่มที่ออกมาชื่นชมเช่นกัน จากการสำรวจเมื่อเดือนมีนาคม 2019 ของหนังสือพิมพ์คอมพาสเดลี่ สื่อระดับชาติของอินโดนีเซียพบว่า ความนิยมต่อผู้สมัครทั้งสองคนสูสีกันมากในหมู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมิลเลนเนียล ในกลุ่มผู้ที่มีอายุ 22-30 ปี ความต่างระหว่างผู้สมัครทั้งสองคนอยู่ที่ 8.1% ส่วนอายุ 31-40 ปี อยู่ที่ 6.9% ขณะที่ในกลุ่มคนอายุมากกว่า โจโค วิโดโด มีคะแนนนำเป็น 2 เท่า ส่วนในกลุ่มนักโหวตหน้าใหม่หรือเจน Z ปราโบโวมีคะแนนนำ (themomentum, 2019)

ผลการเลือกตั้งเป็นไปตามคาดหมายโจโค วิโดโด คว้าชัยชนะ อินโดนีเซียจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดี ไปเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2019 โดยจากผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการประธานาธิบดี Joko Widodo หรือ Jokowi มีคะแนนนำอยู่ที่ราว 54-56% ขณะที่คู่แข่งคนเดิมอย่าง ปราโบโว อดีตนายพลเกษียณราชการมีคะแนนเป็นรองที่ 44-46 % ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งอินโดนีเซียจะประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการภายในเดือนพฤษภาคม 2019 เบื้องต้นคาดว่าผลการนับคะแนนดังกล่าวจะไม่พลิกโผ ส่งผลให้นายโจโค วิโดโด จะกลับเข้ามาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซียเป็นสมัยที่ 2 หลังจากเคยชนะนายปราโบโว อย่างฉิวเฉียดในการเลือกตั้งเมื่อปี 2014 (Exim Knowledge Center, 2019)

กล่าวได้ว่าบทบาทการเป็นผู้นำทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นที่ประจักษ์โดดเด่นมาตั้งแต่ในอดีต ไม่ว่าจะเป็นนายกเทศมนตรีที่มีผลงานมากมายในการพัฒนาเมืองสุราการ์ตาหรือเมืองโซโล การเป็นผู้ว่าการจาการ์ตา รวมถึงการเป็นประธานาธิบดีประเทศอินโดนีเซีย 2 สมัย ติดต่อกันจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษาบทบาทการเป็นผู้นำทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด นั้น เพื่อที่ผู้วิจัยจะสามารถดำเนินการศึกษาในประเด็นของการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ในลำดับต่อไป

บทที่ 6

การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซียและการให้ความหมายของการสื่อสาร

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอภาพการใช้สื่อทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยให้ความสำคัญกับการนำเสนอผลการวิจัยในส่วนที่ว่า มีการส่งสารผ่านทวิตเตอร์โดยให้ความหมายเชิงสัญญะอะไรบ้าง ที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด วิเคราะห์เพื่อหาสัญญะ (Sign) หาความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) และประกอบกับการวิเคราะห์เอกสาร (document analysis) ที่เกี่ยวข้องในบริบทของอินโดนีเซีย

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 6 ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. การให้ความหมายเชิงสัญญะที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงระหว่างวันที่ 21 มิถุนายน ค.ศ.2015 จนถึงวันที่ 16 มกราคม ค.ศ. 2019 จำนวนทั้งหมด 141 ทวีต (Tweets) เพื่อหาความหมายการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในสมัยแรก

2. การให้ความหมายเชิงสัญญะที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงระหว่างวันที่ 17 มกราคม ค.ศ.2019 จนถึงวันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 2019 จำนวนทั้งหมด 73 ทวีต (Tweets) เพื่อหาความหมายการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ระหว่างช่วงเป็นประธานาธิบดีสมัยแรก และ 3 เดือนก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในสมัยที่สอง

3. การสังเคราะห์การให้ความหมายของการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด 2 ช่วงเวลา ภายใต้กรอบรูปแบบการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ David K.Berlo

ความหมายเชิงสัญญะที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงเวลาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในสมัยแรก

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญะ 6 ประเด็น ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับการเมือง ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำ ความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม ความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล โดยปรากฏความหมายเชิงสัญญะในแต่ละชุดความหมาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การให้ความหมายเกี่ยวกับการเมือง

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการเมือง จำนวน 43 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 30.49 โดยความหมายเกี่ยวกับการเมืองที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดี โจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ 1) การทำงานของรัฐบาล 2) ความมั่นคงของประเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **การทำงานของรัฐบาล**

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับการเมืองที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงการทำงานของรัฐบาลประธานาธิบดีโจโค วิโดโด จำนวน 37 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 86.04 ของความหมายเกี่ยวกับการเมืองที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ ทั้งนี้พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามประกอบสร้างความหมายเชิงการทำงานของรัฐบาล

การประกอบสร้างความหมายเชิงการทำงานของรัฐบาล ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความหมายเชิงการทำงานของรัฐบาลมาก ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังต่อไปนี้

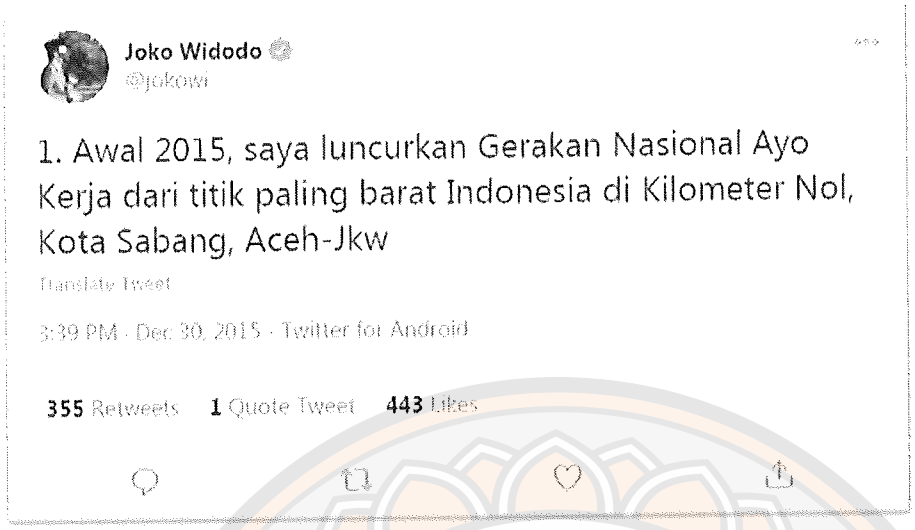

ภาพ 17 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (1)

ที่มา: Joko Widodo, December 30, 2015

1. ในช่วงต้นปี 2015 ผมได้เปิดตัว Let's Work National Movement จากตะวันตกสุดของอินโดนีเซีย เมืองสาบัง อาเจะ –โจโควี"

2. การขับเคลื่อนครั้งนี้เน้นการทำงานเพื่อเพิ่มศักยภาพของประเทศชาติ

3. เยาวชนสร้างสรรค์อินโดนีเซียต้อนรับโครงการการแคปซูลเวลาครั้งที่ 70 ที่จะจัดขึ้นเร็ว ๆ นี้ด้วยดี

4. ถือเป็นแนวคิดใหม่ครั้งแรกในประวัติศาสตร์อินโดนีเซียที่ได้รวบรวมความใฝ่ฝันของประชาชนทุกจังหวัดในอินโดนีเซีย

5. ผมได้อ่านความใฝ่ฝันของประชาชนทั้งหมด 238 ข้อความ จาก 34 จังหวัด

6. ผมได้เขียนความใฝ่ฝันของผมในฐานะประชาชนคนหนึ่งต่อ "ความหวังอินโดนีเซียในอีก 70 ปีข้างหน้า

7. ความฝันของประชาชนและผมจะถูกเก็บไว้ด้วยกันในอนุสาวรีย์ แคปซูลเวลา 2015-2085 ความหวังอินโดนีเซีย

8. วันนี้ผมได้มีโอกาสเปิดโครงการแคปซูลเวลา 2015-2085 ความหวังอินโดนีเซียที่เมราอูเกภาคตะวันออกประเทศอินโดนีเซีย

9. เราต้องสร้างความใฝ่ฝันร่วมกัน "ความหวังอินโดนีเซีย" เพื่อเป็นแรงบันดาลใจสู้ต่อไป

10.อะไรคือ #ความหวังอินโดนีเซีย ของพี่น้องประชาชน? ประชาชนทุกคนต้องมีความฝันอันสูงสุดเพื่อที่จะพัฒนาประเทศชาติ

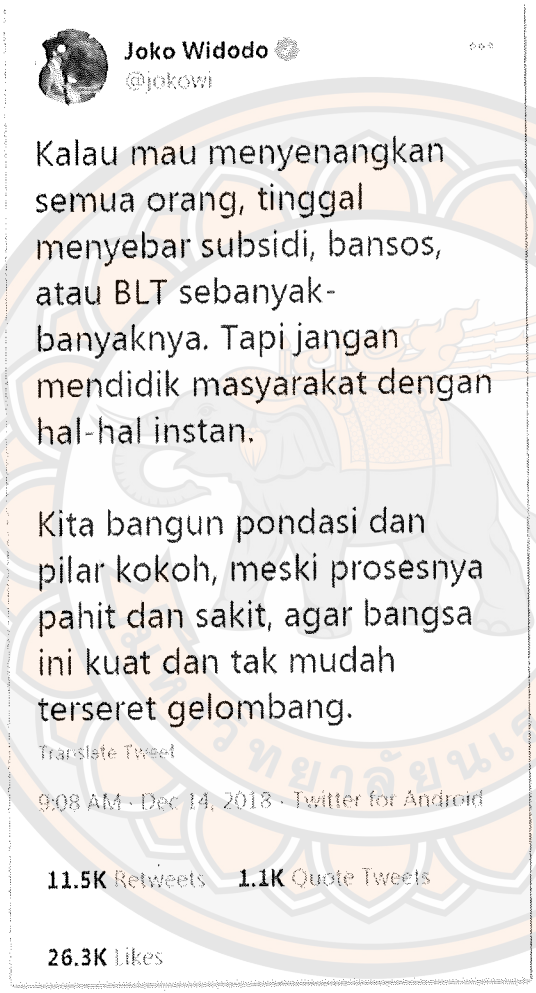

ภาพ 18 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (2)

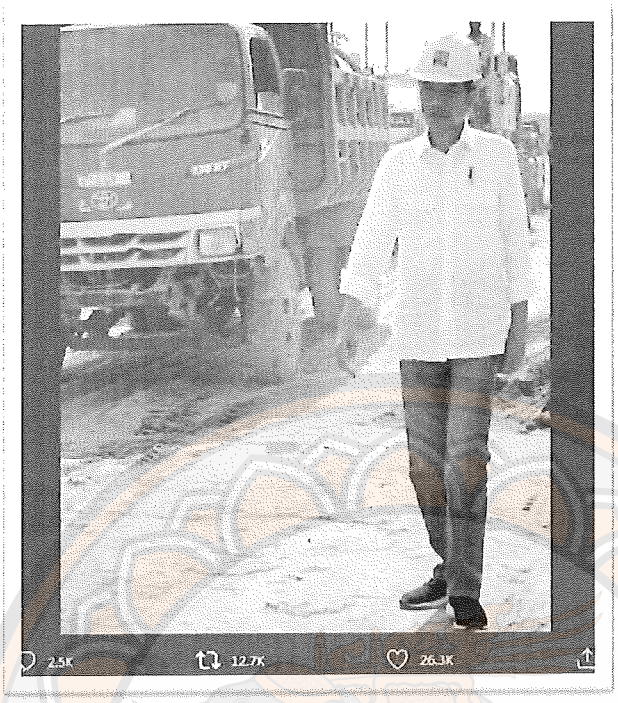

ภาพ 18 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, December 14, 2018

"ถ้าคุณต้องการทำให้ทุกคนพอใจ คุณก็ต้องกระจายเงินอุดหนุนช่วยเหลือสังคมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่อย่าให้ความรู้กับผู้คนด้วยสิ่งต่าง ๆ ทันที เราสร้างรากฐานและเสาหลักที่มั่นคงแม้ว่ากระบวนการจะขมขื่นและเจ็บปวด เพื่อให้ชาตินี้เข้มแข็งและไม่ถูกกวาดล้างไปง่าย ๆ"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดพัฒนาประเทศ การทำงานเพื่อประชาชน แสดงความฝัน ความหวัง แรงบันดาลใจ ความสามัคคี การร่วมมือกัน ความแน่วแน่ ปัญหาและการแก้ไข การประสบความสำเร็จ มีความหมายโดยนัยคือ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีความตั้งใจทำงานให้กับประชาชน มีความห่วงใยและมีความเอาใจใส่ประชาชน พร้อมทั้งมีความต้องการพัฒนาสังคมและประเทศอินโดนีเซียไปข้างหน้า มีความสามารถในการทำงานได้อย่างสำเร็จราบรื่น และต้องการให้เห็นถึงความสำเร็จในการพัฒนาประเทศดังกล่าว ยกตัวอย่างในภาพ 17 ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เปิดตัวขบวนการระดับชาติ 'Let's Work' เพื่อเป็นปีที่ 70 ของอินโดนีเซีย ที่อนุสาวรีย์ Kilometer Zero ในเมือง Sabang อาเจะห์ เมืองทางตะวันตกสุดของอินโดนีเซีย เมื่อวันอังคารที่ 10 มีนาคม 2015

โดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กล่าวไว้ว่า "ความหวังทั้งหมดของอินโดนีเซียสามารถบรรลุได้ด้วยการทำงานเท่านั้น" ซึ่งเขาเน้นย้ำประเด็นการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของเขา "เป็นเพียงการทำงานเท่านั้นที่ทุกชาติจะสามารถบรรลุความรุ่งเรืองและความรุ่งโรจน์ได้" การเคลื่อนไหวระดับชาติจัดทำขึ้นเพื่อเป็นปีแห่งการประกาศเอกราชปีที่ 70 ของอินโดนีเซีย ซึ่งจะมีการเฉลิมฉลองในวันที่ 17 สิงหาคม (Rappler, 2015)

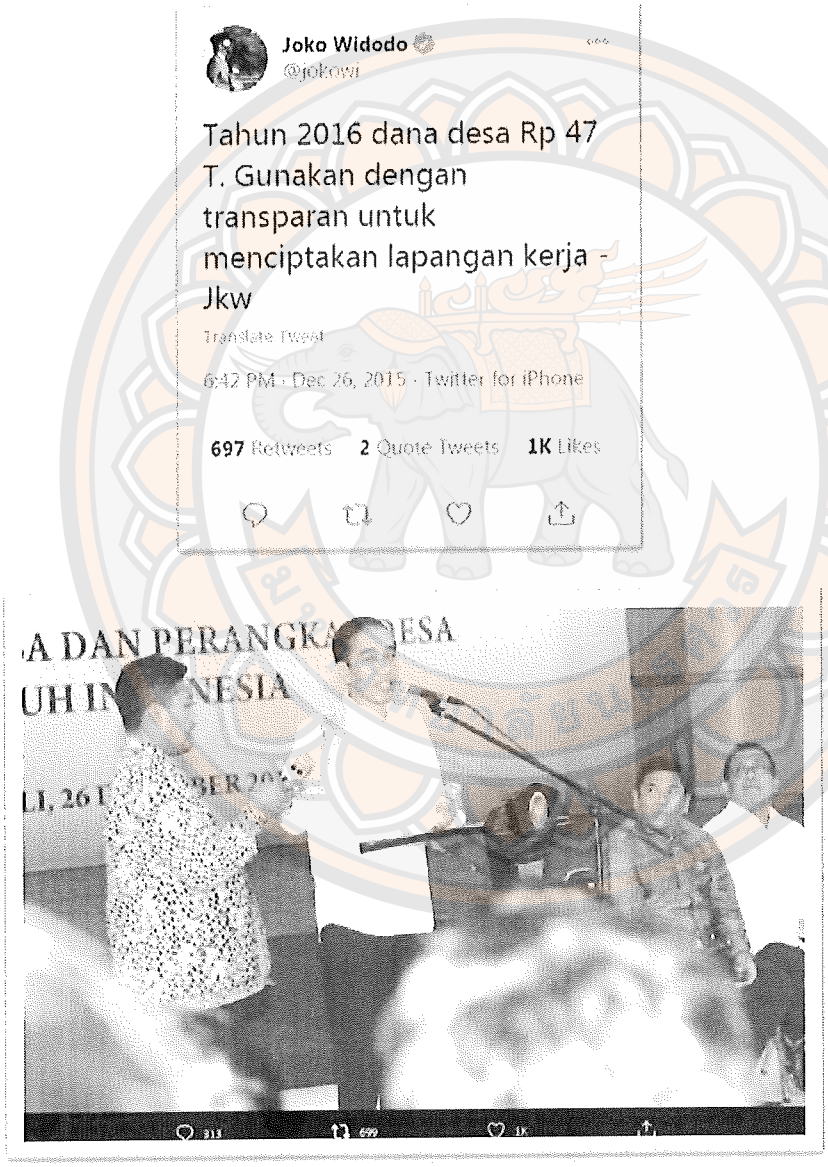

ภาพ 19 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (3)

ที่มา: Joko Widodo, December 26, 2015

"งบประมาณกองทุนหมู่บ้านปี 2016 จำนวน 47 ล้านรูเปียห์โปรดใช้ให้สอดคล้องประเด็นยุทธศาสตร์–โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นการประชุมที่แสดงออกถึงความจริงจัง แต่มีความเข้าถึงประชาชนและกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งได้สะท้อนผ่านใบหน้าของพวกเขาที่มีความตั้งใจฟังการพูดของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีลักษณะการแต่งชุดที่ไม่เป็นทางการจนเกินไป เช่นเดียวกับตัวอย่างภาพและข้อความของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการเข้าร่วมกิจกรรมเยี่ยมชม พูดคุยกับประชาชนนอกสถานที่ ดังเช่น การตรวจดูงานนอกสถานที่กับกลุ่มเจ้าหน้าที่ในอิริยาบถที่สบาย ๆ ที่เห็นได้จากภาพผ่านทางทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีความหมายโดยนัยคือ มีความถ่อมตัว ไม่ถือตัว มีความเข้าถึงง่าย มีความเอาใจใส่และห่วงใยความเป็นอยู่ของประชาชนของประเทศอินโดนีเซีย

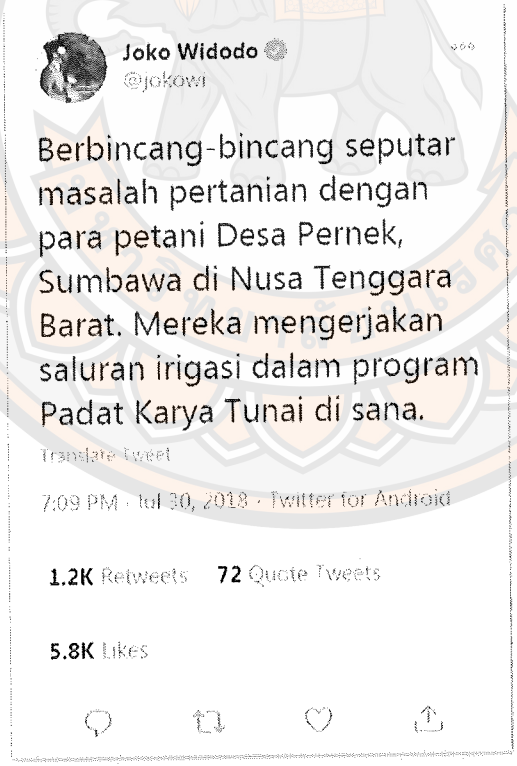

ภาพ 20 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (4)

ภาพ 20 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, July 30, 2018

"พูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเกษตรกับเกษตรกรในหมู่บ้านเปอรนิก ซุมบาวา ตะวันออกเฉียงใต้ พวกเขาทำงานที่ซลประทานโครงการ Cash Work Intensive"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการเข้าร่วมกิจกรรมพบปะพูดคุยกับประชาชน กิจกรรมพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาการเกษตรกับเกษตรกรในหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมกับประชาชนในชุมชน และในภาพประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงการให้ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ของกิจกรรมดังกล่าว ตามภาพของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีความหมายโดยนัยคือ การเข้าถึงประชาชนในทุกกลุ่มชนชั้น ไม่แบ่งแยกชนชั้นดังภาพที่แสดงออกผ่านทางทวิตเตอร์ และรวมถึงเน้นการพัฒนาพื้นที่ชนบทในอินโดนีเซีย การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยสอดคล้องกับนโยบายการทำงานของรัฐบาลโจโค วิโดโด ดังภาพและข้อความดังต่อไปนี้

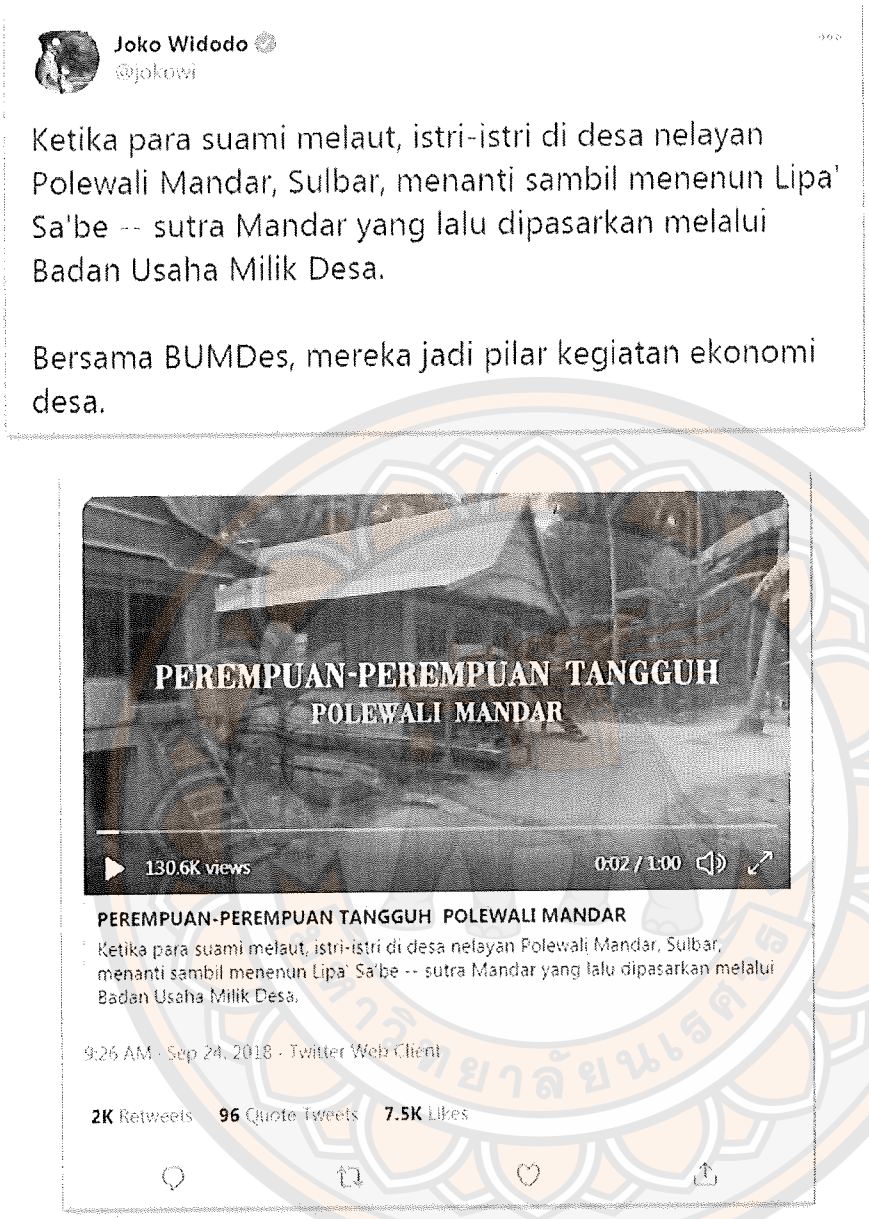

ภาพ 21 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (5)

ที่มา: Joko Widodo, September 24, 2018

"เมื่อสามีออกทะเลบรรดาภรรยาชาวประมงในหมู่บอลีวาลีบันดัรสุลาเวสีตะวันตก ก็จะทอผ้าไหมไลปา 'ซาเบ – มันดาร์ ซึ่งวางตลาดผ่านวิสาหกิจของหมู่บ้าน ร่วมกับ BUMDes เป็นกิจกรรมเศรษฐกิจหลักของหมู่บ้าน" (ผู้หญิง TANGGUH POLEWALI MANDAR)

ภาพ 22 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (6)

ที่มา: Joko Widodo, July 26, 2018

"ประวัติของบประมาณการเบิกจ่ายเงิน 17 ล้านล้าน รูเปียห์ไปยังหมู่บ้านในสี่ปีนั้น เป็นงบจำนวนมหาศาลมาก เป้าหมายเพื่อสร้างการพัฒนาที่เท่าเทียมกันในประเทศ แต่งบนั้นหมุนเวียนอยู่แต่ในหมู่บ้านไปไม่ถึงเมืองและจาการ์ตาสักที"

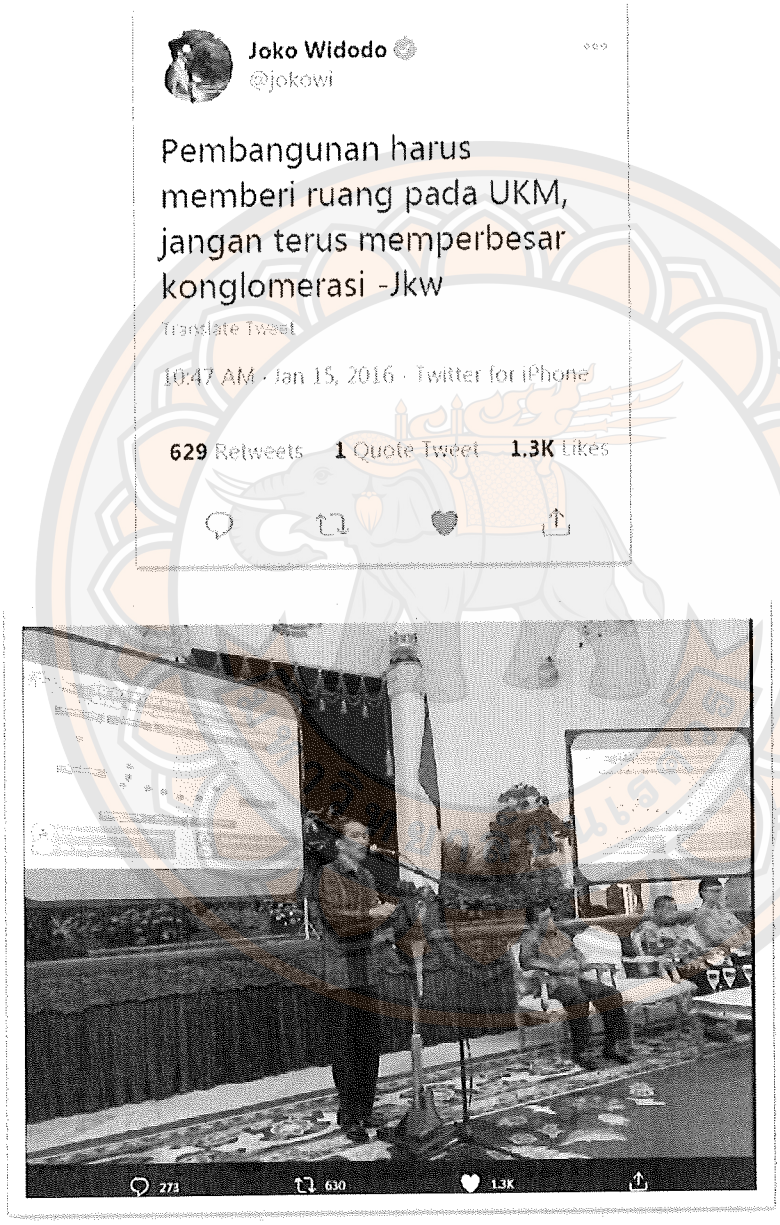

ภาพ 23 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (7)

ที่มา: Joko Widodo, January 15, 2016

"องค์กรต้องสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม ไม่ใช่เพียงแต่สนับสนุนบริษัทยักษ์ใหญ่ –โจโควี"

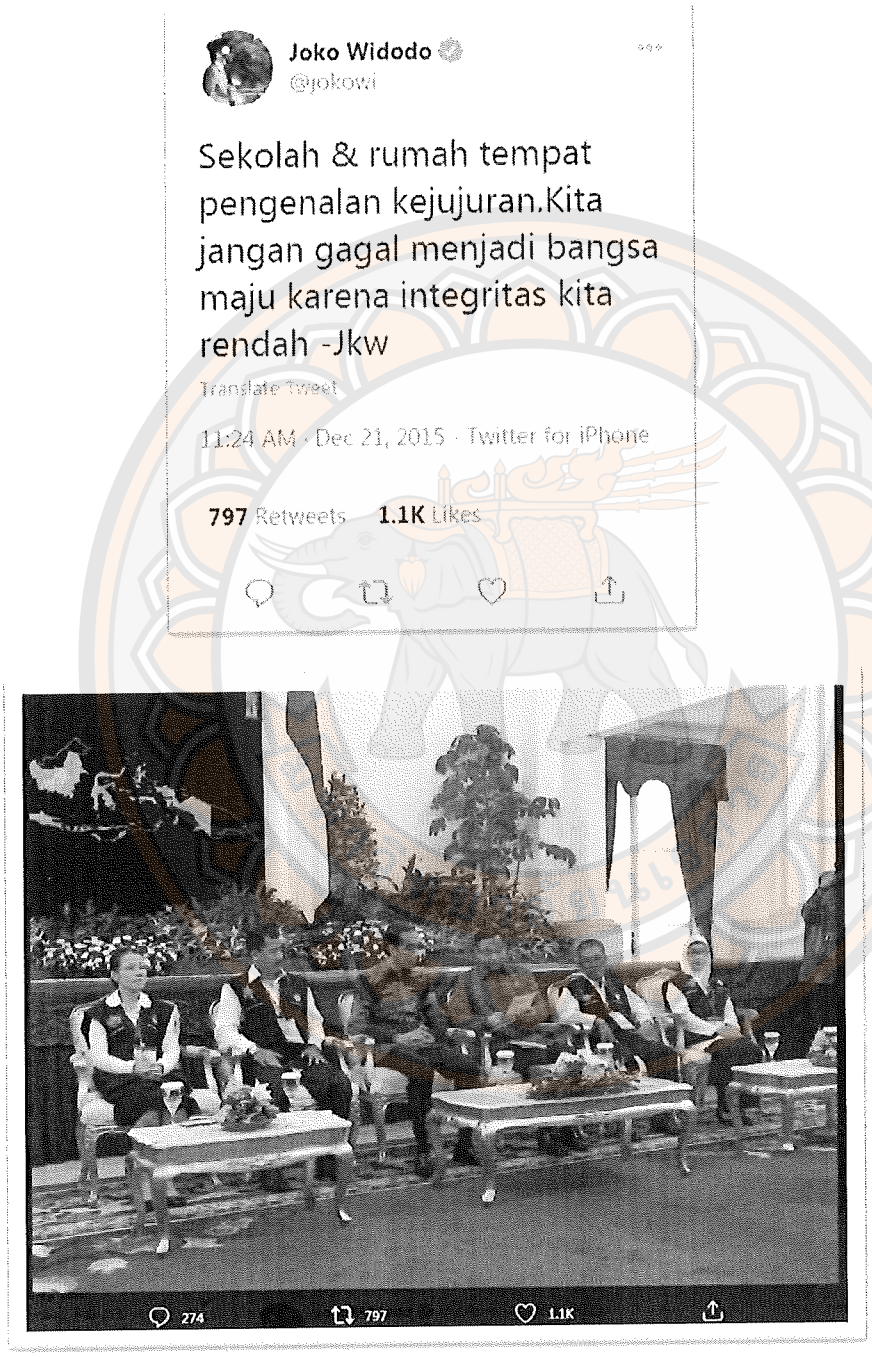

ภาพ 24 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (8)

ที่มา: Joko Widodo, December 21, 2015

"บ้านและโรงเรียนเป็นสถานที่อบรมคุณธรรม เราอย่าหยุดที่จะพัฒนาประเทศเพียงเพราะขาดคุณธรรม –โจโควี"

ภาพ 25 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (9)

ภาพ 25 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, February 8, 2017

"สมาร์ทการ์ดบัตรอัจฉริยะของอินโดนีเซียเพื่อการศึกษา ไม่อนุญาตซื้อขายและเติมเงินนะครับ เพราะภายหลังบัตรจะถูกตัดสิทธิ์ –โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเยาวชนอินโดนีเซีย เป็นสัญญะแสดงออกถึงการให้ความสำคัญทางด้านการศึกษาของเยาวชนเป็นอย่างมาก เหมือนดังเช่นนโยบายการศึกษาที่ได้กล่าวไว้ว่า รัฐบาลอินโดนีเซียวางแผนที่จะให้งบประมาณส่วนใหญ่ที่ได้มาจากการปรับลดการอุดหนุนราคาพลังงาน นำไปใช้สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศและการบริการสาธารณะต่าง ๆ เช่น ด้านสาธารณสุขและการศึกษา เพื่อให้เศรษฐกิจเติบโต ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น โดยมีโครงการบัตรเพื่อผู้ที่มีรายได้น้อย (Indonesia Smart Card และ Indonesia Heath Card) ซึ่งเป็นบัตรที่จะทำให้ครอบครัวที่มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงระบบสาธารณสุขที่มีคุณภาพได้ รวมทั้งโปรแกรมเรียนฟรี 12 ปีแก่เด็กนักเรียนที่ยากจน รวมถึงโอกาสเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยแก่เด็กที่สอบผ่านแต่ไม่สามารถจ่ายค่าเล่าเรียนได้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558)

ภาพ 26 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (10)

ที่มา: Joko Widodo, June 20, 2018

"3. สำหรับเหยื่อที่สูญหาย ผมได้ให้หน่วยงานและเจ้าหน้าทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ พร้อมกับเจ้าหน้าที่จัดการภัยพิบัติแห่งชาติชาวอินโดนีเซียดำเนินการหาอย่างเร่งด่วน"
(เป็นทวีตข้อความต่อเนื่องจากทวีตตัวอย่างภาพ 26)

ท่ามกลางความดีใจและเฉลิมฉลองวันอีดเราได้รับข่าวเศร้าจากเกาะสุมาตราเหนือว่าเกิดเหตุโศกนาฏกรรมทางน้ำเรือซีนารบางุนล่มขณะแล่นในน่านน้ำทะเลสาบโทบา เมื่อบ่ายวันจันทร์ที่ผ่านมา ผมจะรายงานดังต่อไปนี้:

1. ผมได้รับรายงานจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและหัวหน้าหน่วยกู้ภัยแห่งชาติ (หัวหน้าหน่วยกู้ภัยแห่งชาติ) เกี่ยวกับเหตุการณ์เรือซีนารบางุนล่มกลางน่านน้ำทะเลสาบโทบา)

2. ในนามบุคคลพวกเราชาวอินโดนีเซียขอแสดงความเสียใจและไว้อลัยอย่างสุดซึ้งต่อเหยื่อผู้เสียชีวิตจากเหตุโศกนาฏกรรมครั้งนี้

3. สำหรับเหยื่อที่สูญหายผมได้ให้หน่วยงานและเจ้าหน้าทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจพร้อมกับเจ้าหน้าที่จัดการภัยพิบัติแห่งชาติชาวอินโดนีเซียดำเนินการหาอย่างเร่งด่วน

4. โศกนาฏกรรมนี้เป็นบทเรียนให้เราทุกคนจงระมัดระวังอยู่เสมอและสำหรับเจ้าของเรือทุกคนต้องปฏิบัติ ตามกฎระเบียบด้วยดีเจ้าหน้าที่ต้องให้ความสำคัญกับปลอดภัยของผู้โดยสารและปฏิบัติตามคำแนะนำจากกรมอุตุนิยมวิทยาเกี่ยวกับการคาดการณ์และโอกาสที่จะเกิดสภาพอากาศเลวร้าย

5. ผมสั่งให้กระทรวงคมนาคมและการขนส่งในภูมิภาคดำเนินมาตรการตรวจสอบความปลอดภัยของผู้โดยสารเป็นประจำ

6. รัฐบาลจะมอบเงินชดเชยแก่ครอบครัวเหยื่อที่เสียชีวิตและประกันค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา

7. ผมขอให้กรณีนี้ไม่เกิดซ้ำอีกนะครับ ผมได้สั้งให้คณะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประเมินมาตรฐานความปลอดภัยทั้งหมดสำหรับการขนส่งและการเดินทางด้วยเรือ

ภาพ 27 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (11)

ที่มา: Joko Widodo, October 29, 2018

"ผมรู้สึกเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อเหยื่อครอบครัวผู้โดยสารและลูกเรือทั้งหมดของเครื่องบิน Lion Air JT610 ตกเมื่อเช้านี้ เราพยายามอย่างเต็มที่ในการค้นหา ขอให้อัลลอฮประทานความอดทนความเข้มแข็งให้กับพวกเราทุกคน"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการทำงานนอกสถานที่ ที่เกี่ยวข้องกับแก้ไขปัญหาฉุกเฉินภายในประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นสัญญะแสดงออกถึงการให้ความสำคัญกับปัญหาของประชาชนเป็นอย่างมาก จากการเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุด้วยตัวเองบ่อยครั้ง และดำเนินการแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความหมายโดยนัยคือ มีความตั้งใจที่จะทำงานให้กับประชาชนในทุก ๆ งาน แสดงศักยภาพการทำงานของตนเองว่ามีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความรวดเร็ว มีระบบแบบแผน และทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

จากตัวอย่างรูปภาพและข้อความทวิเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีความสอดคล้องกับที่ นายอันดรีอันโต จายาปูร์นา ประธานหอการค้าอินโดนีเซีย-ไทย (INTCC) เปิดเผยมุมมองเกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในปี 2014 ว่ามีนโยบายที่สำคัญและเป็นจุดเด่นของโจโค วิโดโด ประกอบด้วย 9 วาระที่น่าจับตามอง ประกอบด้วย (กองส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2557)

1. การเดินหน้าปฏิรูปภาครัฐเพื่อปกป้องประชาชนและสิ่งแวดล้อมในประเทศ
2. การพัฒนาที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้ และอยู่ภายใต้กรอบของระบอบประชาธิปไตย
3. การพัฒนาพื้นที่ชนบทในอินโดนีเซีย
4. การปฏิรูปหน่วยงานโดยการบังคับใช้กฎหมาย
5) การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
6. ผลักดันภาคการผลิตให้มากขึ้นและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
7. การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจอย่างมีเสรีภาพ โดยการพัฒนายุทธศาสตร์ของประเทศ
8. การยกเครื่องภาพลักษณ์ของประเทศให้ดีขึ้น
9. การเสริมสร้าง "เอกภาพในความหลากหลาย" และการปฏิรูปสังคม

โดยผู้วิจัยพบว่าสอดคล้องกับการทำงานของรัฐบาลโจโค วิโดโด ในสามประเด็นจากนโยบายในข้างต้น กล่าวคือ การพัฒนาพื้นที่ชนบทในอินโดนีเซีย การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การเดินหน้าปฏิรูปภาครัฐเพื่อปกป้องประชาชนและสิ่งแวดล้อมในประเทศ

นอกเหนือจากประธานาธิบดีโจโค วิโดโด จะให้ความสำคัญกับการประกอบสร้างความหมายเชิงการทำงานของรัฐบาลใน 3 ประเด็นดังกล่าวแล้ว ผลการวิจัยพบว่าการทำงานของรัฐบาลยังเป็นไปในลักษณะเยี่ยมเยียมพบปะพูดคุย ร่วมกิจกรรมกับประชาชน จนถึงการพูดคุยผ่านข้อความทางทวิตเตอร์ด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

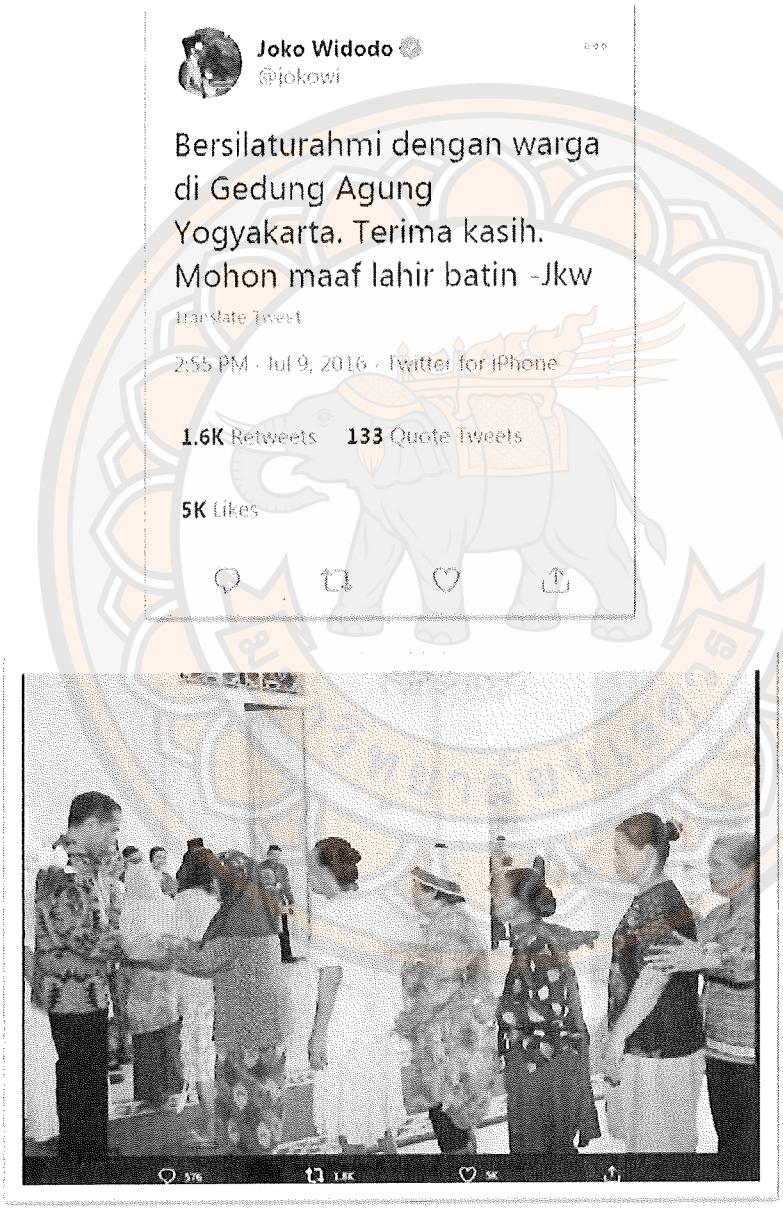

ภาพ 28 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (12)

ภาพ 28 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo. July 9, 2016

"สานสัมพันธ์กับเครือญาติที่กือดงอากง ยอกยาการ์ตา ขอขอบคุณและขออภัย ทั้งกายและใจ –โจโควี"

ภาพ 29 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (13)

ที่มา: Joko Widodo, December 9, 2018

"เช้าวันอาทิตย์มีความสุขด้วยการออกกำลังกายและเล่นยิมนาสติก Tera ของชาวอินโดนีเซียเพื่อเฉลิมฉลองวันเกิดปีที่ 33 ที่สวนพฤกษศาสตร์โบกอร์ ผู้เข้าร่วมมีหลายพันคนจากภูมิภาคต่าง ๆ เช่น บลีตาร์ ซารุต มาลัง โวโนโซโบ ไปจนถึง โซโล"

ภาพ 30 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล (14)

ที่มา: Joko Widodo. July 5, 2015

"นี้เป็นพรอันประเสริฐ เราต้องดำเนินการอย่างเงียบ ๆ #พวกเราสู้ ๆ"

กล่าวได้ว่าในฐานะผู้นำ โจโค วิโดโด เป็นประธานาธิบดีคนแรกในประวัติศาสตร์ชาวอินโดนีเซีย ที่ไม่มีต้นกำเนิดมาจากชนชั้นสูงของประเทศ โจโค วิโดโด เป็นตัวแทนความปรารถนาของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไป ที่จะถูกปกครองโดยหนึ่งในพวกเขาเอง (Mietzner, 2014) โดยจะเห็นได้ว่าการที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด จะให้ความสำคัญกับการประกอบสร้างความหมายเชิงการทำงานของรัฐบาล ในประเด็นดังกล่าวทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนั้น เพื่อต้องการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ โดยให้กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มประชาชนโดยทั่วไปได้เห็นถึงความเป็นพวกเดียวกัน เช่น คำว่า "พวกเรา" จะเห็นได้บ่อยมากในทวีตข้อความของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด รวมถึงการทำงานอย่างตั้งใจ เข้าถึงประชาชนในชนบท พร้อมปกป้องประชาชนจากอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน เป็นต้น

2. **ความมั่นคงของประเทศ**

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับการเมืองที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงความมั่นคงของประเทศ จำนวน 6 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 13.95 ของความหมายเกี่ยวกับการเมืองที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ ทั้งนี้พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามประกอบสร้างความหมายเชิงความมั่นคงของประเทศ

การประกอบสร้างความหมายเชิงความมั่นคงของประเทศ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความหมายเชิงความมั่นคงของประเทศ ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังต่อไปนี้

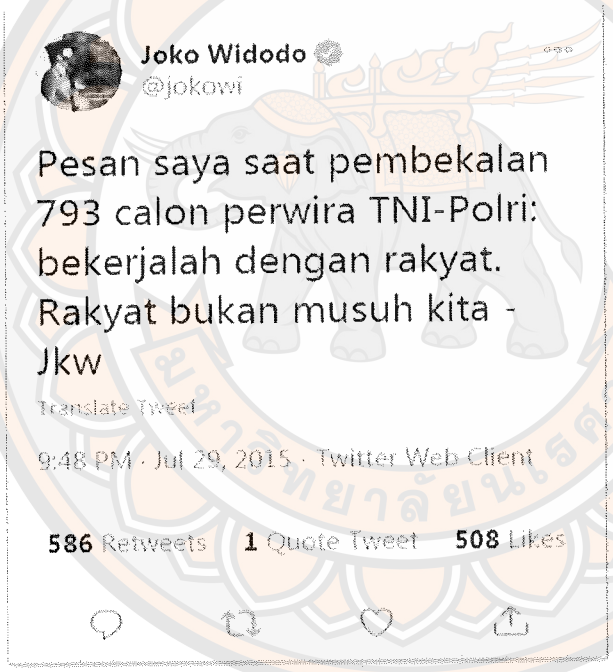

ภาพ 31 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ (1)

ภาพ 31 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, July 29, 2015

"ผมฝากถึงทหารอินโดนีเซียทั้งหมด 793 นาย จงปฏิบัติกับประชาชนอย่างดี เพราะประชาชนไม่ใช่ศัตรู –โจโควี"

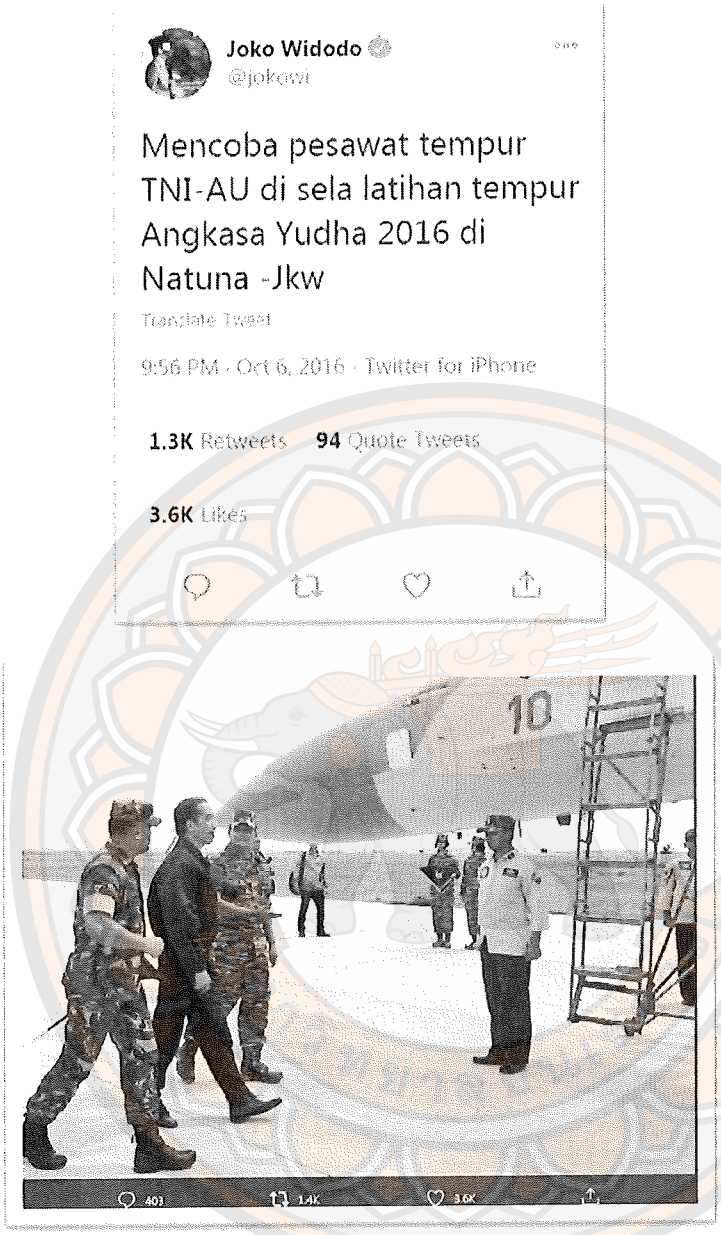

ภาพ 32 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ (2)

ที่มา: Joko Widodo, October 6, 2016

"กองทัพอากาศฝึกทำการบินเครื่องบินขับไล่ที่อากาศยาน อังกาซายูดา 2016 นาตูน่า –โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นการปราศรัยพร้อมข้อความกล่าวถึงทหารว่าให้ปฏิบัติกับประชาชนอย่างดีข้างต้น รวมถึงภาพการเดินพูดคุยกับกองทัพอากาศเพื่อทำภาระกิจฝึกทำการบิน มีการเข้าร่วมกิจกรรมเยี่ยมชมกองทัพอากาศ มีความหมายโดยนัยคือ แสดงให้เห็นถึงการรักษาความสมดุลกับอำนาจทางการทหารในอินโดนีเซียที่ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน

ภาพ 33 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ (3)

ที่มา: Joko Widodo, April 9, 2016

"ขอให้กองทัพอากาศอินโดนีเซียที่ 70 มีอายุยืนยาวพร้อมเป็นปีกปกป้องอินโดนีเซียต่อไป ซาวาบูฮวาน่าปะสา –โจโควี"

โดยผู้วิจัยพบว่าการที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการประกอบสร้างความหมายเชิงความมั่นคงของประเทศดังกล่าว ดังตัวอย่างภาพและข้อความข้างต้นนี้ ที่มีความหมายโดยนัยเกี่ยวกับทหาร เนื่องมาจากประวัติศาสตร์อินโดนีเซียในอดีต มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอำนาจทางการทหารมาอย่างยาวนาน และยังคงอยู่ แม้จะมีการปฏิรูปการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้วก็ตาม ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับทหารดังตัวอย่างข้างต้น เพื่อเป็นการรักษาความสัมพันธ์ทางทหารแต่ยังคงอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย กล่าวได้ว่าความท้าทายหลายประการต่อประชาธิปไตยในอินโดนีเซียในปัจจุบันเกิดจาก 'ตราบาปดั้งเดิม' ของการปฏิรูป ซึ่งเป็นขบวนการปฏิรูปที่ให้กำเนิดรัฐชาว

อินโดนีเซียสมัยใหม่ ด้วยการเลือกใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านการศึกษาจากภายในมากกว่าการปฏิวัติอินโดนีเซีย จึงหลีกเลี่ยงการนองเลือดครั้งใหญ่และความไม่แน่นอนอย่างยิ่ง ที่จะมาพร้อมกับความพยายามในการรื้อระบอบการปกครองสมัยโบราณอย่างแท้จริง (Bland, 2019) หรือหนึ่งในนั้นคืออำนาจของกลุ่มทหาร หลังจากใช้ระบบการปกครองแบบรวมศูนย์ในทางการเมืองเกือบทั้งหมดในประวัติศาสตร์ ในที่สุดรัฐบาลอินโดนีเซียก็ต้องยุติเรื่องนี้ทั้งหมด มีการกระจายอำนาจ กำหนดกฎหมายใหม่ สิ่งที่ผู้คนคาดหวังจากการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงเหล่านี้คืออินโดนีเซียที่ดีขึ้น รัฐบาลบริการสาธารณะ มีเศรษฐกิจที่ดี มีความยุติธรรม และมีความเท่าเทียมกัน สิ่งเหล่านี้เป็นความคาดหวังของประชาชนเนื่องจากระบบรวมศูนย์ในช่วงยุคซูฮาร์โต (1966–1998) ได้สร้างสิ่งที่ตรงกันข้ามกัน อย่างไรก็ตามการดำเนินการของรัฐบาลที่กระจายอำนาจและเป็นประชาธิปไตยมีมากขึ้น แต่ยังคงยากและซับซ้อนกว่าที่ชาวอินโดนีเซียคิด (Erb, Sulistiyanto, & Faucher, 2005)

สิ่งเหล่านี้สะท้อนได้จากประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ที่เข้าใจดีที่สุดว่าการเป็น "กลุ่มของความขัดแย้ง" ตามคำกล่าวของผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับโจโค วิโดโด ได้กล่าวว่า โจโควีเป็นนักการเมืองและนักกลยุทธ์การค้าที่ยอดเยี่ยม แต่ขาดความคิดเชิงกลยุทธ์ เขาเป็นผู้สนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศที่กระตือรือร้น ซึ่งได้ดำเนินโครงการชาตินิยมทางเศรษฐกิจ เขาเป็นคนนอกทางการเมืองและการทหารที่ตัดข้อตกลงกับผลประโยชน์เพื่ออยู่ในอำนาจต่อไป ความตึงเครียดในตัวโจโค วิโดโด มีแนวโน้มมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่กว้างขึ้นซึ่งเป็นหัวใจของระบบการเมือง (Bland, 2019)

โจโค วิโดโด ได้เดินตามรอยผู้นำ ซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน โดยเข้าร่วมเป็นพันธมิตรในกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีพรรคการเมืองมากมาย สิ่งนี้ทำให้ตำแหน่งทางการเมืองของเขามีเสถียรภาพ แต่ด้วยความก้าวหน้าเช่นเดียวกับประธานาธิบดีคนก่อน ๆ เขาจึงได้วางคนล้อมรอบตัวเองด้วยการสืบทอดตำแหน่งของอดีตนายพล พลเอกวิรันโต (Wiranto) หัวหน้ารัฐมนตรีความมั่นคงที่ถูกศาลของสหประชาชาติฟ้องในข้อหาก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติในติมอร์ ไปจนถึง Luhut Pandjaitan รัฐมนตรีกิจการทางทะเลและอดีตหน่วยงานพิเศษ ผู้บัญชาการกองกำลังที่ประจำการอยู่ในติมอร์ (Bland, 2019)

การตัดสินใจของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการแต่งตั้งพลเอกวิรันโต เกิดขึ้นเพียงวันเดียวหลังจากอินโดนีเซียสั่งประหารนักโทษประหาร 14 คน ซึ่งแสดงถึงการดูถูกสิทธิมนุษยชน Amnesty International ได้กล่าวในวันนี้ว่า "นี่เป็นการเพิ่มการดูถูก การบาดเจ็บหนึ่งวันหลังจากสั่งประหารชีวิตรอบใหม่ตอนนี้ โจโค วิโดโด ได้ตัดสินใจที่จะควบคุมเครื่องมือรักษาความปลอดภัยของประเทศให้กับบุคคลที่ถูกฟ้องในข้อหาก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ " โดยศาลที่ได้รับ

การสนับสนุนจาก UN" Josef Benedict รองผู้อำนวยการภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกกล่าว (Amnesty International, 2016)

เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2016 พลเอกวิรันโตได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประสานงานด้านการเมืองกฎหมายและความมั่นคง นอกจากนี้พลเอกวิรันโตยังได้รับการเสนอชื่อต่อสาธารณะว่าเป็นผู้ต้องสงสัยในการไต่สวนที่ริเริ่มขึ้นในปี 1999 โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย (Komisi Nasional Hak Asasi Manusia, Komnas HAM) แต่ไม่เคยถูกตั้งข้อหาใด ๆ ในประเทศอินโดนีเซีย โดย Komnas HAM สรุปบนพื้นฐานของการสืบสวนว่า "พลเอกวิรันโตตระหนักถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ "แพร่หลายและเป็นระบบ" ที่เกิดขึ้นในปี 1999 ในช่วงเวลาของการลงประชามติติมอร์ตะวันออก นอกจากนี้ยังสรุปว่าพลเอกวิรันโตต้องมีความรับผิดชอบสูงสุดต่อการทำลายความมั่นคงหลังการประกาศผลการลงคะแนน ปัจจุบันสำนักงานของพลเอกวิรันโตดูแลกระทรวงและสถาบันอื่น ๆ ของรัฐหลายแห่ง รวมถึงอัยการสูงสุดซึ่งควรสั่งให้มีการสอบสวนคดีอาญาและคำฟ้องตามการคำเรียกร้องของ Komnas HAM (Amnesty International, 2016)

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการส่งสารทางทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีนัยสำคัญตามที่กล่าวมา ไม่เพียงเท่านี้ ยังมีปัญหาในเรื่องการก่อการร้าย ความรุนแรง และยาเสพย์ติด ที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ทวีตข้อความด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น

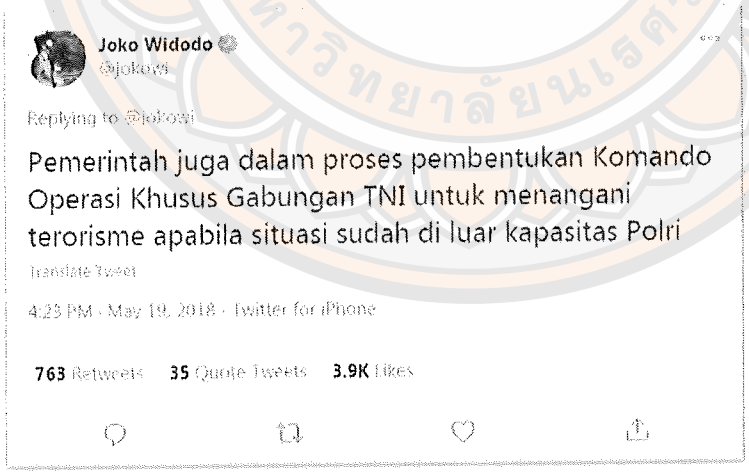

ภาพ 34 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ (4)

ที่มา: Joko Widodo, May 19, 2018

"รัฐบาลกำลังดำเนินการจัดตั้งกองบัญชาการหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมสำหรับเจ้าหน้าที่ทหาร เพื่อจัดการกับการก่อการร้ายให้สามารถอยู่ในความควบคุมสภาตำรวจแห่งชาติ -โจโควี"

(เป็นทวีตข้อความต่อเนื่องจากทวีตตัวอย่างภาพ 34)

ระหว่างละศีลอดร่วมกันกับคณะรัฐมนตรีและผู้นำศาสนาเมื่อวานนี้ ผมได้ยกประเด็นถึงอุดมการณ์ของการก่อการร้ายหัวรุนแรงนั้นได้นำเด็ก ๆ มาเกี่ยวข้องกับการกระทำของพวกเขา เราหวังว่าต่อไปนี้ คงไม่มีครอบครัวไหนที่ตกหลุมพรางไปกับอุดมการณ์อันสกปรกนี้อีก-โจโควี

ขณะนี้ฝ่ายรัฐบาลและสภาผู้แทนราษฎรกำลังเร่งแก้ไขกฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด มาตรการป้องก่อการร้ายนั่นดีการปราบปรามการร้าย การป้องกันที่ดีที่สุดคือการกวดล้างสถาบันการศึกษาและที่สาธารณะจากอุดมการณ์ที่บิดเบือนนั่นคือการก่อการร้าย –โจโควี

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในอินโดนีเซีย ที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้ส่งสารผ่านทางทวิตเตอร์ โดยกล่าวได้ว่า การก่อการร้ายเป็นตัวอย่างของการโฆษณาชวนเชื่อของการกระทำ มันถูกออกแบบมาเพื่อขู่ขวัญและข่มขู่ ออกแบบมาเพื่อยับยั้งเราจากวิถีชีวิตปกติของเรา นั่นคือเหตุผลที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มุ่งมั่นที่จะตรวจสอบให้แน่ใจว่าจาการ์ตากลับสู่สภาวะปกติภายในสี่ชั่วโมงหลังเกิดเหตุผู้ก่อการร้ายทิ้งระเบิดในเมืองนั้น (Turnbull, 2016) สิ่งเหล่าเป็นอีกหนึ่งปัญหาในเรื่องของความมั่นคงที่โจโค วิโดโด ต้องเผชิญ ซึ่งประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้รับมือกับเหตุการณ์ก่อความไม่สงบ โดยได้ใช้แนวทางที่แข็งกร้าวเช่นเดียวกันกับการค้ายาเสพติด เขาดูแลการประหารชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดรอบใหม่ ทำให้เกิดความแตกแยกกับออสเตรเลีย และเหมือนเป็นการทำคล้ายแบบประธานาธิบดีโรดริโกดูเตอร์เต (Duterte) ของฟิลิปปินส์ที่เรียกร้องให้ตำรวจยิงพ่อค้ายา (Bland, 2019)

การปฏิบัติตามแนวทางที่รุนแรงของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการสั่งให้ตำรวจยิงผู้ต้องสงสัยค้ายาโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กล่าวว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ มีความหมายโดยโดยนัยคือ เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ เมื่อเผชิญกับ"ภาวะฉุกเฉินด้านยาเสพติด" ระดับชาติ และนี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้เรียกร้องให้มีการใช้กำลังในการพยายามแก้ไขปัญหายาเสพติดของอินโดนีเซีย ในปี 2015 เพียง 2 เดือนหลังจากสาบานตน ได้ประกาศภาวะฉุกเฉินเกี่ยวกับยาเสพติดและสั่งประหารชีวิตคน 14 คนในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การรื้อฟื้นโทษประหารชีวิตและการปฏิเสธการผ่อนผัน ถือเป็นมาตรการที่จำเป็นในการ

ยับยั้งผู้ค้ายาเสพติด ลดความต้องการยาเสพติดและป้องกันการเสียชีวิตจากยาเสพติด ในประเทศที่เป็นหมู่เกาะ ซึ่งมีการประหารชีวิต และมีการให้เงินสนับสนุนประมาณ 100 ล้าน ดอลลาร์ให้กับหน่วยงานต่อต้านยาเสพติดแห่งชาติของอินโดนีเซีย โดยมีเป้าหมายเพื่ออำนวย ความสะดวกในการรณรงค์ที่กว้างขวางเพื่อบีบบังคับผู้ใช้ยาให้เข้ารับการบำบัดหรือเข้าคุก (Stoicescu, 2017)

ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด จะให้ความสำคัญกับการประกอบสร้างความหมาย เชิงความมั่นคงของประเทศ เป็นไปในลักษณะที่ค่อนแข็งกร้าวและเด็ดขาด ดูได้จากลักษณะคำพูด จากการทวีตข้อความผ่านทางทวิตเตอร์ ซึ่งในที่นี้มีนัยสำคัญที่เป็นการส่งสารให้ประชาชนรับรู้ถึง นโยบายที่เด็ดขาดในการปราบปรามการก่อการร้ายและปัญหายาเสพติด สร้างความมั่นใจให้กับ ประชาชน แต่อีกด้านหนึ่งเป็นการส่งสารข่มขู่ผู้ก่อความไม่สงบเหล่านี้โดยตรง ให้เกิดความเกรง กลัวในการกระทำสิ่งผิดกฎหมายดังกล่าว

การให้ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับ เศรษฐกิจ จำนวน 39 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 27.65 โดยความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ปรากฏ ในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่1) เศรษฐกิจและการลงทุนของประเทศ 2) การกีฬา 3) โครงสร้างพื้นฐาน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. **เศรษฐกิจและการลงทุนของประเทศ**

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประกอบสร้างโดย ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงเศรษฐกิจและการลงทุน จำนวน 18 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 46.15 ของความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ ทั้งนี้พบว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามประกอบสร้างความหมายเชิง เศรษฐกิจและการลงทุน

การประกอบสร้างความหมายเชิงเศรษฐกิจและการลงทุน ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความหมายเชิงเศรษฐกิจและการลงทุนมากที่สุดในกลุ่มเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังต่อไปนี้

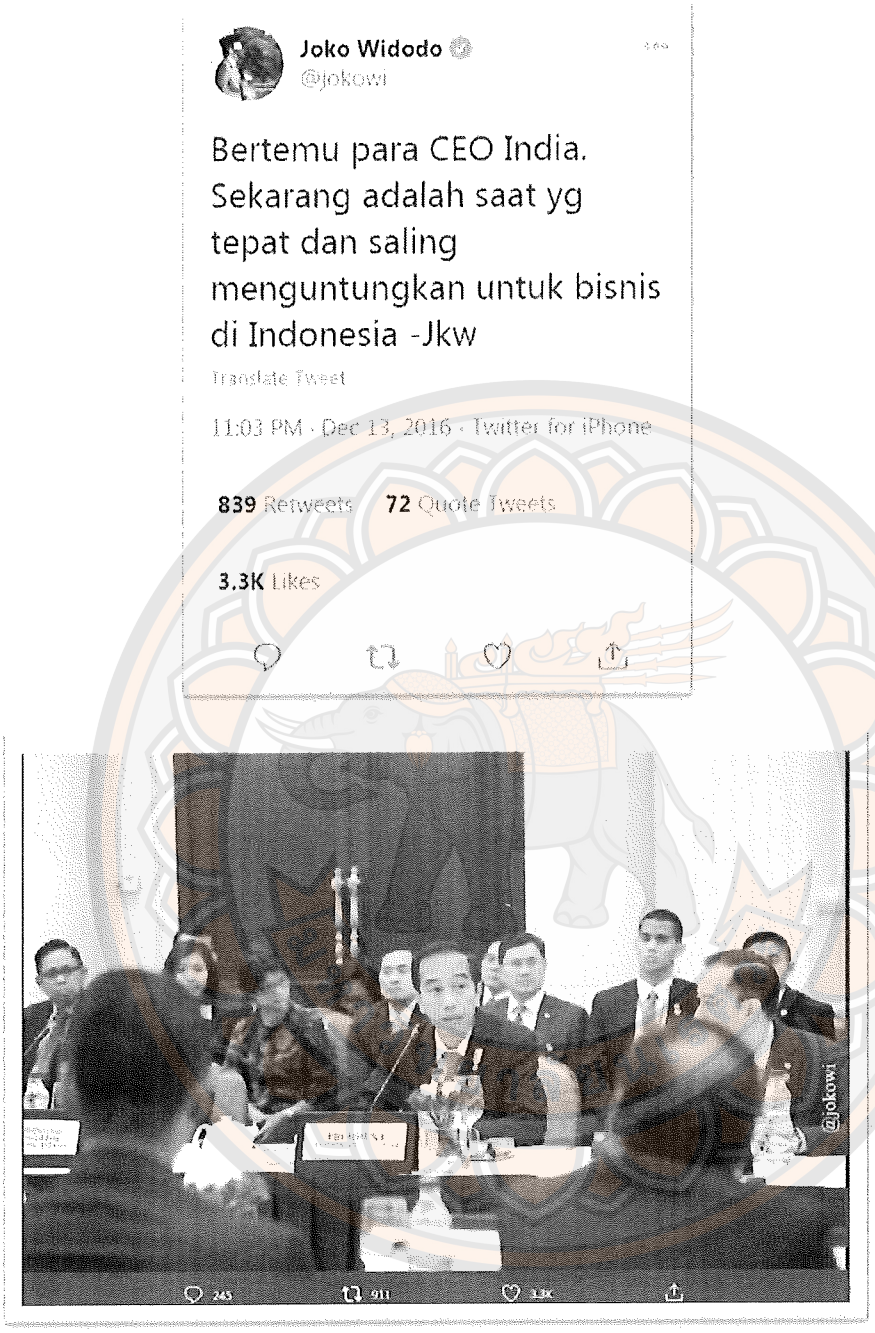

ภาพ 35 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (1)

ที่มา: Joko Widodo, December 13, 2016

"พบปะกับบรรดา CEO ของอินเดีย ซึ่งตอนนี้เป็นเวลาที่เหมาะสมที่จะร่วมกันทำธุรกิจเพื่อผลประโยชน์ซึ่งกันและกันในอินโดนีเซีย–โจโควี"

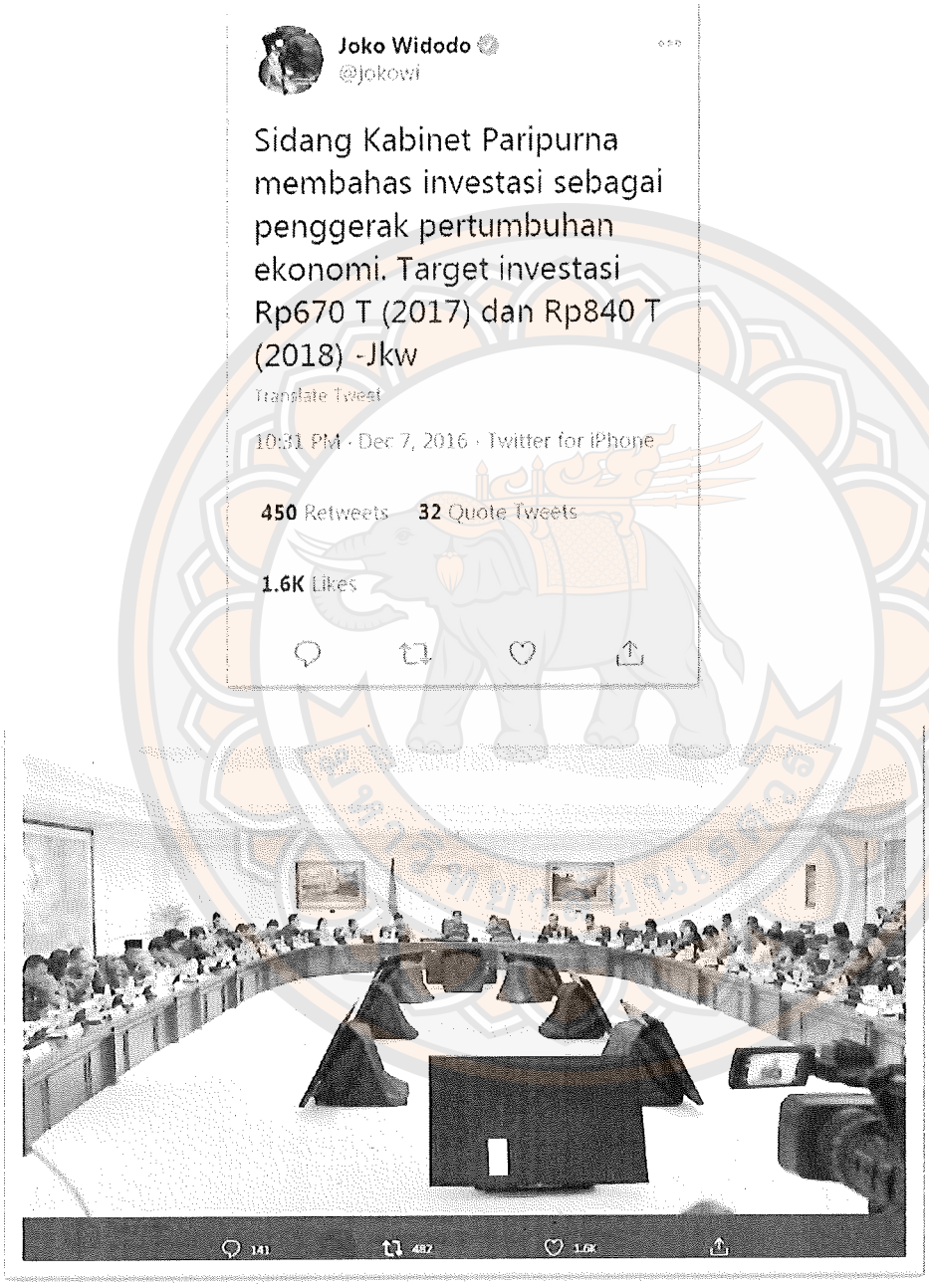

ภาพ 36 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (2)

ที่มา: Joko Widodo, December 7, 2016,

"ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการลงทุนในฐานะตัวแทนขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ เป้าหมายการลงทุนคือ IDR 670 T (2017) และ IDR 840 T (2018) –โจโควี"

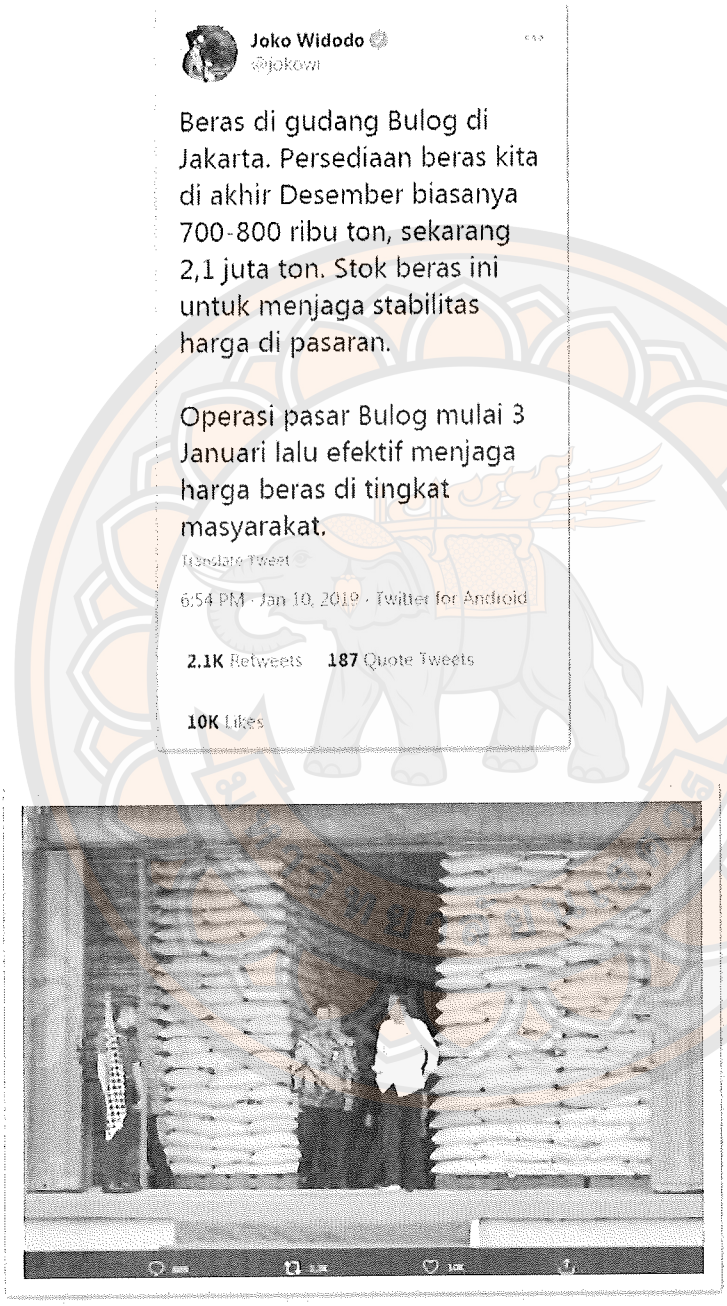

ภาพ 37 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (3)

ที่มา: Joko Widodo, January 10, 2019

"ปริมาณข้าวโกดังบูโละ จาการ์ตาร์ ปกติสิ้นเดือนธันวาจะเหลือ 700-800 พันตัน แต่ตอนนี้ 2.1 ล้านตัน สต๊อกข้าวนี้เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาตลาด การดำเนินการตลาดของบูโละ เริ่มตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม ทำให้ราคาข้าวอยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพ"

ภาพ 38 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (4)

ที่มา: Joko Widodo, October 6, 2015

"อินโดนีเซียมีความสนใจที่จะลงทุนโรงงานแห่งใหม่ ผมกำลังมองหานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเตรียมพร้อมรองรับพนักงาน –โจโควี"

ภาพ 39 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (5)

ที่มา: Joko Widodo, October 25, 2018

"กลยุทธ์การจัดแสดงสินค้าอินโดนีเซีย 2018 ที่เมืองทังเกอรังมีสินค้ามากกว่า 300 รายการตั้งแต่อาหารหัตถกรรมไปจนถึงอุตสาหกรรมเชิงกลยุทธ์ มีลูกค้ามาจาก 124 ประเทศ มีโมเมนตัมที่ดีและแนวโน้มกลยุทธ์การจัดแสดงสินค้าของเราเพิ่มขึ้นเป็น 9.29 เปอร์เซ็นต์ ในเดือนมกราคมถึงกันยายน 2018"

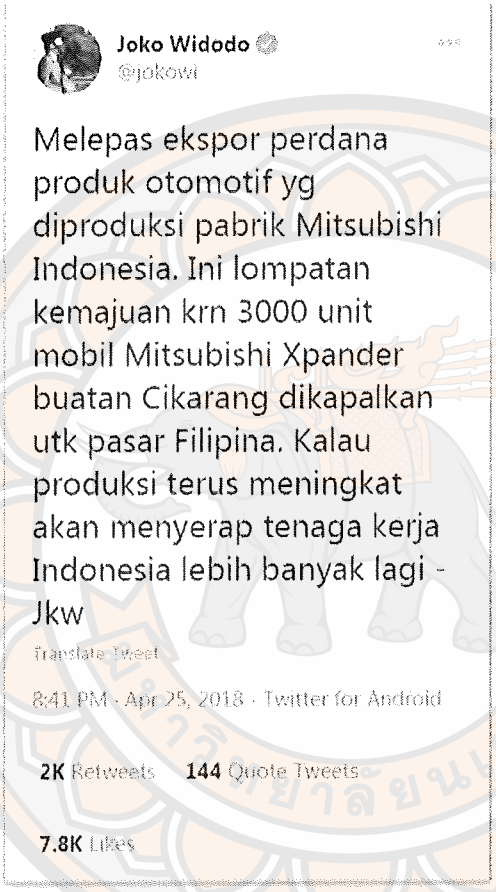

ภาพ 40 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (6)

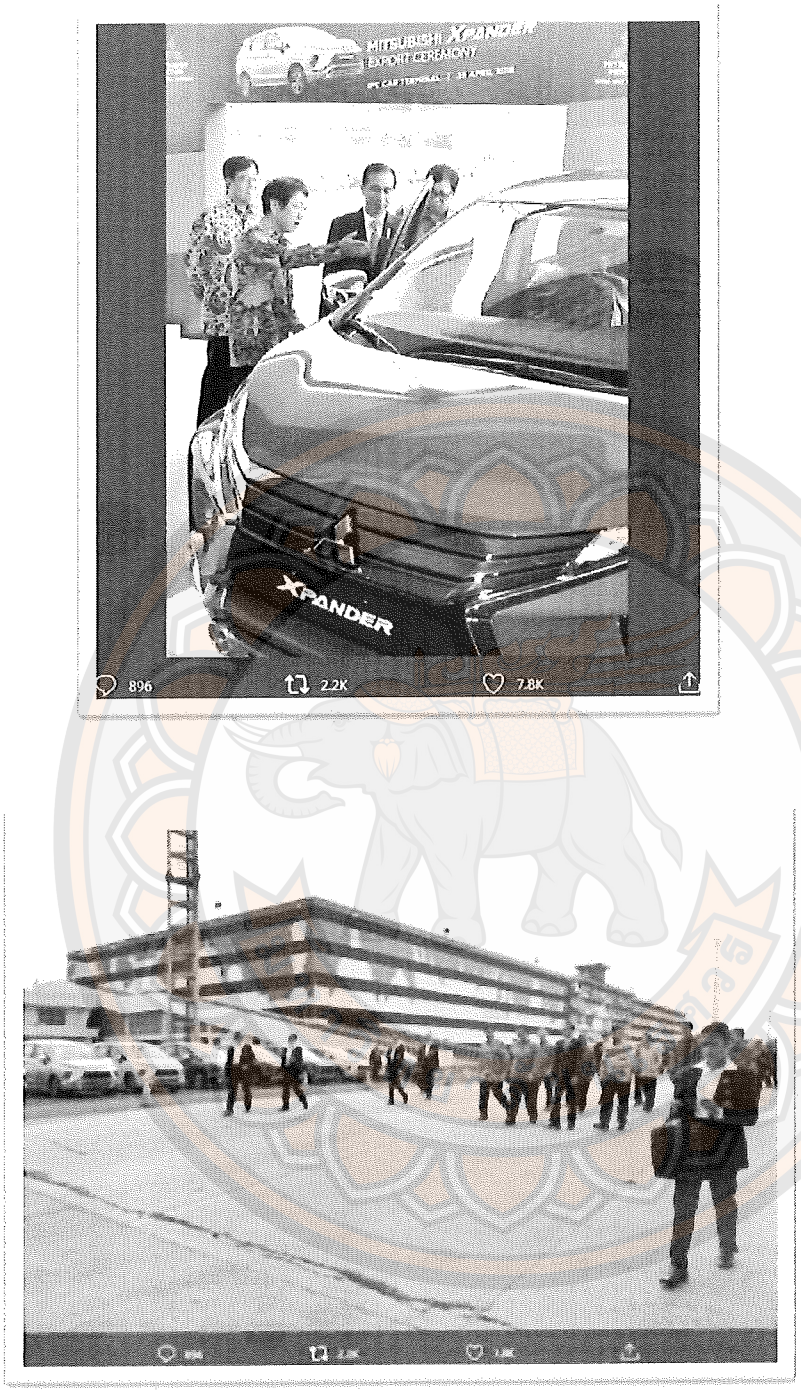

ภาพ 40 (ต่อ)

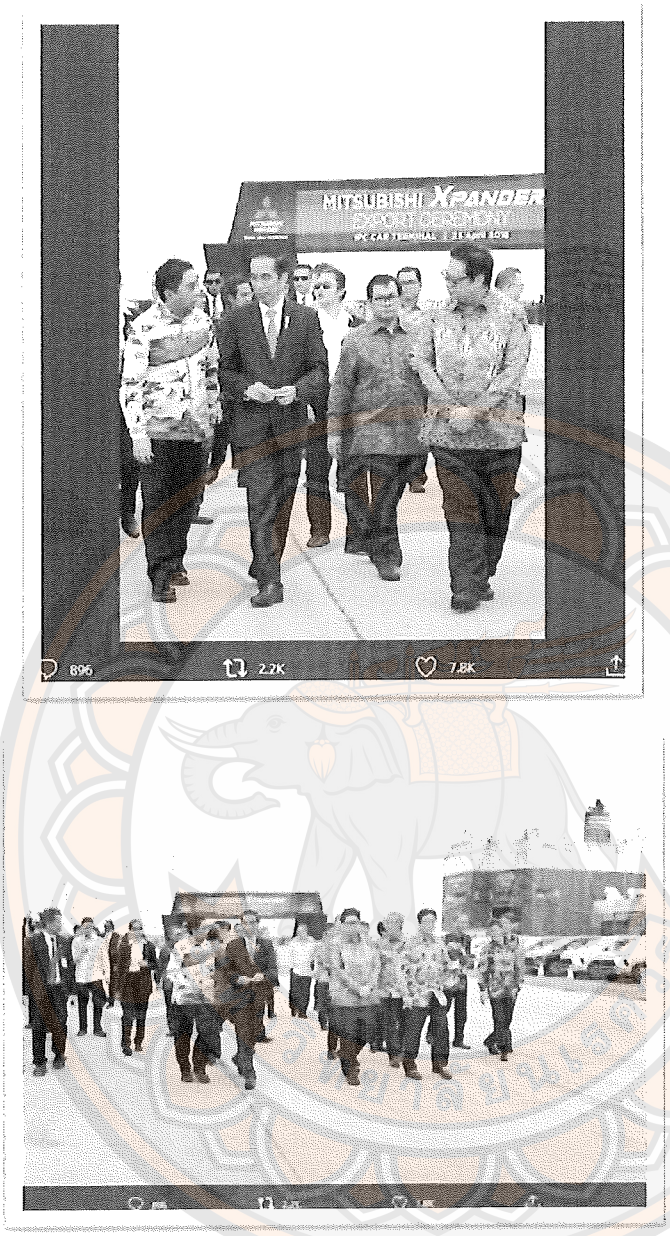

ภาพ 40 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, April 25, 2018

"เปิดตัวอุตสหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ส่งออกครั้งแรกผลิตโดยบริษัทมิตซูบิชิอินโดนีเซีย อุตสหกรรมมีแนวโน้มก้าวกระโดดเนื่องจากรถยนต์มิตซูบิชิเอ็กซ์แพนเดอร์ 3,000 คันที่ผลิตในซิการัง ถูกส่งไปยังตลาดฟิลิปปินส์ หากการผลิตยังคงเพิ่มขึ้นก็จะช่วยขับเคลื่อนแรงงานชาวอินโดนีเซีย ได้มากขึ้น –โจโควี"

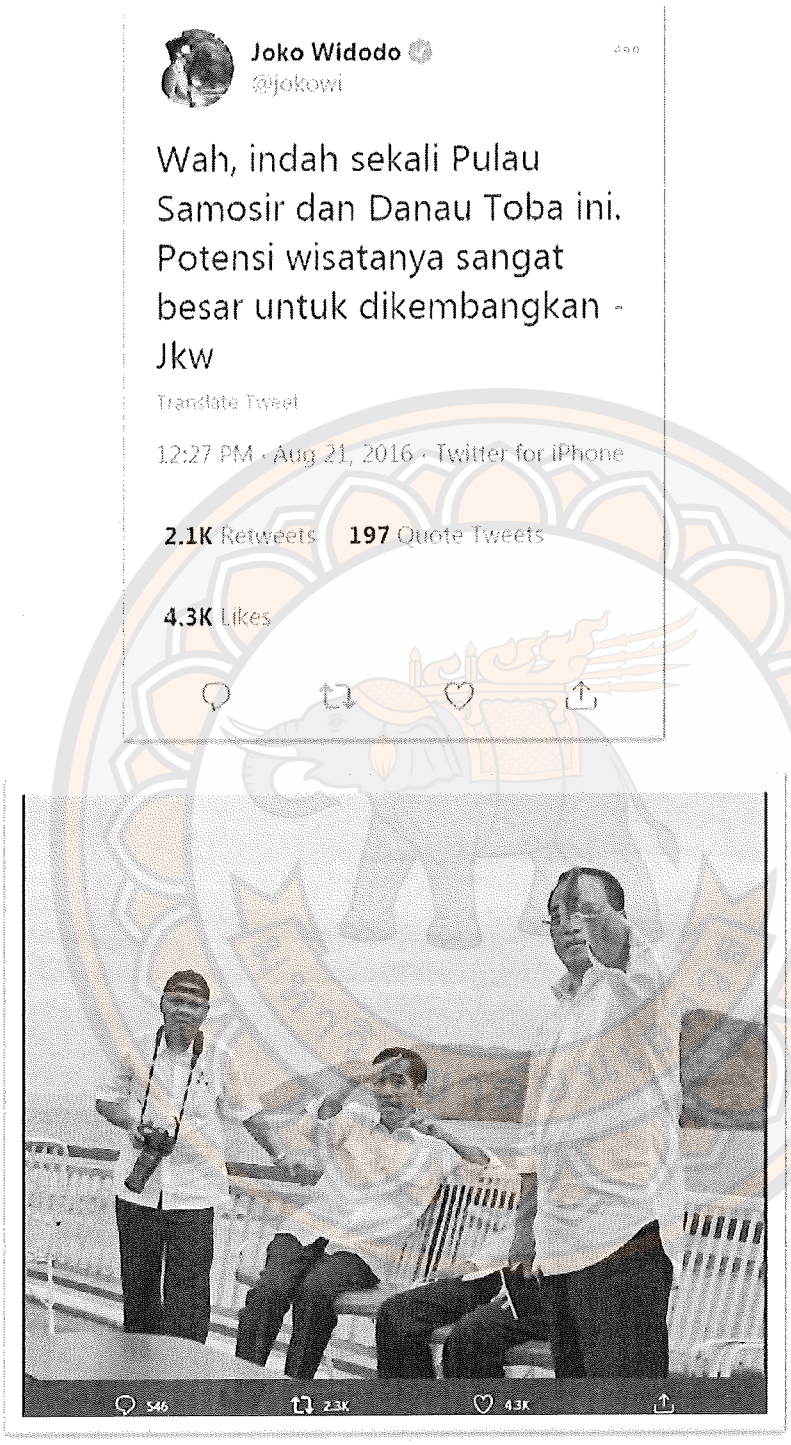

ภาพ 41 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน (7)

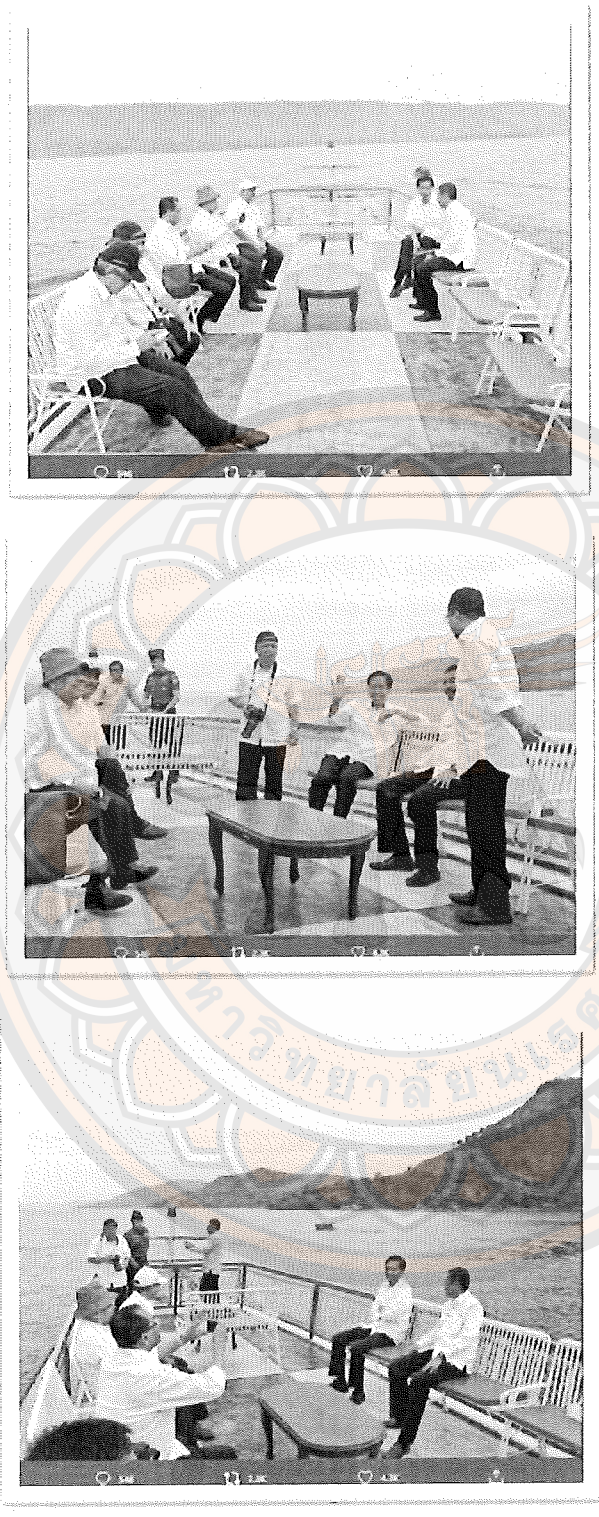

ภาพ 41 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, August 21, 2016

"เกาะซามูซีและทะเทสาบโตบาช่างเป็นสถานที่ที่สวยงามมาก ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวยังต้องพัฒนาอีกต่อไป –โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นการพบปะกับบรรดา CEO ร่วมกันทำธรุกิจ การประชุมคณะรัฐมนตรีปรึกษาหารือเกี่ยวกับการลงทุนทางเศรษฐกิจ การผลิตสินค้าการเกษตร การลงทุนในภาคอุตสาหกรรม การค้าส่งออกต่างประเทศและพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวในอนาคต ภาพและข้อความของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เหล่านี้นั้น มีความหมายโดยนัยที่เห็นได้อย่างชัดเจนในด้านเศรษฐกิจ ที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ต้องเจอด่านบททดสอบการเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีในช่วงแรกในการแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ในปี 2015 รัฐบาลอินโดนีเซียโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ตั้งเป้าหมายให้เศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวร้อยละ 5.4-5.8 และตั้งเป้าหมายให้ประเทศอินโดนีเซียมีการผลิตสินค้าอาหารที่เพียงพอต่อการบริโภคภายในระยะเวลา 3-4 ปี ผ่านนโยบายทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ส่งเสริมการค้าเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ สนับสนุนให้ประชาชนบริโภคสินค้าที่ผลิตภายในประเทศมากขึ้น ลดการนาเข้าสินค้าจากต่างประเทศ สนับสนุนและอุดหนุนปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร สร้างระบบชลประทานเพื่อให้เพียงพอต่อการขยายพื้นที่การเกษตร อีกทั้งเพิ่มการใช้จ่ายงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ โดยรัฐบาลอินโดนีเซียใช้นโยบายการปรับลดตัวเลขค่าใช้จ่ายสำหรับการอุดหนุนราคาพลังงานเพื่อให้สามารถดำเนินนโยบายตามที่วางแผนไว้ได้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558)

จากสถานการณ์ในช่วงแรกของการเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กล่าวได้ว่า รัฐบาลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ไม่สามารถที่จะดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจให้ประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้ การตั้งเป้าหมายที่เป็นประชานิยมอย่างการผลิตสินค้าอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ ในขณะที่ระบบและโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศยังไม่พร้อม รวมถึงผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สภาพอากาศและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ทำให้เป้าหมายไม่สามารถบรรลุได้ตามที่วางแผนไว้ และส่งผลให้งบประมาณถูกนำไปใช้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพนั่นเอง และจากนโยบายทางเศรษฐกิจที่ไม่ประสบความสำเร็จในเบื้องต้นและความนิยมของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลลดลง เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ค่าครองชีพเพิ่มขึ้น ราคาสินค้ากลุ่มอาหารปรับตัวสูงขึ้น และค่าเงินรูเปียห์ที่อ่อนค่าลงอย่างมาก ทำให้เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2015 ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้ประกาศปรับคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งแรก นับตั้งแต่ขึ้นมาดำรงตาแหน่งประธานาธิบดีเมื่อเดือนตุลาคม 2014 โดย

มีการเปลี่ยนแปลงในตำแหน่งสำคัญ เช่น รัฐมนตรีที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจ (Coordinating Minister of Economic Affairs) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้า (Minister of Trade) และต่อมาในวันที่ 9 กันยายน 2015 ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้ประกาศนโยบายผ่อนคลายกฎระเบียบ ซึ่งรัฐบาลจะทบทวนกฎระเบียบจำนวน 89 ฉบับ ที่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนในขั้นตอนการออกใบอนุญาตทางธุรกิจ โดยเน้นการกระตุ้นความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม เร่งรัดโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และส่งเสริมการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่เหมาะสม (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558)

โดยผู้วิจัยพบว่าการที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการประกอบสร้างความหมายเชิงเศรษฐกิจและการลงทุนนั้น เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอินโดนีเซีย โดยกล่าวได้ว่าในอดีตนั้น ตั้งแต่โจโค วิโดโด เป็นนายกเทศมนตรีเมืองเล็ก ๆ จนถึงไปเป็นประธานาธิบดี โจโค วิโดโด ได้ยืนยันเสมอ ว่าเขาจะไม่เปลี่ยนรูปแบบนโยบายตาม "nuts and bolts approach" (Financial Times, 2016) โดยความนิยมที่เพิ่มสูงขึ้นของเขาครั้งแรกในฐานะนายกเทศมนตรีเมือง Solo ในภาคกลางของเกาะชวา และจากนั้นในฐานะผู้ว่าการกรุงจาการ์ตา เกิดจากชื่อเสียงที่สะอาด ภาพลักษณ์ในการให้ความสำคัญกับการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ลุล่วงตั้งแต่การล้างสลัมริมฝั่งแม่น้ำไปจนถึงการพัฒนาเติบโตทางเศรษฐกิจ (Bland, 2019) จนในที่สุดแล้วประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ก็สามารถทำให้อัตราความยากจนในอินโดนีเซียลดลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

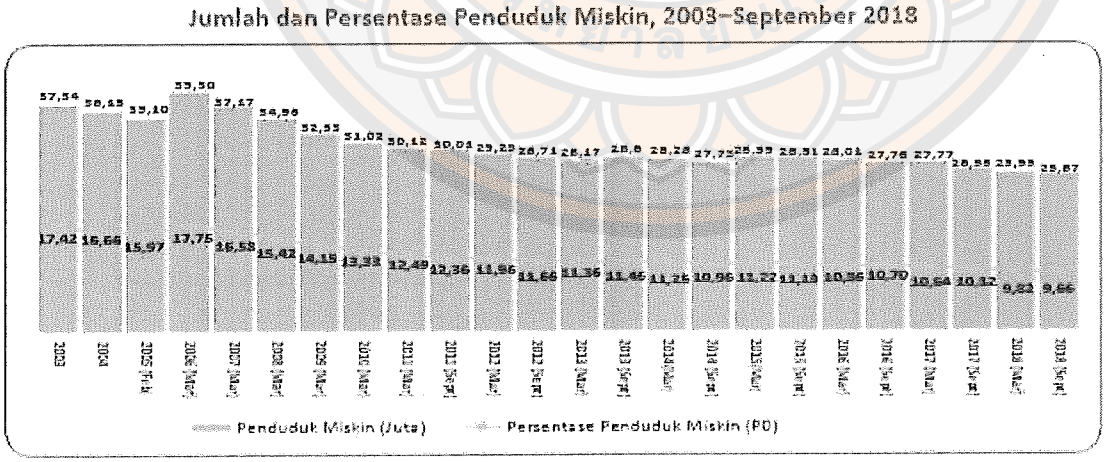

ภาพ 42 อัตราความยากจนในอินโดนีเซียลดลง

ที่มา: Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia, 2019

สำนักงานสถิติกลาง (BPS) ระบุว่าอัตราความยากจนของอินโดนีเซียในเดือนกันยายน 2018 อยู่ที่ 9.66% ลดลง 0.16% เมื่อเทียบกับเดือนมีนาคม 2018 และลดลง 0.46% เมื่อเทียบกับเดือนกันยายน 2017 "ประชากรที่อยู่ในความยากจนต่อเดือนกันยายน 2018 อยู่ที่ 25.67 ล้านคนลดลง 0.28 ล้านคนเมื่อเทียบกับเดือนมีนาคม 2018 และลดลง 0.91 ล้านคนเมื่อเทียบกับเดือนกันยายน 2017" หัวหน้า BPS Suhariyanto กล่าวในระหว่างการแถลงข่าวในกรุงจาการ์ตา (Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia, 2019)

Suhariyanto กล่าวเพิ่มเติมว่าอัตราความยากจนในเขตเมืองในเดือนมีนาคม 2018 ถึง 7.02% ก่อนที่จะลดลงเหลือ 6.89% ในเดือนกันยายน 2018 ในขณะที่อัตราความยากจนในพื้นที่ชนบทในเดือนมีนาคม 2018 อยู่ที่ 13.20% ก่อนที่จะลดลงถึง 13,10% ในเดือนกันยายน 2018 "เมื่อเทียบกับเดือนมีนาคม 2018 ประชากรในเมืองที่อาศัยอยู่ในความยากจนลดลง 13.1 พันคนในเดือนกันยายน 2018 (จาก 10.14 ล้านคนในเดือนมีนาคม 2018 เป็น 10.13 ล้านคนในเดือนกันยายน 2018)" Suhariyanto อธิบายและเสริมว่าประชากรในชนบทที่อาศัยอยู่ในความยากจนลดลง เพิ่มขึ้น 262.1 พันคน (จาก 15.81 ล้านคนในเดือนมีนาคม 2018 เป็น 15.54 ล้านคนในเดือนกันยายน 2018) (Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia, 2019)

Suhariyanto กล่าวต่อไปว่าช่องทางความยากจนต่อเดือนกันยายน 2018 อยู่ที่ Rp410,670 / capita / เดือนรวมถึง Rp302,022 ของ Food Poverty Line (73.54%) และ Rp108,648 ของ Non-Food Poverty Line (26.46%) "เมื่อเทียบกับเดือนมีนาคม 2018 เส้นแบ่งความยากจนเพิ่มขึ้น 2.36% ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับเดือนกันยายน 2017 มีการเพิ่มขึ้น 6.07%" Suhariyanto อธิบายเพิ่มเติมว่าในเดือนกันยายน 2018 ครัวเรือนที่อยู่ภายใต้ความยากจนในอินโดนีเซียมีสมาชิกโดยเฉลี่ย 4.63 คน ดังนั้นเส้นความยากจนโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ยากจนอยู่ที่ 1,901,402 รูปี / ครัวเรือน / เดือน (Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia, 2019)

จากข้อมูลของ Suhariyanto ในเดือนกันยายน 2018 ข้าวเป็นสินค้าอาหารที่มีส่วนช่วยมากที่สุดในส่วนความยากจนทั้งในเมืองและชนบท (19.54% ในเขตเมืองและ 25.51% ในพื้นที่ชนบท) บุหรี่กานพลูมีส่วนช่วยในการขจัดความยากจนมากเป็นอันดับสอง (10.39% ในเขตเมืองและ 10.06% ในชนบท) สินค้าโภคภัณฑ์อื่น ๆ ได้แก่ ไข่ไก่ (3.89% ในเขตเมืองและ 3.36% ในชนบท) ไก่เนื้อ (3.80% ในเขตเมืองและ 2.21% ในชนบท) บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป (2.37% ในเขตเมืองและ 2.13 ในชนบท) น้ำตาล , (2.04% ในเขตเมืองและ 2.84% ในพื้นที่ชนบท) เช่นเดียวกับกาแฟและกาแฟซอง (1.96% ในเขตเมืองและ 1.81% ในพื้นที่ชนบท) ในขณะเดียวกันสินค้าที่ไม่ใช่อาหารที่มีส่วนช่วยในการขจัดความยากจนในเมืองและชนบทมากที่สุดตามข้อมูลของ Suhariyanto

ได้แก่ ที่อยู่อาศัย น้ำมันเบนซิน ไฟฟ้า การศึกษา และอุปกรณ์อาบน้ำ (Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia, 2019)

2. **การกีฬา**

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงการกีฬาจำนวน 14 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 35.89 ของความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ ทั้งนี้พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามประกอบสร้างความหมายเชิงการกีฬา

การประกอบสร้างความหมายเชิงการกีฬา ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความหมายเชิงการกีฬามากเป็นอันดับที่สองในกลุ่มเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังต่อไปนี้

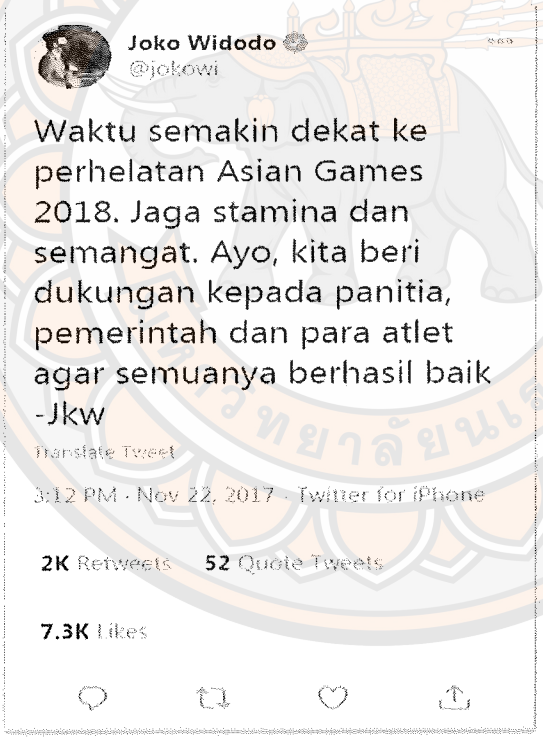

ภาพ 43 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (1)

ภาพ 43 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, November 22, 2017

"ใกล้ถึงวันอาเซียนเกมส์ 2018 เตรียมร่างกายและจิตใจให้พร้อม เรามาให้กำลังใจแด่คณะกรรมการ เจ้าหน้า และนักกีฬาเพื่องานทุกอย่างออกมาอย่างดีที่สุด –โจโควี

ภาพ 44 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (2)

ที่มา: Joko Widodo, August 8, 2018

"ผมได้เปิดตัวแทนนักกีฬาแข่งขันเอเชียนเกมส์ 2018 อย่างเป็นทางการที่จาการ์ตาและปาเล็มบัง อินโดนีเซียมีนักกีฬาทั้งหมด 938 คน กีฬาที่ลงแข่งขันทั้งหมด 40 ประเภท 465 เหรียญทอง ขอให้การแข่งขันดำเนินการอย่างเรียบร้อยและรักษาชื่อเสียงประเทศชาติ"

ภาพ 45 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (3)

ที่มา: Joko Widodo. August 27, 2018

"การแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ 2018 ยังคงดำเนินต่อไป นักกีฬาชาวอินโดนีเซียได้ทำคะแนนเกินเป้าหมายที่วางไว้ถึง 16 เหรียญทอง วันนี้นักกีฬาอินโดนีเซียเก็บได้ 22 เหรียญทองและ 8 เหรียญจากปาจาซีลัต การเก็บเหรียญรางวัลยังคงดำเนินอยู่ต่อไป อัลฮัมดุลิลลาห์"

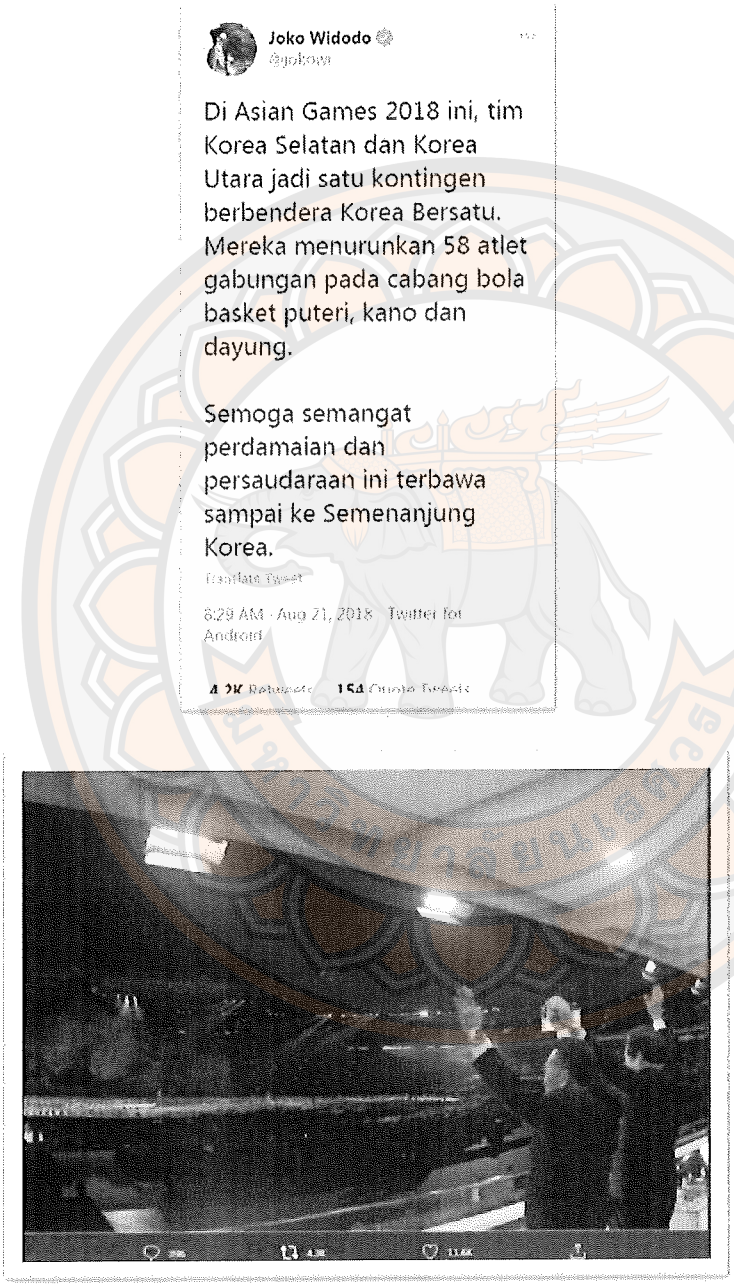

ภาพ 46 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (4)

ที่มา: Joko Widodo, August 21, 2018

"ในการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ 2018 ทีมเกาหลีใต้และเกาหลีเหนือกลายเป็นส่วนหนึ่งของธงชาติสหรัฐ พวกเขารวมนักกีฬาทั้ง 58 คนในทีมบาสเกตบอลหญิงและทีมพายเรือแคนู ขอให้ความสันติภาพและภราดรภาพนี้ติดตัวไปยังคาบสมุทรเกาหลี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกีฬาเอเชียนเกมส์ในปี 2018 เป็นการแสดงออกถึงการให้ความสำคัญทางด้านการจัดกีฬาเอเชียนเกมส์เป็นอย่างมาก เนื่องด้วยอินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพในการจัดงานกีฬาในครั้งนี้ โดยกล่าวได้ว่ามีความหมายโดยนัยที่สำคัญคือ ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลักสำคัญ ซึ่งส่งผลดีที่จะเกิดต่อเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย

โดยการจัดเอเชียนเกมส์ในครั้งนี้ จัดที่จาการ์ตาและเมืองหลวงของจังหวัดสุมาตราใต้ ปาเล็มบัง จะร่วมกันเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 18 ระหว่างวันที่ 18 สิงหาคม ถึง 2 กันยายน 2018 นักกีฬาประมาณ 9.5 พันคน บุคลากร 2,500 คนของสภาโอลิมปิกแห่งเอเชีย และผู้แทนด้านเทคนิค 5,500 คน จาก 45 ประเทศในเอเชียจะเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในเหตุการณ์นี้ คาดว่าจะมีตัวแทนสื่อมวลชนอย่างน้อย 3,500 คน เข้าร่วมชมการแข่งขัน นี่เป็นครั้งที่สองที่อินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งแรกจัดขึ้นที่กรุงจาการ์ตาในอดีต ซึ่งรัฐบาลโจโค วิโดโด ได้เตรียมแผนการหลายอย่างเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในการเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 18 (Radja, & Assegaf, 2017)

"Bappenas" หน่วยงานด้านการวางแผนการพัฒนาประเทศของอินโดนีเซีย รายงานว่ารัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการเตรียมการเป็นเจ้าภาพเอเชียนเกมส์ในปีนี้กว่า 34 ล้านล้านรูเปียร์ หรือเท่ากับ 2.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (เทียบเท่าเงินไทยประมาณ 7.6 หมื่นล้านบาท) โดยงบประมาณส่วนใหญ่ใช้ในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานทั้งถนน ทางยกระดับ สะพาน อุโมงค์ เพื่อรองรับและแก้ปัญหาการจราจรที่คับคั่งของเมืองจาร์กาตา ส่วนในเมืองปาเล็มบัง รัฐบาลอินโดนีเซียตัดสินใจก่อสร้างรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแบบ รางเบา (LRT) สายใหม่ในวงเงินลงทุนกว่า 676 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 22,300 ล้านบาท) รถไฟฟ้าเส้นนี้มีระยะทาง 23.5 กิโลเมตร มีทั้งหมด 13 สถานี โดยจะเชื่อมจากสนามบินปาเล็มบังไปยังศูนย์กีฬา Jakabaring Stadium Complex ซึ่งรถไฟฟ้าสายนี้และช่วยลดระยะเวลาในการเดินทางลงถึง 50% จากปกติที่ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์ 90 นาทีเหลือเพียง 45 นาที ซึ่งแน่นอนว่ารถไฟฟ้าสายนี้จะเป็นโครงสร้างพื้นฐานของเมืองใหม่ที่จะขยายตัวเพิ่มหลังการจัดการแข่งขันกีฬาครั้งนี้เสร็จสิ้นลง ซึ่ง "การใช้ประโยชน์ของรถไฟฟ้าสายนี้ในการแข่งขันเอเชียนเกมส์เป็นเป้าหมายในการก่อสร้างระยะสั้น แต่ใน

ระยะยาว เราจะใช้รถไฟฟ้าสายนี้รองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในปาเล็มบังและเมืองอื่น ๆ ในจังหวัดสุมาตราใต้มากขึ้น ซึ่งระบบขนส่งมวลชนที่ดีจะสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว" และถึงแม้จะมีการลงทุนในวงเงินที่สูงมากเพื่อรองรับการเป็นเจ้าภาพมหกรรมกีฬาครั้งนี้ แต่คณะกรรมการจัดงานเอเชียนเกมส์ของอินโดนีเซีย (Indonesia Asian Games Organising Committee) หรือ "INASGOC" ระบุว่าแม้การเป็นเจ้าภาพมหกรรมกีฬาครั้งนี้จะมีการลงทุนด้านต่าง ๆ ด้วยเม็ดเงินมหาศาล แต่ผลดีที่จะเกิดต่อเศรษฐกิจของอินโดนีเซียจะไม่น้อยกว่า 45.1 ล้านล้านรูเปียร์ หรือเท่ากับ 3.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (เทียบเท่าเงินไทยประมาณ 1.02 แสนล้านบาท) ซึ่งถือว่าเป็นผลตอบแทนเศรษฐกิจในระยะสั้นเท่านั้น เพราะในระยะยาวการเป็นเจ้าภาพจัดเอเชียนเกมส์ในครั้งนี้จะส่งผลต่อการลงทุนที่เกี่ยวกับการสร้างพื้นที่สาธารณะ รวมทั้งการลงทุนในเรื่อง "คน" ที่จะสนับสนุนการพัฒนาประเทศในระยะยาว นายอเล็กซ์ นอร์ดิน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุมาตราใต้ ให้สัมภาษณ์ถึงโครงการนี้ (Workpointtoday.com, 2561) รวมถึงภาพและข้อความดังต่อไปนี้ของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ที่แสดงถึงภาพกีฬาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เอเชียนเกมส์ ก็มีนัยสำคัญทางด้านสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงให้กับประเทศชาติ ซึ่งมีนัยส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในการลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศด้วยเช่นเดียวกัน

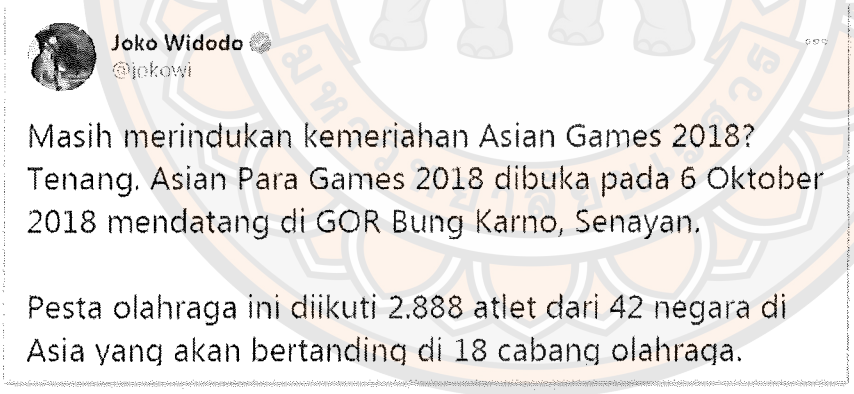

ภาพ 47 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (5)

ภาพ 47 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, September 13, 2018.

"ยังคงคิดถึงความตื่นเต้นเอเชียนเกมส์ 2018 ไหมครับ? ใจเย็น ๆ ครับ เอเชียนพาราเกมส์ 2018 จะจัดขึ้นในวันที่ 6 ตุลาคม 2018 ที่ GOR Bung Karno, Senayan งานกีฬานี้มีนักกีฬา 2,888 คน จาก 42 ประเทศในเอเชียเข้าร่วม ซึ่งจะแข่งขันในกีฬาทั้งหมด 18 รายการ สุดยอดมนุษย์จริง ๆ"

ภาพ 48 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (6)

ที่มา: Joko Widodo, October 10, 2018

"การต่อสู้ของนักกีฬาอินโดนีเซียในเอเชียนพาราเกมส์ 2018 นั้นไม่ธรรมดาจริง ๆ ได้คว้าเหรียญเงิน 2 เหรียญจากการแข่งขันยกน้ำหนักหญิงรอบชิงชนะเลิศ เมื่อบ่ายวันนี้อินโดนีเซียคว้าเหรียญถึง 13 เหรียญทอง 20 เหรียญเงิน และ 23 เหรียญทองแดง"

ภาพ 49 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการกีฬา (7)

ที่มา: Joko Widodo, December 18, 2017

"เมื่อเช้าที่บันดุงผมได้เจอกับหญิงแกร่งอินโดนีเซียมัทธิดาและดีมิตทรี เป็นนักปีนเขาระดับโลกจากมาฮีตาลา อันปัร พวกเขาจะปีนยอดเขาเอเวอเรสต์ เดือน (มีนาคม 2018) เป็นผู้หญิงคนแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ติดอันดับที่ 7 ของโลก พวกเราขออวยพรให้พวกเขาประสบความสำเร็จ สู้ ๆ ครับ –โจโควี"

3. โครงสร้างพื้นฐาน

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงโครงสร้างพื้นฐานจำนวน 7 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 17.94 ของความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ ทั้งนี้พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามประกอบสร้างความหมายโครงสร้างพื้นฐาน

การประกอบสร้างความหมายเชิงโครงสร้างพื้นฐาน ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความหมายเชิงโครงสร้างพื้นฐานเป็นอันดับที่สามในกลุ่มเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังต่อไปนี้

ภาพ 50 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (1)

ภาพ 50 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, June 21, 2016

"ตั้งแต่ปี 1997 ถนนโบจีมี (โบโกร - จัยวี - สุกาบู) ได้สร้างใหม่ครั้งแรกถึง 4 ครั้ง แต่ยังสร้างยังไม่เสร็จแม้แต่เมตรเดียว เราต้องรับช่วงต่อ –โจโควี"

ภาพ 51 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (2)

ที่มา: Joko Widodo, December 4, 2018

"ทางด่วนโบจีมี เส้นทางที่รวดเร็วสู่ซุกาบูมี" (เปิดอย่างเป็นทางการถนนสายด่วน CIAWISUKABUMI TOLL ส่วนที่ 1 CIAWI-CIGOMBONG)

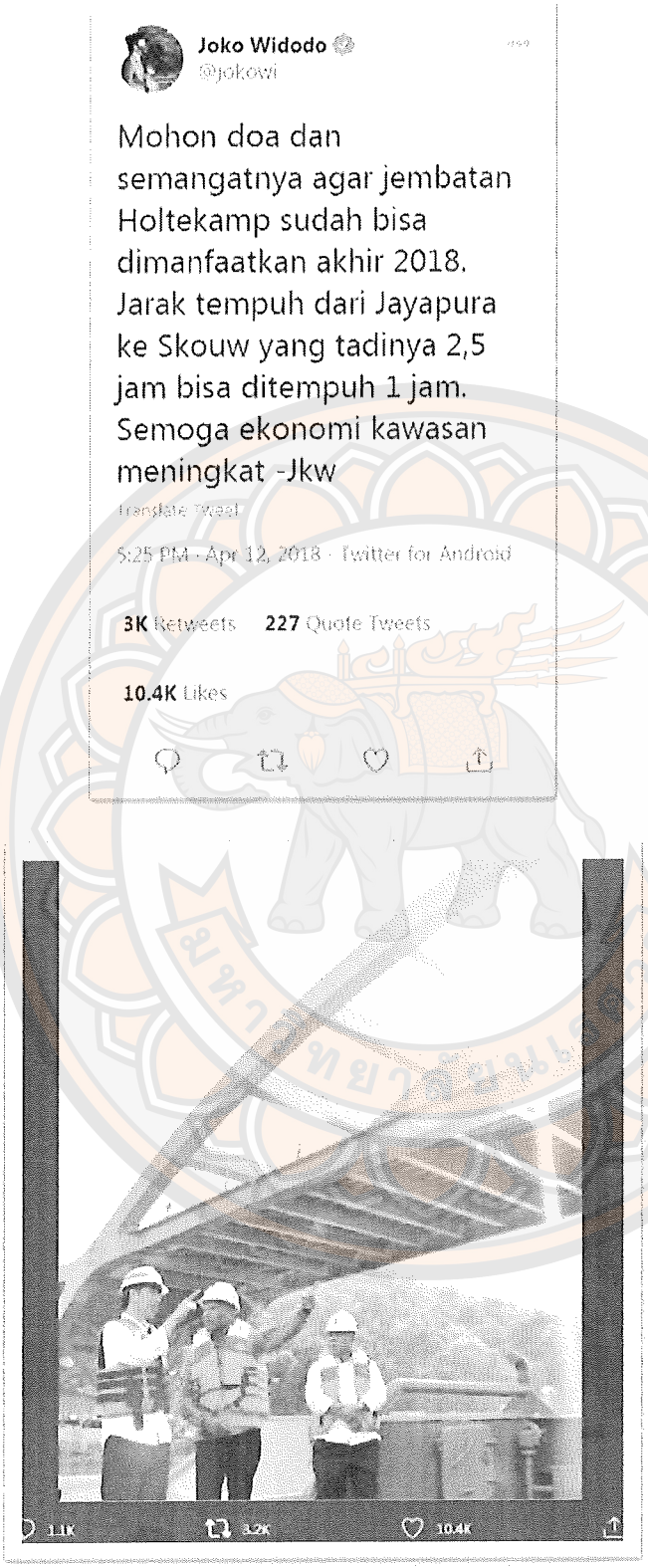

ภาพ 52 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (3)

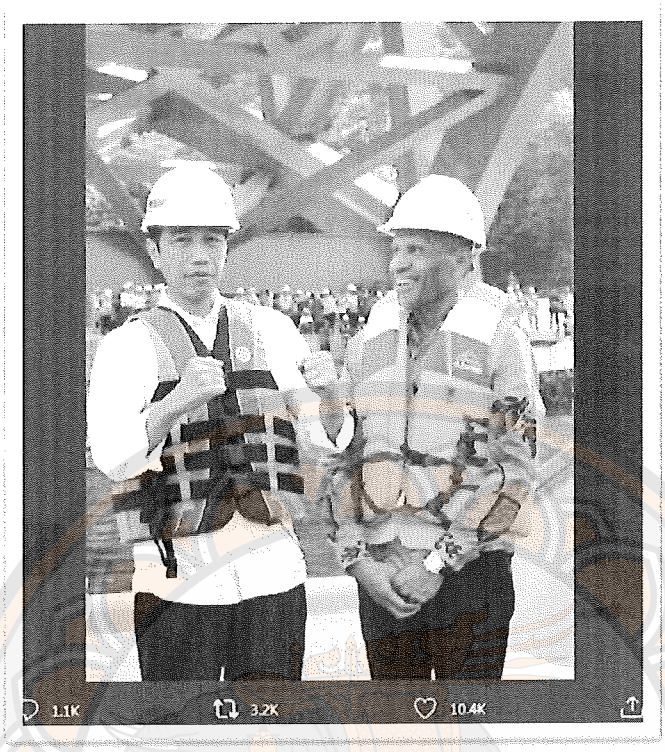

ภาพ 52 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, April 12, 2018

"ขออวยพรและเป็นกำลังใจ เพื่อให้สะพานโฮเทลกัมสร้างเสร็จสมบูรณ์และสามารถใช้งานภายในท้ายปี 2018 ปกติแล้วระยะทางจากจายาปุระไปสโกวใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงครึ่ง สามารถลดระยะทางเหลือประมาณ 1 ชั่วโมง ผมหวังว่าแนวโน้มธุรกิจบริเวณนี้จะดีขึ้น –โจโควี"

ภาพ 53 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (4)

ที่มา: Joko Widodo, August 18, 2017

"เราสมารถใช้ประโยชน์มากมายจากโคลเวอร์ การออกแบบที่ดีช่วยสร้างการจราจรให้มีประสิทธิภาพ –โจโควี"

ภาพ 54 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (5)

ที่มา: Joko Widodo, November 25, 2015

"รางรถไฟบัรรู-ปาเร ปาเร สายแรกที่สุลาเวสีสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจแก่ประชาชน และสร้างอารยธรรม –โจโควี"

ภาพ 55 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (6)

ที่มา: Joko Widodo, January 2, 2018

"ถ้าจะเดินทางไปสนามบินเซกัรโนฮัตตา เดินทางด้วยรถไฟสะดวกและเร็วกว่า ช่วยลดการจราจรแออัด –โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน ทางแยกต่างระดับ รถไฟ แสดงถึงความหมายโดยนัยคือเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ ประเทศมีความเจริญเข้าถึงความต้องการพื้นฐานที่ประชาชนพึงมี มีถนนและรถไฟใช้ในการเดินทาง และที่สำคัญถ้าโครงสร้างพื้นฐานสามารถสร้างเสร็จสมบูรณ์ในทุกพื้นที่ในอินโดนีเซีย ก็จะส่งผลต่อการลงทุนทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จาก ในช่วงปีแรกที่ดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ถูกครอบงำด้วยการต่อสู้และการแบ่งรัฐสภาความแตกแยกในคณะรัฐมนตรี ความตึงเครียดกับพรรคของเขาเองและการถูกลดอันดับในการอนุมัติโครงการ อย่างไรก็ตามในปี 2016 ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้ขยายแนวร่วมในการปกครองของเขาและรวมอำนาจเข้าด้วยกัน และคะแนนการอนุมัติโครงการของเขาเพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 70% ภายในกลางปี 2016 ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีรัฐบาลที่มั่นคงเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ได้รับตำแหน่ง โดยเสถียรภาพทางการเมือง ทำให้มีความชัดเจนมากขึ้นเกี่ยวกับวาระการประชุมของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด และอินโดนีเซียที่ในปี 2016 พัฒนาการแบบใหม่ในรูปแบบของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เริ่มปรากฏขึ้น การบริหารงานของโจโค วิโดโด มุ่งเน้นไปที่โครงสร้างพื้นฐาน สะท้อนถึงแนวโน้มทางการเมืองที่เกิดขึ้นก่อนการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แท้จริงแล้วกลยุทธ์การพัฒนาของโจโค วิโดโด นั้น ไม่เหมือนใครการตัดสินใจของเขาถูกกำหนดโดยเฉพาะกิจ แต่ยืนยันได้ว่าลักษณะโครงสร้างที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นของภูมิทัศน์ทางสังคมและการเมืองของอินโดนีเซีย กำลังสร้างความโดดเด่นให้กับประธานาธิบดีโจโค วิโดโด และทำให้อินโดนีเซียกลับสู่การพัฒนา (Warburton, 2016) ดังจะเห็นได้จากการส่งสารผ่านทางทวิตเตอร์ ที่ทวีตทั้งรูปภาพและข้อความของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด บอกถึงโครงการในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานทั่วประเทศอินโดนีเซีย ตามวาระการประชุมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย

การให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำ

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำจำนวน 19 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ13.47 โดยความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ 1) บทบาทผู้นำประเทศ 2) บทบาทชีวิตส่วนตัวของผู้นำ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **บทบาทผู้นำประเทศ**

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะ เกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงบทบาทผู้นำประเทศอินโดนีเซีย จำนวน 14 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 73.68 ของความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็น

ผู้นำที่ประธานาธิบดีโจโค วิดโดประกอบสร้างไว้ ทั้งนี้ พบว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามประกอบสร้างความหมายเชิงบทบาทผู้นำประเทศ

การประกอบสร้างความหมายเชิงบทบาทผู้นำประเทศ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความหมายเชิงบทบาทผู้นำประเทศมากที่สุดในกลุ่มบทบาทความเป็นผู้นำ ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังต่อไปนี้

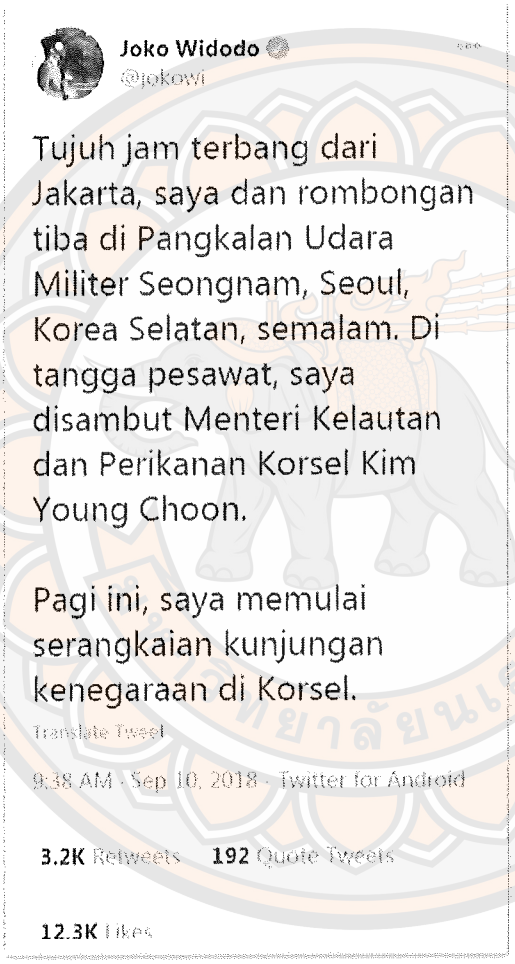

ภาพ 56 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (1)

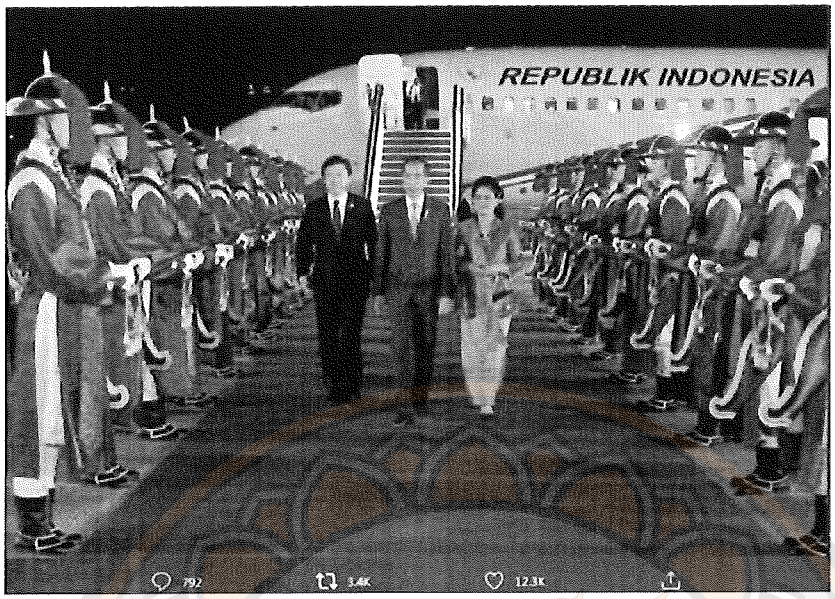

ภาพ 56 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, September 10, 2018

"เจ็ดชั่วโมงบินจากจาการ์ตาผมและผู้ติดตามถึงอากาศยานซองนัม กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้เมื่อคืนนี้ ทางเดินบรรไดเครื่องบินผมได้รับการต้อนรับจากรัฐมนตรีกระทรวงกิจการทางทะเลและการประมงของเกาหลีใต้ Kim Young Choon และเช้าวันนี้ผมเริ่มเที่ยวชมรัฐเกาหลีใต้"

ภาพ 57 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (2)

ภาพ 57 (ต่อ)

ภาพ 57 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, June 30, 2017

"การพบปะกับท่านโอบาม่าผ่านไปด้วยดี เราปรึกษาหารือกันหลายเรื่องในบรรยากาศที่สบาย ๆ พร้อมรับประทานจัมโบ้ –โจโควี"

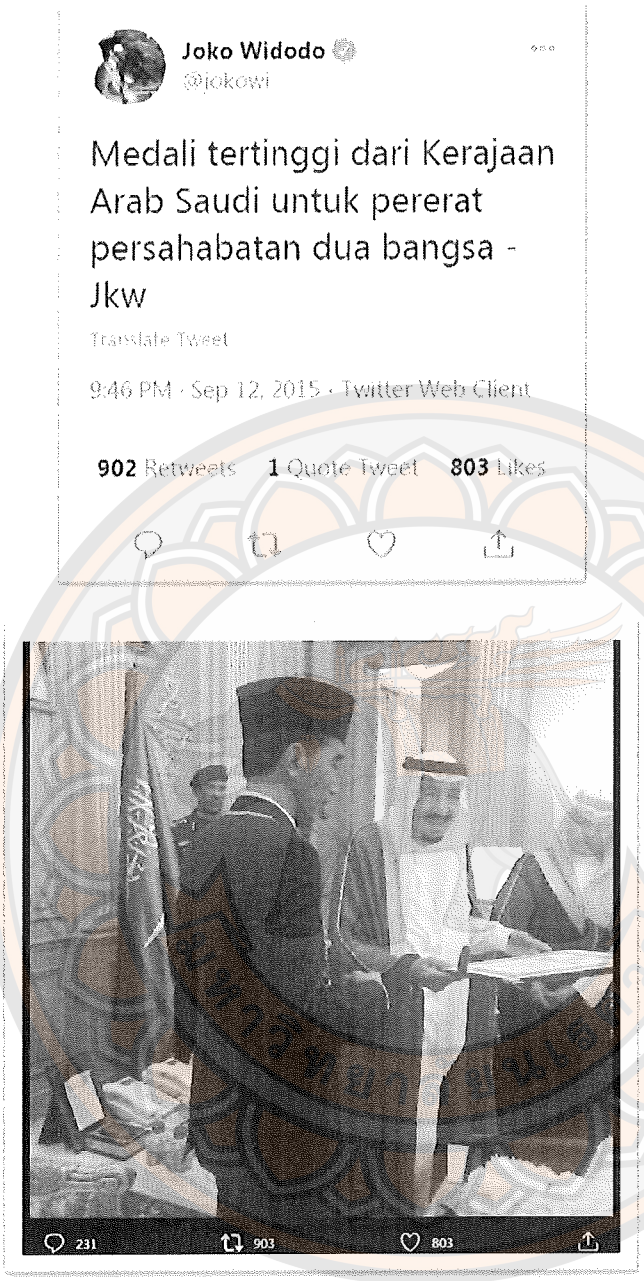

ภาพ 58 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (3)

ที่มา: Joko Widodo, September 12, 2015

"พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริยยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ซาอุดีอาระเบีย เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ –โจโควี"

ภาพ 59 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (4)

ที่มา: Joko Widodo, August 13, 2015

"การมาเยือนของคณะท่านวุฒิสมาชิกสหรัฐเพื่อปรึกษาหารือทางเศรษฐกิจ ผมหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่กำลังพลทหารและเจ้าหน้าที่ตรวจ –โจโควี"

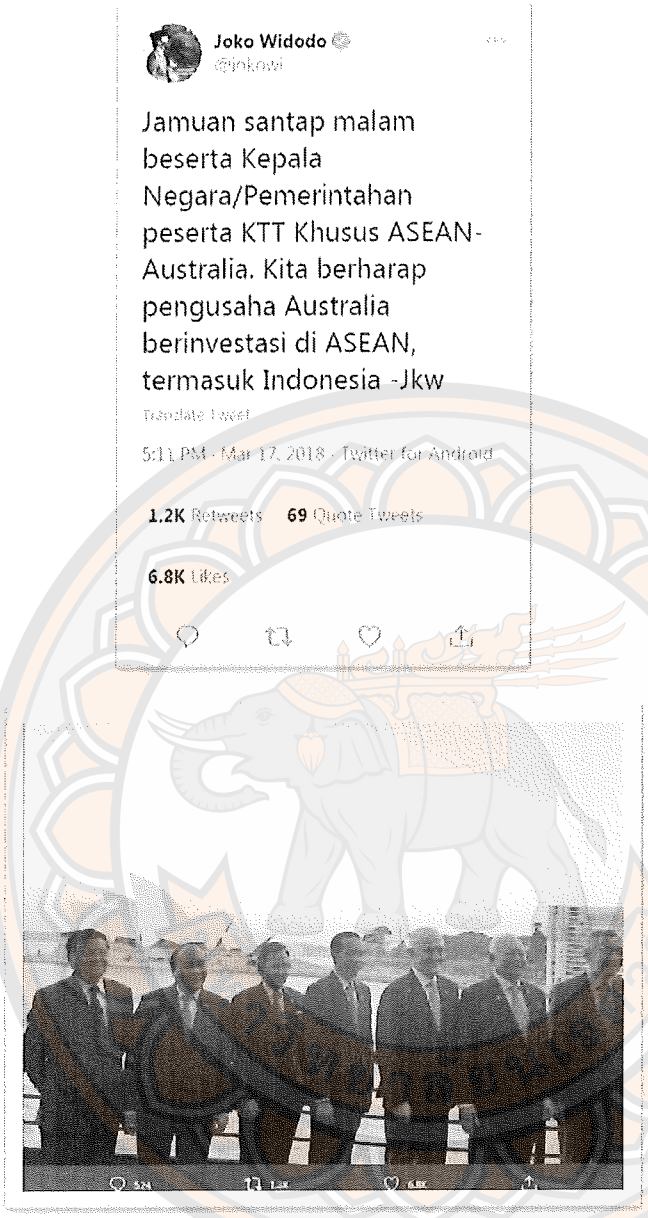

ภาพ 60 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (5)

ที่มา: Joko Widodo, March 17, 2018

"ร่วมประทานมื้อค่ำกับนายกสภาและสมาชิกรัฐบาลผู้ร่วมประชุมอาเซียนออสเตรเลีย เราหวังว่าผู้ประกอบการออสเตรเลียมีความสนใจที่จะลงทุนในอาเซียนรวมถึงประเทศอินโดนีเซีย –โจโควี"

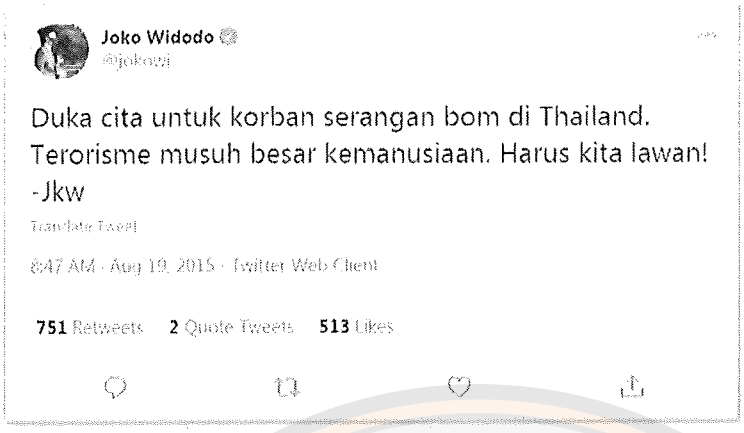

ภาพ 61 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ (6)

ที่มา: Joko Widodo, August 19, 2015

"ขอแสดงความเสียใจต่อผู้ที่สูญเสียจากเหตุการณ์การลอบวางระเบิดที่ประเทศไทย การก่อการร้ายเป็นศัตรูตัวฉกาจของมนุษยชาติ เราต้องสู้! –โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างงต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แสดงให้เห็นถึงบทบาทผู้นำประเทศ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีสัญญะแสดงถึงความฉลาดทางความคิด มีความหมายโดยนัยคือ มีความคิดฉลาดรอบรู้ โดดเด่นต่อสาธารณชน สื่อถึงลักษณะของความเป็นผู้นำประเทศ และสามารถเป็นที่ยอมรับในอารยประเทศ และเป็นที่ชื่นชมของประชาชนในประเทศด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น ภาพการพบปะผู้นำประเทศในระหว่างการทำงานหรือการไปเยือนประเทศต่าง ๆ และได้รับการตอบรับและการต้อนรับเป็นอย่างดี

การประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทผู้นำประเทศ เป็นสิ่งที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโดนั้นให้ความสำคัญและส่งสารผ่านทางทวิตเตอร์เสมอมา ดังเช่นภาพตัวอย่างที่ไปเยือนเกาหลีใต้ หรือภาพพูดคุยกับอดีตประธานาธิบดีโอบามา่ กล่าวได้ว่าในความเป็นจริงแล้ว ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีภาพลักษณ์บทบาทการเป็นผู้นำที่ดีตั้งแต่ในอดีต ทั้งตอนที่เป็นนายกเทศมนตรีเมืองสุราการ์ตา (Solo) รวมถึงผู้ว่าการจาการ์ตา จนมาถึงบทบาทผู้นำประเทศในตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย

"โจโค วิโดโด"หรือ โจโควี ได้รับการประกาศให้เป็นผู้ชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีของอินโดนีเซีย นำมาซึ่งคำมั่นสัญญาของการปฏิรูปครั้งใหญ่มาสู่ประชาธิปไตยในประเทศที่ใหญ่

เป็นอันดับสามของโลก "ชัยชนะครั้งนี้ถือเป็นชัยชนะของชาวอินโดนีเซียทุกคน" ประธานาธิบดีที่ได้รับเลือกตั้งกล่าวกับผู้สนับสนุนหลายร้อยคนที่มารวมตัวกันที่ท่าเรือชานเมืองจาการ์ตา โดยเลือกที่จะเน้นย้ำถึงความมุ่งมั่นของเขาที่มีต่อศักยภาพทางทะเลของอินโดนีเซีย เขาและรองประธานาธิบดีที่ได้รับเลือกคือ Jusuf Kalla เดินทางมาโดยเรือเร็ว "ด้วยความเคารพเราขอให้ประชาชนอินโดนีเซียเป็นหนึ่งเดียวกัน" ซึ่งเขาได้ให้สัมภาษณ์กับสำนักข่าวรอยเตอร์ก่อนที่ผลจะประกาศ โจโค วิโดโด สัญญาว่าจะทำให้ชีวิตของนักลงทุนง่ายขึ้นโดยการเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และแก้ไขกฎระเบียบที่ไม่สามารถยอมรับได้ (Thatcher, & Kapoor, 2014)

สหรัฐอเมริกาซึ่งมองว่าอินโดนีเซียเป็นพันธมิตรที่สำคัญมากขึ้นในเอเชียเมื่อเผชิญกับอำนาจและความกล้าแสดงออกของจีนที่กำลังเติบโต จึงได้แสดงความยินดีอย่างรวดเร็วกับผลการเลือกตั้งในครั้งนี้ โดยจอห์นเคอร์รีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ได้กล่าวว่า "ความสัมพันธ์ทวิภาคีแน่นแฟ้นขึ้นจนถึงจุดที่ทั้งสองประเทศ สามารถร่วมกันจัดการกับความท้าทายในระดับภูมิภาคและระดับโลกร่วมกันได้ สหรัฐฯตั้งตารอที่จะทำงานร่วมกับประธานาธิบดีโจโค วิโดโดที่ได้รับการเลือกตั้ง ในขณะที่เรากระชับความร่วมมือส่งเสริมวัตถุประสงค์ร่วมกันทั่วโลก และขยายความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับประชาชนและระหว่างประเทศของเรา" (Thatcher, & Kapoor, 2014) ซึ่งกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่โจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายในบทบาทผู้นำประเทศ เพราะต้องการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนานาประเทศ เพื่อส่งผลดีในการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอินโดนีเซีย

กล่าวได้ว่าพื้นฐานของคุณสมบัติผู้นำทางการเมืองที่ดี ประการที่หนึ่ง คือเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน กฎระเบียบใด ๆ ที่จะกำหนดอย่างชัดเจนว่ามีหรือไม่มีจริยธรรม เป็นเรื่องที่ยากจะบัญญัติได้อย่างตายตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาดังเช่นทุกวันนี้ สิ่งที่เชื่อว่าขัดคุณธรรมจริยธรรมในวันนี้อาจเป็นเรื่องที่ไม่ขัดในวันข้างหน้า ถ้าประชาชนในสังคมมีความเห็นเช่นนั้น ประการที่สอง เรื่องของผู้นำที่ดีก็สามารถมองได้หลายมิติ ซึ่งโดยปกติแล้วความเป็นผู้นำมักจะมาพร้อม ๆ กับวิสัยทัศน์และความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ประพฤติปฏิบัติอยู่เป็นปกติ และในเมื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเกิดจากวิสัยทัศน์ ข้อบัญญัติที่กำหนดไว้นอกจากจะไม่เอื้อต่อภาวะผู้นำแล้ว ยังเป็นการจำกัดกรอบความคิดให้ต้องเดินตาม แล้วความเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ประการที่สาม คือเรื่องความเป็นพลวัตของผู้นำที่ต้องปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาเมื่อสถานการณ์และสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ผู้ที่จะเป็นผู้นำได้จะต้องมีวิสัยทัศน์พร้อม กลยุทธ์ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กร แต่ถ้าถูกกำหนดให้อยู่ในกรอบเช่นนี้ ก็เท่ากับจำกัดตัวเองให้ดำเนินการ

ตามกฎระเบียบเป็นหลัก และนั้นไม่น่าจะเป็นเรื่องของผู้นำแต่เป็นเรื่องผู้บริหารองค์กรมากกว่า (เฉลิมพล ไวทยางกูร, 2558) จากหลักผู้นำที่ดีกล่าวได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีลักษณะตรงตามที่กล่าวมา โดยเฉพาะในเรื่องของการปรับเปลี่ยนตามพลวัตของสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังตัวอย่างเช่น ทวิตเตอร์เป็นการส่งสารภาพการเป็นผู้นำที่ดีดังที่กล่าวมาข้างต้น

2. **บทบาทชีวิตส่วนตัวของผู้นำ**

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะ เกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงบทบาทชีวิตส่วนตัว ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด จำนวน 5 ทวีต หรือ คิดเป็นร้อยละ 26.31 ของความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ ทั้งนี้พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามประกอบสร้างความหมายเชิงบทบาทชีวิตส่วนตัว

การประกอบสร้างความหมายเชิงบทบาทชีวิตส่วนตัว ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความหมายเชิงบทบาทชีวิตส่วนตัวมาเป็นอันดับสองในกลุ่มบทบาทความเป็นผู้นำ ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังต่อไปนี้

ภาพ 62 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทชีวิตส่วนตัว (1)

ภาพ 62 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, February 24, 2016

"อรุณสวัสดิ์ยามเช้าด้วยการให้อาหารปลาในสระและแม่น้ำ –โจโควี"

ภาพ 63 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทชีวิตส่วนตัว (2)

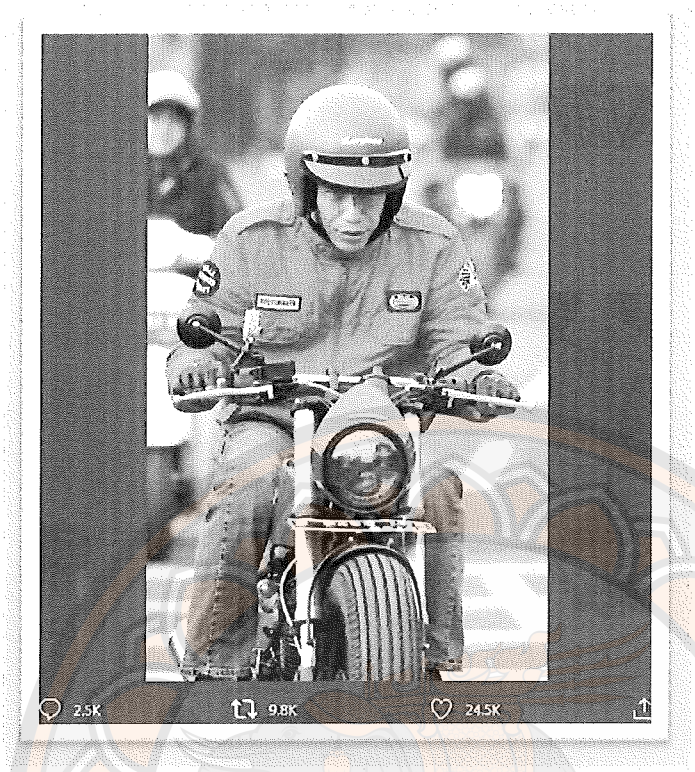

ภาพ 63 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, November 4, 2018

“เดินไปตามถนนในเมืองทังเกอรัง...”

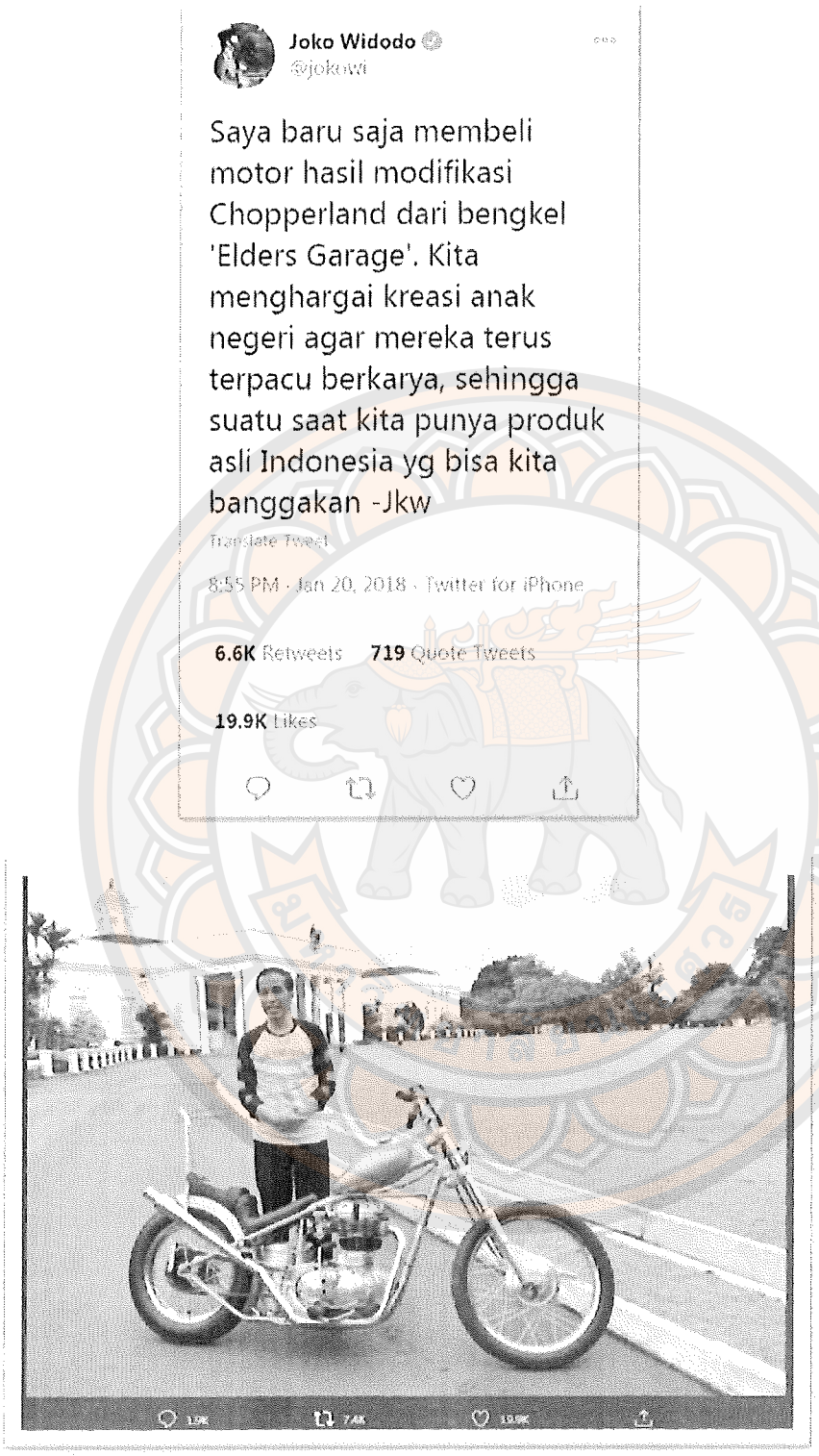

ภาพ 64 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทชีวิตส่วนตัว (3)

ภาพ 64 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, January 20, 2018

"ผมเพิ่งถอยรถมอเตอร์ไซต์ Chopperland จากโชว์รูม 'Elders Garage' เราต้องให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ในประเทศเพื่อพวกเขามีแรงบันดาลใจในการทำงานต่อไป สักวันเราจะมีผลิตภัณฑ์เป็นของอินโดนีเซียให้ภาคภูมิใจ –โจโควี"

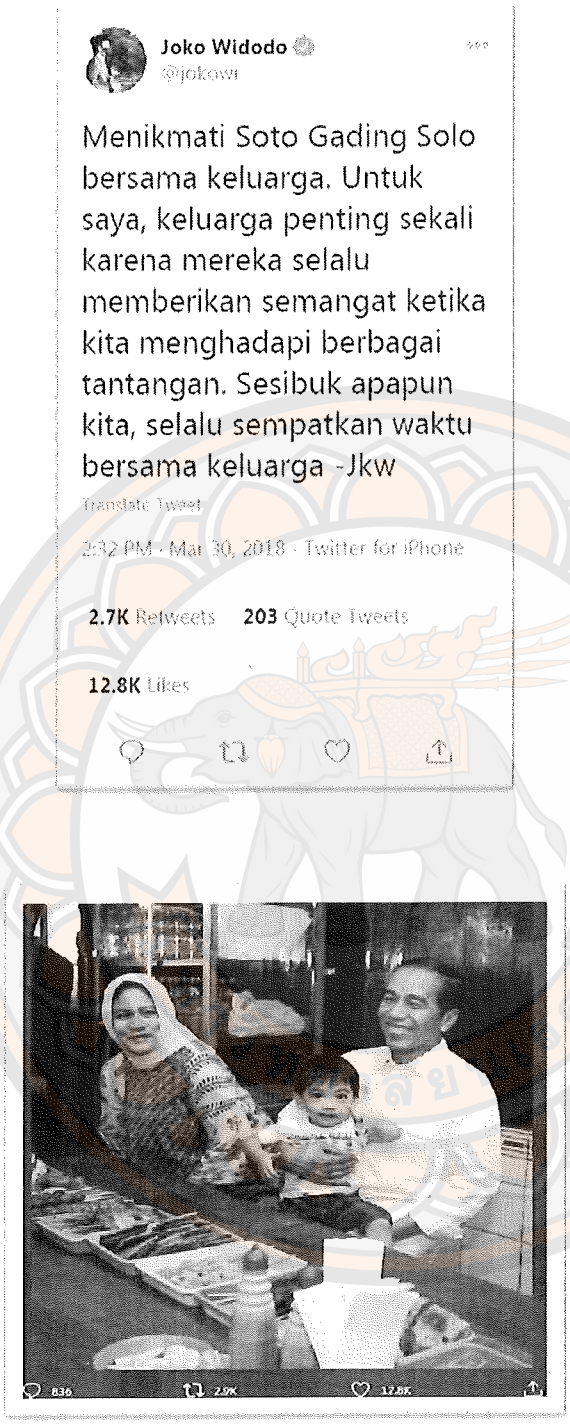

ภาพ 65 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทชีวิตส่วนตัว (4)

ภาพ 65 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, March 30, 2018

"สนุกสนานกับการรับประทานจัมโบ้กาเด้งโซโลพร้อมหน้าพร้อมตากับครอบครัว สำหรับผมแล้วครอบครัวมีความสำคัญมาก ๆ พวกเขาเป็นผู้ที่ให้กำลังใจ เมื่อต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ไม่ว่าเราจะยุ่งแค่ไหนเราต้องให้เวลากับครอบครัว –โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวในข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นอิริยาบถในวันพักผ่อนสบาย ๆ ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ยกตัวอย่างเช่น การอยู่กับมอเตอร์ไซต์คันใหม่ และการรับประทานอาหารพร้อมครอบครัว มีนัยสำคัญที่โจโค วิโดโด ประกอบสร้างบทบาทชีวิตส่วนตัว โดยมีความเป็นผู้นำอยู่ในทวีตข้อความและรูปภาพเหล่านั้น กล่าวคือ มีความหมายโดยนัยที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี ไม่ต่างจากบทบาทการเป็นผู้นำประเทศที่ดีเช่นกัน และประชาชนยังได้เห็นมุมสบาย ๆ เวลาใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวอีกด้วย รวมถึงได้เห็นถึงกิจกรรมยามว่างของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยเฉพาะงานอดิเรกการขี่รถมอเตอร์ไซต์ ซึ่งทำให้ประชาชนยิ่งชื่นชอบในมุมชีวิตส่วนตัวของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด อีกด้วย

การให้ความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมจำนวน 16 ทวีต หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.34 โดยความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ 1) ชาติพันธุ์ 2) ศาสนา 3) ความเป็นชาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **ชาติพันธุ์**

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดี โจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงชาติพันธุ์ในอินโดนีเซีย จำนวน 7 ทวีต หรือ คิดเป็นร้อยละ 43.75 ของความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ ทั้งนี้ พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามประกอบสร้างความหมายเชิงชาติพันธุ์

การประกอบสร้างความหมายเชิงชาติพันธุ์ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความหมายเชิงชาติพันธุ์มากเท่ากับศาสนาที่อยู่ในกลุ่มสังคมและวัฒนธรรม ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังต่อไปนี้

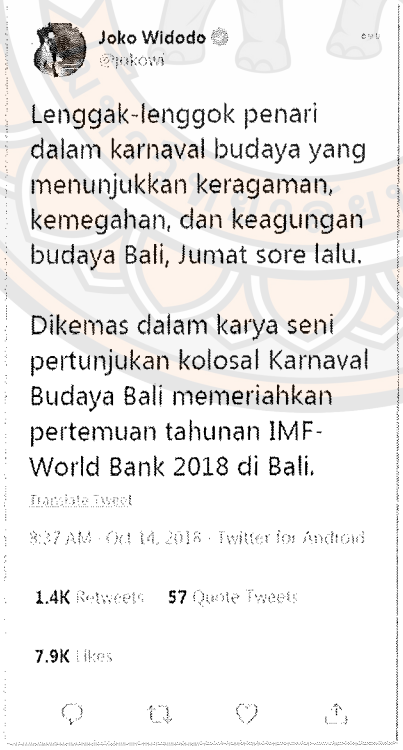

ภาพ 66 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (1)

ภาพ 66 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, October 14, 2018

"การเต้นรำในงานรื่นเริงทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายความงดงามของวัฒนธรรมบาหลี เมื่อบ่ายวันศุกร์ที่ผ่านมา Bali Cultural Carnival ได้จัดนิทรรศการผลงานศิลปะขนาดมหึมาเพื่อสร้างชีวิตชีวาให้กับการประชุมประจำปีของ IMF-World Bank ประจำปี 2018 ที่บาหลี"

ภาพ 67 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (2)

ภาพ 67 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, December 31, 2015

"เผาหิน: การอยู่ร่วมกันเป็นพี่น้องอย่างภราดรภาพจากปาปัว –โจโควี"

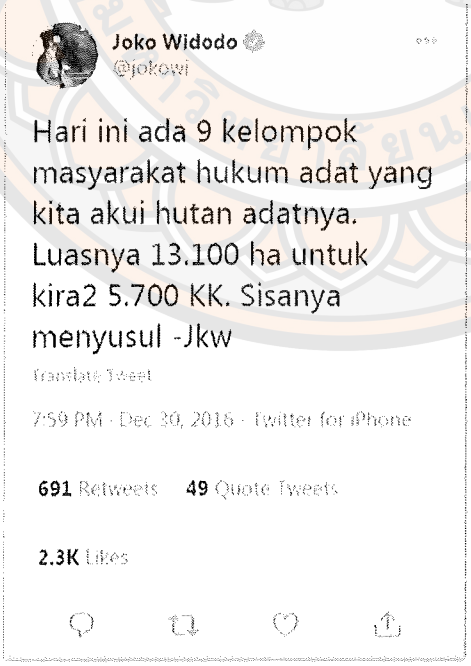

ภาพ 68 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (3)

ภาพ 68 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, December 30, 2016

"วันมีชนเผ่าพื้นเมือง 9 กลุ่ม ที่เรารู้จักกันว่าเป็นป่าดั้งเดิมพื้นที่กว้างประมาณ 13,100 ไร่ สำหรับ 5,700 ครัวเรือน –โจโควี"

ภาพ 69 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (4)

ที่มา: Joko Widodo, February 8, 2016

"สุขสันต์วันตรุษจีนแด่พี่น้องเชื้อสายจีนทั้งอินโดนีเซีย Gong Xi Fa Cai –โจโควี"

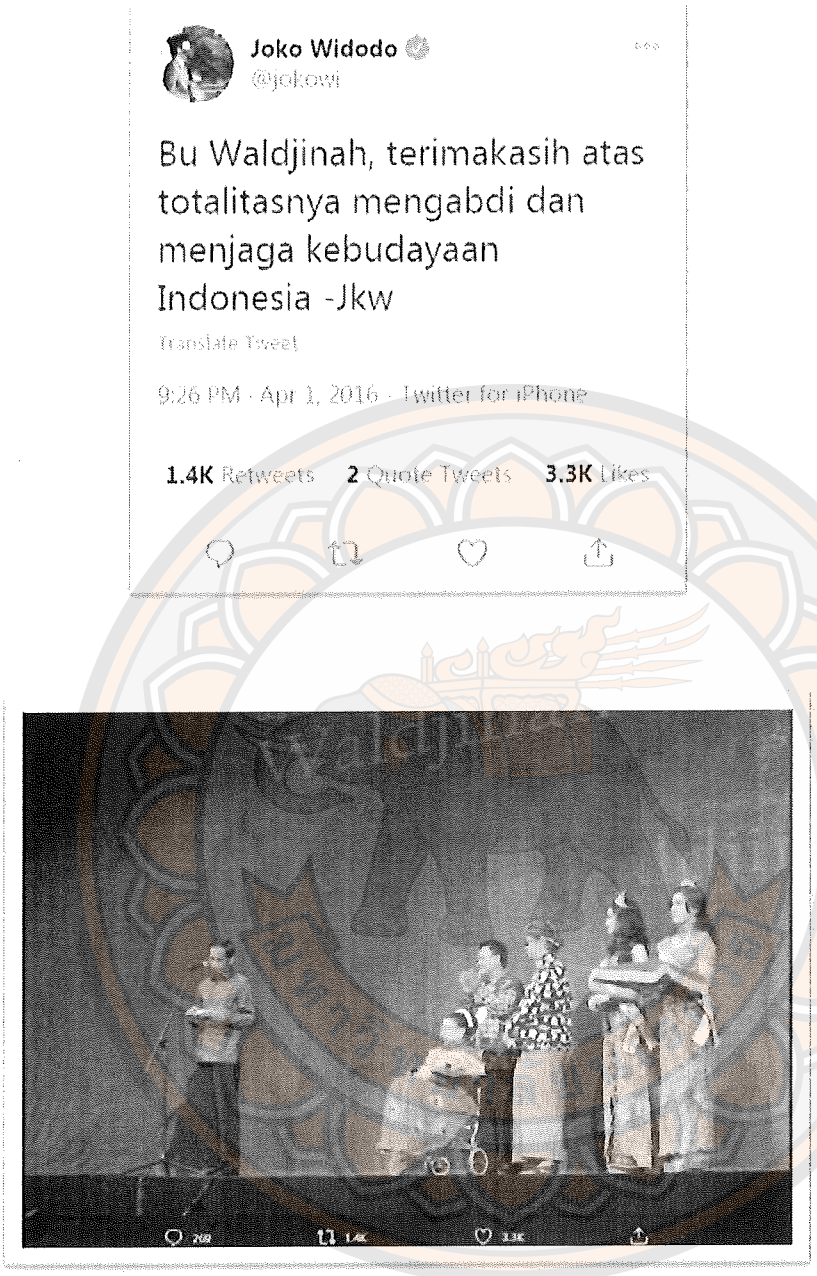

ภาพ 70 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (5)

ภาพ 70 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, April 1, 2016

"ขอขอบคุณแด่คุณวัลญีนะห์สำหรับความทุ่มเทในหน้าที่การงานอย่างไม่ตกบกพร่องและยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอินโดนีเซีย –โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ไม่ว่าจะเป็นการแสดงของทางวัฒนธรรมบาหลี การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มปาปัว การเข้าร่วมประชุมของ 9 ชนเผ่า การกล่าวสุขสันต์วันตรุษจีน และการอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมอินโดนีเซีย สิ่งเหล่านี้มีความหมายโดยนัยคือ การที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญของความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของอินโดนีเซีย ทุกเชื้อชาติมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกเพราะความแตกต่าง ดังคำกล่าวที่ว่าเอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ เนื่องด้วยประวัติศาสตร์อินโดนีเซียและทุกชนชาติได้รับอิทธิพลไม่ว่าจะมากหรือน้อยโดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่พวกเขาอาศัยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของอินโดนีเซีย ความจริงที่ว่าอินโดนีเซียเป็นหมู่เกาะมากกว่า13,600 เกาะ ผู้คนที่อาศัยอยู่บนชายฝั่งของชาวอินโดนีเซียเหล่านี้ พื้นที่ที่ไม่สามารถรวมตัวกันเป็นชุมชนเดียวกัน เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ทางการค้า ศาสนา และภาษาที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาแตกต่างกันในอดีต (Brown, 2003) ดังเช่นตัวอย่างการประกอบสร้างความหมายของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีนัยสำคัญต้องการให้อินโดนีเซียอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า "เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย"

2. ศาสนา

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงศาสนาในอินโดนีเซีย จำนวน 7 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 43.75 ของความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ ทั้งนี้ พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามประกอบสร้างความหมายเชิงศาสนา

การประกอบสร้างความหมายเชิงศาสนา ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความหมายเชิงศาสนามากเท่ากับชาติพันธ์ที่อยู่ในกลุ่มสังคมและวัฒนธรรม ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังต่อไปนี้

ภาพ 71 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับศาสนา (1)

ภาพ 71 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, August 22, 2015

"ขอบคุณ #Karnavalkhatulustiwa ที่ทุกอย่างประสบความสำเร็จและได้ละหมาดมัฆริบร่วมกันที่มัสยิดญามิกปงตีญานะ –โจโควี"

ภาพ 72 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับศาสนา (2)

ภาพ 72 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, June 15, 2018

"สุขสันต์วันอีดฟิตรีปีนี้ผมพร้อมครอบครัวเราอยู่กันที่ลาปางันอัสตรี สวนพฤกษศาสตร์โบกอร์ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากพระราชวัง สารจากนักเทศน์ได้กล่าวว่าจงรักษาและเพิ่มพูนความดีที่ได้กระทำในช่วงรอมฎอน"

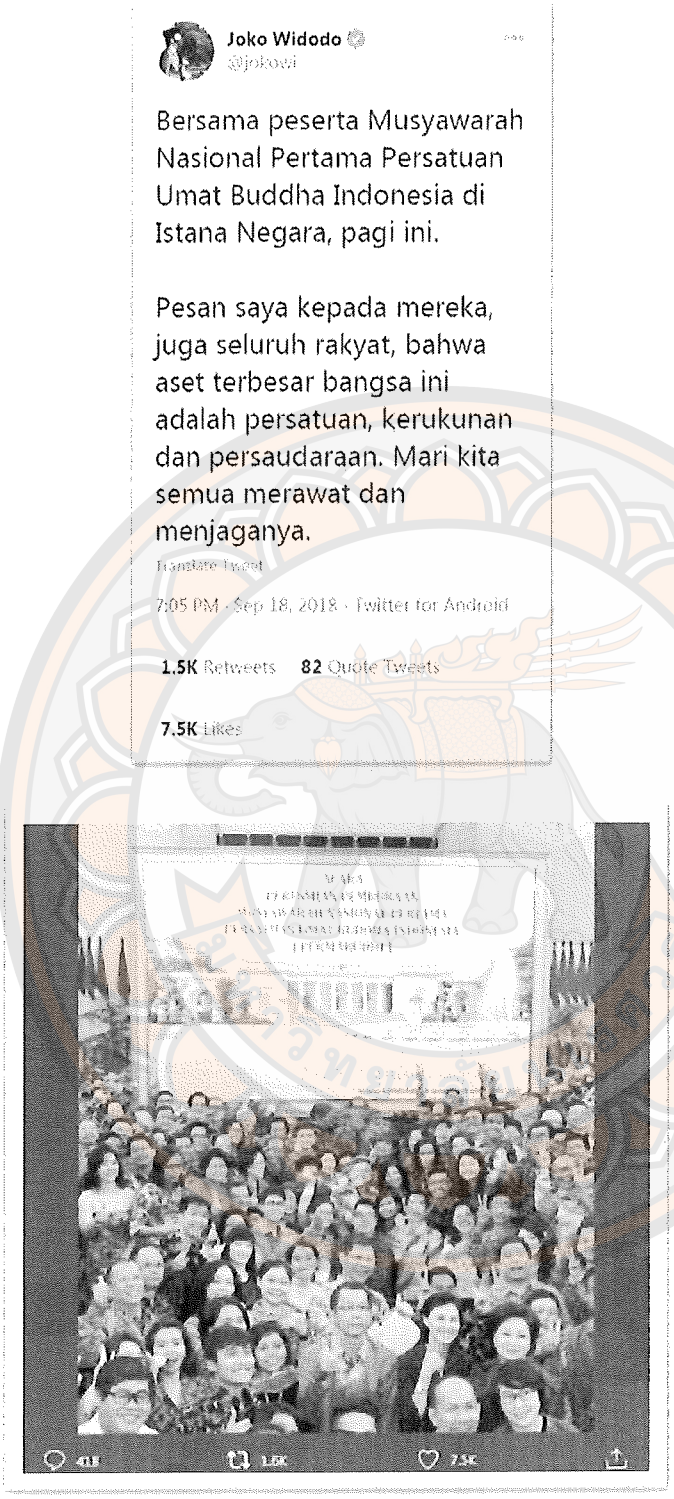

ภาพ 73 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับศาสนา (3)

ที่มา: Joko Widodo, September 18, 2018

"ร่วมกับผู้เข้าร่วมการประชุมแห่งชาติครั้งแรกสำหรับสมาคมชาวพุทธอินโดนีเซียที่พระราชวังแห่งชาติในเช้าวันนี้ ผมได้ฝากถึงพวกเขาว่า ประชาชนทุกคนคือทรัพย์สินที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของประเทศชาติ ความสามัคคีและความเป็นพี่น้องกัน ขอให้เราทุกคนดูแลรักษาอย่างดี" ป้ายด้านหลัง (การให้คำปรึกษาแห่งชาติครั้งแรกของชาวพุทธอินโดนีเซีย)

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แสดงให้เห็นภาพกิจกรรมที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เข้าร่วมในทุก ๆ ศาสนา ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามบอกถึงการปกป้องระบบพหุนิยมของอินโดนีเซีย โดยเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาอันเนื่องมาจากท่าทีความแข็งกร้าวเพิ่มขึ้นของกลุ่มอิสลามอนุรักษ์นิยม ที่ไม่เห็นด้วยกับการสมัครตำแหน่งของผู้ว่าการจาการ์ตา อาฮก (Ahok) ซึ่งเป็นชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนและนับถือศาสนาคริสต์ ได้ถูกจำคุกเนื่องจากดูหมิ่นศาสนาและแพ้การเลือกตั้งผู้ว่าการรัฐในปี 2017 หลังจากพรรคอนุรักษ์นิยมกล่าวหาว่าเขาดูหมิ่นศาสนาอิสลามและไม่เหมาะที่จะปกครองชาวมุสลิม (Bland, 2019)

ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามอนุรักษ์นิยมชาวอินโดนีเซียรวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียวในเป้าหมายระยะสั้น ในการพยายามปลดผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการเลือกตั้งทั่วไปเดือนเมษายน 2019 แม้ว่าพวกเขาจะไม่ประสบความสำเร็จก็ตาม พวกเขาสนับสนุน คู่แข่งของโจโค วิโดโด คือ ปราโบโว แต่เป็นไปอย่างมีเงื่อนไข มันเป็นการแสดงพลังอีกครั้งเพื่อต้องการให้ได้รับการสนับสนุนจากโจโค วิโดโด ของผู้เฒ่าผู้แก่สำหรับกฎหมายใหม่ที่สะท้อนถึงแนวคิดอนุรักษ์นิยมหลักการอิสลาม (Institute for Policy Analysis of Conflict: IPAC, 2019)

ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้รับการสนับสนุนจากคนส่วนใหญ่ที่ไม่ใช่มุสลิมอนุรักษ์นิยม แต่ด้วยสัญชาตญาณของเขาต้องการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและความขัดแย้งของกลุ่มศาสนา โดยจะเห็นได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับทางศาสนาส่งสารผ่านทางทวิตเตอร์ เป็นไปในรูปแบบเดิม คือเน้นการอยู่ร่วมกันเป็นเอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย ทั้งในส่วนของชาติพันธุ์ รวมถึงศาสนาด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างข้างต้น

3. ความเป็นชาติ

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงความเป็นชาติอินโดนีเซีย จำนวน 2 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 12.5 ของความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ ทั้งนี้ พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามประกอบสร้างความหมายเชิงความเป็นชาติ

การประกอบสร้างความหมายเชิงความเป็นชาติ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ความสำคัญกับการนำเสนอความหมายเชิงความเป็นชาติอินโดนีเซียในอันดับสามที่อยู่ในกลุ่มสังคมและวัฒนธรรม ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังต่อไปนี้

ภาพ 74 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความเป็นชาติ (1)

ที่มา: Joko Widodo, August 17, 2016

"พิธีชักลงธงชาติครบรอบ # RI71 ในบ่ายวันนี้ พรุ่งนี้และตลอดไปธงสีแดงและขาวยังคงพัดต่อไป –โจโควี"

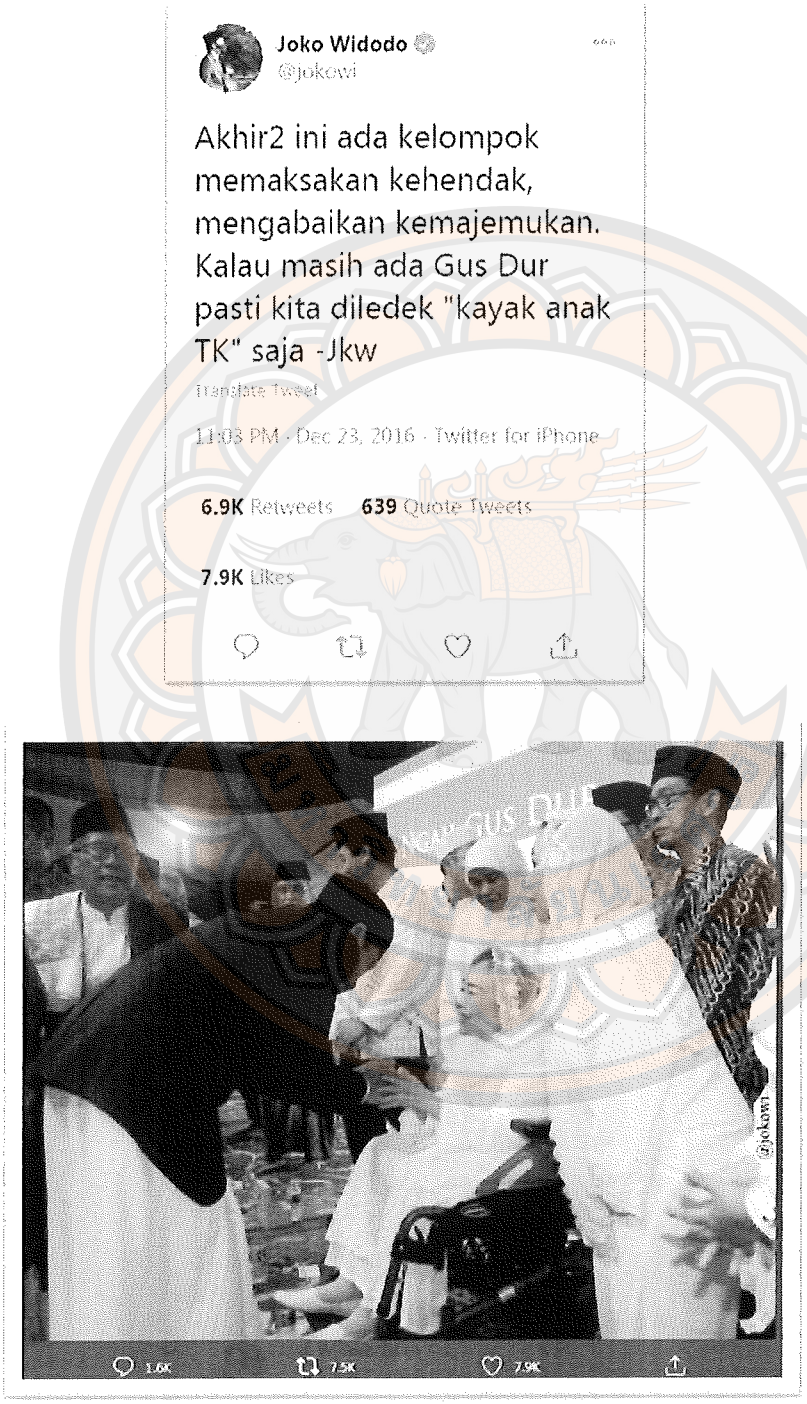

ภาพ 75 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับความเป็นชาติ (2)

ภาพ 75 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, December 23, 2016

"วันสองวันนี้มีกลุ่มเจตจำนนหลายกลุ่มไม่สนใจในความหลากหลาย ถ้ากัสดูร์ยังอยู่ เราคงถูกกล่าวว่า "เหมือนเด็กอนุบาล" –โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ไม่ว่าจะเป็นพิธีการวันชาติอินโดนีเซีย และการรวมตัวกันระลึกถึงการจากไปของกัสดูร์ หรืออับดูร์ราห์มัน วาหิด ประธานาธิบดีคนที่ 4 ของอินโดนีเซีย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามสื่อถึงความเป็นชาติหนึ่งเดียวกัน โดยมีความหมายโดยนัยมาในรูปแบบของข้อความที่สื่อถึง "ความเป็นเอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย"

ด้วยเหตุดังกล่าว ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้แต่งตั้งหน่วยงานและคณะทำงานใหม่ที่เขาสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของ "ปัญจศีลา" ซึ่งเป็นอุดมการณ์ 5 ประการของรัฐอันเป็นรากฐานของสังคมพหุนิยมประเทศอินโดนีเซีย บุคคลสำคัญ 10 คน รวมถึงผู้นำจากหลายศาสนาได้เข้ารับการสาบานเป็นสมาชิกของหน่วยปฏิบัติงานที่เรียกว่า UKP-PIP ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้แต่งตั้งนายยูดีลาติฟ (Yudi Latif) นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญเรื่องปัญจศีลาที่มีชื่อเสียง และเป็นมุสลิมที่มีความเคร่งปานกลาง เพื่อมาเป็นผู้นำ UKP-PIP ในการต่อสู้กับอุดมการณ์หัวรุนแรงในประเทศ (Chatchada, 2560)

นักวิเคราะห์มองว่า UKP-PIP เป็นสัญลักษณ์ของกระแส "ชาติใหม่" ท่ามกลางสังคมพหุนิยมของอินโดนีเซีย อันเป็นการตอบโต้ต่อการเติบโตของปรากฏการณ์อิสลามหัวรุนแรงซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้ามาแทนที่หลักปัญจศีลา ด้วยกฎหมายที่ได้รับอิทธิพลมาจากกฎชารีอะห์ (Sharia) ในศาสนาอิสลาม ซึ่งในท้ายที่สุดจะทำให้อินโดนีเซียกลายเป็นรัฐอิสลาม การเคลื่อนไหวดังกล่าวของกลุ่มอิสลามหัวรุนแรงก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคมการเมืองและศาสนาอย่างมากในประเทศอินโดนีเซีย รัฐบาลของนายโจโค วิโดโด จึงได้เปิดตัวแคมเปญใหม่ทางการเมืองเพื่อต่อสู้กับกลุ่มหัวรุนแรง ซึ่ง UKP-PIP ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อการนี้โดยเฉพาะ นอกเหนือจากนายลาติฟแล้ว นางเมกาวาตี ซูการ์โนบุตรี (Megawati Soekarnoputri) อดีตประธานาธิบดีอินโดนีเซีย และหัวหน้าพรรคประชาธิปไตยแห่งอินโดนีเซีย Indonesian Democratic Party of Struggle (PDI-P) ยังเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมาธิการและจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่ UKP-PIP อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ไม่มีผู้แทนจากฝ่ายคริสตจักรนิกายคาทอลิกในหน่วยงาน UKP-PIP แม้ว่าทางคริสตจักรจะมีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมการเจรจา และการอยู่ร่วมกันในประเทศที่มีชื่อเสียงด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมเชื้อชาติ และศาสนา (Chatchada, 2560)

ดังนั้นกล่าวสรุปได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ยังคงมีการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ ศาสนา และความเป็นชาติ โดยยึดหลักเป็นไปในลักษณะมีนัยสำคัญคือ ต้องการส่งสารเดิมที่ยึดถือมาตลอด แม้ว่าในทางปฏิบัติจริงจะเผชิญกับการแก้ไขปัญหาทางศาสนาต่อไป

การให้ความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 12 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 8.51 โดยความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายดังรายละเอียดต่อไปนี้ ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังนี้

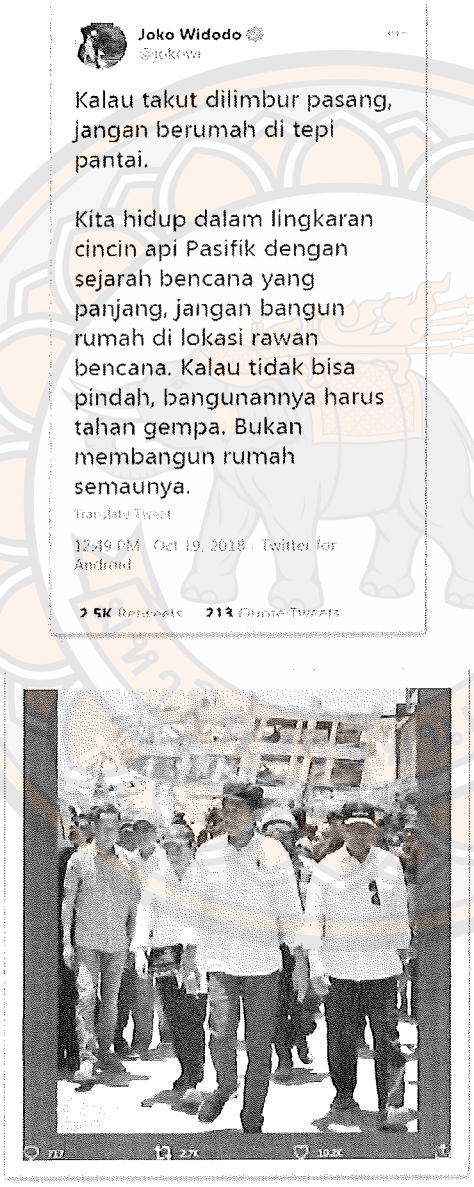

ภาพ 76 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (1)

ที่มา: Joko Widodo, October 19, 2018

"หากคุณกลัวการจมน้ำอย่าอยู่ริมชายหาด เราอาศัยอยู่ในวงแหวนแห่งไฟแปซิฟิก ซึ่งมีประวัติศาสตร์อันยาวนานของภัยพิบัติ อย่าสร้างบ้านในสถานที่ที่มีภัยพิบัติ ถ้าหากอาคารบ้านเรือนไม่สามารถเคลื่อนย้ายก็ต้องสร้างบ้านที่ทนต่อแผ่นดินไหว"

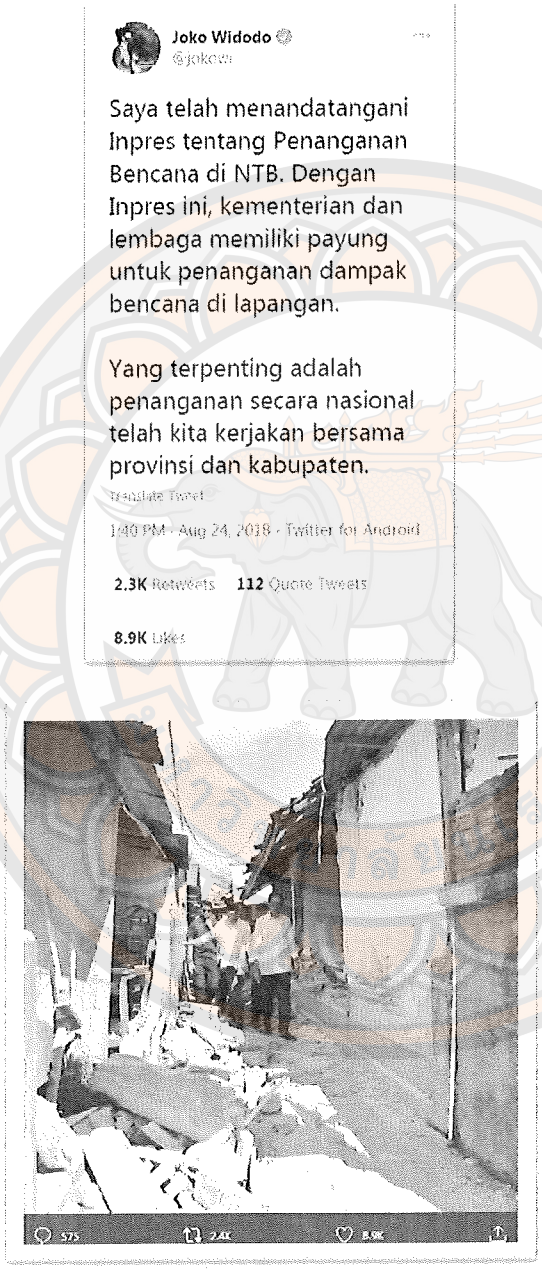

ภาพ 77 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (2)

ที่มา: Joko Widodo, August 24, 2018

"ผมได้ลงนามคำสั่งประธานาธิบดีเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติในที่สภาที่ปรึกษาประชาชน และกระทรวงหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมมือจัดการผลกระทบของภัยพิบัติบนพื้นดิน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือเราได้ทำงานด้วยกันทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด และระดับชาติ"

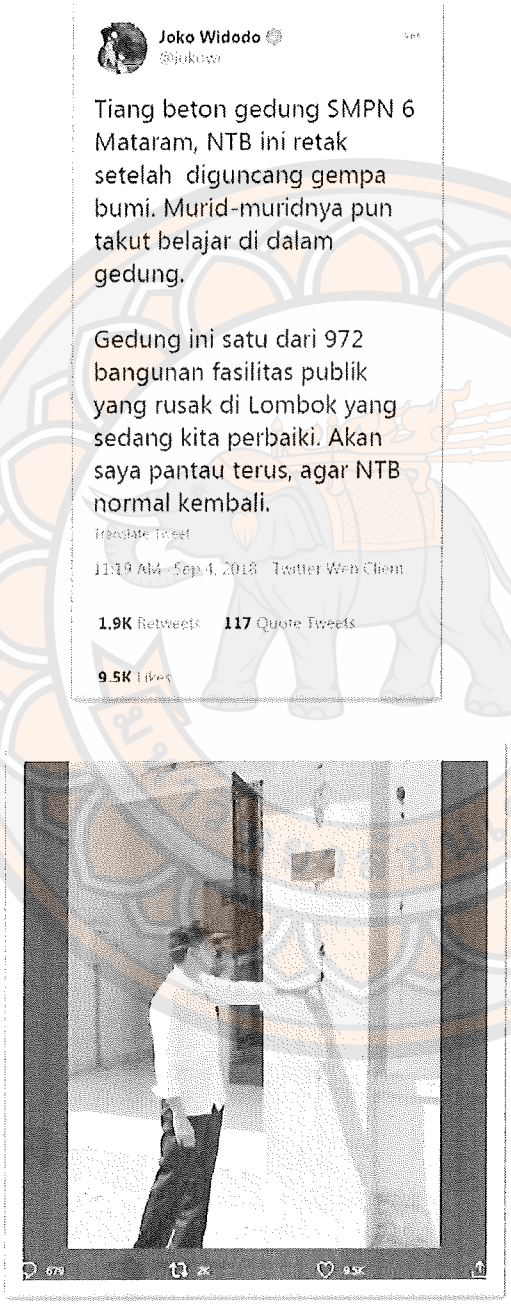

ภาพ 78 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (3)

ที่มา: Joko Widodo, September 4, 2018

"เสาอาคารเอสเอมพีเอม 6 มาตารัมและอาคาร NTB แตกร้าวหลังแผ่นดินไหวสั่นสะเทือน นักเรียนไม่กล้าที่เรียนในอาคารหลังนี้ อาคารนี้เป็น 1 ใน 972 อาคาร และเป็นอาคารที่อำนวยความสะดวกแก่สาธารณะที่เสียหายในลอมบอก ซึ่งเรากำลังซ่อมแซมอยู่ ผมจะติดตามต่อไป"

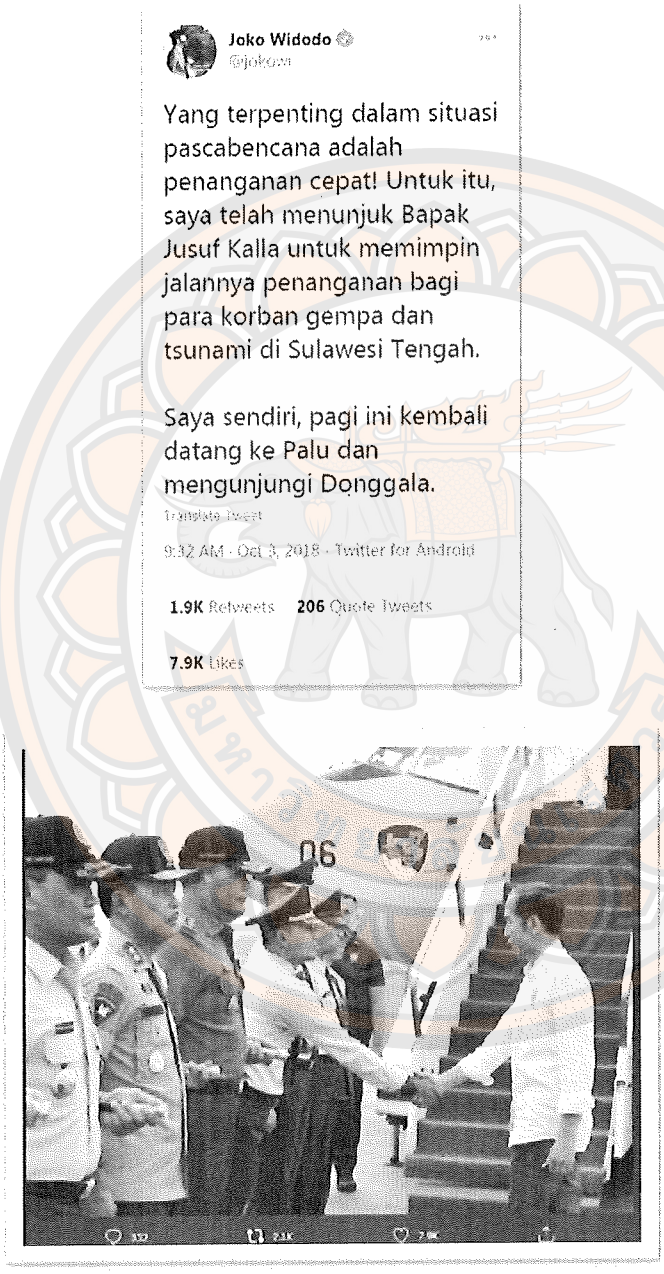

ภาพ 79 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (4)

ที่มา: Joko Widodo, October 3, 2018

"สิ่งที่สำคัญที่สุดหลังภัยพิบัติคือการรับมือและจัดการอย่างรวดเร็ว! ผมได้แต่งตั้งนายยูโซฟ กัลลาเป็นหัวหน้าในการจัดการผู้ประสบภัยจากแผ่นดินไหวและสึนามิในสุลาเวสีกลาง ผมเองเพิ่งกลับจากปาลูปและไปเยี่ยมต่อที่ดองกาลา"

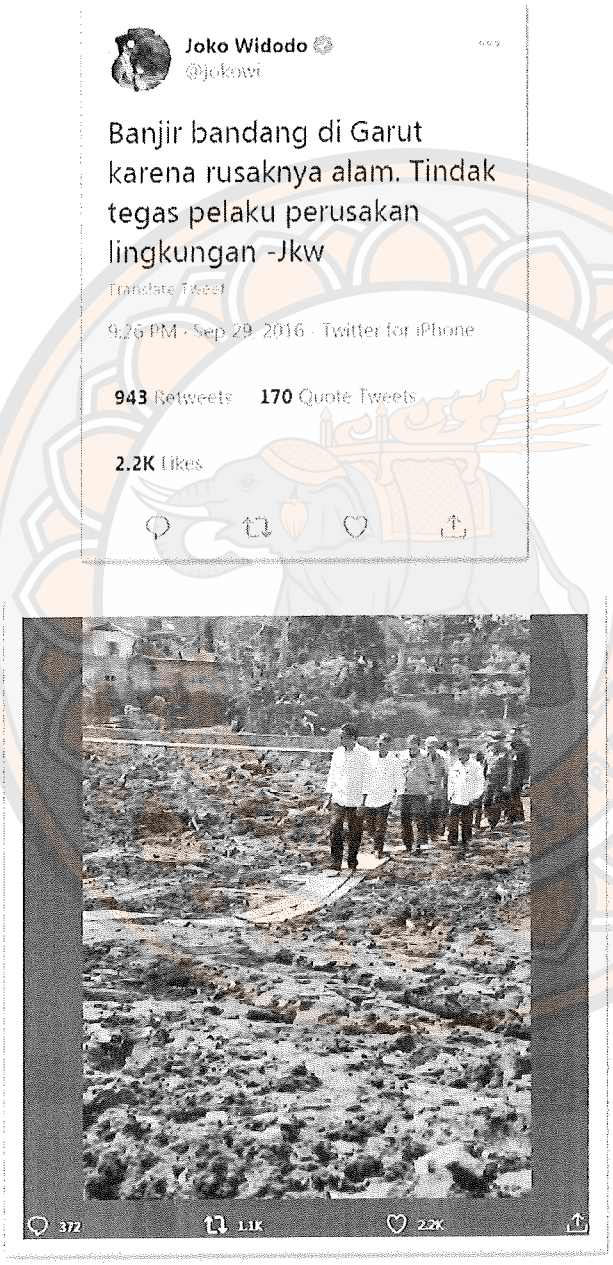

ภาพ 80 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (5)

ที่มา: Joko Widodo, September 29, 2016

"น้ำท่วมฉับพลันที่ฆูรูตสาเหตุเกิดจากการทำลายธรรมชาติ จะต้องดำเนินคดีต่อผู้ที่ทำลายธรรมชาติ –โจโควี"

ภาพ 81 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (6)

ที่มา: Joko Widodo, December 26, 2018

"เขื่อนซูกามาฮีและเขื่อนเชวี ในโบกอร์ ชวาตะวันตก สร้างขึ้นเพื่อควบคุมน้ำท่วมในจาการ์ตา สร้างเสร็จในปีหน้า เขื่อนทั้งสองนี้จะกักเก็บน้ำก่อนที่จะส่งไปยังเขื่อนกาตูลัมปา จากนั้นจะค่อย ๆ ไหลไปยังจาการ์ตา"

ภาพ 82 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (7)

ที่มา: Joko Widodo, October 26, 2015

"นาทีต่อนาทีผมยังคงติดตามความคืบหน้าเหตุหมอกควันในประเทศนี้ –โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแก้ไขปัญหาฉุกเฉินจากภัยธรรมชาติ ซึ่งเป็นสัญญะแสดงออกถึงการให้ความสำคัญกับปัญหาของประชาชนเป็นอย่างมาก จากการเดินทางไปยังสถานที่เกิดภัยพิบัติ และดำเนินการแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน มีความหมายโดยนัยแสดงให้เห็นว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีความห่วงใยและใส่ใจประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะการที่เดินทางไปตรวจสอบที่เกิดเหตุการณ์อย่างใกล้ชิดแล้ว นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น ยังเป็นการไปให้กำลังใจผู้ประสบภัยในพื้นที่นั้น ๆ อีกด้วย นอกจากนั้นไม่เพียงแต่การลงพื้นตรวจสอบเหตุภัยพิบัติ จะเห็นได้ว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ยังให้ความสำคัญในการส่งข้อความผ่านทางทวิตเตอร์เพื่อแสดงความเสียใจกับเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งเป็นสัญญะแสดงถึงความถ่อมตัว มีมารยาท ไม่ถือตัว ความห่วยใย และความเอาใจใส่ประชาชน โดยสิ่งเหล่านี้กล่าวได้ว่าเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของการเป็นผู้นำที่ดีของประเทศ

โดยไม่เพียงแต่เหตุการณ์ภัยพิบัติข้างต้นจากภาพและข้อความดังกล่าวที่เกิดขึ้นเป็นประจำในพื้นที่ประเทศอินโดนีเซีย แต่ยังมีเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิถล่มชายฝั่งบริเวณช่องแคบซุนดา เกาะสุมาตรา ตอนใต้ของประเทศอินโดนีเซีย สร้างผลกระทบกว้างขวางทั้งต่อชาวอินโดนีเซียและประชาชนในภูมิภาคอาเซียนที่อาศัยอยู่ในแถบมหาสมุทรเดียวกัน ตัวเลขรายงานของทางการอินโดนีเซีย ระบุว่า ผู้อพยพที่ได้รับผลกระทบต้องย้ายถิ่นฐานมีมากกว่า 40,000 คน บาดเจ็บราว 7,000 คน และเสียชีวิตมากกว่า 400 คน ตามปกติ สึนามิเกิดขึ้นจากปรากฏการณ์แผ่นดินไหว หรือการขยับของแผ่นเปลือกโลก 2 แผ่นเลื่อนตัว สำหรับอินโดนีเซียซึ่งมักจะเกิดแผ่นดินไหวบ่อย เนื่องจากเป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนวงแหวนแห่งไฟ หรือ Ring of Fire ที่มีรอยเลื่อนขนาดใหญ่ชนกัน ทำให้เกิดแผ่นดินไหวบ่อยครั้ง แต่สาเหตุของการเกิดสึนามิในอินโดนีเซียครั้งนี้เกิดจากการปะทุของภูเขาไฟอะนัก กรากาตัว ภูเขาไฟลูกนี้เป็นภูเขาไฟอายุน้อยเพิ่งเกิดใหม่ (จักรพันธ์ สุทธิรัตน์, 2561)

อย่างไรก็ตาม กล่าวได้ว่า เป็นเรื่องจำเป็นที่ขณะนี้ประเทศอินโดนีเซียจะต้องมีการพัฒนาระบบเตือนภัยให้ทันต่อปัจจัยดังกล่าว เพราะว่าอินโดนีเซียมีจำนวนภูเขาไฟเป็นสัดส่วน 13% ของภูเขาไฟทั้งหมดในโลก (BBC NEWS, 2018) เช่นเดียวกับเหตุการณ์การเผาป่าพรุและพื้นที่ป่าไม้มีผลต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญในช่วงเดือนกันยายนและตุลาคมปี 2015 การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดจากไฟป่าในอินโดนีเซียปล่อยมลพิษสูงกว่าค่าเฉลี่ยการเกิดมลพิษรายวันจากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาทั้งหมดคิดเป็น 20 เท่าของประเทศอินโดนีเซีย (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2562)

“หมู่เกาะอินโดนีเซีย โดยเฉพาะในพื้นที่บอร์เนียว เป็นพื้นที่กว้างใหญ่ที่ปราศจากไฟ แต่เนื่องจากกิจกรรมของมนุษย์เข้าไปทำลายและเผาเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้พื้นที่ป่าฝนค่อย ๆ ลดน้อยลง” David Bowman กล่าวเสริมนอกจากนี้ การตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดการสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัย นำไปสู่ภัยคุกคามร้ายแรงในอนาคตต่อสายพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ลิงอุรังอุตัง เสือ และหมีหมา ไม่ต่างจากปีที่ผ่านมา สถาการณ์ไฟป่าในปีนี้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในแหล่งผลิตน้ำมันปาล์มอย่างกาลิมันตันกลางและตะวันตก รวมถึงจัมบีบนเกาะสุมาตรา ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอยู่ใกล้กับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์แม้ระดับค่ามลพิษที่วัดออกมาจะไม่มากเท่ากับที่อินโดนีเซียเผชิญ แต่ประชากรในสิงคโปร์และกัวลาลัมเปอร์ต่างได้รับผลกระทบไม่ต่างกัน โจโค วิโดโด ประธานาธิบดีอินโดนีเซียถึงกับเคยกล่าวออกมาว่าเขารู้สึกอึดอัดใจเมื่อต้องไปมาเลเซียหรือสิงคโปร์เพราะสถานการณ์หมอกควันได้ส่งผลกระทบต่อทั้งสองประเทศ (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2562)

อินโดนีเซียได้แก้ไขปัญหานี้ในการดำเนินการตามแผนระยะสั้น อินโดนีเซียได้ส่งนักดับเพลิงและอาสาสมัครนับพันคนลงไปในท้องที่สุมาตราและกาลิมันตันแล้ว และทางรัฐบาลเองก็ได้ส่งเฮลิคอปเตอร์หลายสิบลำไปทิ้งระเบิดน้ำเพื่อช่วยดับไฟในกาลิมันตัน ขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมผู้ต้องสงสัยที่มีส่วนร่วมในการเผาป่าไปแล้ว 185 คน ซึ่งหลังจากเหตุการณ์ไฟไหม้ครั้งใหญ่เมื่อปี 2015 อินโดนีเซียได้ประกาศว่าจะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำอีก ซึ่งรัฐบาลแจ้งว่าในปีที่ผ่านมาตัวเลขการทำลายป่าลดลงจากเดิมเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2017 (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2562)

กล่าวได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอินโดนีเซีย เป็นไปในรูปแบบที่ติดตามการทำงานแก้ไขปัญหาภัยพิบัติอย่างใกล้ชิด ดังตัวอย่างข้างต้น ซึ่งส่วนใหญ่ในภาพก็จะมีประธานาธิบดีลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบความหายเกือบทุกครั้ง มีนัยสำคัญให้เห็นถึงความใส่ใจในปัญหาดังกล่าว และมีการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี

การให้ความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล จำนวน 12 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 8.51 โดยความหมายเกี่ยวกับธรรมาภิบาลที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายดังรายละเอียดต่อไปนี้ ยกตัวอย่างเช่น รูปภาพและข้อความของทวิตเตอร์ดังนี้

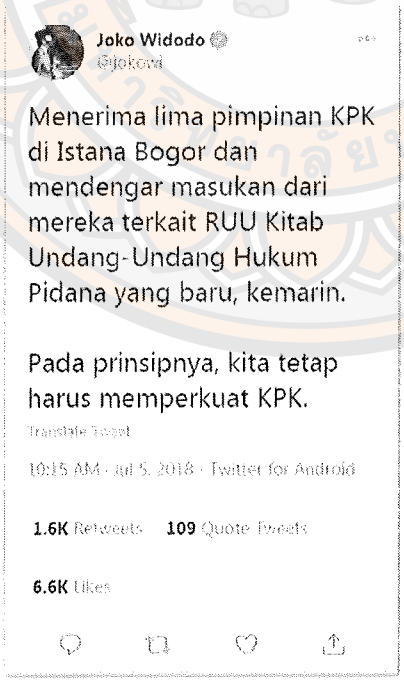

ภาพ 83 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (1)

ภาพ 83 (ต่อ)

ที่มา: Joko Widodo, July 5, 2018

"ต้อนรับ 5 ผู้นำองค์กรการจัดการทุจริตของอินโดนีเซียที่พระราชวังโบกอร์ พร้อมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่างกฎหมายอาญาฉบับใหม่เมื่อวานนี้ ตามหลักการแล้ว เรายังต้องสร้างองค์กรการจัดการทุจริตของอินโดนีเซียที่เข้มแข็งมากกว่านี้"

ภาพ 84 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (2)

ที่มา: Joko Widodo, October 26, 2016

"ขอแสดงความยินดีกับหัวหน้าและรองหัวหน้าศูนย์วิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินปี 2016-2021 ศูนย์วิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินต้องมุ่งเน้นการป้องกันและกำจัดอาชญากรรมการฟอกเงิน –โจโควี"

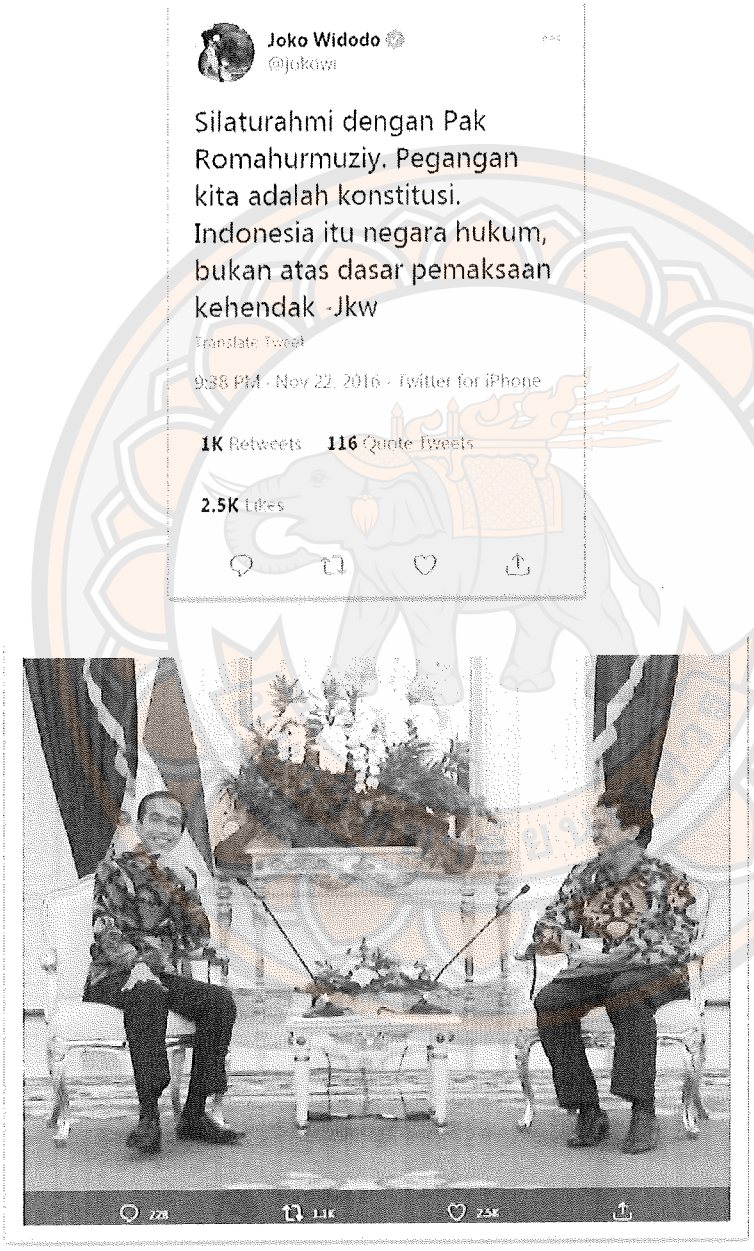

ภาพ 85 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (3)

ที่มา: Joko Widodo, November 22, 2016

"การสานสัมพันธ์กับคุณโรมฮูรมูซีร์ กฎของเราคือรัฐธรรมนูญ อินโดนีเซียเป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายไม่ใช่บนพื้นฐานของการบังคับ –โจโควี"

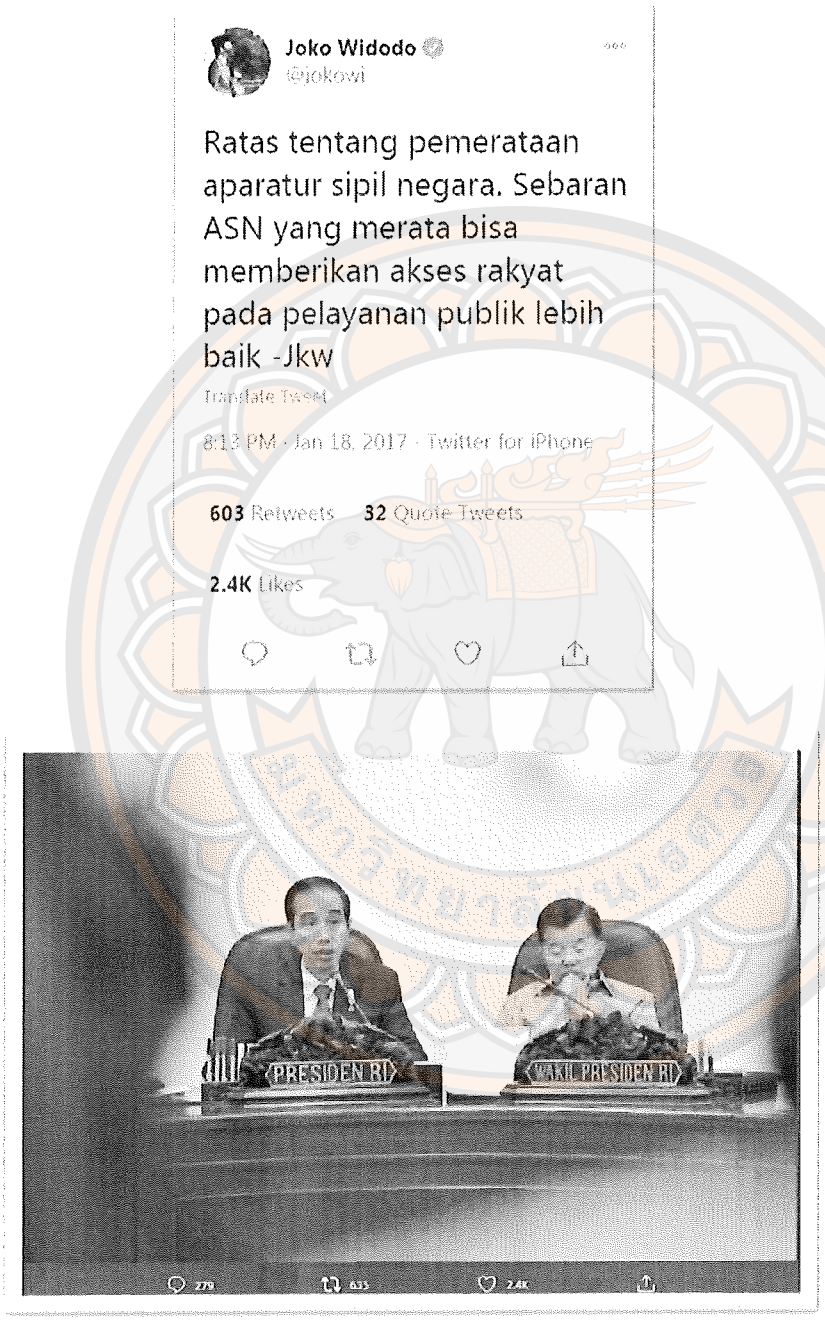

ภาพ 86 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (4)

ที่มา: Joko Widodo, January 18, 2017

"ความเสมอภาคในการแจกจ่ายอุปกรณ์แก่พลเรือน ข้าราชการ และพนักงานของรัฐ มีข้อตกลงในการทำงาน การทำงานให้กับหน่วยงานของรัฐอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อช่วยให้ผู้คนเข้าถึงบริการสาธารณะได้ดีขึ้น –โจโควี"

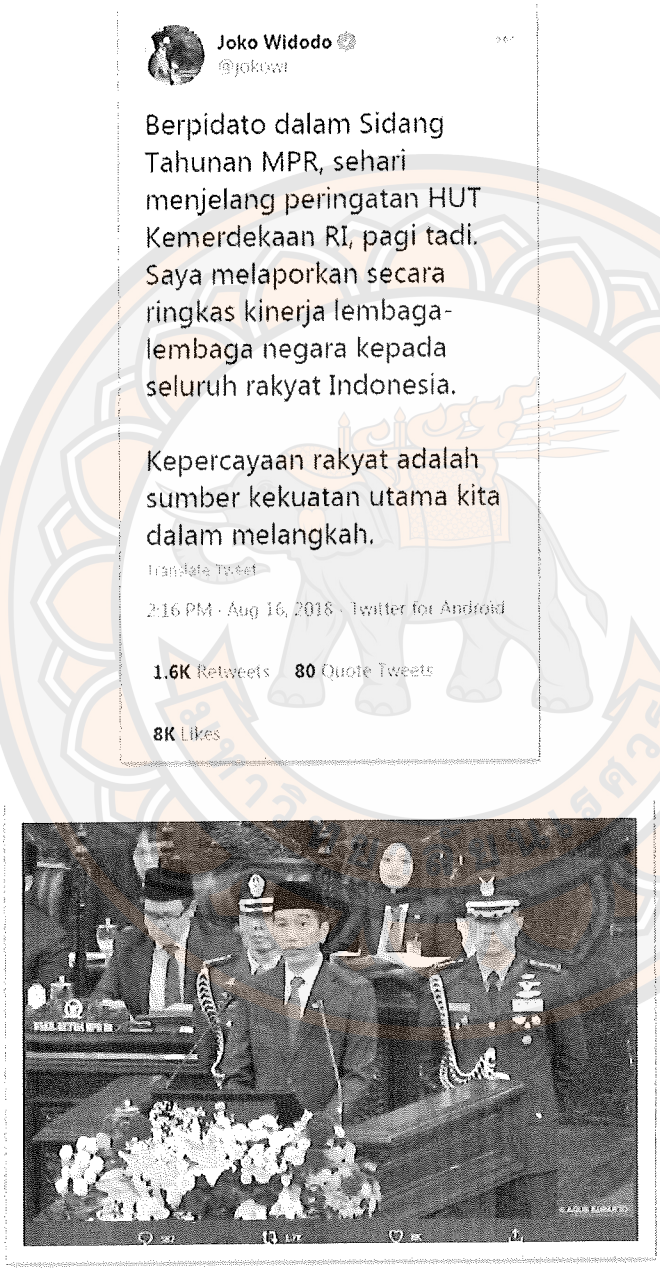

ภาพ 87 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (5)

ที่มา: Joko Widodo, August 16, 2018

"สุนทรพจน์ในที่สภาปรึกษาประชาชนประจำปีในวันครบครอบวันแห่งอิสรภาพสาธารณรัฐอินโดนีเซียเมื่อเช้านี้ ผมได้กล่าวถึงโดยสรุปว่าความไว้วางใจของผู้คนเป็นสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาต่อไป"

ภาพ 88 ทวีตของประธานาธิบดีที่ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (6)

ที่มา: Joko Widodo, January 21, 2016

"ใครก็ตามที่ขอลายเซ็นผม (ครอบครัว/อาสาสมัคร/เจ้าหน้าที่ และอื่น ๆ) เพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง/โครงการต่าง ๆ ผมอนุญาตไม่เซ็นนะครับ เพราะรัฐบาลต้องทำงานกันอย่างโปร่งใส –โจโควี"

ภาพและข้อความดังกล่าวข้างต้นของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แสดงให้เห็นถึงสัญญะในข้อความทวีตคือ ความเป็นผู้นำ มีคุณค่า ความรับผิดชอบ หน้าที่ ความมั่นคง การสร้างภาพลักษณ์ เคารพกฎหมาย มีความเท่าทียมกัน มีความหมายโดยนัยคือ การเป็นผู้นำที่ดีจะต้องไม่มีการทุจริตในหน้าที่ การเป็นผู้นำที่ดีจะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของคุณค่าในการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ โดยต้องการจะสื่อว่าตนเองเป็นหนึ่งในนั้นที่มีความรับผิดชอบในการทำงาน และทำงานโดยสุจริต ไม่มีการทุจริตเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ไม่เพียงเท่านี้ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีความต้องการจัดการปัญหาการทุจริตคอรัปชั่นให้หมดไปจากอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นถึงความสำคัญอย่างมากในการแก้ไขปัญหาทุจริตในอินโดนีเซีย

โดยทุกคนต้องช่วยให้ความร่วมมือกัน ช่วยสอดส่งบุคคลที่กระทำการทุจริต และต้องการจะสื่อว่าในอนาคตอินโดนีเซียจะต้องเป็นประเทศที่ปราศจากการทุจริต หรืออีกนัยหนึ่งต้องการสื่อไปยังบุคคลที่ทำการทุจริตให้เกิดความเกรงกลัวในการทำการทุจริตในหน้าที่การทำงาน ซึ่งการทำงานที่โปร่งใส ถูกต้อง ถือว่าเป็นหลักธรรมาภิบาลที่ประธานาธิบดี วิโดโด ยึดถือมาโดยตลอดการทำงาน

โดยกล่าวได้ว่าประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีขนาดประชากรมากเป็นลำดับที่ 4 ของโลก ตามเกณฑ์การวัดด้านความเท่าเทียมของอำนาจซื้อ (International Monetary Fund, 2014) ทั้งเป็นประเทศที่มีขนาดประชากรและขนาดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมากที่สุดในกลุ่มอาเซียนด้วย อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อประชาคมโลกในแง่ของปัญหาการทุจริต ทั้งนี้ ได้มีความพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว และส่งผลให้สภาวะความมีธรรมาภิบาล (Good Governance) มีพัฒนาการที่ดีขึ้นเพียงเล็กน้อยในระดับหนึ่ง ทั้งอินโดนีเซียได้ลงนามให้สัตยาบันเพื่อรับรอง การปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention against Corruption 2003: UNCAC) อันเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศสำหรับการสร้างความร่วมมือร่วมกันในการต่อต้านและปราบปรามการทุจริต อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาภาพรวมปัญหาการทุจริตของอินโดนีเซีย ก็ยังต้องถือว่าอยู่ในขั้นวิกฤตที่ต้องมีการปฏิรูปโครงสร้างของประเทศทั้งระบบเพื่อ แก้ปัญหาดังกล่าว (ฐากูร จุลินทร, 2558)

นอกจากนี้ มีบทวิเคราะห์กรณีสภาพทางโครงสร้างของสังคมอินโดนีเซียที่เอื้ออำนวยต่อปัญหาการทุจริต โดย Martini (2012) กล่าวคือ โครงสร้างทางสังคมหรือทางสถาบันของอินโดนีเซียมีสภาพที่ไม่สมบูรณ์ทำให้เกิดเงื่อนไขของปัญหาการทุจริต เช่น การมีเครือข่ายทางการเมืองเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ วัฒนธรรมพวกพ้องนิยม คุณภาพของกฎข้อบังคับ ความไม่มีอิสระของกระบวนการยุติธรรม ค่าตอบแทนที่ต่ำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างกว้างขวาง และเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ มีโอกาสของช่องทางในการทุจริตเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างผิดกฎหมาย โดยที่อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีฐานทรัพยากรทางธรรมชาติอันมีความสมบูรณ์ทั้งในส่วนของแร่นิกเกิลและแร่ทองแดง รวมทั้งทรัพยากรป่าไม้ (ฐากูร จุลินทร, 2558)

การประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมภิบาลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นสิ่งที่โจโค วิโดโด เน้นย้ำในเรื่องของการคอรัปชั่นเป็นสำคัญ มีนัยสำคัญเพื่อบ่งบอกถึงการทำงานที่โปรงใส ตรวจสอบได้อยู่เสมอ และด้วยภาพลักษณ์ดังกล่าว มีส่วนสำคัญทำให้ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด สามารถชิงตำแหน่งประธานาธิบดีได้ในที่สุด โดยประเทศอินโดนีเซียขึ้นชื่อในเรื่องทุจริตคอรัปชั่นดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น

ความหมายเชิงสัญญะที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย เป็นไปในลักษณะการเปรียบเทียบใน 2 ช่วงเวลา คือความเหมือนและความแตกต่างระหว่างทวิตเตอร์ในสมัยแรกและทวิตเตอร์ 3 เดือนก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในสมัยที่สอง

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญะ 5 ประเด็น ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับการเมือง ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำ ความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม และความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยปรากฏความหมายเชิงสัญญะในแต่ละชุดความหมายโดยรวมไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก ผู้วิจัยจึงนำเสนอส่วนนี้เป็นไปในลักษณะการเปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งในส่วนนี้ขาดแต่ความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ที่ไม่มีในช่วงเวลานี้ โดยมีจำนวนร้อยละของแต่ละกลุ่มที่เปลี่ยนแปลงไป แสดงให้เห็นนัยสำคัญที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในปี 2019

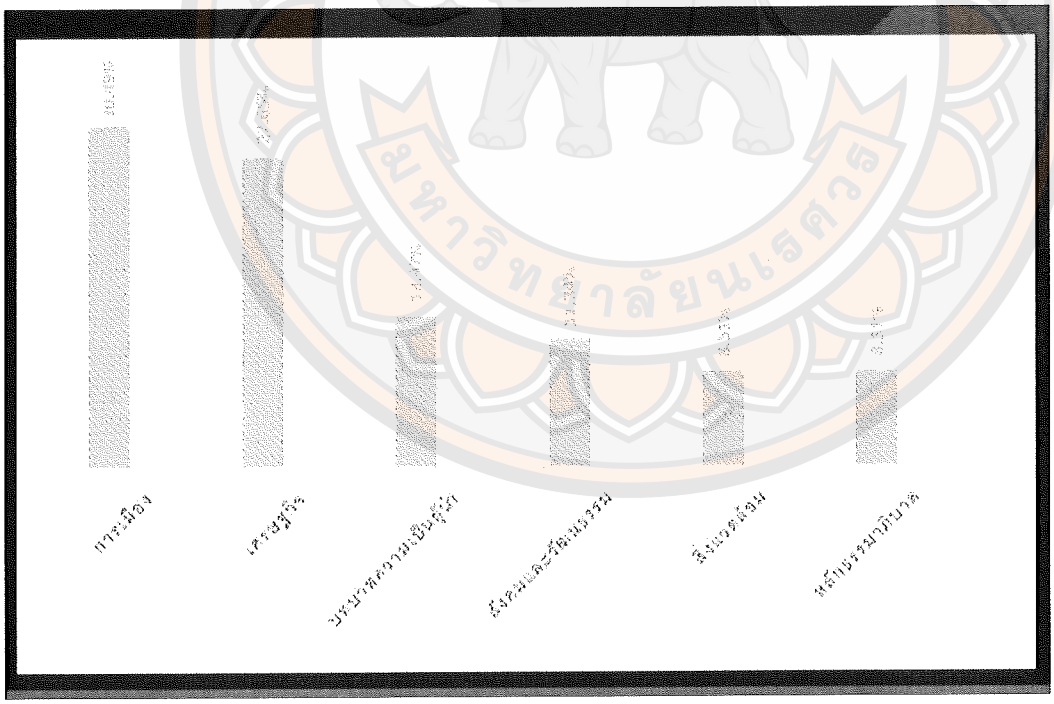

ภาพ 89 แผนภูมิแสดงจำนวนการใช้ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมาย 6 กลุ่มความหมาย ในช่วงเวลาที่ 1

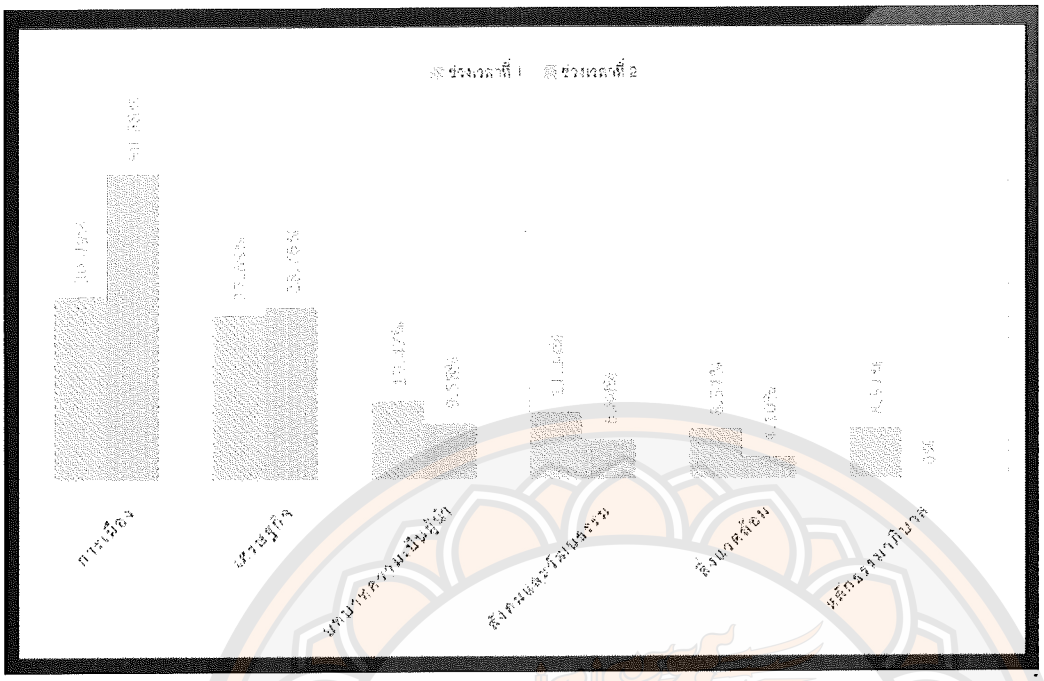

ภาพ 90 แผนภูมิแสดงเปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลา ในจำนวนการใช้ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมาย 6 กลุ่มความหมาย

1. วิเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับการเมืองในสองช่วงเวลา

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการเมืองจำนวน 37 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 50.68 โดยความหมายเกี่ยวกับการเมืองที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ การทำงานของรัฐบาล และความมั่นคง

จากการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับการเมืองที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงการทำงานของรัฐบาลประธานาธิบดีโจโควี จำนวน 36 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 97.29 ของความหมายเกี่ยวกับการเมืองที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ และจากการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับการเมืองที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงความมั่นคง จำนวน 1 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 2.70 ของความหมายเกี่ยวกับการเมืองที่ประธานาธิบดีโจโควี ประกอบสร้างไว้

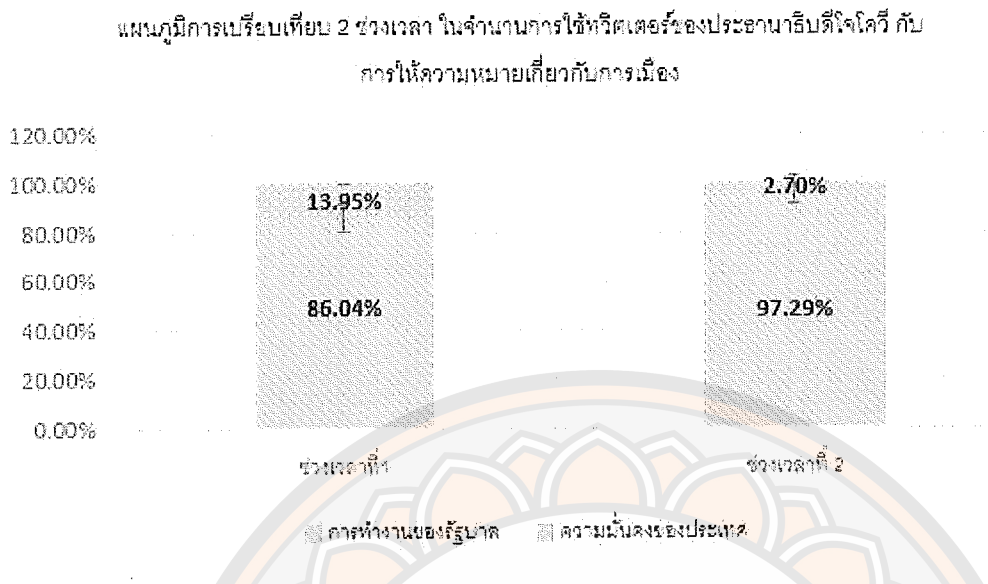

ภาพ 91 แผนภูมิวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาในการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมายเกี่ยวกับการเมือง

ในการวิเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับการเมืองในสองช่วงเวลา กล่าวได้ว่า ความหมายเกี่ยวกับ ความมั่นคง มีจำนวนร้อยละที่ลดลงน้อยกว่าความหมายเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยแรกของการเลือกตั้ง ซึ่งในแง่ของนัยสำคัญของความหมายที่เกิดขึ้น กล่าวได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด จากที่ต้องการถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง จนภาพที่สะท้อนออกมาเป็นการแสดงถึงการลืมจุดยืนของตนเองทางการเมือง ซึ่งประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พยายามรักษาสมดุลนี้ไว้ แต่ต้องกลับมามองกลุ่มคนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นฐานเสียงในการเลือกตั้งของตนเองในสมัยหน้า ในอีก 3 เดือนก่อนการเลือกตั้งปี 2019 ดังจะเห็นได้จากก่อนหน้านั้นในการใช้อำนาจการต่อรองของโจโค วิโดโด เมื่อต้องจัดการกับชนชั้นสูงในพรรคในแนวร่วมของเขา ซึ่งหนึ่งในนั้นคืออำนาจทางการทหาร ที่โจโค วิโดโด ได้ทำการส่งสารผ่านทางทวิตเตอร์ในเรื่องของความมั่นคงลดน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ของ Power (2018) ที่กล่าวว่าการเสื่อมโทรมลงของสถาบันประชาธิปไตยของอินโดนีเซียภายใต้การนำของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ก่อนการเลือกตั้งปี 2019 มีการระบุว่าในช่วงหลังของสมัยแรกของโจโค วิโดโด ทำให้คุณภาพของความเป็นประชาธิปไตยชาวอินโดนีเซียตกต่ำลง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างกระแสหลักและความชอบธรรมอย่างต่อเนื่องของกลุ่มทางการเมืองที่อนุรักษ์นิยมและต่อต้านพหุนิยมของศาสนาอิสลาม การจัดการพรรคพวกของสถาบันหลักของรัฐ และการปราบปรามและการลดอำนาจของฝ่ายค้านทางการเมืองที่เปิดกว้างมากขึ้น แนวโน้มเหล่านี้ทำให้ระบอบประชาธิปไตยไม่สมดุล ซึ่งโจโค วิโดโด

ได้ดำเนินการแบบ "ห้นหลังให้เผด็จการ" ก่อนการเลือกตั้งปี 2019 โดยเน้นย้ำถึงการจัดการของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพและสถาบันความมั่นคง

2. **ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจในสองช่วงเวลา**

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจจำนวน 21 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 28.76 โดยความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจและการลงทุน การกีฬา

จากการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด การประกอบสร้างความหมายเชิงโครงสร้างพื้นฐานจำนวน 12 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 57.14 ของความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ และจากการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงเศรษฐกิจและการลงทุน จำนวน 7 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 33.33 ของความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ และการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงการกีฬาจำนวน 2 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 9.52 ของความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบ สร้างไว้

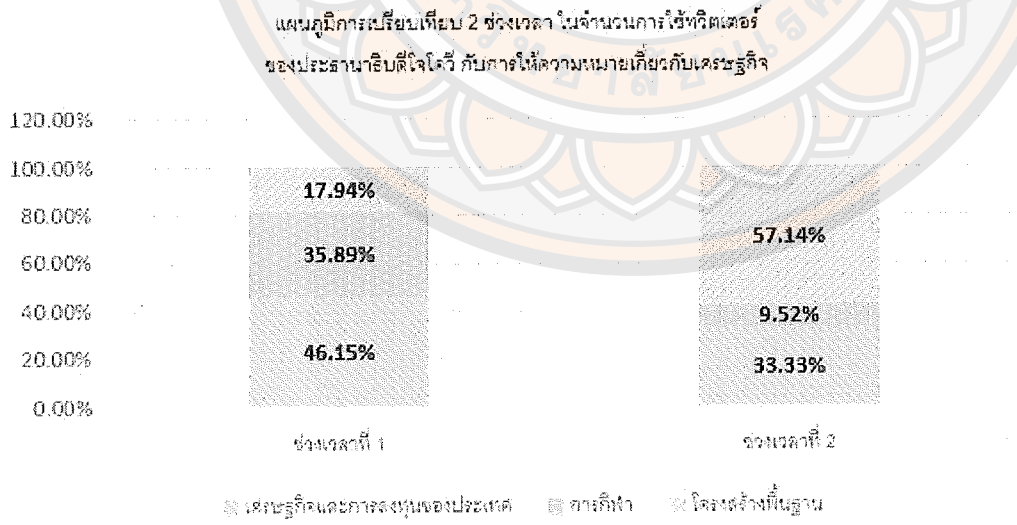

ภาพ 92 แผนภูมิวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาในการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

ในการวิเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจในสองช่วงเวลา กล่าวได้ว่าความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน มีจำนวนร้อยละมากที่สุด รองลงมาจะเป็นเศรษฐกิจและการลงทุน จำนวนร้อยละน้อยที่สุดคือ การกีฬา เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยแรกของการเลือกตั้ง มีการสลับตำแหน่งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานและการกีฬา ซึ่งในแง่ของนัยสำคัญของความหมายที่เกิดขึ้น กล่าวได้ว่า ห้าปีกับการอยู่ในตำแหน่งประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ถึงแม้ว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งวัดจาก GDP ได้ขยายตัวราวร้อยละ 5 ต่อปี ซึ่งต่ำกว่านโยบายที่ประกาศในช่วงต้นที่รับตำแหน่งที่จะเพิ่มเป็น 7 เปอร์เซ็นต์ แต่ก็ไม่เลวร้ายเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงจีน (Bland, 2019) ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ต้องเผชิญกับความท้าทายครั้งใหญ่ในการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดลงของอินโดนีเซีย การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสกุลเงิน และปฏิบัติตามคำมั่นที่ให้ไว้ในการเลือกตั้งสมัยแรก เมื่อการลงทุนจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นเริ่มลดลง โดยบริษัทต่าง ๆ ต้องเลิกจ้างเนื่องจากการขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งที่ถูกมองว่าเป็นกฎหมายชาตินิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ความยากจนในหมู่ประชากรมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดในโลกก็ทวีความรุนแรงขึ้นเช่นกัน และงบประมาณที่ตึงตัวเกินกว่าจะยอมให้มีการใช้จ่ายจำนวนมาก โจโค วิโดโด มักให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ระยะสั้นมากกว่ากลยุทธ์ระยะยาว ซึ่งถือว่ายังคงเป็นจุดแข็งที่สุดของเขา และโจโค วิโดโด ได้เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่ด่านเก็บเงินไปจนถึงสนามบิน หลังจากหลายทศวรรษแห่งความล่าช้า แต่ก็สามารถทันเวลาสำหรับการเลือกตั้งในเดือนเมษายนปี 2019 ในที่สุดจาการ์ตาก็มีรถไฟใต้ดินสายแรก ซึ่งเป็นการพัฒนาครั้งใหญ่สำหรับเขตเมืองที่ใหญ่เป็นอันดับสองของโลกรองจากโตเกียว โจโค วิโดโดดูมีความสุขที่สุดและมีอำนาจมากที่สุดในการตรวจสอบโครงการโครงสร้างพื้นฐานทั่วประเทศ (Bland, 2019) ซึ่งดังจะเห็นได้จากการประกอบความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานมีจำนวนร้อยละมากที่สุด และส่วนใหญ่จะเป็นการทวีตรูปภาพพร้อมข้อความในการเปิดตัวทั้งรถไฟฟ้าและสนามบินดังที่กล่าวมาข้างต้น

3. ความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำในสองช่วงเวลา

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำจำนวน 7 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 9.58 โดยความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ บทบาทชีวิตส่วนตัว และบทบาทผู้นำประเทศ

จากการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงบทบาทชีวิตส่วนตัวของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด จำนวน 5 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 71.42 ของความหมายเกี่ยวกับ

บทบาทความเป็นผู้นำที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ และจากการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงบทบาทผู้นำประเทศอินโดนีเซีย จำนวน 2 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 28.57 ของความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำที่ประธานาธิบดีโจโควิโดโดประกอบสร้างไว้

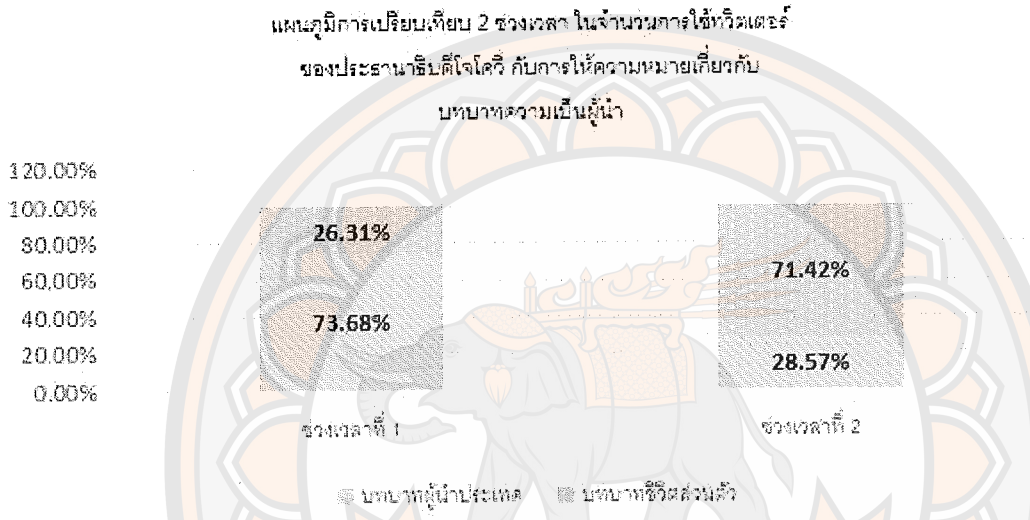

ภาพ 93 แผนภูมิวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาในการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำ

กล่าวได้ว่าจำนวนร้อยละของการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำมีการเปลี่ยนแปลง สลับตำแหน่งกันในบทบาทชีวิตส่วนตัวที่จำนวนร้อยละเพิ่มขึ้น แต่บทบาทผู้นำประเทศกลับน้อยลง ซึ่งหากกล่าวถึงความนิยมในกลุ่มประชาชนโดยทั่วไปแล้ว เรื่องชีวิตส่วนตัวของนักการเมืองหรือตัวบุคคลย่อมมีแรงกระตุ้นให้เกิดความสนใจมากกว่าการทำงานของรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้วิจัยทำตารางหาค่าของการกดไลท์ กดแชร์ ของทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ผลเป็นที่น่าแปลกใจว่าภาพที่ได้จำนวนกดไลท์มากที่สุดคือ ภาพถ่ายโจโค วิโดโด หน้าตรงธรรมดา ส่วนข้อความก็ไม่ได้มีสาระสำคัญมากนัก เป็นการพูดบอกเล่าทักทายกับประชาชนโดยทั่วไป แต่กลับได้ยอดไลท์สูงสุด ซึ่งถือว่าการประกอบสร้างความเหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำในการกลุ่มบทบาทชีวิตส่วนตัวของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ถูกส่งสารมากที่สุดในกลุ่ม ซึ่งการทวีตรูปภาพและข้อความส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมทำร่วมกันกับครอบครัว

โดยขอยกตัวอย่างคู่แข่งฝ่ายตรงข้าม Sandiaga Uno ซึ่งเป็นคู่ผู้สมัครของปราโบโว โดยรูปแบบในการหาเสียงของ Sandiaga Uno นักธุรกิจวัย 49 ปี ซึ่งอายุน้อยที่สุดในบรรดาผู้สมัครทั้ง 4 คน ได้ทำการโพสต์ภาพของตัวเองจ็อกกิ้ง ว่ายน้ำ และเล่นบาสเก็ตบอลเป็นประจำ ระหว่างการเดินทางรอบประเทศแบบไม่หยุดพัก การเติมพลังงานของเขาช่วยให้แคมเปญการหาเสียงเลือกตั้งของปราโบโว สร้างกระแสจากสื่อกระแสหลักได้ และยังดึงดูดผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อายุน้อยกว่าบน Facebook และ Instagram ซึ่งมีฐานผู้ใช้ที่กว้างขวางกระตือรือร้นและเติบโตขึ้นในอินโดนีเซีย (Bland, 2019) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวนี้ เป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดีว่า ประชาชนโดยทั่วไปมักสนใจเรื่องชีวิตส่วนตัวของบุคคลหรือของผู้นำ หรือผู้สมัครพรรคการเมืองมากกว่าการส่งสารในรูปแบบของการทำงาน

4. ความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมในสองช่วงเวลา

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมจำนวน 5 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 6.84 โดยความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ ชาติพันธุ์ ความเป็นชาติ และศาสนา

จากการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงชาติพันธุ์ในอินโดนีเซีย จำนวน 2 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 40 ของความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ และจากการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงความเป็นชาติอินโดนีเซีย จำนวน 2 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 40 ของความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างไว้ และจากการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญะเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประกอบสร้างโดยประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบการประกอบสร้างความหมายเชิงศาสนาในอินโดนีเซีย จำนวน 1 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ประธานาธิบดีโจโควีประกอบสร้างไว้

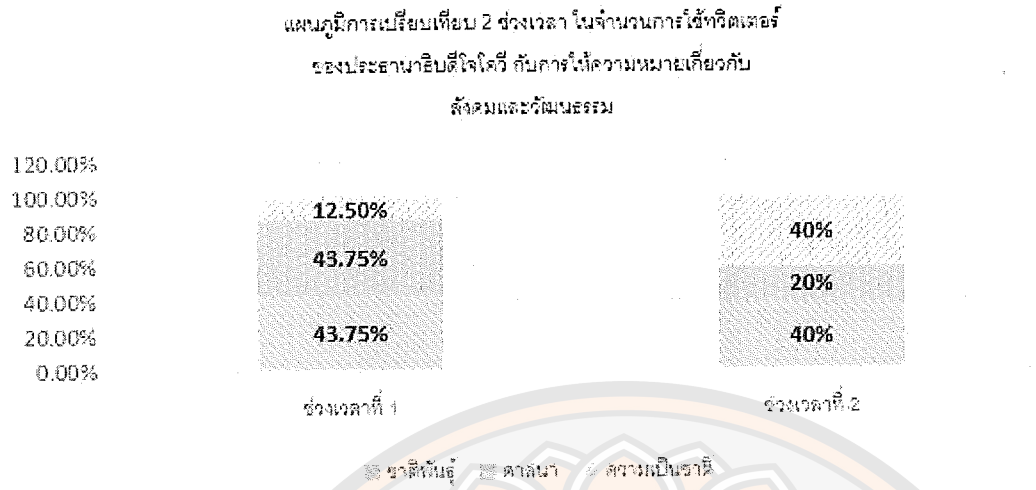

ภาพ 94 แผนภูมิวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลาในการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด กับการให้ความหมายเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม

จากการเปรียบเทียบการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม กล่าวได้ว่า จำนวนร้อยละของศาสนา และความเป็นชาติมีการเปลี่ยนแปลง คือ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีการประกอบสร้างความหมายจำนวนร้อยละลดลงครึ่งหนึ่ง แตกต่างจากความเป็นชาติที่มีจำนวนร้อยละเพิ่มขึ้นกว่าครึ่งหนึ่งเช่นกัน แต่สวนทางกับความเป็นจริงที่โจโค วิโดโด จำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องของศาสนาอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น การที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ให้ผู้สมัครร่วมที่เป็นรองประธานาธิบดี ในการเลือกตั้งปี 2019 คือ มารูฟอามินวัย 75 ปี นักวิชาการศาสนาอิสลามหัวโบราณ สวมผ้าซิ่นและรองเท้าแตะแบบดั้งเดิม โจโค วิโดโด ตอบคำวิจารณ์เกี่ยวกับการเลือกเพื่อนร่วมงานของเขาว่าเป็น นักวิชาการศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือทั่วชุมชนอิสลาม เขาประกาศว่ากับ Ma'ruf เกี่ยวกับศาสนาและชาตินิยมของเขาจะช่วยเสริมซึ่งกันและกัน โดยแท้จริงแล้ว Ma'ruf Amin เป็นนักบวชผู้นำศาสนาที่ทรงพลังที่สุดในประเทศ ตั้งแต่ปี 2015 เขาดำรงตำแหน่งที่มีชื่อเสียง 2 ตำแหน่ง ได้แก่ rais aam (ประธาน) ของ Nahdlatul Ulama (NU) ซึ่งเป็นองค์กรมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ และประธานสภา Ulama ของชาวอินโดนีเซีย (MUI) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากรัฐสูงสุดในการออกคำวินิจฉัยเกี่ยวกับปัญหาอิสลาม ก่อนหน้านี้เขาเป็นสมาชิกผู้ทรงอิทธิพลของ Susilo Bambang Yudhoyono's Presidential Advisory Council (Fealy, 2018)

จากการที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับศาสนาน้อยลง ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้ว่ากลุ่มฐานเสียงการเลือกตั้งไม่เห็นด้วยกับการสมัครร่วมของรองประธานาธิบดีที่เป็นกลุ่มอิสลามอนุรักษ์นิยม แต่เป็นการร่วมงานกันเพื่อรักษาสมดุลของอำนาจทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

5. **ความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสองช่วงเวลา**

ผลการวิจัย พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 ทวีต หรือคิดเป็นร้อยละ 4.10 โดยความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในทวิตเตอร์ของประธานาธิบดี โจโค วิโดโด พบว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการประกอบความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสมัยของการเลือกตั้ง ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก รวมถึงความต่างของจำนวนทวิตในกลุ่มนี้ด้วยเช่นกัน โดยกล่าวได้ว่า เรื่องการจัดการปัญหาภัยพิบัติของประธานาธิบดีโจโควีค่อนข้างมีประสิทธิภาพพอสมควร ทำให้การประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไม่ได้เป็นประเด็นหลักสำคัญในการส่งสารของประธานาธิบดีโจโควี เว้นแต่ว่ามีเหตุการณ์ภัยภิบัติเกิดขึ้น

การสังเคราะห์การให้ความหมายของการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ทั้ง 2 ช่วงเวลา ภายใต้กรอบตัวแบบการสื่อสารพื้นฐาน S M C R ของ David K.Berlo

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์โดยใช้กรอบ S M C R ของเดวิด เค. เบอร์โล (David K.Berlo)

จากการศึกษา พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เกิดจากกระบวนการสื่อสารที่เป็นระบบ ของผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสารดังนี้

1. **ผู้ส่งสาร** (Sender) ความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการจูงใจ

พบว่า ด้านการเป็นผู้นำของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ผู้นำประเทศอินโดนีเซีย ทำให้ประชาชนได้เห็นถึงสิทธิเสรีภาพตามระบอบการปกครองประชาธิปไตยในอินโดนีเซียอย่างแท้จริง ด้วยภูมิหลังของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีความชัดเจนว่าไม่ได้มาจากกลุ่มอำนาจทหาร กลุ่มชนชั้นสูง และกลุ่มอำนาจใด ด้วยตัวของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นคนมีความรู้ ความสามารถ และประสบการในการทำงานในอดีตที่มีความเป็นผู้นำที่ดี ทั้งจากการเป็นนายกเทศมนตรีสุราการ์ตา เป็นผู้ว่าการจาการ์ตา และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ให้กับประชาชนได้รับรู้ ทั้งในด้านทัศนคติของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นคนทำงานเน้นโปร่งใส ถูกต้อง ชัดเจน และยึดหลักผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากหลักธรรมาภิบาลที่โจโควียึดหลักการและปฏิบัติมาโดยตลอด โดยวิธีการจูงใจของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นไปโดยลักษณะโดยใช้

ประสบการณ์ร่วมกันกับประชาชน เป็นกลุ่มเดียวกัน ดังภาพที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ก็มาจากกลุ่มคนชนชั้นเดียวกับประชาชน ทำให้ประชาชนรู้สึกเหมือนเป็นพวกเดียวกัน

2. **สาร** (Message) ประเด็นเนื้อหาของสาร

พบว่า จากการศึกษาวิเคราะห์ ภาพและข้อความ รวมถึงคลิปวีดีโอ บนทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบว่า มีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ และมีเนื้อหาที่ครอบคลุมในประเด็นปัญหาที่ประเทศอินโดนีเซียต้องการให้ผู้นำประเทศแก้ไขและพัฒนาประเทศในฐานะผู้นำของประเทศที่มีประเด็นที่ชัดเจน ดังนี้ คือ 1) การเมือง 2) เศรษฐกิจ 3) สังคมและวัฒนธรรม 4) ความเป็นผู้นำ 5) สิ่งแวดล้อม 6) หลักธรรมาภิบาล

3. **ช่องทางการสื่อสาร** (Channel) Twitter

พบว่า การทวีตรูปภาพและคำบรรยายภาพของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในช่วงระยะเวลาในการศึกษาครั้งนี้ และจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทวีตทั้งหมด 214 ทวีต อีกทั้งทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ยังเป็นช่องทางในกระบวนการสื่อสารสัญญะทางการเมืองของกลุ่มคนที่รักประธานาธิบดีโจโค วิโดโด และกลุ่มผู้ติดตามที่สนใจทางการเมือง ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีคุณสมบัติของความเป็นสื่อสมัยใหม่ที่ทรงพลังทางการเมือง เนื่องจากทวิตเตอร์มีคุณลักษณะของความเป็นสื่อใหม่ คือ เป็นการสื่อสารสองทางที่ก่อให้เกิดการเสวนาหรือการแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเมือง ง่ายต่อการเข้าถึงจนสามารถกระตุ้นผู้รับสารให้มีปฏิกิริยาตอบสนองเช่น 1) การกดชื่นชอบ (like) 2) การกดแชร์ข้อมูล (Retweet) 3) การแสดงความคิดเห็น (reply) 4) นำข้อความของคนอื่นมา แล้วพิมพ์ความเห็นของตนลงไปไปอ้างอิงถึง (Quote Tweet) ทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นพื้นที่ของการรวมกลุ่มของคนที่มีความสนใจร่วมกัน มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น สนใจในตัวผู้นำอย่างประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

4. **ผู้รับสาร** (Receiver) ความรู้ ทัศนคติ และความสามารถในการรับรู้จากการทำตารางเพื่อหาจำนวนกลุ่มคนที่ใช้ทวิตเตอร์ และมีปฏิกิริยาตอบสนองใน 4 กลุ่มคือ 1) การกดชื่นชอบ (like) 2) การกดแชร์ข้อมูล (Retweet) 3) การแสดงความคิดเห็น (reply) 4) นำข้อความของคนอื่นมาแล้วพิมพ์ความเห็นของตนลงไปไปอ้างอิงถึง (Quote Tweet)

โดยดูว่าผู้รับสารมีจำนวนการกดใน 4 กลุ่มเหล่านี้ โดยเนื้อหาของสารกลุ่มใดมีจำนวนผู้รับสารกดมากที่สุด

จากผู้รับสารที่มีจำนวนมากที่สุดกดอยู่ในกลุ่มเนื้อหาของสาร ทวีตเดียวกันทั้ง 2 ช่วงเวลา โดยเนื้อหาภาพและข้อความนี้ มีการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการเมือง อยู่ใน

กลุ่มของการทำงานของรัฐบาล เป็นไปในลักษณะพูดคุย ทักทายกับประชาชน เป็นรูปภาพของโจโค วิโดโดเอง ซึ่งอีกรูปกับอีกหนึ่งข้อความเป็นรูปภาพที่อยู่ในกลุ่มการทำงานของรัฐบาลเช่นเดียวกัน เป็นการพูดคุยในลักษณะการช่วยเหลือประชาชนแบบเข้าใจประชาชน ใส่ชุดไม่เป็นทางการ เดินท่ามกลางฝุ่นบนถนน เหมือนคนเดินดินธรรมดาคนหนึ่ง จากการศึกษาในกระบวนการสื่อสารสัญญะทางการเมือง ผ่านทางทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบว่า กลุ่มตัวอย่างต่างชื่นชอบในตัวตนของประธานาธิบดีโจโควีอย่างแท้จริง ชอบในการเข้าใจและเข้าถึงประชาชน ความติดดิน ประชาชนรู้สึกเหมือนเป็นพวกเดียวกัน ในด้านความรู้ ผู้รับสารส่วนใหญ่อยากรับรู้มุมส่วนตัว วิธีชีวิตในแต่ละวัน มากกว่าการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ในด้านทัศนคติ ผู้รับสารมีความชื่นชอบในตัวประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ซึ่งไม่ว่าโจโค วิโดโด จะทำอะไร ผู้รับสารเหล่านี้พร้อมให้การสนับสนุน

บทที่ 7

บทสรุป

เนื้อหาในบทนี้ นำเสนอภาพรวมของบทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ และข้อมูลจากทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 คือ เพื่อศึกษาการเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียตั้งแต่ยุคระเบียบใหม่ของอดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โต (1966) จนถึงยุคสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน (2019) ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด สรุปผลการศึกษาได้ว่า การเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียตั้งแต่ยุคระเบียบใหม่ (1966-1998) เป็นช่วงระยะเวลากว่า 32 ปี ที่อินโดนีเซียอยู่ภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีซูฮาร์โตมายาวนาน ในช่วงเวลาดังกล่าวประธานาธิบดีซูฮาร์โตใช้อำนาจเผด็จการในการควบคุมสื่อ ในการนำเสนอข่าวสารให้อยู่ในกรอบตามที่ตนเองกำหนด มีการออกกฎหมายเพื่อทำการควบคุมสื่อ ห้ามสื่อมวลชนและประชาชนยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง ห้ามไม่ให้มีการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ใครที่ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ รวมถึงมีการใช้สื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อการรักษาอำนาจของตนเอง โดยการใช้สื่อเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อในเรื่องที่รัฐบาลกำหนด

โดยภายหลังจากการล่มสลายของยุคระเบียบใหม่ เข้าสู่ยุคปฏิรูป ซึ่งประชาชนเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงในอินโดนีเซีย หลังจากถูกกดทับด้วยอำนาจเผด็จการทหารมาอย่างยาวนาน ทางด้านในส่วนของสื่อมวลชน ในช่วงแรกของการปฏิรูปกล่าวได้ว่าสื่อมีสิทธิเสรีภาพมากที่สุดในช่วงเวลาหนึ่ง ส่งผลทำให้เกิดการก่อตั้งกลุ่มบริษัทสื่อเป็นจำนวนมากในช่วงเวลาดังกล่าว แต่ในช่วงเวลาหลังจากนั้นเพียงไม่นาน กลุ่มบริษัทสื่อที่เกิดขึ้นใหม่จำนวนมากเหล่านี้ ถูกควบคุมโดยกลุ่มบริษัทเพียงจำนวนหนึ่ง รวมถึงบุคคลผู้มีอำนาจเดิมที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับซูฮาร์โต ซึ่งกล่าวได้ว่าสื่อมีบทบาทสำคัญทำให้กลุ่มบุคคลทางการเมืองได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง กลุ่มบริษัทให้การสนับสนุนกลุ่มบุคคลทางการเมืองเหล่านั้น หากแต่ยุคปัจจุบันการสื่อสารมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป มีแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทวิตเตอร์ที่ได้เข้ามามีบทบาททางการเมือง ทำให้กลุ่มบุคคลทางการเมืองต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันโลกในยุคสื่อสังคมออนไลน์ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ

ในการการสื่อสารทางการเมือง เพื่อใช้ประโยชน์เป็นช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งของตนเอง ดังจะเห็นได้จากการใช้ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 คือ เพื่อศึกษาบทบาทการเป็นผู้นำทางการเมืองของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า บทบาทการเป็นผู้นำของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีมาตั้งแต่การเป็นนายกเทศมนตรีเมืองสุราการ์ตาหรือเมืองโซโล กล่าวคือ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้มีการสร้างผลงานการทำงานในระหว่างที่อยู่ในตำแหน่งของนายกเทศมนตรีเมืองสุราการ์ตา เมืองสุราการ์ตามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมไปจนถึงการบริหารงานของโจโค วิโดโด ที่มีประสิทธิภาพอย่างเห็นได้ชัด ทำให้เป็นที่ชื่นชอบของประชาชน ทำให้สามารถก้าวเข้าสู่ตำแหน่งผู้ว่าการจาการ์ตา และจนในที่สุด โจโค วิโดโด สามารถพิสูจน์ตนเองในฐานะผู้นำประเทศ ในการทำงานในตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซียได้ 2 สมัย มาจนถึงปัจจุบัน

จากวัตถุประสงค์ที่ 3 คือ เพื่อศึกษาการใช้ทวิตเตอร์กับการให้ความหมายโดยการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ภายหลังได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี 2014 และช่วงก่อนการเลือกตั้งในปี 2019 ในรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า การให้ความหมายโดยการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโดนั้น ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีสัญวิทยาของ Roland Barthes ในการหาความหมายโดยนัยจากข้อความ รูปภาพ และคลิปวีดีโอ ผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยมีการให้ความหมาย 6 ชุดความหมาย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับการเมือง ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำ ความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม ความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

กล่าวได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้ให้ความสำคัญในการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับการเมือง ในเชิงของการทำงานของรัฐบาล เพื่อต้องการส่งสารผ่านทวิตเตอร์โดยให้กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มประชาชนโดยทั่วไป ได้เห็นถึงความเป็นพวกเดียวกันหรือการเข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะเข้าถึงประชาชนในชนบท รวมถึงการทำงานอย่างตั้งใจ พร้อมทั้งปกป้องประชาชนจากอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน และในเชิงความมั่นคงของประเทศ เป็นไปในลักษณะที่ค่อนข้างแข็งกร้าวและเด็ดขาด เห็นได้จากลักษณะข้อความผ่านทางทวิตเตอร์ ซึ่งในที่นี้มีนัยสำคัญที่เป็นการส่งสารให้ประชาชนรับรู้ถึงนโยบายที่เด็ดขาดในการปราบปรามการก่อการร้ายและปัญหายาเสพติด สร้างความมั่นใจให้กับประชาชน แต่อีกด้านหนึ่งเป็นการส่งสารข่มขู่ผู้ก่อความไม่สงบเหล่านี้โดยตรง ให้เกิดความเกรงกลัวในการกระทำสิ่งผิดกฎหมายดังกล่าว

เช่นเดียวกันประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้ให้ความสำคัญในการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ทั้งในเชิงของเศรษฐกิจและการลงทุน กีฬา และโครงสร้างพื้นฐาน ดังตัวอย่างเช่น การบริหารงานของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากการส่งสารผ่านทางทวิตเตอร์ ซึ่งในที่นี้มีนัยสำคัญของรูปภาพและข้อความ ที่บ่งบอกถึงการลงทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจ การจัดงานกีฬาเอเชียนเกมส์เพื่อผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และโครงการในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานทั่วประเทศอินโดนีเซีย ตามวาระการประชุมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย

ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้ให้ความสำคัญในการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำ ในเชิงของบทบาทผู้นำประเทศและบทบาทชีวิตส่วนตัว โดยกล่าวได้ว่าพื้นฐานของคุณสมบัติการเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดีนั้นสามารถมองได้หลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นวิสัยทัศน์ที่ดีและพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในทุกสถานการณ์และสภาพแวดล้อม และมีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ดังเช่นประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้ใช้ทวิตเตอร์ในการส่งสาร แสดงรูปภาพและข้อความของบทบาทผู้นำที่ดีของตนเอง ดังที่กล่าวมาในข้างต้น รวมถึงในเชิงบทบาทชีวิตส่วนตัวที่สามารถแสดงถึงบทบาทการเป็นผู้นำของครอบครัวได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม ในเชิงของชาติพันธุ์ ศาสนา และความเป็นชาติที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอินโดนีเซีย ที่มีเงื่อนไขในเรื่องภูมิประเทศที่เป็นหมู่เกาะทำให้มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่แตกต่างกันในอดีต ทำให้มีความหลากหลายทางด้านศาสนานำมาซึ่งความต้องการความเป็นชาติ ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า "เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย" ดังเช่นตัวอย่างจากการที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ที่ได้รับการสนับสนุนจากคนส่วนใหญ่ที่ไม่ใช่กลุ่มอนุรักษ์นิยมมุสลิม และได้รับการต่อต้านจนกลายเป็นความขัดแย้งของกลุ่มศาสนาทางด้านการเมือง โดยจะเห็นได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับศาสนาส่งสารผ่านทางทวิตเตอร์ ซึ่งในที่นี้มีนัยสำคัญ เป็นไปในลักษณะที่เน้นความหมายของการอยู่ร่วมกันเป็นเอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย ทั้งในส่วนของชาติพันธุ์และศาสนา ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติของโลกความเป็นจริง ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด จะต้องเผชิญกับการแก้ไขปัญหาทางด้านความขัดแย้งทางการเมืองและศาสนาต่อไป

จากสภาพภูมิประเทศของอินโดนีเซีย กล่าวได้ว่า การประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นไปในรูปแบบที่ติดตามการทำงานและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติอย่างใกล้ชิด ซึ่งส่วนใหญ่ในการส่งสารผ่านทางทวิตเตอร์ของประธานาธิบดี

โจโค วิโดโด จะเป็นรูปภาพและข้อความที่มีประธานาธิบดีลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบความเสียหาย ในที่นี้มีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจในปัญหาดังกล่าว และสามารถแก้ไขปัญหาของการเกิดภัยพิบัติได้เป็นอย่างดี และประเด็นสุดท้ายของการประกอบสร้างความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมภิบาลของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ซึ่งเป็นสิ่งที่โจโค วิโดโด มีการเน้นย้ำในเรื่องของการคอรัปชั่นเป็นสำคัญ มีนัยสำคัญเพื่อบ่งบอกถึงการทำงานที่โปรงใส ตรวจสอบได้อยู่เสมอของตนเอง และมีอุดมการณ์ต่อต้านการทุจริตคอรัปชั่นที่เห็นได้อย่างชัดเจนจากข้อความและรูปภาพผ่านทางทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยประเทศอินโดนีเซียขึ้นชื่อในเรื่องของการทุจริตคอรัปชั่นมาเป็นเวลายาวนาน และด้วยภาพลักษณ์ดังกล่าวของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีส่วนสำคัญทำให้สามารถชิงตำแหน่งประธานาธิบดีได้ในที่สุด

ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการให้ความหมายโดยการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ในข้างต้นนั้น เพื่อแสดงให้เห็นภาพของการใช้ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด พบว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ต้องการทำให้ประชาชนได้เห็นถึงลักษณะบทบาทความเป็นผู้นำของตนเอง มีนัยสำคัญเป็นไปโดยลักษณะใช้ประสบการณ์ร่วมกันกับประชาชน เป็นกลุ่มเดียวกัน โดยกล่าวได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ก็มาจากกลุ่มคนชนชั้นเดียวกับประชาชนทั่วไป ทำให้ประชาชนรู้สึกเหมือนเป็นพวกเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากการที่ภูมิหลังของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ที่มีความชัดเจนว่าไม่ได้มาจากกลุ่มอำนาจทหาร กลุ่มชนชั้นสูง และกลุ่มอำนาจใด ซึ่งประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ใช้วิธีการจูงใจและโน้มนาวใจโดยการส่งสารผ่านทางทวิตเตอร์ ดังที่เห็นได้จากการประกอบสร้างความหมายของทวิตเตอร์ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ใน 6 ความหมายข้างต้นดังที่กล่าวมา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ช่องทางในการสื่อสารผ่านทางทวิตเตอร์นั้น ไม่ว่าจะเป็นการทวีตรูปภาพ คลิปวีดีโอ และข้อความของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในกลุ่มคนที่ติดตามทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ส่วนใหญ่คือกลุ่มบุคคลที่ชื่นชอบในตัวตนของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด และรวมถึงกลุ่มบุคคลผู้ติดตามที่สนใจทางการเมือง ประกอบกับทวิตเตอร์เองก็มีคุณสมบัติของการเป็นสื่อรูปแบบสมัยใหม่ที่เป็นลักษณะการสื่อสารสองทาง ที่ก่อให้เกิดการโต้ตอบสนทนาหรือสามารถการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็น ทางด้านการเมือง ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็วและง่ายต่อการเข้าถึง จนสามารถกระตุ้นให้ผู้ติดตามทวิตเตอร์หรือผู้ใช้ทวิตเตอร์ให้มีปฏิกิริยาตอบสนองได้ เช่น การกดชื่นชอบ (like) การกดแชร์ข้อมูล (Retweet) การแสดงความ

คิดเห็น (reply) และการนำข้อความของคนอื่นมาแล้วพิมพ์ความเห็นของตนลงไปไปอ้างอิงถึง (Quote Tweet) ทำให้พื้นที่ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นพื้นที่ของการรวมกลุ่มของคนที่มีความสนใจร่วมกัน มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือมีความสนใจในตัวผู้นำอย่างประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ซึ่งการที่ผู้ติดตามทวิตเตอร์มีความชื่นชอบในตัวประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ไม่ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด จะทำกิจกรรมอะไร ผู้ติดตามเหล่านี้พร้อมให้การสนับสนุนประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย ผู้วิจัยค้นพบผลการวิจัยที่สำคัญอันนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัยตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่ได้ทบทวนมา ได้ปรากฏประเด็นที่สำคัญ 3 ประการ คือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือทวิตเตอร์เป็นเครื่องมือในการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีภาวะการเป็นผู้นำประเทศที่ดี และประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ใช้ทวิตเตอร์เป็นพื้นที่สื่อสารในการเข้าถึงประชาชนภายในประเทศ เพื่อรักษาฐานเสียงอำนาจเดิม (กลุ่มคนที่ติดตามและชื่นชอบ) และขยายฐานเสียงกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือทวิตเตอร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือทวิตเตอร์เป็นเครื่องมือในการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย

จากการศึกษาการเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซีย จะเห็นได้ว่าการเมืองและการสื่อสารในอินโดนีเซียช่วงยุคระเบียบใหม่ (1966-1998) สื่อถูกควบคุมภายใต้อำนาจของประธานาธิบดีซูฮาร์โตมาอย่างยาวนานกว่า 32 ปี ถึงแม้ว่าภายหลังจากที่ซูฮาร์โตจะถูกโค่นล้มอำนาจลงจากตำแหน่งประธานาธิบดี และเข้าสู่ยุคปฏิรูป (1998-2014) แล้วก็ตาม แต่อำนาจของซูฮาร์โตยังคงแฝงอยู่กับสื่อ โดยเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบของกลุ่มนายทุนที่เป็นเจ้าของบริษัทสื่อรายใหญ่ของประเทศ ซึ่งกลุ่มนายทุนหนึ่งในนั้นก็คือ ครอบครัว บุคคลใกล้ชิด และกลุ่มพันธมิตรของอดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โต ยกตัวอย่างเช่น บริษัทกลุ่มสื่อโทรทัศน์ ดังนั้นภาพที่เห็นได้ชัดเจนทางการเมืองอินโดนีเซีย ที่ไม่สามารถหลีกหนีพ้นจากกลุ่มอำนาจเก่า กลุ่มชนชั้นนำ และกลุ่มอำนาจทหารที่มีมายาวนานกว่าหลายสิบปี แต่สิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นสั่นคลอนกลุ่มอำนาจเดิมคือ สื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หรือทวิตเตอร์ ที่เข้ามาเป็นจุดเริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางการเมืองอินโดนีเซีย ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในปี 2014

ที่เกิดปรากฏการณ์สำคัญทำให้โค้งสุดท้ายประธานาธิบดีโจโค วิโดโด สามารถชนะการเลือกตั้งตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซียในปี 2014 ได้สำเร็จ ภายหลังจากกลุ่มคนรุ่นใหม่พร้อมใจกันเทคะแนนให้กับนายโจโค วิโดโด เนื่องจากบุคคลที่มีชื่อเสียงในอินโดนีเซียที่มีผู้ติดตามนับล้านคนทางทวิตเตอร์ได้ออกมาโน้มน้าวใจและเชิญชวนช่วยหาเสียงให้กับนายโจโค วิโดโด ทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ใช้ทวิตเตอร์ได้ออกมาใช้สิทธ์เลือกตั้งโดยเลือกนายโจโค วิโดโด ตามการโน้มน้าวใจของบุคคลมีชื่อเสียงนั้น และในที่สุดสามารถชนะการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีคนแรกที่ไม่ได้มาจากกลุ่มคนอำนาจเก่า ซึ่งหากมองในความเป็นจริงแล้วนายโจโค วิโดโด จะไม่สามารถชนะการเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซียได้เลย หากไม่มีสื่อสังคมออนไลน์หรือทวิตเตอร์เป็นช่องทางในการหาเสียงการเลือกตั้ง เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ เนื่องจากอินโดนีเซียอยู่กับพรรคการเมืองจากกลุ่มอำนาจเก่ามาอย่างยาวนาน และมีฐานเสียงเดิมจำนวนมาก พร้อมทั้งคนส่วนใหญ่เกิดความเบื่อหน่ายกับการเมืองในรูปแบบเดิม ที่เน้นพวกพ้องและการคอรัปชั่น รวมถึงคนรุ่นใหม่ก็ไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องของการเมือง แต่จากปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงเปรียบได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์หรือทวิตเตอร์เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทางการเมือง หรือกล่าวได้ว่าเป็นการใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือทวิตเตอร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย

2. **ประธานาธิบดีโจโค วิโดโดมีภาวะการเป็นผู้นำประเทศที่ดี**

ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีภาวะการเป็นผู้นำประเทศที่ดี ตามแนวความคิดของวอเรน เบนนิส (Warren Bennis) กล่าวได้ว่า ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีลักษณะโดยรวมคือเป็นคนพูดจริง ทำจริง และสามารถเชื่อถือได้ เป็นคนตั้งใจทำงานมุ่งพัฒนาประเทศเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง เป็นผู้ที่สามารถบริหารจัดการในการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ถือตัว เข้าถึงง่าย ติดดิน เป็นคนการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นได้จากการที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เข้าไปพูดคุยกับประชาชนถึงปัญหาต่างๆ เป็นภาพที่พบเห็นได้โดยปกติจากประธานาธิบดีโจโค วิโดโด และประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีลักษณะเป็นบุคคลที่สามารถคิดนอกกรอบ คิดไปได้ไกลกว่าคนอื่น และสามารถมองเห็นถึงอนาคตได้ ดังเช่น การที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นผู้นำที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทุกแพรตฟอร์ม มีความก้าวทันโลกและเทคโนโลยีสื่อในยุคปัจจุบัน โดยจากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น กล่าวได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีภาวะการเป็นผู้นำที่ดีของประเทศอินโดนีเซีย

3. ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ใช้ทวิตเตอร์เป็นพื้นที่สื่อสารในการเข้าถึงประชาชนภายในประเทศ เพื่อรักษาฐานเสียงอำนาจเดิม (กลุ่มคนที่ติดตามและชื่นชอบ) และขยายฐานเสียงกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือทวิตเตอร์

กล่าวได้ว่าการใช้ทวิตเตอร์กับการให้ความหมายโดยการส่งสารผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ประเทศอินโดนีเซีย ผู้วิจัยให้ความหมายโดยการใช้ทฤษฎีสัญวิทยาของ Roland Barthes กล่าวคือ ตามแนวคิดทฤษฎีของ Barthes รูปภาพ คลิปวีดีโอ และข้อความมีความหมายโดยนัยแฝงอยู่ ซึ่งผู้รับสารหรือผู้อ่าน มีอุดมการณ์และวัฒนธรรม เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้ส่งสารเป็นหลัก ผู้รับสารอ่านข้อความสื่อดังกล่าวว่ามีความคล้ายคลึงกับกรอบอุดมการณ์เฉพาะที่พวกเขาระบุ ยึดมั่น หรือรับรู้ ผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะเข้าใจเนื่องจากมีความรู้ทัศนคติ อุดมการณ์ และวัฒนธรรม ร่วมกันกับผู้ส่งสารของพวกเขา ผู้รับสารหรือผู้ติดตามทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด และรวมถึงประชาชนโดยทั่วไปที่ใช้ทวิตเตอร์ โดยผู้ส่งสารในงานวิจัยครั้งนี้คือ ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ได้ทำการส่งสารผ่านช่องทางทวิตเตอร์ โดยสารที่ส่งผ่านทางทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นการให้ความหมายของรูปภาพ คลิปวีดีโอ และข้อความ ตามแนวคิดทฤษฎีสัญวิทยาของ Barthes

การศึกษาการให้ความหมายตามแนวคิดทฤษฎีสัญวิทยาของ Barthes ผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ผู้วิจัยมีการให้ความหมายเป็น 6 กลุ่มความหมาย คือ การเมือง เศรษฐกิจ บทบาทผู้นำ สังคมและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการการสื่อสารทางการเมืองผ่านทางทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เป็นการวิเคราะห์โดยใช้กรอบ S M C R ของ David K. Berlo จากกระบวนการการสื่อสารที่เป็นระบบของผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Chanel) และผู้รับสาร (Receiver) โดยสามารถกล่าวได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด มีการวางแผนอย่างเป็นระบบขั้นตอน ในการใช้พื้นที่สื่อทวิตเตอร์เพื่อส่งสาร ทั้งรูปภาพ คลิปวีดีโอ และข้อความ ให้ได้ตรงตามความต้องการของผู้รับสาร ซึ่งเป็นไปโดยลักษณะทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารที่มีการรับรู้ อุดมการณ์ และวัฒนธรรม ไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถส่งสารได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ตามลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์ในยุคปัจจุบัน โดยเป็นไปในลักษณะของการสื่อสารกับประธานาธิบดีโจโค วิโดโด โดยตรง ซึ่งทำได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านคนกลางหรือสื่อมวลชนหรือสื่อหลักอย่างเช่นในอดีต ทำให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการกระตุ้นและโน้มน้าวใจให้กับผู้รับสารได้เป็นอย่างดี จึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าประธานาธิบดีโจโค วิโดโด สามารถใช้ทวิตเตอร์ในการสื่อสารทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาฐานเสียงอำนาจเดิม (กลุ่มคนที่ติดตามและชื่นชอบ) และขยายฐานเสียงกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือทวิตเตอร์ ในการเลือกตั้งครั้งต่อไปของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด

ในประเทศอินโดนีเซีย ดังจะเห็นได้จากการที่ประธานาธิบดีโจโค วิโดโด สามารถครองตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซียได้ในสมัยที่ 2 ของการเลือกตั้งอินโดนีเซียในปี 2019 ที่ผ่านมา

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัย กล่าวได้ว่างานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมือง เช่น ศึกษาวิจัยในพื้นที่ประเทศไทย ต่างประเทศ และรวมถึงประเทศอินโดนีเซีย เป็นการศึกษาในลักษณะให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทางสังคมในการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มคนทางการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อหาเสียงเลือกตั้งของกลุ่มนักการเมือง การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองในช่วงเวลาการหาเสียงเลือกตั้ง และการสื่อสารทางการเมืองของผู้นำประเทศอย่างประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ส่วนในงานที่เกี่ยวข้องกับสัญวิทยาในทางการเมืองนั้นมีจำนวนไม่มากนัก โดยเฉพาะในพื้นที่ประเทศอินโดนีเซียยังไม่มีงานวิจัยในลักษณะดังกล่าว และสุดท้ายในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารออนไลน์ จนถึงขณะนี้มีการศึกษาเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์และการเมืองในอินโดนีเซียค่อนข้างน้อยมาก และเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณหรือเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อตอบปัญหาวิจัยที่มีการวัดค่าของตัวแปรออกมาเป็นตัวเลข การวิจัยเชิงสถิติเพื่อช่วยวิเคราะห์และประมวลข้อสรุปเพื่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนให้น้อยที่สุด ในทางกลับกัน การศึกษางานของผู้วิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาวิจัยโดยการพิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคม ข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด การให้ความหมายหรือคุณค่ากับสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนค่านิยมหรืออุดมการณ์ของบุคคล ไม่เน้นการใช้สถิติตัวเลขในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งงานของผู้วิจัยในครั้งนี้ ช่วยเสริมสร้างงานการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพให้มีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อสังคมออนไลน์และการเมืองในอินโดนีเซีย และเป็นไปในลักษณะรูปแบบการให้ความหมายในเชิงสัญญะโดยการส่งสารผ่านทางทวิตเตอร์ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาวิจัยงานในลักษณะดังกล่าว โดยเฉพาะในงานวิชาการภาษาไทย ดังเช่นงานของผู้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด แห่งประเทศอินโดนีเซีย”

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั้งหมด 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. **ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย**

ข้อเสนอแนะด้านนโยบายคือ การสื่อสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ในการศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้นำคือ ประธานาธิบดีเพียงคนเดียว ดังนั้น ควรมีข้อเสนอแนะด้านนโยบายว่ารัฐบาลอินโดนีเซียควรใช้เครื่องมือทวิตเตอร์ในการสื่อสารนโยบายของรัฐหรือแนวทางปฏิบัติงาน

ของหน่วยงานภาครัฐให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นหรือการตอบรับหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากประชาชนให้มากขึ้น

2. **ข้อเสนอแนะด้านปฏิบัติ**

ข้อเสนอแนะด้านปฏิบัติคือ ควรส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารทางการเมืองแบบสองทาง โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะทวิตเตอร์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3. **ข้อเสนอแนะด้านวิจัย**

ข้อเสนอแนะด้านวิจัยคือ การใช้ทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด ในการสื่อสารทางการเมือง มาเป็นระยะเวลายาวนาน 5 ปี ตั้งแต่ในช่วงวาระแรกของการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย ที่มีการเริ่มใช้ทวิตเตอร์ในฐานะประธานาธิบดีอินโดนีเซีย ค.ศ. 2014-2019 จนถึงช่วงก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดี 3 เดือน ในปี 2019 ซึ่งส่งผลต่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นการรับรู้ข้อเท็จจริงเพียงส่วนหนึ่ง จึงควรมีการนำเสนอการวิจัยข้อเท็จจริงให้รอบด้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาในบริบทช่วงเวลาในอดีตที่ผ่านมาแล้ว ในปี 2014-2019 ซึ่งควรมีการศึกษาวิจัยในช่วงเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบัน เพราะบริบทในสองช่วงเวลาดังกล่าวมีความแตกต่างกันและได้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเงื่อนไขในช่วงเวลาดังกล่าว

2. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปนั้น ควรไปศึกษาช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ หรือแพลตฟอร์มอื่น ๆ ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด เพื่อเปรียบเทียบว่าเมื่อเปลี่ยนช่องทางการสื่อสารแล้วผลการวิจัยที่ปรากฏจะเหมือนหรือแตกต่างกัน

3. การศึกษาวิจัยในอนาคตในบริบทของทวิตเตอร์ของประธานาธิบดีโจโค วิโดโด อาจมีแนวทางการวิเคราะห์ในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเสนอมุมมองการศึกษาวิจัยหลากหลายด้านมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2558). *นโยบายทางเศรษฐกิจที่ไม่ประสบความสำเร็จของรัฐบาลนายโจโก วิโดโด*. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2563, จาก https://api.dtn.go.th/files/v3/5cff756d1 ac9ee073b7becfe/download

กองบรรณาธิการข่าวแนวหน้า. (2557). *ความก้าวหน้าของประชาธิปไตยอินโดนีเซีย*. กรุงเทพ: แนวหน้า.

กองส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2557). *ทิศทาง ศก.อินโดฯ ยุค "โจโกวี" 9 นโยบายปลุกเชื่อมั่น-กระตุ้นลงทุน*. สืบค้น 1 พฤษภาคม 2563, จาก https://toi.boi.go.th/article/2/1396

กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงฯ. (2558). *Joko Widodo "โอบามาแห่งแดนอิเหนา" เอกสารวิเคราะสถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.sscthailand.org

โครงการ "จับตาอาเซียน" (ASEAN Watch). (2560). *อินโดนีเซียผลักดันหลักปัญจศีลต่อต้านค่านิยมหัวรุนแรง*. สืบค้น 3 พฤษภาคม 2563, จาก https://aseanwatch.org/2017/06/22/pancasila/

จักรพันธ์ สุทธิรัตน์. (2561). *บทเรียนจากสึนามิที่อินโดนีเซีย*. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.chula.ac.th/cuinside/15690/

เฉลิมพล ไวทยางกูร. (2558). *ผู้นำ (ทางการเมือง) ที่ดี*. สืบค้น 3 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/634700

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2549). *รัฐ-ชาติกับ (ความไร้) ระเบียบโลกชุดใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.

ไซนุดิน, เอสซา. (2523). *ประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ฐากูร จุลินทร. (2558). *การแก้ไขปัญหาการทุจริตผ่านบทเรียนของอินโดนีเซีย*. สืบค้น 3 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=29687

เดอะโมเมนทัม (themomentum). (2562). *เลือกตั้ง ปธน. อินโดนีเซีย 17 เม.ย.นี้ ผู้สมัครเน้นเจาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ บุกโลกออนไลน์ สร้างฐานแฟนคลับ*. สืบค้น 3 พฤษภาคม 2563, จาก https://themomentum.co/indonesia-election-2019/

ทิพวัลย์ ขันทิตย์. (2560). *ภาวะผู้นาการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นันทวิช เหล่าวิชยา. (2555). สื่อออนไลน์กับอำนาจทางการเมือง. *นักบริหาร Executive Journal, 32*(1), 198-204.

นันทวิช เหล่าวิชยา. (2555). สื่อสังคมออนไลน์กับการสื่อสารการเมืองไทย. *นักบริหาร Executive Journal, 32*(1),105-109.

บ้านจอมยุทธ (baanjomyut).. *ทฤษฎีการสื่อสาร*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.baanjomyut.com/library/communication_theory/03_2.html

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปร์ดักท์.

บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์. (2557). *"โจโค วิโดโด" นักสร้างฝันที่เป็นจริงสู่ว่าที่ประธานาธิบดีคนใหม่ของอินโดนีเซีย*. สืบค้น 8 พฤษภาคม 2563, จาก https://thaipublica.org/2014/04/joko-widodo-1/

ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2558). *การเมืองวัฒนธรรมไทย: ว่าด้วยความทรงจำ/วาทกรรม/อำนาจ*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน.

ประอรพิต กัษฐ์วัฒนา. (2019). *'ทวิตเตอร์' โซเชียล มีเดียอันดับหนึ่ง ครองใจผู้นำประเทศและผู้ใช้งานทั่วโลก*. สืบค้น 3 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.salika.co/2019/05/17/twitter-number-one-social-media/

บีบีซี นิว (BBC NEWS). (2018). *อินโดนีเซียหวั่นเกิดสึนามิรอบใหม่เพราะภูเขาไฟยังปะทุ ส่วนยอดผู้เสียชีวิตยังพุ่งต่อเนื่อง*. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.bbc.com/thai/international-46669794

เพ็ชรี สุมิตร. (2557). *ประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพ: มูลนิธิโครงการตารา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ภูวดล ทรงประเสริฐ. (2539). *อินโดนีเซีย: อดีตและปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มูลนิธิสืบนาคะเสถียร. (2562). *ไฟป่าอินโดนีเซีย กับปัญหามลพิษข้ามพรมแดน*. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.seub.or.th/bloging/%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B9%8C/%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%A7%E0%B8%94%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1-%E0%B8%95%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8/%E0%B9%84%E0%B8%9F%E0%B8%9B%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%B5%E0%B9%80%E0%B8%8B%E0%B8%B5%E0%B8%A2-%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A/

วรารัตน์ ทักษิณวราจาร. (2554). การสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์. *นักบริหาร Executive Journal, 31*(2), 217-222.

วรากรณ์ สามโกเศศ. (2557). *ประธานาธิบดีอินโดนีเซียคนใหม่?*. สืบค้น 8 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/574359

เวิร์กพอยต์ทูเดย์ดอทคอม (Workpointtoday.com.). (2561). *อินโดฯ เจ้าภาพเอเชียนเกมส์ผลตอบแทนที่มากกว่าเศรษฐกิจ*. สืบค้น 6 พฤษภาคม 2563, จาก https://workpointtoday.com/%E0%B8%AD%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%94%E0%B8%AF%E0%B9%80%E0%B8%88%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99/

ศาสตรินทร์ ตันสุน. (2560). รัฐธรรมนูญและสถาบันการเมืองที่เข้มแข็ง: ความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตยในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 4*(2), 28-46.

ศิวัช ศรีโภคางกุล. (2560). กระบวนการสร้างประชาธิปไตยผ่านการปฏิรูปกองทัพและสร้างความปรองดองในประเทศอินโดนีเซีย. *วารสารการบริหารปกครอง, 6*(1), 61 – 84.

สฤณี อาชวานันทกุล. (2557). *จะต้านโกงต้องเพิ่มอำนาจประชาชน: บทเรียนจากการเลือกตั้งอินโดนีเซีย*. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2563, จาก https://thaipublica.org/2014/08/vote-count-crowdsourcing/

สิน พันธุ์พินิจ. (2551). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์.* กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

สุภางค์ จันทวานิช. (2558). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสถียร เชยประทับ. (2540). *การสื่อสารกับการเมือง: เน้นสังคมประชาธิปไตย.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรอนงค์ ทิพย์พิมล. (2552). สื่อในสมัย "ระเบียบใหม่" ของประธานาธิบดีซูฮาร์โต การแบนสื่อในประวัติศาสตร์การเมืองอินโดนีเซีย. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,11*(1), 81-85.

อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล. (2555). *การเมืองบนเฟซบุ๊ก: วัฒนธรรม-การเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2556). *สื่อภาคประชาชนและสิทธิการสื่อสาร: บทเรียนจากอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์.* สืบค้น 1 พฤษภาคม 2563, จาก https://deepsouthwatch.org/th/node/4798.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2563). *สื่อมวลชนและบทบาททางการเมืองในประเทศประชาธิปไตยใหม่.* สืบค้น 1 พฤษภาคม 2563, จาก https://mediainsideout.net/research/2020/09/309

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2563). *อินโดนีเซีย การเลือกข้างทางการเมืองของนักวารสารศาสตร์มืออาชีพ (ตอนที่ 1): สื่อเลือกข้างกรณีเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย 2014: สื่อสิ่งพิมพ์.* สืบค้น 1 พฤษภาคม 2563, จาก https://mediainsideout.net/research/2020/11/313

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2563).*อินโดนีเซีย การเลือกข้างทางการเมืองของนักวารสารศาสตร์มืออาชีพ (ตอนที่ 2): สื่อเลือกข้างกรณีเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย 2014: สื่อโทรทัศน์.* สืบค้น 1 พฤษภาคม 2563, จาก https://mediainsideout.net/research/2020/12/314

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2564). *อินโดนีเซีย การเลือกข้างทางการเมืองของนักวารสารศาสตร์มืออาชีพ (ตอนที่ 3): สื่อเลือกทำหน้าที่ "คนกลาง" กรณีเลือกตั้งประธานาธิบดีอินโดนีเซีย 2014: สื่อออนไลน์.* สืบค้น 1 พฤษภาคม 2563, จาก https://mediainsideout.net/research/2021/01/315

เอ็กซิม นอลเอ็จ เซ็นเตอร์ (Exim Knowledge Center). (2019). *ส่องสถานการณ์อินโดนีเซียหลังเลือกตั้งประธานาธิบดี*. สืบค้น 3 พฤษภาคม 2563, จาก https://kmc.exim.go.th/detail/hot-issues/20191226152326

ABC. (2014). *#Pemilu2014: Social media highlights from Indonesia's presidentialelection between Jokowi and Prabowo*. Retrieved May 3, 2020, from http://www.abc.net.au/news/2014-07-09/ansocial-media-reaction-asindonesia-goes-to-the-polls/5583524

Abdillah, L. A. (September 22, 2014). Indonesian's presidential social media campaigns. In Seminar Nasional Sistem Informasi Indonesia (SESINDO 2014) (pp.449-504). Indonesia: Institut Teknologi Sepuluh Nopember (ITS).

Abdurrachman, S. (Ed.). (2002). *Beberapa Segi Perkembangan Sejarah Pers di Indonesia (History of Press in Indonesia)*. Jakarta: Pernerbit Buku Kompas.

Ahmad, N., & Popa, I. L. (2014). The Social Media Usage and the Transformation of Political Marketing and Campaigning. In Patrut, Bogdan, & Monica Patrut (Eds.), *Social Media in Politics: Case Studies on the Political Power of Social Media*. Berlin: Springer.

Aiello, G. (2020). *Visual semiotics: Key concepts and new directions*. London: Sage.

Almond, G. A. (1960). *The Politics of the Developing Areas*. Princeton: Princeton University Press.

Almond, G. A., & Powell, G. B. (1966). *Comparative Politics: A Developmental Approach*. Boston: Little, Brown and Company.

Alperin, J. P., Dumas, C., Karami, A., Moscrop, D., Singh, V., Zamir, H., ... & Dorsch, I. (2018). Politicians & the public: The analysis of political communication in social media. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, *55*(1), 646-649.

Amnesty International. (2016). *Indonesia: Gen. Wiranto's appointment shows contempt for human rights*. Retrieved May 3, 2020, from https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/07/gen-wiranto-is-a-threat-to-human-rights/

Anderson, B. (1983). *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism.* London: Verso.

Arackal, F. (2015). *Semiotics and Media Content.* N.P.: n.p.

Ardial. (2010). *Komunikasi Politik.* Jakarta: Indeks.

Aspinall, E., & Sukmajati, M. (2016). Patronage and Clientelism in IndonesianElectoral Politics. In Aspinal, Edward, & Mada Sukmajati (Eds.), *ElectoralDynamics in Indonesia: Money Politics, Patronage and Clientelism at theGrassroots* (pp. 1-38). Singapore: NUS Press.

Atabek, G. Ş. (2007). Göstergebilimsel çözümleme; iletişim çalışmalarında göstergebilimsel yöntem [Semiological analysis; semiological method in communication studies]. In Ş. Gülseren, & Ü. Atabek (Eds.), *Medya metinlerini çözümlemek* [Analyzing media texts] (pp. 65–85). Ankara, Turkey: Siyasal Kitabevi.

Barthes, R. (1967). *Elements of Semiology* (A. Lavers, & C. Smith, Trans.). New York: Hill and Wang.

Barthes, R. (1972). *Mythologies.* New York: The Noonday Press.

Barthes, R. (1974). *S/Z.* London: Cape.

Barthes, R. (1977). *Image Music Text* (S. Heath, Trans.). New York: Hill and Wang.

Barthes, R. (1979). *The Eiffel Tower and Other Mythologies.* Berkeley. CA: University of California Press.

Barthes, R. (1990). *Çağdaş söylenler* [My thologies] (T. Yücel, Trans.) İstanbul, Turkey: Hürriyet Yayınları.

Barthes, R. (2005). *Göstergebilimsel serüven* [Semiological adventure] (M. Rifat & S. Rifat, Trans.). İstanbul, Turkey: YKY.

Batu, B. (2012). An overview of the field of semiotics. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 51*, 464-469.

Bezemer, J., & C. Jewitt. (2009). Social Semiotics. In *Handbook of Pragmatics: 2009 Installment. Jan-Ola Östman, Jef Verschueren and Eline Versluys* (Eds). Amsterdam: John Benjamins.

Bignell, J. (2002). *Media semiotics: An introduction* (2nd ed.). Manchester: Manchester University Press.

Bland, B. (2019). *Politics in Indonesia: Resilient elections, Defective democracy:The pressures on Indonesian democracy are not likely to abate under a second-term Jokowi or a Prabowo presidency*. Retrieved May 1, 2020, from https://www.lowyinstitute.org/publications/politics-indonesia-resilient-elections-defective-democracy#_edn3

Boklund-Lagopoulou, U., & Lagopoulos, A. P. (1986). Signs of the Past: Semiotics and History. *Semiotica, 59*(3-4), 209-386.

Bourchier, D., & Hadiz, V. R. (2003). *Indonesian Politics and Society: A reader.* New York: Routledge.

Brants, K., & Voltmer, K. (Eds.). (2011). *Political communication in postmodern democracy: Challenging the primacy of politics*. London: Springer.

Brown, C. (2003). *A short history of Indonesia: the unlikely nation?.* Australia: Allen & Unwin.

Bucy, E. P. (2015). *Political Communication Research Methods*. USA: Texas Tech University.

Burgelin, O. (1972). Structural Analysis and Mass Communication. In Denis Mc Quail (Ed.), *Sociology of Mass Communications* (p.317). Harmondsworth: Penguin.

Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia. (2019). BPS: Poverty rate in Indonesia decreases by office of assistant to deputy cabinet secretary for state documents & Translation. Retrieved May 4, 2020, from https://setkab.go.id/en/bps-poverty-rate-in-indonesia-decreases/

Casero, A. (2015). Estrategias y prácticas comunicativas del activismo político en las redes sociales en España. *Historia y Comunicación Social*, *20*(2), 533-548.

Casero, A. (2017). The Relationship Between Mainstream Media and Political Activism in the Digital Environment: New Forms for Managing Political Communication. *Media and Metamedia Management*, 503, 47-54.

Chandler, D. (1995). *The Act of Writing: A Media Theory Approach*. Aberystwyth: University of Wales, Aberystwyth.

Chandler, D. (2006). *Semiotics for Beginners*. Retrieved May 4, 2020, from http://visual-memory.co.uk/daniel//Documents/S4B/sem02.html

Chandler, D. (2007). *Semiotics: the basics*. London and New York: Routledge.

Chan-Olmsted, S. M., & Chang, B. H. (2003). Diversification strategy of global media conglomerates: Examining its patterns and determinants. *The journal of media economics*, *16*(4), 213-233.

Congosto, M.L., Fernández, M. y Moro Egido, E. (2011). Twitter y política: Información, Opinión y Predicción?. *Cuadernos de Comunicación Évoca*, 4, 10-15.

Corneo, G. (2006). Media capture in a democracy: The role of wealth concentration. *Journal of Public Economics*, *90*(1-2), 37-58.

Coward, R., & Ellis, J. (1977). *Language and materialism: Developments in semiology and the theory of the subject*. London: Routledge & Kegan Paul.

Dader, J. L. (2009). Ciberpolítica en los websites de partidos políticos. La experiencia de las elecciones de 2008 en España ante las tendencias transnacionales. *Revista de Sociología Política*, 17(34), 45-62.

Dahlgren, P., & Sparks, C. (1997). *Communication and citizenship: Journalism and the public sphere in the new media ages*. London, UK: Routledge.

Danesi, M. (2002). *Understanding media semiotics*. London: Arnold.

DellaVigna, S., & Kaplan, E. (2007). The Fox News effect: Media bias and voting. *The Quarterly Journal of Economics*, *122*(3), 1187-1234.

Deltell, L., Congosto, M. L., Claes, F. Y, & Osteso, J.M. (2013). Identificación y análisis de los líderes de opinión en Twitter en torno a Hugo Chávez. *Revista Latina de Comunicación Social*, 68, 696-718.

Denton, R. E., & Woodward, G. C. (1990). *Political Communication in America*. New York: Praeger.

Derrida, J. (1976). *Of Grammatology* (Gayatri Chakravorty Spivak, Trans.). Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.

Derrida, J. (1978). *Writing and Difference* (Alan Bass, Trans.). London: Routledge & Kegan Paul.

Derrida, J. (1981). *Positions* (Alan Bass, Trans.). London: Athlone Press.

Dewi, Sita W., S. L. Harjanto., & Olivia D. Purba. (2016). Central and South Jakarta: Social welfare and constituency service in the metropolis. In Aspinal, Edward, & Mada Sukmajati (Eds.), *Electoral Dynamics in Indonesia: Money Politics*. Indonesia: University of Chicago Press.

Economist. (2014). Social Media in Indonesia's Elections: Chasing the First-Voter Advantage. In *Economist, Banyan Asia*. Retrieved May 10, 2021, from http://www.economist.com/blogs/banyan/2014/03/social-mediaindonesias-elections.

Educational Administration. (n.d.). *Leadership*. Retrieved May 10, 2021, from http://ea.sornchei.net/home/theorydetail/17

Effendy, O. U. (1993). *Ilmu Komunikasi: Teori dan Praktik*. Bandung: Remaja Rosda Karya.

Effendy, O. U. (2003). *Ilmu, teori dan filsafat komunikasi.* Bandung: Citra Aditya Bakti.

Eklöf, S. (2003). *Power and Political Culture in Suharto's Indonesia: The Indonesian Democratic Party (PDI) and Decline of the New Order (1986–98).* Denmark: NIAS Press.

eMarketer. (2015). Southeast Asia Has Among the Highest Social Network Usage in the World. Retrieved May 10, 2021, from http://www.emarketer.com/Article/ Southeast-Asia-Has-Among-Highest-Social-Network-Usage-World/1013275.

Enikolopov, R., Petrova, M., & Zhuravskaya, E. (2011). Media and political persuasion: Evidence from Russia. *American Economic Review*, *101*(7), 3253-85.

Epley, J. (2013). Indonesia. In Kerric, Harvey & J. Geoffrey Golson (Eds.), *Encyklopedia of Social Media and Politics*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.

Erb, M., Sulistiyanto, P., & Faucher, C. (Eds.). (2005). *Regionalism in Post-Suharto Indonesia*. London: Routledge.

Fagen, R. R. (1966). *Politics and Communication*. USA: Little Brown and Company.

Fealy, G. (2018). *Ma'ruf Amin: Jokowi's Islamic Defender or Deadweight? New Mandala.* Retrieved May 5, 2020, from https://www.newmandala.org/maruf-amin-jokowis-islamic-defender-deadweight/

Financial Times. (2016). *Widodo shuns grand plan for nuts and bolts approach.* Retrieved May 1, 2020, from https://www.ft.com/content/b8a0ea4a-0165-11e6-99cb-83242733f755

Finlay-Pelinski, M. (1982). Semiotics or history: From content analysis to contextualized discursive praxis. *Semiotica*, *40*(3/4), 229–266.

Firmanzah. (2008). *Marketing Politik; Antara Pemahaman dan Realitas*. Jakarta: Yayasan Obor Indonesia.

Freedman, A. L. (2006). *Political Change and Consolidation Democracy's Rocky Road in Thailand, Indonesia, South Korea, and Malaysia.* New York: Palgrave Macmillan.

Fukuoka, Y., & Thalang, C. (2014). The legislative and presidential elections in Indonesia in 2014. *Electoral Studies*, *36*, 210-239.

Galnoor, I. (1980). Political communication and the study of politics. *Annals of the International Communication Association*, *4*(1):99-112.

Gennep, A. V. (1960). *The Rites of Passage*. (Vizedom, M.B., & Caffee. G.L., Trans.). London: Routledge.

Gentzkow, M., Shapiro, J. M., & Sinkinson, M. (2011). The effect of newspaper entry and exit on electoral politics. *American Economic Review*, *101*(7), 2980-3018.

Gibson, R.K., & Ward, S. (2002). Virtual Campaigning: Australian Parties and the Impact of the Internet. *Australian journal of political science, 37*(1), 99-129.

Gonçalves, G. (2018). Political Communication. In Robert L.Heath, & Winni Johansen (Eds), *The International Encyclopedia of Strategic Communication* (pp.1-9). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.

González, R. J. (2017). Hacking the Citizenry? Personality Profiling, 'Big Data' and the Election of Donald Trump. *Anthropology Today, 33*(3), 9–12. https://doi.org/10.1111/1467-8322.12348

Graber, D. A. (1981). Political Language. In Nimmo, & Sanders (Eds.) *Handbook of Political Communication* (pp. 195–223). Beverly Hills: Sage.

Grazella, M. (2012). Jakarta Named the World's Most Active Twitter City. *Jakarta Post.* August 1

Grazella, M. (2012, August 01). Jakarta Named the World's Most Active Twitter City. Retrieved May 1, 2020, from http://www.thejakartapost.com /news/2012/08/01/jakarta-named-world-s-most-active-twitter-city.html

Grishin, S. (2012). *Political Communication.* Saratov: Slovo Publishing house.

Guardian. (2015). Indonesia Will Join Trans-Pacific Partnership, Jokowi Tells Obama. Retrieved May 1, 2020, from https://www.theguardian.com/world/ 2015/oct/27/indonesia-will-jointrans-pacific-partnership-jokowi-tells-obama

Gurevitch, M., & Blumler, J. G. (1977). Linkages between the Mass Media and Politics: a model for the analysis of political communications systems. In Curran, Gurevitch, & Woollacott (Eds.) *Mass Communication and Society* (pp.270-290). London: Edward Arnold and Open University Press.

Gurevitch, M., Coleman, S., & Blumler, J. G. (2009). Political communication—Old and new media relationships. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, *625*(1), 164-181.

Haidu, P. (1980). Towards a socio-historical semiotics: Power and legitimacy in the 'Couronne ment de Louis'. *Kodikas/Code*, *2*(2), 155–171.

Haidu, P. (1981). Text and history: The semiosis of twelfth-century lyric as sociohistorical phenomenon (Chretien de Troyes: 'D'Amors qui m'a tolu'). *Semiotica*, *33*(1/2), 1–62.

Haidu, P. (1982). Semiotics and history. *Semiotica*, *40*(3/4),187–228.

Haidu, P. (1985). Considerations theoriques sur la semiotique socio-historique. In Parret, Herman, Ruprecht, Hans-George (Eds.), *Exigences et perspectives de la semiotique: Recueil d'hommages pour A. J. Greimas* (pp.215–228). Amsterdam: John Benjamins.

Heiskala, R. (2014). Toward semiotic sociology: A synthesis of semiology, semiotics and phenomenological sociology. *Social Science Information*, *53*(1), 35-53.

Heryanto, A. (n.d.). *Public Intellectuals, Media, and Democratization Cultural Politics of the Middle Classes in Indonesia and Malaysia*. n.p.: N.P.

Haryanto, Ulma. (2014). *Social Media Use and Misuse in Indonesia's Election*. Retrieved May 1, 2020, from http://www.rappler.com /world/regions/asia-pacific/indonesia/62227-social-media-indonesia-election.

Hjelmslev, L. (1953). *Prolegomena to a Theory of Language* (F. Whitfield, Trans.). Bloomington, IN: Indiana University Publications in Anthropology and Linguistics.

Hill, D. T. (2006). *The press in new order Indonesia*. Jakarta: Equinox Publishing.

Hol, S. (2008). *Kodiranje, dekodiranje, u: J. Đorđević (ur.). Studije culture*. Beograd: Sluţbeni glasnik.

Hong, S., & Kim, S. H. (2015). *Political polarization on twitter: Implications for the use of social media in digital governments.* South Korea: Yonsei University.

Ida, R. (2011). Reorganization of Media Power in Post-Authoritarian Indonesia: Ownership, Power and Influence of Local Media Entrepreneurs. In Senis, K., & Hill, D. T. (Eds.), *Politics and the Media in Twenty-First Century Indonesia: Decade of Democracy* (pp.13-25). New York: Routledge.

Institute for Policy Analysis of Conflict: IPAC. (2019). *Anti-Ahok to Anti-Jokowi: Islamist Influence on Indonesia's 2019 Election Campaign: Report No 55*. Retrieved May 5, 2020, from http://file.understandingconflict.org/file/2019 /03/Report_55.pdf

Institute for Politics, Democracy and Internet. (2004). *Political Influentials Online in the 2004Presidential Campaign*. Washington .D.C.: The Graduate School of Political Managment, The George Washington University.

International Monetary Fund. (2014). *Report for Selected County Groups and Subjects (PPP valuation of country GDP)*. Retrieved May 5, 2020, from http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2015/01/weodata/weorept.aspx?sy=2014&ey.

Jakarta Globe. (2015). *SBY Hits Out at Jokowi's Proposed Defamation Clause*. Retrieved May 5, 2020, from http://jakartaglobe.beritasatu.com/news/sby-hits-jokowi-administrationsproposed-defamation-clause.

Jensen, K. B., & Jankowski, N. W. (Eds.). (1991). *A Handbook of Qualitative Methodologies for Mass Communication Research*. London: Routledge.

Johansson, A. C. (2016). Social media and politics in Indonesia. In *Stockholm School of Economics Asia Working Paper*. Sweden: Stockholm China Economic Research Institute.

Johansson, A. C. (2016). Tweeting for Power: Social Media and Political Campaigning in Indonesia. In *Stockholm School of Economics Asia Working Paper*. Sweden: Stockholm China Economic Research Institute.

Irawanto, B. (2019). Making it personal: The campaign battle on social media in Indonesia's 2019 Presidential Election. *ISEAS Yusof Ishak Institute*, 28, 1-11.

Jungher, A. (2016). Twitter Use in Election Campaigns: A Systematic Literature Review. *Journal of Information Technology and Politics, 13*(1), 72–91. https://doi.org/10.1080/19331681.2015.1132401

Kıran, A. E. (2010). *Çağdaş Bir Düşünce Biçimi Olarak Göstergebilim*. Istanbul: Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi.

Klinkenberg, J. M. (2006). *Manual de semiótica general*. Bogotá: Universidad de Bogotá.

Kress, G. (1993). Against Arbitrariness: the social production of the sign as a foundational issue in critical discourse analysis. *Discourse and Society*, *4*(2), 169-193.

Kurlantzick, J. (2013). *Democracy in retreat: The revolt of the middle class and the worldwide decline of representative government*. New Haven and London: Yale University Press.

Kükürt, R. O. (2016). Semiology and a Semiological Reading of Power Myths in Education. *Educational Sciences: Theory & Practice*, *16*(6), 2167-2191.

Lake, R. (2014). *Indonesia's Surprising Love Affair with Social Media*. N.P.: Jakarta Globe.

Lansley, G., & Longley, P. A. (2016). The geography of Twitter topics in London. *Computers, Environment and Urban Systems*, 58, 85-96.

Lasswel, H. D. (1950). *Contemporary Politican Science* Laswell, Harold D. 1972. *Politics, Who gets What, When, How*. New york: World Publishing.

Layton, R. (2005). Structuralism and semiotics. *Handbook of material culture*, 29-42.

Leeds-Hurwitz, W. (1993). *Semiotics and communication: Sign, codes, cultures*. New Jersey: Lawrence Erlbaum associates, Publishers.

Li, Y. (2017). "General semiotics" as the all-round interdisciplinary organizer – generalsemiotics (GS) vs. philosophical fundamentalism. In Bankov, Kristian,& Cobley, Paul (Eds.), *Semiotics and its Masters*. Boston (pp. 45-57). Berlin: Walter de Gruyter.

Margolis, M., & Resnick, D. (2000). *Politics as usual: The cyberspace "revolution."*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Martini, Maira. (2012). *Causes of corruption in Indonesia*. Retrieved May 5, 2020, from http:// www.u4.no/publications/causes-of-corruption-in-indonesia/.

Matus, P. (2018). Discursive representation: Semiotics, theory, and method. *Semiotica*, 225, 103-127.

McChesney, R. W. (2015). *Rich media, poor democracy: Communication politics in dubious times* New York: New Press.

McDonald, H. (2015). *Demokrasi: Indonesia in the 21st century*. New York: Palgrave Macmillan.

Mcilwain, C. D. (2007). Race, pigskin, and politics: A semiotic analysis of racial images in political advertising. Semiotica, *167*,169-191

McNair, B. (2011). *An Introduction to Political Communication* (5th ed.). London and New York: Routledge.

Mendelberg, Tali (2001). *The Race Card: Campaign Strategy, Implicit Messages, and the Norm of Equality*. Princeton: Princeton University.

Merdeka.com. (2012). *Hashtag #ReplaceTitleSongWithJOKOWI ramai di Twitter*. Retrieved May 5, 2020, from http://www.merdeka.com/teknologi/hashtag-replacetitlesongwithjokowiramai-di-twitter.html.

Mertz, E. (2013). Semiotics. In R. Jon McGee, & Richard L. Warms, (Eds.), *Theory in Social and Cultural Anthropology: An Encyclopedia*. CA: Sage.

Mietzner, M. (2014). Indonesia's 2014 elections: How Jokowi won and democracy survived. *Journal of Democracy*, *25*(4), 111-125.

Monticelli, D. (2016). Critique of ideology or/and analysis of culture? Barthes and Lotman on secondary semiotic systems. *Sign Systems Studies*, *44*(3), 432-451.

Muller, H. L., & Robert, T. C. (2007). Theorizing Communication : Reading Across Traditions. Los Angeles: Sage.

Negrine, R., & Lilleker, D. G. (2002). The professionalization of political communication: Continuities and change in media practices. *European Journal of Communication*, *17*(3), 305-323.

Nicoleta, C. (2009). *Old and new techiques in political communication*. Romania: University PiteŞti.

Nimmo, D. (2007). *atau Komunikasi Politik: komunikator, pesan dan media* [Political Communication and public opinion in America] (2nd ed.) (Tjun Surjaman, Trans.). Bandung: PT. Remaja Rosdakarya.

Norris, P. (2000). *A virtuous circle: Political communications in postindustrial societies*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Nöth, W. (1990). *Handbook of Semiotics*. Bloomington, IN: Indiana University Press.

Nöth, W. (2004). *PriruČnik semiotike*. Zagreb: Ceres.

Nugroho, Y., Putri, D. A., & Laksmi, S. (2012). Mapping the landscape of the media industry in contemporary Indonesia. In *Report Series. Engaging Media, Empowering Society: Assessing media policy and governance in Indonesia through the lens of citizens' rights*. Jakarta: CIPG and HIVOS.

Nulty, Paul., & Theocharis, Yannis. (2015). *Electoral Studies: Social media and political communication in the 2014 elections to the European Parliament*. United Kingdom: Elsevier.

ObradoviĆ, N., & VujoviĆ, M. (2017). A semiological analysis of films. *Visual Arts and Music*, *3*(1), 39 – 48.

O'Neil, M. (2014). Presidential Candidates Go Viral in Indonesia's Social Media Elections. Retrieved May 5, 2020, from https://www.abc.net.au/radionational/programs/saturdayextra/indonesia%E2%80%99s-social-media-elections/5566416

Onursoy, S. (2015). A semiotic analysis of an activist image in social media. *Online journal of art and design*, *3*(2), 1-13.

Pablé, A. (2016). Global Semiotics vs. Human Semiology: Understanding communication in the 21st century. *Chinese Semiotic Studies*, *12*(1), 25-43.

Pabottinggi. M. (1993). "*Komunikasi Politik dan Transformasi Ilmu Politik" dalam Indonesia dan Komunikasi Politik*. Jakarta: Gramedia.

Park, C. S., & Kaye, B. K. (2017). The tweet goes on: Interconnection of Twitter opinion leadership, network size, and civic engagement. *Computers in Human Behavior*: USA: Elsevier.

Passerini, L. (1999). History and semiotics. *Historein*, 1, 13–20.

Patterson, T. (1993). *Out of Order*. New York: Knopf.

Peirce, C. S. (1931–1958). *Collected Papers of Charles Sanders Peirce* (8 vols). Cambridge, MA: Harvard University Press.

Peirce, C. S. (1986). Fundamento, objeto e interpretante. In *Charles Sanders Peirce,La ciencia de la semiótica [Selection by Armando Sercovich]* (pp. 21–23). Buenos Aires: Nueva Visión.

Peirce, C. S. (1986). Una segunda tricotomía de los signos. In *Charles Sanders Peirce, La ciencia de la semiótica [Selection by Armando Sercovich]* (pp.30–31). Buenos Aires: Nueva Visión.

Pencak, W., & Williams, B. (Eds.). (1991). Special Issue *History and Semiotics. Semiotica 83*(3/4), 211-229.

Petersons, A., & Khalimzoda, I. (2016). Communication models and common basis for multicultural communication in Latvia. In *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 4, 423-433.

Pew Research Center for People and the Press. (2008). *Internet now major source of campaign news:Continuing partisan divide in cable TV news audiences.* Retrieved May 5, 2020, from http://pewresearch.org/pubs/1017/internet-now-major-source-of-campaign-news.

Piolatto, A., & Schuett, F. (2015). Media competition and electoral politics. *Journal of Public Economics*, *130*, 80-93.

Power, T. P. (2018). Jokowi's authoritarian turn and Indonesia's democratic decline. *Bulletin of Indonesian Economic Studies*, *54*(3), 307-338.

Prabowo, E., Sulismadi, S., & Safri, S. (2016). Theoritical Review of Political Achievement Strategy. *Theoritical Review of Political Achievement Strategy*, *4*(4), 22-30.

Pressgrove, G., & Kim, C. (2018). *Public Relations Review: Stewardship, credibility and political communications: A content analysis of the 2016 election.* United States: Elsevier.

Prior, P. (2014). Semiotics. In Constant Leung and Brian Street (Eds.), *The Routledge Companion to English Studies*. London, UK: Routledge.

Radja, A. M., & Assegaf, F. (2017). News focus - Jakarta intensifies promotion activities of Asian Games 2018. *en.antaranews.com.* Retrieved May 5, 2020, from https://en.antaranews.com/news/113865/news-focus--jakarta-intensifies-promotion-activities-of-asian-games-2018

RadojkoviĆ, M., & MiletiĆ, M. (2005). *Komuniciranje, mediji i društvo*. Novi Sad: Stylos.

Rahman, M. S. A., & Prihatini, E. S. (2019). Political Parties in Indonesia and the Internet: A comparative analysis. *AEGIS: Journal of International Relations*, 3(2), 115-145.

Rappler.com. (2014). *Poll fraud allegations circulate online: MataMassa has so far received 403 allegations of electoral fraud, including vote count manipulation, with 325 of them verified.* Retrieved May 2, 2020, from https://r3.rappler.com/world/regions/asia-pacific/indonesia/63257-indonesia-election-fraud-allegations

Rappler.com. (2015). *The wRap Indonesia: March 10, 2015.* Retrieved May 3, 2020, from https://www.rappler.com/world/asia-pacific/the-wrap-indonesia-march-10

Reformasi Weekly Review. (2012, September 14). N.P.: n.p.

Reformasi Weekly Review. (2014, August 7). N.P.: n.p.

Rıfat, M. (2007). *Homo Semioticus Ve Genel Göstergebilim Sorunları*. Istanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Robison, R. (1986). *Indonesia: The Rise of Capital*. Sydney: Allen & Unwin.

Robinson, R., & Hadiz, V. R. (2004). *Reorganising Power in Indonesia: The politics of oligarchy in an age of markets.* New York: Routledge.

Rodríguez, R. Y., & Ureña, D. (2012). Diez razones para el uso de Twitter como herramienta en la comunicación política y electoral. *Comunicación y pluralismo*, 10, 89-116.

Romano, A. (2003). *Politics and the Press in Indonesia: Understanding an Evolving Political Culture*. New York: Routledge.

Rose, G. (2016). *Visual Methodologies* (4th ed.). London: Sage.

Sari, D. F., & Yusuf, Y. Q. (2012). Different representations and semiotics analysis of web news texts. *International Journal of Language Studies*, 6(3), 17-36.

Saussure, F. D. (1945). *Curso de lingüística general*. Buenos Aires: Losada.

Saussure, F. D. (1983) *Course in General Linguistics* (Roy Harris Trans.). London: Duckworth.

Schramm, W. (1974). *How Communication Work. dalam Jean M. Civiklyed Messages.* New York: Random House.

Schwarz, Adam. (1994). *A Nation in Waiting: Indonesia in the 1990s*. St Leonards: Allen & Unwin.

Sen, K., & Hill, D. (Eds.). (2011). *Politics and the media in twenty-first century Indonesia: Decade of democracy*. New York: Routledge.

Shmavonian, K. (2012). *Next Tycoons: Anindya Bakrie Assembles a Media Powerhouse in Indonesia*. Retrieved May 1, 2020, https://www.forbes.com/sites/forbesasia/2012/07/24/next-tycoons-anindya-bakrie-assembles-a-media-powerhouse-in-indonesia/?sh=4c11cf4421e2

Sholeh, M. (2014). Hasil resmi Pilpres 2014: Jokowi-JK 53.15%, Prabowo-Hatta 46.85%. Retrieved May 1, 2020, from https://www.merdeka.com/peristiwa/hasil-resmi-pilpres-2014-jokowi-jk-5315-prabowo-hatta-4685.html

Silverman, D., & Torode, B. (1980). *The Material Word: Some Theories of Language and its Limits*. London: Routledge & Kegan Paul.

Slavujević, Đ. Z. (2009). *Političko komuniciranje, politička propaganda, politički marketing*. Beograd: Grafokard.

Snyder Jr, J. M., & Strömberg, D. (2010). Press coverage and political accountability. *Journal of political Economy*, *118*(2), 355-408.

Stoicescu, C. (2017). *Why Jokowi's war on drugs is doing more harm than good Following Duterte's violent approach to drug trafficking will not solve Indonesia's drug problem.* Retrieved May 5, 2020, from https://www.aljazeera.com/opinions/2017/7/26/why-jokowis-war-on-drugs-is-doing-more-harm-than-good/

Subasinghe, W. (2012). *The Sociological Value of Semiotics*. Sri Lanka: University of Kelaniya.

Swanson, D., & P. Mancini (Eds). (1996) *Politics, Media and Modern Democracy: An International Study of Innovations in Electoral Campaigning and Their Consequences*. Westport. CT: Praeger.

Syaifani, S., & Qubba, N. R. (2017). Joko Widodo's digital diplomacy: A prospect and challenge for Indonesia's digital diplomacy towards middle power. *Jurnal Hubungan Internasional, 10*(2), 1-12.

Tamm, M. (2017). *Introduction: Semiotics and history revisited. Sign Systems Studies, 45(3-4), 211-229.*

Tapsell, R. (2015). Indonesia's media oligarchy and the "Jokowi phenomenon". *Indonesia*, 99, 29-50.

Tasente, T. (2013). Transformations of the political communication in social media era– from mediatization to decentralization. *Acta Universitatis Danubius. Communicatio*, 8(1), 16-24.

Tempo (2012). *Goodbye Solo, Hello Jakarta*. September 30, p. 11.

Tempo. (2012). *Jakarta Calling*. September 30, pp. 14-18. .

Tettey, W. J. (2017). *Telecommunications Policy: Mobile telephony and democracy in Ghana: Interrogating the changing ecology of citizen engagement and political communication*. Canada: Elsevier.

Thatcher, J., & Kapoor, K. (2014). Indonesian president-elect Jokowi calls for unity after bitter election. Retrieved May 1, 2020, from https://www.reuters.com/article/uk-indonesia-election/indonesian-president-elect-jokowi-calls-for-unity-after-bitter-election-idUKKBN0FR2CA20140723

Thompson, J. A., Strickland, A. J., & Gamble, E.J. (2010). *Crafting and Executing Strategy, Seventeenth Edition.* New York: Mc Graw- Hill.

Thompson, M. R. (2013). *Does the Watchdog need Watching? Transitional Media Systems in Southeast Asia, Southeast Asia Research Centre (SEARC) Working Paper Series*. City University of Hong Kong: Hong Kong SAR.

Today. (2015). *Yudhoyono to Joko: Don't force Indonesia to enter TPP*. Retrieved May 1, 2020, from http://www.todayonline.com/ world/asia/yudhoyono-joko-dont-forceindonesia-enter-tpp.

Todorov, T. (1982) *Theories of the Symbol* (Catherine Porter, Trans.). Ithaca, NY: Cornell University Press.

Turnbull, M. (1016). The 2016 Lowy Lecture: The Prime Minister of Australia, Malcolm Turnbull: The 2016 Lowy Lecture, delivered on 23 March by Malcolm Turnbull, was the Prime Minister's first major address in Australia on our role in the world. Retrieved May 5, 2020, from https://www.lowyinstitute.org/publications/2016-lowy-lecture-prime-minister-australia-malcolm-turnbull

Turnitsa, C. (2013). *Communication model elements for societal behavior representation using agent based models.* Manhattan, KS: TSYS School of Computer Science Columbus State University Columbus.

Twiplomacy Study (2015). Disponible en. Retrieved May 5, 2020, from http://twiplomacy.com/blog/twiplomacy-study-2015/

Ureta, A. L., Dasilva, J. Á. P., & Ayerdi, K. M. (2016). How effective is online political communication really? Analysis of the interaction network of Basque political parties in Twitter. *Textual & Visual Media*, *9*, 37-54.

Vardar, B. (1998). *Dilbilimin temel kavram ve ilkeleri* [Basic concepts and principles of linguistics]. İstanbul, Turkey: Multilingual.

Vickers, A. (2005). *A History of Modern Indonesia*. Cambridge: Cambridge University Press.

Vranješ, A. (2016). The political communication as an essentially contested concept. *Politeia-NauČni Časopis Fakulteta politiČkih nauka u Banjoj Luci za društvena pitanja*, *6*(12), 142-152.

Wagstaff, Jeremy. (2016). Tweetwars: the social challenge in Twitter 'capital', Indonesia. Retrieved May 5, 2020, from http://www.reuters.com/article/us-twitter-indonesia-idUSKCN0VK2LP.

Wahid, M. (2016). Cirebon: West Java: Where Materalism Defeats Personalism. In Aspinal, Edward & Mada Sukmajati (Eds.), *Electoral Dynamics in Indonesia:Money Politics, Patronage and Clientelism at the Grassroots* (pp. 217-232). Singapore: NUS Press.

Wan, S. (2014). Indonesia Elections 2014: Top Trending Twitter Hashtags. BusinessInsider Singapore. Retrieved May 5, 2020, from http://www.businessinsider.sg/indonesia-elections-2014-top-trendingtwitter-hashtags/#2HivMfaXU5LfGtbC.97.

Wang, M. (2020). *Linguistic Semiotics*. Singapore: Peking University Press and Springer Nature Singapore.

Warburton, E. (2016). Jokowi and the new developmentalism. *Bulletin of Indonesian Economic Studies*, *52*(3), 297-320.

We Are Social. (2016). *Digital in 2016: Global Overview*. Retrieved May 5, 2020, from http://www.slideshare.net/wearesocialsg/digital-in-2016

We are Social. (2018). *Digital in 2018: World's Internet Users Pass the 4 Billion Mark.* Retrieved May 5, 2019, from https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018

Wellstone, P. (2000). Growing media consolidation must be examined to preserve our democracy. *Federal Communications Law Journal*, *52*, 551-554.

Williams, B. (1990). Uma decada de debates: historia e semiotica nos annos 80. *Face. Revista de Semiotica e Comunicacao*, *3*(1), 11–28.

Winters, J. A. (2011). *Oligarchy*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.

Winters, J. A. (2014). Oligarchy and Democracy in Indonesia. In Ford, Michael &Thomas B. Pepinsky (Eds.), *Beyond Oligarchy: Wealth, Power, and Contemporary Indonesian Politics*. Ithaca, NY: Cornell Southeast Asia Program Publications.

Wisudo, B. (2000). Bulan madu pers telah berakhir. *Kompas*, February 9.

Yakin, H. S. M., & Totu, A. (2014). *The semiotic perspectives of Peirce and Saussure: A brief comparative study. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 155, 4-8.*

Yaqub, U., Chun, S. A., Atluri, V., & Vaidya, J. (2017). Analysis of political discourse on twitter in the context of the 2016 US presidential elections. *Government Information Quarterly*, *34*(4), 613-626.